

Nr 110

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa organisations- och anslagsfrågor rörande försvaret; given Stockholms slott den 11 mars 1966.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sven Andersson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I anslutning till 1964 års riksdagsbeslut (prop. 1964:109, SU 189, rskr 362) angående totalförsvarets regionala ledning läggs i propositionen fram förslag till organisation m. m. av militärområdesstaber och vissa andra regionala staber inom krigsmakten. På grundval av vissa utredningar m. m. föreslås vidare omorganisation av tyg- och intendenturtjänsten samt fortifikations- och byggnadsförvaltningen i regional instans. Slutligen redovisas förslag till organisation m. m. av förvaltningsverksamheten vid örlogsbaser.

I propositionen läggs också fram slutliga förslag beträffande vissa anslag under fjärde huvudtiteln som i prop. 1966:1 (bil. 6) tagits upp med beräknade belopp. För budgetåret 1966/67 begärs anslag om sammanlagt 706 882 000 kr. Huvuddelen av de begärda medlen hänför sig till försvarsgrenarnas anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den
11 mars 1966.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Andersson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter *vissa organisations- och anslagsfrågor rörande försvaret* samt anför.

Efter förslag i prop. 1964: 109 (SU 189, rskr 362) fastställde riksdagen riktlinjer för ny organisation fr. o. m. den 1 oktober 1966 av totalförsvarets regionala ledning. Sedermera uppdrog Kungl. Maj:t åt överbefälhavaren att i samråd med statskontoret göra upp förslag till personalorganisation i fred för de i den nya regionala ledningen ingående militärområdes- och örlogsbasstaberna m. m. Överbefälhavaren har numera överlämnat förslag i ämnet. Vidare har inkommit förslag från försvarets intendenturverk och arméförvaltningen till intendenturtjänstens resp. tygtjänstens regionala ledning samt från 1964 års fortifikationsutredning till fortifikations- och byggnadsförvaltningens ledning och organisation i regional instans (Stencil Fö 1965: 4). I avvaktan på att beredningen av dessa förslag skulle kunna avslutas togs försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag, militärområdestabernas avlönings- och omkostnadsanslag samt avlöningsanslagen för försvarets intendenturverks och arméförvaltningens anstalter upp med beräknade belopp i prop. 1966: 1 (bil. 6).

Militära rationaliseringsutredningens förslag i betänkandet Rationaliseringsverksamheten i det militära försvaret (Stencil Fö 1965: 7) förutsattes i prop. 1966: 1 (bil. 6) påverka beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1966/67 under anslaget Rationaliseringsförsök. Anslaget fördes därför upp endast med ett beräknat belopp.

Utredningen rörande organisationen av krigsmaktens tygförvaltning i central instans har överlämnat betänkandet Tygförvaltningens centrala organisation (Stencil Fö 1965: 6). I avvaktan på de förslag som beredningen

av ärendet skulle kunna föranleda fördes anslagen till förvaltningsdirektionens verksamhet i prop. 1966: 1 (bil. 6) upp med beräknade belopp.

I prop. 1966: 1 (bil. 6) fördes även anslaget Vissa signalförbindelser m. m. upp med beräknat belopp.

Jag anhåller att nu få anmäla dessa frågor.

Krigsmaktens regionala ledning m. m.

I. Inledning

Genom 1964 års riksdagsbeslut angående totalförsvarets regionala ledning (prop. 1964: 109, SU 189, rskr 362) fastställdes riktlinjerna för totalförsvarets regionala ledningsorganisation i huvudsaklig överensstämmelse med 1960 års försvarsledningsutrednings förslag (SOU 1963: 65). Beslutet avsåg — förutom ställningstaganden i fråga om den regionala indelningen, fördelning av ansvar och befogenheter mellan berörda militära ledningsorgan och förläggningsorter för dessa — även ett godkännande av riktlinjerna för organisationen i fred av militärområdesstaber m. m. Vid anmälan av frågan om ändrad organisation för den regionala ledningen inom krigsmakten framhöll jag, att förslag om att inrätta tjänster för chefer och stabspersonal borde underställas riksdagen först när underlag erhållits för att framlägga förslag om personaluppsättningen vid staberna i sin helhet. Vissa frågor rörande den nya organisationen, såsom ledningen av fortifikations- och byggnadsförvaltningen samt personaltjänsten på regional nivå liksom förhållandet mellan ledningsorganen på Gotland borde ytterligare prövas, innan förslag om personalorganisation underställdes riksdagen. 1964 års beslut innebar således inte något ställningstagande till stabernas detaljorganisation. Jag förordade emellertid att militärområdesstaberna under en provotid i allt väsentligt skulle organiseras på sätt som framgår av de till prop. 1964: 109 fogade bilagorna 9—14. I detta sammanhang framhölls att organisationen i huvudsak måste byggas upp inom ramen för de personalstyrkor som f. n. är avsedda för tjänstgöring i regionala staber och att den lämpligaste lösningen av personalfrågan borde vara att genomföra en begränsad ökning av antalet arvodesbefattningar för pensionerade officerare. Det förutsattes att behovet av biträdespersonal i militärområdesstaberna — i vidsträckt mening — skulle komma att visa sig mindre än den sammanlagda uppsättningen av sådan personal i nuvarande högre regionala staber.

Statsutskottet underströk betydelsen av att de regionala myndigheternas inre organisation får en sådan utformning, att de betydande uppgifter som åläggs militärbefälhavarna kan lösas på ett tillfredsställande sätt. Utskottet fann det angeläget att en befattningshavare inom militärområdesstaben särskilt ägnar sig åt arméns utbildningsfrågor. Utskottet förutsatte att be-

fattningen som chef för armésektion eller motsvarande i regel skall uppehållas av officer med god erfarenhet av trupptjänst även i förbandschefs ställning. Frågan om den närmare sammansättningen av militärområdesstaberna fann utskottet svår att bedöma, inte minst med hänsyn till den ringa erfarenhet som finns beträffande integrerad verksamhet på regional nivå. Eftersom det förutsatts att militärområdesstabernas organisation skall prövas under en övergångstid av ett par år, innan definitivt beslut fattas rörande deras inre organisation, fanns enligt utskottet tid att dessförinnan pröva och överväga vunna erfarenheter. Utskottet förutsatte att under detta provisorium sådana organisations- och personalåtgärder inte vidtas, som på ett bindande sätt omöjliggör ett framtida hänsynstagande till och utnyttjande av dessa erfarenheter. Dessa uttalanden av utskottet godkändes av riksdagen.

Kungl. Maj:t har därefter uppdragit åt överbefälhavaren att i samråd med statskontoret dels göra upp förslag till personalorganisation för de i den regionala ledningen ingående militärområdes- och örlogsbasstaberna, dels utreda frågan om militärbefälhavarnas uppgifter på personalområdet, dels utreda spörsmålen om förstärkning av Gotlands militärkommandostab och om Gotlands kustartilleriförsvars ställning i förhållande till militärkommandochefen, dels slutligen under medverkan av försvarets civilförvaltning utreda frågan om särskild kassaavdelning vid militärområdesstaberna.

För att erhålla underlag för att bedöma hur ledningen av förvaltnings-tjänsten bör ordnas på regional nivå har Kungl. Maj:t bemyndigat arméförvaltningen, försvarets intendenturverk och försvarets civilförvaltning att inom sina ansvarsområden bedriva försöksverksamhet. Med stöd av Kungl. Maj:ts medgivande har jag vidare tillkallat en särskild utredning, 1964 års fortifikationsutredning¹, för att utreda frågan om fortifikations- och byggnadsförvaltningens ledning på regional nivå.

Överbefälhavaren har den 29 september och den 13 december 1965 i samråd med statskontoret kommit in med begärda utredningar och förslag. Den 30 september 1965 har överbefälhavaren vidare med eget yttrande ingett rapporter från arméförvaltningen, försvarets intendenturverk och försvarets civilförvaltning om den bedrivna försöksverksamheten inom förvaltningsgrenarna. 1964 års fortifikationsutredning har den 19 augusti 1965 avgett betänkandet Fortifikations- och byggnadsförvaltningens ledning och organisation i regional instans m. m. (Stencil Fö 1965: 4). Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av överbefälhavaren — efter hörande av försvarsgrenscheferna — försvarets civilförvaltning, fortifikationsförvaltningen, försvarets intendenturverk, byggnadsstyrelsen, statskontoret, 1964 års försvarskostnadsutredning, Försvarets civila personals förbund (FCPF), Statstjänstemännens Riksförbund (SR), Sveriges Akademikers

¹ Riksdagsman Gösta Bohman

Centralorganisation (SACO) och Tjänstemännens Centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S).

Efter förslag i prop. 1965: 155 har 1965 års höstriksdag beslutat om inrättande av de högsta tjänsterna som fr. o. m. den 1 oktober 1966 skall ingå i den regionala organisationen, nämligen tjänster för sex militärbefälhavare, sex chefer för militärområdesstaber, tre souschefer, fem chefer för armésektion och tre chefer för flygsektion vid militärområdesstaber samt två chefer för örlogsbaser och chef för Gotlands militärkommando.

Med yttranden den 15 november och den 22 december 1965 har slutligen överbefälhavaren överlämnat av chefen för marinen på grundval av statskontorets undersökningar utarbetade förslag till organisation av Ostkustens örlogsbas m. m. resp. Västkustens örlogsbas m. m. Vid utarbetandet av dessa förslag har samråd ägt rum med vederbörande centrala förvaltningsmyndigheter och personalorganisationer.

II. Innebörden av 1964 års beslut om krigsmaktens ledning i regional instans m. m.

Enligt hittills gällande ordning är riket i militärterritoriellt hänseende indelat i sju militärområden, vart och ett under ledning av en militärbefälhavare med stab — militärbefälsstab. Militärbefälsstaberna är f. n. förlagda till Kristianstad, Östersund, Skövde, Strängnäs, Karlstad, Boden och Visby. Militärområdena på fastlandet indelas i sin tur i försvarsområden. Områdena utanför rikets kuster är för den sjöoperativa verksamheten uppdelade på fyra marinkommandon under ledning av marinkommandochefer med staber — marinkommandostaber — som är förlagda till Karlskrona, Göteborg, Stockholm och Härnösand. Marinkommandonas operationsområden är i visst hänseende uppdelade på marina bevakningsområden. Under marinkommandochef lyder i sjöoperativt hänseende bl. a. chef för kustartilleriförsvar. Chefen för Norrlands kustartilleriförsvar är tillika chef för marinkommando Nord. I luftoperativt hänseende är landet med utanför liggande havsområden indelat i tre eskaderområden under ledning av flygeskaderchefer med staber — flygeskaderstaber. Eskaderstaberna är förlagda till Ängelholm, Barkarby och Luleå. Eskaderområdena är i sin tur uppdelade i luftförsvarssektorer. Ytterligare en eskaderchef med stab finns för ledning av attackflottiljerna. Denna eskader benämns första flygeskadern. Eskaderstaben är förlagd till Göteborg.

Cheferna för militärområden, marinkommandon och eskaderområden hänförs till den högre regionala ledningsnivån och lyder liksom chefen för attackeskadern i operativt hänseende direkt under överbefälhavaren. Till den lägre regionala nivån hänförs chefer för försvarsområden, kustartilleriförsvar, marina bevakningsområden och luftförsvarssektorer. Dessa chefer är underställda resp. militärbefälhavare, marinkommandochef och eskaderchef.

Till flertalet av militärbefälhavarnas omedelbara förfogande står en ställföreträdande militärbefälhavare. Militärbefälsstaben är under stabschefen indelad i en operativ sektion, en underhållssektion, en utbildnings- och personalsektion samt en fortifikationssektion ävensom säkerhetsavdelning och expedition. I underhållssektionen är inordnade bl. a. en tygavdelning, en intendenturavdelning och en sjukvårdsavdelning. Cheferna för dessa avdelningar är liksom chefen för fortifikationssektionen förvaltningsgrenschefer och lyder i denna egenskap direkt under militärbefälhavaren, som är regional förvaltningsmyndighet. Marinkommandostaben består av en operativ, en underhålls- samt en personal- och utbildningssektion, en sjöfartsavdelning och en expedition, alla underställda stabschefen. Marinkommandonas förvaltningar är antingen underställda marinkommandochefer eller central förvaltningsmyndighet och bildar utom vid marinkommando Syd egna förvaltningsmyndigheter. Till varje eskaderchefs omedelbara förfogande står en ställföreträdande eskaderchef. Flygeskaderstaben indelas i två sektioner — en för operativa ärenden m. m. och en för bas- och underhållstjänst.

1964 års beslut angående krigsmaktens regionala ledning innebär, att verksamheten på högre regional nivå skall ledas av *en* militär chef — militärbefälhavaren. Nuvarande uppdelning på militärområden, marinkommandon och eskaderområden upphör och ersätts med en för samtliga försvarsgrenar gemensam indelning i sex områden, benämnda militärområden, nämligen Södra, Östra och Västra militärområdena samt Bergslagens, Nedre Norrlands och Övre Norrlands militärområden.

Militärbefälhavaren skall i krig under överbefälhavaren utöva operativ ledning inom militärområdet. I fråga om luftoperativ verksamhet ges vissa militärbefälhavare efter gällande krigsplanläggning anpassade skyldigheter och befogenheter gentemot andra militärbefälhavare.

I fred skall militärbefälhavaren under vederbörande central myndighet ha uppgifter i fråga om operativt krigsförberedelsearbete, förbandsproduktion och förvaltning. Militärbefälhavaren skall i krig och fred biträdas av en allsidigt sammansatt stab — benämnd militärområdesstab — som skall ersätta nuvarande militärbefäls- och flygeskaderstaber samt delvis även nuvarande marinkommandostaber. De ledande befattningarna inom militärområdesstaberna skall tillsättas oberoende av försvarsgrenstillhörighet. Militärområdesstaberna skall i fred vara förlagda till Kristianstad (Södra militärområdet), Strängnäs (Östra militärområdet), Skövde (Västra militärområdet), Karlstad (Bergslagens militärområde), Östersund (Nedre Norrlands militärområde) och Boden (Övre Norrlands militärområde).

Även ledningen av första flygeskadern — attackeskadern — som består av F 6 (Karlsborg), F 7 (Såtenäs), F 15 (Söderhamn) och F 17 (Kallinge) påverkas i viss utsträckning av den beslutade omorganisationen.

För vissa av de uppgifter som nu åvilar marinkommandochef tillkommer örlogsbaser med stab och förvaltningar. Örlogsbaser skall i fred finnas i Södra, Östra och Västra militärområdena och benämnas Sydkustens, Ost-

kustens resp. Västkustens örlogsbas. På örlogsbaschef ankommande uppgifter i Nedre Norrlands militärområde skall fullgöras av chefen för Norrlands kustartilleriförsvar med biträde av ett mindre antal officerare ur flottan. Sydkustens och Ostkustens örlogsbasstaber skall vara förlagda i Karlskrona och Muskö. Den slutliga förläggningen av Västkustens örlogsbasstab är beroende av den framtida dispositionen av de marina anläggningarna på Nya varvet i Göteborg. En mindre del av örlogsbasstaben vid Ostkustens örlogsbas har förutsatts kunna förläggas till annan ort. Örlogsbaschefernas arbetsuppgifter har förutsatts variera något mellan de olika baserna, dock mindre i fred än i krig. Örlogsbaschefen är underställd militärbefälhavaren. Örlogsbaschefen skall i fråga om operativt krigsförberedelsearbete enligt militärbefälhavarens order främst förbereda sjöstridskrafternas bas- och underhållstjänst m. m. I fråga om förbandsproduktionen skall örlogsbaschefen vara mobiliseringsmyndighet för flottans förband samt svara för frivilligutbildning m. m. I fråga om utbildning som inte är av operativ karaktär skall örlogsbaschef lyda direkt under chefen för marinen. Chef för örlogsskola skall vara underställd örlogsbaschefen men i fråga om centralt organiserad utbildning lyda direkt under chefen för marinen. Örlogsbaschefen skall slutligen vara lokal förvaltningsmyndighet.

Gotland skall ingå i Östra militärområdet och hänförs således till den lägre regionala ledningsnivån. Ledningsorganisationen för Gotland, benämnd Gotlands militärkommandostab, ges dock en i förhållande till försvarsområdena avvikande utformning. Militärkommandochefen lyder i vissa hänseenden direkt under central myndighet.

I prop. 1964: 109 anfördes att förvaltningen är en viktig stödfunktion till förbandsproduktionen och att den har en betydelsefull uppgift även i det operativa krigsförberedelsearbetet. Militärbefälhavaren skall därför i princip utöva ledningen av och uppsikten över förvaltningen inom sitt område. Hans ledning bör dock begränsas till att — inom ramen för centralt utfärdade föreskrifter — planlägga, reglera och kontrollera samt utfärda order, direktiv och anvisningar för den verkställande och utövande förvaltningsverksamheten inom militärområdet. Denna senare verksamhet bör således — bortsett från vad som avser militärområdesstabens egen verksamhet — fullgöras vid särskilda från staben fristående förvaltningsorgan och av militärbefälhavaren underställda chefer för förband etc. I militärområdesstaben bör ingå förvaltningsgrenschefer medan huvuddelen av den för förvaltningsverksamheten erforderliga personalen bör organiseras i särskilda förvaltningsenheter under militärbefälhavaren. Efter denna princip har den av arméförvaltningen, försvarets intendenturverk och försvarets civilförvaltning bedrivna försöksverksamheten anordnats. Inom marinförvaltningens, flygförvaltningens och försvarets sjukvårdsstyrelses förvaltningsområden lyder t. v. de lokala förvaltningsmyndigheterna direkt under de centrala ämbetsverken.

III. Överbefälhavarens förslag rörande militärområdesstaberna

Överbefälhavarens förslag rörande militärområdesstabernas organisation bygger med vissa smärre avvikelser på de riktlinjer för ansvars- och uppgiftsfördelningen, som godkänkts av 1964 års riksdag. Avvikelserna berör främst ansvarsfördelningen i luftoperativt hänseende mellan militärbefälhavarna för Nedre Norrlands och Övre Norrlands militärområden samt militärbefälhavarnas uppgifter på förvaltningsområdet.

Enligt riksdagens beslut skall F 4 (Östersund) vara underställd befälhavaren för Nedre Norrlands militärområde men lyda under befälhavaren för Övre Norrlands militärområde i fråga om utbildning och övningar samt därmed sammanhängande personaltjänst. Överbefälhavaren anser att bristen på aktiva flygofficerare f. n. inte medger en sådan ansvarsfördelning. Han föreslår därför att F 4 övergångsvis helt underställs befälhavaren för Övre Norrlands militärområde, som t. v. ges ansvar även för planläggning av jaktförsvar samt stridslednings- och bastjänst även inom Nedre Norrlands militärområde.

Under hänvisning till resultatet av de försök på förvaltningsområdet som inledningsvis omnämnts föreslår överbefälhavaren, att militärbefälhavarna i fråga om förvaltning får vissa uppgifter utöver dem som angetts av försvarsledningsutredningen. Således förutsätts vissa förvaltningsuppgifter decentraliseras till militärbefälhavarna från de centrala ämbetsverken. Till följd härav krävs enligt överbefälhavaren att militärbefälhavarna får något ökade ledningsresurser.

Beträffande personalbehovet framhåller överbefälhavaren att arbetet med att ta fram underlaget till hans personalförslag bekräftat den uppfattning han tidigare framfört i yttrande över försvarsledningsutredningens betänkande, nämligen att i militärområdesstaberna bör ingå tjänster för ett något större antal officerare än vad utredningen föreslagit. Överbefälhavaren anser att erforderlig hänsyn inte har tagits till de angelägna behov av personal för militärbefäls-, marinkommando- och flygeskaderstaberna, som under en följd av år inte tillgodosetts i avvaktan på beslutet om den nya regionala ledningen. Överbefälhavarens förslag till personalorganisation innebär därför i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag en utökning med 21 tjänster för officerare på aktiv stat och 13 tjänster för pensionsavgångna officerare. Dessa ökningar betingas i fråga om aktiva officerare främst av militärbefälhavarnas ökade uppgifter på förvaltningsområdet. Även tjänsterna för underofficerare, underbefäl samt civilmilitär och civil personal — beträffande vilka personalgrupper försvarsledningsutredningen inte har framlagt förslag — föreslås öka i förhållande till nuvarande personaluppsättning vid de högre regionala staberna. Överbefälhavaren anför att han med hänsyn till de vakanser, som f. n. finns inom alla försvarsgrenar och till att ledningsorganen inte bör gynnas på bekostnad av truppförbanden, i sina förslag för budgetåret 1966/67 har tagit upp endast de tjänster som det

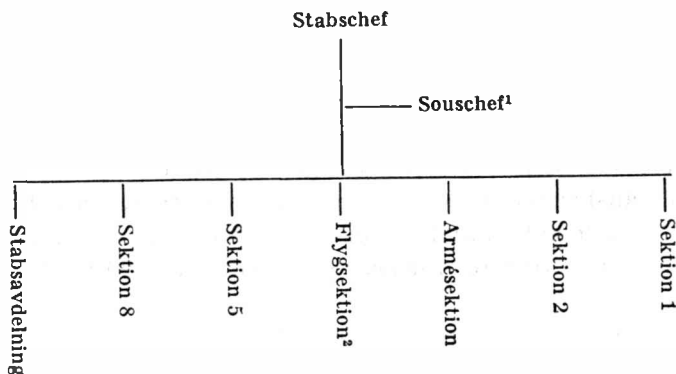
bedömts vara möjligt att nu besätta. Härutöver redovisas i förslaget ett antal tjänster för främst officerare och underofficerare, som bör tillkomma i takt med att vakansläget förbättras. Antalet befattningar som kan besättas oberoende av försvarsgren kan enligt överbefälhavaren i viss utsträckning ökas i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag.

Överbefälhavaren framhåller att de uppgifter inom förvaltningsområdet som militärbefälhavaren föreslås få ökar behovet av biträdespersonal. Tillgång på biträdespersonal anses vara ett villkor för att övrig personal skall kunna avlastas rutinuppgifter, vilket han bedömer erforderligt och angeläget för att hålla nere behovet av arbetsledande personal.

I fråga om stabernas inre organisation framhåller överbefälhavaren att försök bör göras såväl med olika indelning inom arbetsenheterna som med olika uppgiftsfördelning mellan dessa.

I det följande redogörs — förutom för huvudgrupperna av de ärenden som föreslås handläggas vid resp. arbetsenheter — främst för sådana organisationsfrågor, i vilka överbefälhavaren har anmält en uppfattning som avviker från riktlinjerna i 1964 års beslut. I redogörelsen görs personalljämförelsen i fråga om officerare med försvarsledningsutredningens förslag, om inte annat sägs.

Överbefälhavarens förslag rörande militärområdesstabernas organisation framgår översiktligt av följande tablå.

¹ Södra och Östra militärområdena samt Nedre Norrlands militärområde

² Södra och Östra militärområdena samt Övre Norrlands militärområde

Förslaget innebär, såsom närmare belyses i det följande, vissa ändringar i förhållande till det förslag som lades fram i prop. 1964: 109. En sektion — sektion IV — har utgått och chefsexpeditionen har ersatts av en stabsavdelning.

Sektion 1 (operativa sektionen)

Inom sektion 1 skall enligt överbefälhavarens förslag handläggas ärenden angående operativ verksamhet, underrättelse-, säkerhets-, väder- och sam-

bandstjänst, fältarbeten samt viss förbandsproducerande verksamhet för marinen. Sektionen föreslås indelas i sju avdelningar — en markoperativ, en luftoperativ och en sjöoperativ avdelning, en underrättelse- och säkerhetsavdelning, en sambandsavdelning, en fältarbetsavdelning samt en väderavdelning. Den av försvarsledningsutredningen föreslagna säkerhetssektionen (sektion IV) föreslås utgå och dess uppgifter föras över till sektion 1. Härigenom anses bättre betingelser skapas för att handlägga vissa med varandra sammanhängande underrättelse- och säkerhetsärenden, varjämte personalbesparingar blir möjliga. Överbefälhavaren bedömer det vara mest rationellt att alla sambandsärenden handläggs vid sambandsavdelningarna, således även sådan för flygvapnet speciell sambandstjänst som försvarsledningsutredningen förutsatte skulle handläggas inom flygsektionerna. Förslaget medför i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag att viss personal förs över från flygsektionerna till sambandsavdelningarna. Väderavdelning föreslås t. v. tillkomma endast i Östra militärområdesstaben. Avdelningen skall leda vädertjänsten inom militärområdet och lämna fackmässigt biträde i meteorologiska frågor. Behov av väderavdelningar förutses för samtliga militärområdesstaber men avdelningarna anses inte böra tillföras staberna utan föregående försök, som således avses bedrivas vid Östra militärområdesstaben. Personalbehovet härför föreslås tillgodoses genom kommendering.

Överbefälhavarens förslag rörande personaluppsättningen vid militärområdesstabernas sektion 1 omfattar sammanlagt 79 officerare på aktiv stat och 17 officerare i arvodestjänst. Detta är i förhållande till vad försvarsledningsutredningen föreslog en ökning med åtta officerare på aktiv stat och lika många officerare i arvodestjänst. Överbefälhavaren föreslår vidare för stabernas sektion 1 sammanlagt 7 tjänster för aktiva underofficerare och 15 tjänster för pensionerade underofficerare. Härtill kommer sex tjänster för underbefäl samt lika många tjänster för civilmilitär personal. Slutligen föreslås 35 tjänster för civil personal, varav 29 för biträden.

Sektion 2 (underhållssektionen)

Vid sektionen skall handläggas frågor angående underhållstjänst och förvaltning samt mobiliseringsförberedelser och mobilisering. Sektionen föreslås indelas i centralavdelning, tygavdelning, intendenturavdelning, kameralavdelning samt hälso- och sjukvårdsavdelning. Centralavdelningen får ansvar för samordning av allt krigsförberedelsearbete för mobilisering och underhållstjänst. Avdelningen föreslås i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag förstärkas genom överföring av viss personal från flygsektionerna.

Överbefälhavarens förslag till organisation av förvaltningsavdelningarna inom sektionen bygger såsom tidigare anförts på erfarenheter av den försöksverksamhet, som bedrivits inom de olika förvaltningsgrenarna. Försla-

gen innebär att ledningen av och uppsikten över tyg- och intendenturförvaltningen samt den kamerala förvaltningen under militärbefälhavaren utövas av cheferna för tyg-, intendentur- och kameralavdelningarna, vilka chefer jämte erforderlig stabspersonal skall ingå i sektion 2. Cheferna för dessa avdelningar skall vara förvaltningsgrenschefer. För verkställighetsuppgifter organiseras fristående lokala förvaltningsmyndigheter — militärområdestygförråd, militärområdestygverkstäder och militärområdesintendenturförråd — vilkas chefer lyder direkt under militärbefälhavaren.

Den regionala tyg t j ä n s t e n skall enligt arméförvaltningens förslag under militärbefälhavaren ledas av en militärområdestygofficer, som är chef för tygavdelningen. Arméförvaltningen framhåller, att militärbefälhavarens ledande och direktivgivande funktion i fråga om tygförvaltningen bör avse samtliga försvarsgrenar. Omfattningen av sådan till marin- och flygmateriel bunden planerings- och samordningsverksamhet som erfordras för att militärbefälhavaren skall kunna utöva den förvaltningsledning, som den operativa verksamheten och förbandsproduktionen kräver, blir emellertid begränsad. Erforderlig representation i tygavdelningen för marinen och flygvapnet anses därför i vart fall t. v. kunna säkerställas genom att lämpliga befattningshavare vid militärområdesstaben tillhörande marinen och flygvapnet tillika tjänstgör inom tygavdelningen. En precisering av hur marinens och flygvapnets representation bör ordnas i tygavdelningen anses inte böra ske förrän den nya regionala ledningsorganisationen trätt i verksamhet och försök anordnats inom marinens och flygvapnets ansvarsområden avseende förutsättningarna för en integration av den regionala ledningen på tygmaterielområdet.

Den regionala i n t e n d e n t u r t j ä n s t e n skall enligt intendenturverket under militärbefälhavaren ledas av en militärområdesintendent, som är chef för intendenturavdelningen. I sin rapport över försöksverksamheten framhåller intendenturverket att starka skäl talar för att lydnadsförhållandena beträffande intendenturförvaltningen så långt möjligt följer de operativa och förbandsproducerande linjerna. Intendenturverket konstaterar att vissa flygflottiljer som är underställda en militärbefälhavare kommer att vara lokaliserade utanför militärområdets gränser, ävensom att attackeskaderns förband kommer att vara lokaliserade inom tre militärområden. Praktiska skäl anses tala för att dessa förband i intendenturförvaltningshänseende skall lyda under den militärbefälhavare inom vars område förbandet är lokaliserat och att den chef som förbandet är underställt utfärdar erforderliga direktiv m. m. för att tillgodose de operativa kraven. Från denna huvudregel bör undantas förvaltningen av övningsanslagen, som enligt ämbetsverkets mening bör följa lydnadslinjerna för förbandsproduktionen. Överbefälhavaren tillstyrker detta förslag. För att erhålla överensstämmelse med överbefälhavarens förslag beträffande militärbefälhavares åligganden i övrigt föreslår överbefälhavaren att militärbefälhavare, inom vars område

något av ifrågavarande förband är lokaliserat, skall — i vad gäller med operativ verksamhet, territoriella mobiliseringsförberedelser och mobilisering sammanhängande verksamhet — biträda den chef som förbandet är underställt.

Civilförvaltningen föreslår att den k a m e r a l a l e d n i n g e n under militärbefälhavaren utövas av en militärområdeskamrer, som är chef för kameralavdelningen. Bland fredsuppgifterna nämns bl. a. mobiliserings- och krigsplanläggning, inspektion och inventering av kassor m. m. inom militärområdet och medverkan i övningar m. m. Genom att en i kamerala frågor sakkunnig befattningshavare knyts till militärområdesstaberna avlastas enligt vid försöken vunna erfarenheter civilförvaltningen, varjämte förutsättningar skapas för en enhetlig och effektiv ledning av kassatjänsten i fred och av det kamerala krigsförberedelsearbetet. Under försöksverksamheten har civilförvaltningen till berörd militärbefälhavare decentraliserat vissa uppgifter. Civilförvaltningen anser att det av flera skäl är svårt att nu bedöma i vilken utsträckning decentralisering bör ske. Beslut bör i princip inte fattas på högre nivå än nödvändigt. Stor vikt bör dock enligt ämbetsverket fästas vid att förvaltningsföreskrifterna tillämpas enhetligt. Frågan om ytterligare delegering anses böra prövas först när bättre förutsättningar föreligger för en säker bedömning. Överbefälhavaren har anslutit sig till civilförvaltningens förslag beträffande den regionala ledningen av de kamerala ärendena.

1962 års försvarssjukvårdsutredning har till överbefälhavaren lämnat förslag till provisorisk sammansättning av hälso- och sjukvårdsavdelningen vid militärområdesstaberna att övergångsvis tillämpas intill dess resultatet av utredningens arbete föreligger. I avvaktan på utredningens slutliga förslag tar överbefälhavaren i sitt förslag emellertid upp endast en del av de föreslagna tjänsterna. Den av överbefälhavaren föreslagna organisationen uppges inte ge militärbefälhavaren möjlighet att som önskvärt vore i full utsträckning utöva ledningen av s j u k v å r d s f ö r v a l t n i n g e n vid underställda förband. Vid en eller två militärbefälsstaber bör enligt överbefälhavaren, om lämplig personal kan ställas till förfogande, under den tid den nya stabsorganisationen prövas försök göras med en organisation som ger militärbefälhavaren denna möjlighet.

Överbefälhavarens förslag rörande personaluppsättningen vid sektion 2 omfattar sammanlagt 47 officerare på aktiv stat och nio arvodesanställda officerare — en ökning med åtta officerare på aktiv stat och två arvodesanställda officerare i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag. Överbefälhavaren föreslår vidare 18 tjänster för underofficerare på aktiv stat och sex tjänster för pensionerade underofficerare. För civilmilitär personal föreslås 36 tjänster. Vidare föreslås för civil personal sammanlagt 58 tjänster, varav 35 för biträdespersonal. Dessutom föreslås apotekare arvodesanställas i varje stab i enlighet med förslag av försvarssjukvårdsutredningen.

Vid beräkningen av personalbehovet för tyg- och intendenturavdelningarna har överbefälhavaren räknat med att ett för staben gemensamt redovisningskontor skall ta över huvudparten av anslagsredovisningen m. m. och att tjänstetillsättning m. m. skall handläggas av en särskild tjänstedetalj ingående i stabsavdelningen.

Armésektionen

Inom armésektionen skall enligt överbefälhavarens förslag handläggas verksamhet som avser för armén speciell taktik, freds- och krigsorganisation, utbildning och personaltjänst samt för försvarsgrenarna gemensamma värnpliktsärenden. Armésektionen indelas i en personalavdelning och en utbildningsavdelning. Försvarsledningsutredningen föreslog att armésektion skulle organiseras endast vid Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab, medan vid övriga militärområdesstaber motsvarande arméärenden och vissa flygärenden skulle handläggas inom en särskild sektion — sektion III. Överbefälhavaren anför i sitt förslag, att armésektionerna i de större militärområdena och sektion III i de mindre i princip får samma arbetsuppgifter. De föreslås därför samtliga benämnas armésektion. Cheferna för sektionerna föreslås utom i Bergslagens militärområdesstab erhålla benämningen arméinspektör, vilket innebär att antalet befattningshavare med denna tjänstebenämning ökar från tre till fem i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag.

Inom militärområdesstaben kommer chefen för armésektionen att handlägga de ärenden som hänger samman med utbildningen vid arméns förband m. m. Med hänsyn till det stora antal försvarsområdesbefälhavare och förbandschefer ur armén, som inom Södra, Östra och Västra militärområdena samt Övre Norrlands militärområde är direkt underställda militärbefälhavaren, anser överbefälhavaren att ledningsuppgifterna och inspektionsverksamheten inom dessa militärområden kräver en särskild ställföreträdande sektionschef vid berörda armésektioner.

Beträffande arméinspektörernas tjänsteställning anför överbefälhavaren följande.

Vid de tre största militärområdena kommer militärbefälhavare och stabschefer att ägna sig huvudsakligen åt det operativa arbetet innefattande övningar av operativ karaktär. Armé- och flyginspektörerna kommer därför att påläggas ett stort ansvar för utbildningsverksamheten m. m. Med hänsyn till antalet utbildningsmyndigheter kommer arméinspektörerna vid Södra, Östra och Övre Norrlands militärområdesstaber att ha ett betydligt större utbildningsansvar än övriga inspektörer. De bör därför vara generalmajorer.

Personaluppsättningen vid armésektionerna omfattar enligt överbefälhavarens förslag 24 aktiva officerare och 12 arvodesanställda officerare, en ökning med fyra aktiva officerare och två arvodesanställda officerare i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag. Ökningen av antalet ak-

tiva officerare hänför sig till nyssnämnda ställföreträdande sektionschefer. I fråga om underofficerare räknar överbefälhavaren med tjänster för fyra aktiva och sex arvodesanställda underofficerare. I sektionen föreslås slutligen ingå 15 tjänster för civil biträdespersonal.

Flygsektionen

Flygsektionen, som skall finnas endast vid Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab, föreslås ansvara för de ärenden rörande mobiliseringsförberedelser, taktik, freds- och krigsorganisation, rutinmässig beredskap, stridsledningstjänst, bas- och underhållstjänst samt utbildning och därmed sammanhängande personaltjänst, vilka är av speciell natur för flygvapnet. Sektionen ges en funktionell indelning, nämligen i flygavdelning, flygsäkerhetsavdelning, stridsledningsavdelning och basavdelning. På varje avdelning skall ankomma såväl uppgifter rörande den förbandsproducerande verksamheten som därmed direkt sammanhängande operativt krigsförberedelsearbete och mobiliseringsförberedelser.

Överbefälhavarens förslag till personaluppsättning för flygsektionerna omfattar 18 officerare på aktiv stat och sex arvodesanställda officerare, vilket utgör en minskning med fem aktiva och fyra arvodesanställda officerare i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag. För underofficerare föreslås tre tjänster för arvodesanställd personal. Tre tjänster för flygdirektör föreslås inrättas för handläggning av ärenden rörande utbildning i teknisk tjänst och planläggning av freds- och krigsreparationstjänsten. Slutligen föreslås nio tjänster för civil biträdespersonal.

Sektion 5 (transportsektionen)

Vid sektion 5 handläggs ärenden rörande transporter och transportplanläggning. Sektionen föreslås bestå av två officerare i arvodestjänst, en ökning med en i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag.

Sektion 8 (befästningssektionen)

Förslagen i denna del behandlas i samband med redogörelsen för fortifikationsutredningens förslag.

Stabsavdelningen m. m.

Till grund för överbefälhavarens förslag rörande stabsavdelningen, vilken ersätter den av försvarsledningsutredningen föreslagna chefsexpeditionen, ligger dels överbefälhavarens utredning om militärbefälhavarens uppgifter på personalområdet, dels civilförvaltningens undersökningar och försök rörande kassatjänsten m. m.

Överbefälhavaren har funnit att militärbefälhavaren bör få ett större ansvar för underställd personal än de nuvarande högre regionala cheferna. Vissa arbetsuppgifter som inte har funnits i de nuvarande högre regionala staberna kommer därför till. Andra uppgifter, som tidigare har åvilat lokala myndigheter och där inte alltid kunnat lösas tillfredsställande, flyttas upp på militärområdesnivå. Militärbefälhavarens uppgifter blir mindre omfattande för marinens personal än för övriga försvarsgrenars, eftersom cheferna för örlogsbaser och kustartilleriförsvar i fråga om utbildning av icke operativ karaktär och därmed sammanhängande personaltjänst m. m. lyder direkt under chefen för marinen.

Överbefälhavaren indelar de uppgifter som föreslås åvila militärbefälhavaren på personalområdet i fyra huvudgrupper, nämligen personaltjänst, personalvård, rättsvård och krigsfångtjänst. Personaltjänsten innefattar arbetsuppgifter i fråga om rekrytering, placering, kommendering, personalplanering, avgivande av vitsord, befordran och avsked m. m. Överbefälhavarens förslag anges innebära, att militärbefälhavaren ges det inflytande som hans ställning som ansvarig för beredskap, mobilisering och utbildning kräver, antingen genom att beslutsbefogenheter decentraliseras till honom eller genom att han i fråga om ärenden, som avgörs av högre myndighet, lämnas tillfälle att föra fram sin mening. Militärbefälhavaren anses böra tilldelas resurser för att leda och samordna personalvården samt för att utföra visst krigsförberedelsearbete härför. För rättsvården krävs tillgång till auditör. Viss krigsplanläggning erfordras också inom detta område. Militärbefälhavaren skall vidare i krig leda och samordna krigsfångtjänsten. Planläggning erfordras i fred. Slutligen tillkommer viss upplysningsverksamhet och press-tjänst.

Sambandet mellan förbandsproduktion och personaltjänst motiverar att vissa personalärenden handläggs inom armésektionen, flygsektionen och den sjöoperativa avdelningen. Huvudparten av personalärendena bör emellertid handläggas vid en särskild arbetsenhet, personaldetaljen. Dit hör bl. a. ärenden som avser stabens egen personal eller som är av gemensam karaktär eller eljest måste samordnas. Ett undantag utgör värnpliktsärendena som föreslås handläggas vid armésektionen. Övergången till den nya regionala ledningsorganisationen kommer att innebära så stora förändringar på många tjänsteområden, att det kan vara motiverat att uppskjuta vissa förändringar. Resurserna räcker enligt överbefälhavaren till endast för att skapa en mindre arbetsenhet för de personaladministrativa funktioner, som oundgängligen måste ligga på militärbefälhavaren.

Försvarets civilförvaltning har i sin rapport över försöksverksamheten inom I. militärområdet föreslagit att all personalredovisning och framtagning av personalstatistik inom militärområdesstaberna skall sammanföras till en arbetsenhet, benämnd tjänstedetalj. Vid tjänstedetaljerna skall vidare beredas ärenden rörande inrättande och tillsättande av tjänster, vikariat,

förening av tjänster, besvär samt entledigande m. m. av befattningshavare som tillsätts av militärbefälhavare. Ifrågavarande arbetsuppgifter handläggs f. n. vid både centrala och regionala förvaltningsmyndigheter. Förslaget anses göra det möjligt att totalt sett åstadkomma personalbesparingar.

Civilförvaltningen har i sin rapport vidare framhållit, att det inte är rationellt att bokföring och kostnadsredovisning äger rum inom olika delar av staben. Om all sådan verksamhet samlas till en arbetsenhet anses verksamheten bli tillräckligt omfattande för att maskinell bearbetning skall bli lönsam. Civilförvaltningen föreslår därför att vid militärområdesstaberna skall organiseras särskilda bokföringsdetaljer för de arbetsuppgifter som f. n. utförs vid förvaltningsavdelningarnas expeditioner. Med hänsyn till de nya militärområdesstabernas storlek samt kravet på smidig övergång från freds- till krigsorganisation föreslår civilförvaltningen vidare att särskilda kassor skall ingå i staberna. Handläggningen av personal-, kassa- och bokföringsärendena vid militärområdesstab föreslås slutligen samordnas genom inrättande av ett s. k. redovisningskontor.

Överbefälhavaren tar i sitt förslag för varje militärområdesstab upp ett redovisningskontor innehållande bokföringsdetalj och kassa. Redovisningskontoret skall uteslutande vara ett serviceorgan med uppgift att betjäna stabens övriga delar, i första hand tyg-, intendentur- och kameralavdelningarna samt sektion 8 ävensom det regionala byggnadskontoret. Redovisningskontoret bör, om de lokala förhållandena är lämpliga, betjäna även militärbefälhavaren direkt underställda ledningsorgan för militärområdets tygförråds-, tygverkstads- och intendenturförrådsorganisationer. Överbefälhavaren anser att arbetsenheterna för personaltjänst m. m. — personaldetalj och tjänstedetalj — samt redovisningskontoret med hänsyn till verksamhetens art inte bör ingå i någon av sektionerna. Han föreslår att de i stället församman till en stabsavdelning.

I stabsavdelningen ingår — förutom nyssnämnda arbetsenheter — en kommandantur och en stabsexpedition. I den förra ingår bl. a. stabsvakt och körcentral, i den senare skriv- och dupliceringscentral samt sambandscentral. Stabsexpeditionen skall bl. a. svara för mottagning och klassning av post, gemensam registrering och arkivering, mångfaldigande av handlingar samt skötseln av stabens bokförråd m. m. och bibliotek.

Överbefälhavarens förslag till personaluppsättning för stabsavdelningarna tar bl. a. upp sex officerare på aktiv stat och lika många arvodesanställda officerare. De aktiva officerarna, som inte återfinns i försvarsledningsutredningens förslag, avses vara avdelningschefer. Antalet arvodesanställda officerare har i förhållande till försvarsledningsutredningens beräkningar minskats med en. Tjänster för underofficer föreslås inrättas till ett antal av nio för aktiva underofficerare och sex för arvodesanställda underofficerare. För underbefäl föreslås 21 tjänster, varav nio för stabsvakter. Övrigt

underbefäl placeras som chefer för körcentral resp. bud- och dupliceringscentral i varje stab. För civil personal inrättas en tjänst för stabskonsulent i varje stab samt i tre av staberna en tjänst för personalassistent. Denna avses för chef för tjänstedetalj. Sådan inrättas t. v. endast i Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab, vilket är ett avsteg från civilförvaltningens förslag. Sammanlagt föreslås vid stabssavdelningarna 118 tjänster för civil personal, varav 102 för biträdespersonal. Härtill kommer arvoden för auditörer och stabspastorer.

Beträffande *e x p e d i t i o n s g ö r o m å l e n* föreslås att vid varje sektion — utom sektion 5 — skall finnas en sektionsexpedition, som registrerar och förvarar handlingar samt utför skrivarbete m. m. Sektionschefer och högre chefer tilldelas egen skrivpersonal, som jämväl förutsätts delta i sektionsexpeditionens arbete. Även cheferna för tyg- och intendenturavdelningarna föreslås bli tilldelad sådan personal. Överbefälhavaren har däremot inte biträtt förvaltningsmyndigheternas förslag att vid dessa avdelningar skall finnas särskilda expeditioner.

Sammanställning av personalbehovet vid militärområdesstaberna

Behovet av tjänster vid militärområdesstaberna enligt överbefälhavarens förslag framgår av följande sammanställning (s. 18). Tjänsterna för sektion 8 har dock inte tagits med i sammanställningen.

Försvarsledningsutredningen räknade för staberna som tidigare nämnts med 168 officerare på aktiv stat och 49 officerare i arvodestjänst. I fråga om dessa båda personalkategorier innebär överbefälhavarens förslag alltså i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag en ökning med 21 officerare på aktiv stat och 13 pensionerade officerare.

Överbefälhavarens förslag innebär ökning också i fråga om underofficerare och civil personal i förhållande till personaltillgången vid jämförbara delar av militärbefälsstaber, eskaderstaber och marinkommandostaber. Ökningen av antalet underofficerare betingas enligt överbefälhavaren bl. a. av ökade uppgifter i fråga om förvaltning och personaltjänst.

Vad beträffar civil biträdespersonal innebär överbefälhavarens förslag också en avsevärd ökning i förhållande till den personal som nu tjänstgör i jämförbara delar av militärbefälsstaberna på fastlandet, flygeskaderstaberna och marinkommandostaberna. Ökningarna hänför sig främst till att för sektionschefer och högre chefer avses särskild skrivpersonal, att fler skrivbiträden tillkommer vid sektionsexpeditioner samt att redovisningskontoren inrättas.

Överbefälhavarens förslag till organisation av militärområdesstaberna biträds av statskontoret.

Personalkategori	Militärområdesstab						
	Södra	Östra	Övre Norrl.	Västra	Nedre Norrl.	Bergslagens	Summa
Militär personal							
Aktiva officerare.....	43	43	36	25	26	16	189
Arvodesanställda officerare.....	12	12	12	9	8	9	62
Aktiva underofficerare...	8	8	6	7	5	4	38
Arvodesanställda underofficerare.....	6	6	6	6	6	6	36
Underbefäl.....	6	3	3	6	6	3	27
Summa	75	72	63	53	51	38	352
Civilmilitär personal							
Med officers tjänsteklass..	7	7	7	6	6	6	39
Med underofficers tjänsteklass.....	1	1	1	1	1	1	6
Summa	8	8	8	7	7	7	45
Civil personal							
Ingenjörer.....	4	4	4	2	2	2	18
Stabskonsulenter.....	1	1	1	1	1	1	6
Förste hälsovårdsassistent.....	2	2	2	2	1	1	10
Assistent.....	1	1	1	—	—	—	3
Bokhållare.....	1	1	1	1	1	1	6
Förste radioassistent.....	—	—	1	—	—	—	1
Biträdespersonal.....	41	41	41	27	28	25	203
Summa	50	50	51	33	33	30	247
Totalt summa	133	130	122	93	91	75	644

IV. Överbefälhavarens förslag rörande första flygeskadern

Ställning till första flygeskaderns (attackeskaderns) närmare uppgifter och organisation togs inte vid 1964 års riksdagsbeslut. I överbefälhavarens utredningsuppdrag ingick inte att komma in med förslag rörande eskaderstabens organisation. Inte heller tog riksdagen ställning till lydadsställningen för F 11 (Nyköping), som är spaningsflottilj. Det förutsattes dock att särskilda befälsförhållanden skulle gälla på berörda områden. Attackflottiljerna togs undan från militärbefälhavarnas befälsområde och dessa har inte något ansvar för utbildning m. m. vid attackflottiljerna.

Överbefälhavaren har ansett att frågan om attackeskaderchefens uppgifter m. m. och eskaderstabens organisation bör prövas samtidigt med den regionala ledningsorganisationen och har med anledning härav lagt fram förslag i ämnet. I samband härmed har han föreslagit att — förutom de fyra attackflottiljerna — även F 11 underställs eskaderchefen. Eskadern blir härigenom i fred en kombinerad attack- och spaningseskader, som alltså före-

slås benämnas första flygeskadern. Eskaderchefen skall vara målsman för flygspaningstjänsten och därigenom ha vissa befogenheter även gentemot chefen för F 21 (Kallax), som är underställd militärbefälhavaren för Övre Norrlands militärområde.

Enligt överbefälhavaren skall eskaderchefen i fred främst ha till uppgift att ansvara för operativt krigsförberedelsearbete vid underställda attackflottiljer, att utföra vissa mobiliseringsförberedelser och att ansvara för övrig förbandsproduktion vid underställda förband. I förvaltningshänseende skall eskaderchefen lyda direkt under centrala förvaltningsmyndigheter. Hans förvaltningsåliggande begränsas dock till förvaltning av övningsanslag. Eskaderchefen bör enligt överbefälhavaren ha anvisningsrätt gentemot militärbefälhavare i fråga om viss operativ verksamhet, vissa mobiliseringsförberedelser samt viss förbandsproduktion och förvaltning. Anvisningsrätten rör främst förband som skall betjäna attackförband i krig och som i fred är underställda militärbefälhavarna och anses erforderlig för att eskaderchefens uppgifter i fråga om den operativa verksamheten och förbandsproduktionen skall säkerställas. Överbefälhavarens förslag innebär att vissa nya uppgifter läggs på eskaderchefen. Då stabens personella resurser redan tidigare enligt överbefälhavaren visat sig otillräckliga, anses det nödvändigt att staben förstärks, så att den kan fungera på avsett sätt. Krigsförberedelsearbetet och utbildningsärendena har blivit alltmer omfattande bl. a. genom att ny och mer komplicerad materiel tillförts eskadern.

Enligt nuvarande organisation finns vid eskaderchefens sida en ställföreträdande eskaderchef — pensionerad officer i löneklass B: 3. Staben är under stabschefen, som tillika är sektionschef, organiserad på två sektioner m. m. F. n. finns vid staben av militär personal nio aktiva och tre arvodesanställda officerare samt en arvodesanställd underofficer. För civil personal finns vid staben sju tjänster.

Överbefälhavarens förslag till personaluppsättning vid första flygeskaderstabens tar totalt upp 26 tjänster, varav 13 för aktiva och två för pensionerade officerare. Tjänsten för ställföreträdande eskaderchef bör enligt överbefälhavarens mening dras in, eftersom en organisation med en utanför staben stående ställföreträdande chef anses medföra oklara ansvarsförhållanden. För stabschef, som tillika bör vara eskaderchefens ställföreträdare, föreslås inrättas en särskild tjänst. Stabschefen bör alltså inte längre vara chef för sektion. I sektion 1 föreslås nya tjänster för tre kaptener på aktiv stat — en för operativa frågor, en för utbildningsfrågor och en för underrättelsetjänst — samt för en underofficer på aktiv stat för sambands-tjänst. Ytterligare tre tjänster för kaptener på aktiv stat anses böra tillkomma när personalläget medger det. I sektion 2 föreslås två tjänster för civilmilitär personal, en flygdirektör och en förste verkmästare. Flygdirektören skall svara för teknisk utbildning m. m. För vissa servicefunktioner organiseras en stabsavdelning. I denna skall ingå bl. a. expedition. För

chef för denna föreslås inrättas en ny tjänst för underofficer på aktiv stat, varvid en tjänst för arvodesanställd underofficer kan dras in. Två nya civila biträdestjänster föreslås vidare. Sammanlagt föreslås tillkomma tio nya tjänster samt dras in tjänster för en arvodesanställd officer och en arvodesanställd underofficer. Två tjänster för civil personal flyttas över till annan personalförteckning.

V. Överbefälhavarens förslag rörande örlogsbasstaberna m. m.

För att fullgöra vissa av de uppgifter som f. n. ankommer på marinkommandochefer med ledningsorgan skall i samband med att den nya regionala ledningsorganisationen genomförs organiseras örlogsbaser under ledning av örlogsbaschefer med staber. Överbefälhavarens förslag beträffande örlogsbaschefernas uppgifter och örlogsbasstabernas organisation m. m. i fred överensstämmer med den principorganisation som fastställts efter förslag i prop. 1964: 109. Örlogsbaschef skall således vara underställd militärbefälhavare och enligt dennes bestämmande förbereda sjöstridskrafternas bas- och underhållstjänst. Örlogsbaschef skall vidare vara mobiliseringsmyndighet för de förband ur flottan som mobiliseras inom militärområdet. Undantag görs dock för förbanden på Gotland, för vilka chefen för Gotlands kustartilleriförsvar föreslås vara mobiliseringsmyndighet. Örlogsbaschefen skall även ansvara för utbildning och personaltjänst vid underställda förband — med undantag i visst hänseende för Berga och Karlskrona örlogsskolor — och vid marina bevakningsområden. Beträffande utbildning av icke operativ natur och därmed sammanhängande personaltjänst m. m. lyder örlogsbaschefen direkt under chefen för marinen. I förvaltningshänseende skall örlogsbaschefen som lokal förvaltningsmyndighet lyda under militärbefälhavaren. Inom marinförvaltningens och sjukvårdsstyrelsens förvaltningsområden lyder han dock t. v. direkt under vederbörande ämbetsverk. Inom Nedre Norrlands militärområde fullgörs de på örlogsbaschef ankommande uppgifterna av chefen för Norrlands kustartilleriförsvar, som tillika skall vara örlogsbaschef. En särskild örlogsbasavdelning ställs därför till dennes förfogande. Den del av Ostkustens örlogsbasstab, som förutsätts bli stationerad på annan ort, föreslår överbefälhavaren skall förläggas till F 16 (Uppsala) och benämnas Roslagens örlogsbasavdelning. Avdelningen föreslås lyda direkt under örlogsbaschefen.

Under stabschefen organiseras örlogsbasstab på fyra sektioner och en expedition. Vid sektionerna handläggs ärenden angående bl. a. operativ verksamhet, taktik, sjöfart samt underrättelse- och sambandstjänst (sektion 1), underhålls- och förvaltningstjänst (sektion 2), personaltjänst, personavård samt rekrytering och utbildning (sektion 3) samt slutligen bevaknings- och säkerhetstjänst (sektion 4). För expeditionstjänsten skall enligt förslaget gemensam expedition inrättas för örlogsbasernas stab och

förvaltningar. Örlogsbasavdelningen vid Norrlands kustartilleriförsvär får egen expedition. På denna punkt har statskontoret anmält avvikande mening och ifrågasatt om inte expeditionen bör infogas i kustartilleriförsvärstabens expedition. Överbefälhavaren föreslår att beslut härom får anstå t. v.

Överbefälhavarens förslag rörande personaluppsättningen vid örlogsbasstaberna m. m. omfattar sammanlagt 30 officerare på aktiv stat och fem officerare i arvodestjänst, vilket helt överensstämmer med försvarsledningsutredningens förslag. Förslaget om att införa repetitionsövningar för flottans personal, som förts fram av 1960 års värnpliktsutredning, väntas medföra en avsevärd ökning av utbildningsärendena inom örlogsbasstaberna. En begränsad utökning av sektion 3 torde därför senare bli nödvändig enligt överbefälhavaren. Placering av intendent vid sektion 2 i vissa staber anses böra förekomma som en alternativ lösning. Sjöofficer med underhållsutbildning föreslås kunna placeras i intendents ställe.

Överbefälhavaren föreslår vidare att 34 underofficerare på aktiv stat och sju arvodesanställda underofficerare placeras vid örlogsbasstaber m. m. Vid marinkommandostaberna finns f. n. 22 aktiva och nio arvodesanställda underofficerare. Överbefälhavaren anger att omorganisationen av förvaltningarna vid örlogsbaserna medför att behovet av underofficerare ökar något i staberna men minskar kraftigt i förvaltningarna. För underbefäl avses 22 tjänster, vilket innebär ökning med fyra i förhållande till antalet underbefäl i marinkommandostaberna.

För civil biträdespersonal föreslås 77 tjänster. F. n. finns i marinkommandostaberna 54 sådana tjänster. Ökningen beror på överflyttning av personal från örlogsbasernas förvaltningar, vilket föranleds av att expeditionstjänsten såsom nyss sagts centraliseras.

Fördelningen av de tjänster som föreslås för örlogsbasstaberna m. m. framgår av följande sammanställning.

Personalkategori	Ostkustens örlogsbasstab	Sydskustens örlogsbasstab	Västskustens örlogsbasstab	Roslagens örlogsbasavd.	Örlogsbasavd. vid Norrlands KA-försvär	Summa
Aktiva officerare.....	9	8	7	2	4	30
Arvodesanställda officerare.	1	1	1	1	1	5
Aktiva underofficerare.....	12	10	8	1	3	34
Arvodesanställda underofficerare.....	2	2	2	—	1	7
Underbefäl.....	7	7	6	1	1	22
Civil biträdespersonal.....	26	25	23	1	2	77
Summa	57	53	47	6	12	175

VI. Överbefälhavarens förslag rörande Gotlands militärkommandostab m. m.

Överbefälhavaren har såsom inledningsvis sagts haft i uppdrag att utreda frågorna om förstärkning i fred av Gotlands militärkommandostab

och om Gotlands kustartilleriförsvars ställning i förhållande till militärkommandochefen. I sitt förslag till organisation av militärområdesstaber m. m. anför överbefälhavaren, att han under fullgörandet av utredningsuppdraget har funnit att möjligheterna bör undersökas att genomföra en mer långtgående rationalisering av ledningsorganisationen på Gotland än som förutsattes vid 1964 års riksdagsbeslut. Överbefälhavaren anmäler att sådana undersökningar har satts igång men att dessa undersökningar ännu inte har avslutats. Om undersökningarna skulle visa att en större ledningsreform kan genomföras bör försök få anordnas. Dessa bedöms kunna påbörjas först år 1967. Eftersom riksdagsbeslut föreligger om att Gotlands militärkommando och militärkommandostab skall inrättas den 1 oktober 1966 måste vissa ändringar av ledningsorganisationen ske fr. o. m. denna dag. Överbefälhavaren föreslår att militärkommandochefens ansvar och befogenheter t. v. i huvudsak blir oförändrade i förhållande till försvarsledningsutredningens förslag, vilket bl. a. innebär att militärkommandochefen underställs befälhavaren för Östra militärområdet men i visst hänseende lyder direkt under cheferna för armén och marinen och att chefen för Gotlands kustartilleriförsvär i visst hänseende lyder direkt under chefen för marinen.

I arméförvaltningens förslag rörande ledningen av tygförvaltningen framhålls att Gotland i händelse av krig kommer att inta en särställning i fråga om underhållstjänsten, då man inte kan räkna med reguljär tillförsel m. m. av reservdelar och andra förnödenheter. Tygunderhållstjänsten på Gotland bör därför baseras på öns egna resurser. Härav anses följa att militärkommandochefen bör lyda direkt under ämbetsverket. Under militärkommandochefen lyder de lokala tygförvaltningsmyndigheterna vid arméförbanden på Gotland samt militärkommandots tygförråd och tygverkstad. De sistnämnda myndigheterna får samma ställning som motsvarande organisationsenheter på fastlandet. Befälhavaren för Östra militärområdet bör äga meddela chefen för Gotlands militärkommando de direktiv och anvisningar rörande verksamheten, som fordras för att tillgodose den operativa verksamheten.

Intendenturverket framhåller likaså, att Gotlands militärkommando i lydnadshänseende i flera avseenden kommer att inta en särställning. Intendenturverket anser att detta förhållande och praktiska skäl motiverar att militärkommandochefen när det gäller intendenturförvaltningen lyder direkt under försvarets intendenturverk. I förvaltningsfrågor som sammanhänger med det operativa krigsförberedelsearbetet bör han dock lyda under befälhavaren för Östra militärområdet. Under militärkommandochefen lyder de lokala förvaltningsmyndigheterna vid förbanden på Gotland och militärkommandots intendenturförråd. Det sistnämnda får samma ställning som motsvarande organisationsenheter på fastlandet.

Överbefälhavaren, som i princip anslutit sig till förvaltningsmyndigheternas förslag, föreslår att militärkommandochefen blir regional förvalt-

ningsmyndighet med undantag för marinförvaltningens och civilförvaltningens förvaltningsområden. Förbanden föreslås inom dessa områden lyda direkt under vederbörande ämbetsverk, och militärkommandochefen bör ha ansvar endast för sådan verksamhet som har direkt sammanhang med den operativa verksamheten. Militärkommandochefen lyder direkt under arméförvaltningen, fortifikationsförvaltningen, intendenturverket och försvarets sjukvårdsstyrelse. Befälhavaren för Östra militärområdet förutsätts äga ge de direktiv och anvisningar rörande förvaltningsverksamheten, som fordras för att tillgodose den operativa verksamheten m. m.

Överbefälhavarens förslag rörande organisationen av militärkommandostaben innebär att staben i allt väsentligt organiseras inom ramen för de personella resurser som nu finns tillgängliga vid VII. militärbefälsstaben, innefattande även viss kommenderad personal — f. n. tre aktiva officerare. Staben föreslås under stabschefen bestå av fyra sektioner — en sektion för operativa ärenden (sektion 1), en sektion för underhålls- och förvaltningsärenden (sektion 2), en sektion för utbildnings- och personalärenden (sektion 3) samt en sektion för befästningsärenden m. m. (sektion 8) — jämte en stabsavdelning. Sektionerna — utom sektion 8 — får en sammansättning som i huvudsak överensstämmer med motsvarande arbetsenheter vid VII. militärbefälsstaben. Organisationen av sektion 8 förutsätter att ett regionalt byggnadskontor tillkommer på Gotland i enlighet med fortifikationsutredningens förslag. Personalorganisationen vid sektion 8 redovisas i ett följande avsnitt.

Överbefälhavarens förslag till personaluppsättning för Gotlands militärkommandostab tar — med bortseende från sektion 8 — upp åtta officerare på aktiv stat och fyra arvodesanställda officerare. Härutöver föreslås att en regementsofficer och tre kaptener skall kommenderas till tjänstgöring vid staben och att vissa officerare tillhörande förbanden på Gotland skall deltidstjänstgöra vid staben. Antalet officerare överensstämmer med det antal, som nu är i tjänst vid VII. militärbefälsstaben, om kommenderad personal inräknas.

Beträffande underofficerare föreslår överbefälhavaren att en underofficer vid fälttygkåren skall placeras till tjänstgöring vid militärkommandostaben. Härjämte föreslås att en aktiv underofficer kommenderas att tjänstgöra vid staben. Antalet underofficerare på aktiv stat överensstämmer härigenom med det antal som nu är i tjänst vid VII. militärbefälsstaben, om kommenderad personal inräknas. För arvodesanställda underofficerare föreslås åtta tjänster, vilket innebär en utökning med två tjänster i förhållande till det antal som finns tillgängligt vid VII. militärbefälsstaben. I nyssnämnda antalsuppgifter har personalbehovet för sektion 8 tagits undan.

Beträffande civilmilitär personal föreslås fem personer placeras till tjänstgöring vid militärkommandostaben, vilket i förhållande till VII. militärbefälsstabens personaluppsättning inte innebär någon ändring.

För civil biträdespersonal föreslår överbefälhavaren att sammanlagt

15 tjänster avses för militärkommandostaben utom sektion 8, av vilka fyra utgörs av de tjänster för biträden som t. v. får finnas vid VII. militärbefälsstaben och tio motsvaras av tjänster som kan dras in på andra personalförteckningar. En av tjänsterna — för hälsovårdsassistent — saknar motsvarighet i nuvarande organisation. Slutligen räknar överbefälhavaren med en tjänst för assistent för frivilligfrågor, som finns i nuvarande organisation.

Behovet av tjänster avsedda för militärkommandostaben uppgår enligt överbefälhavarens förslag till sammanlagt 42. Härtill kommer — förutom personalen vid sektion 8 — fyra kommenderade officerare, en kommenderad underofficer och viss deltidstjänstgörande personal, vilken hör till förbanden på Gotland.

VII. Tyg- och intendenturtjänstens ledning

Nuvarande organisation

Arméförvaltningen har i fred ledningen och uppsikten över tygförvaltningen vid armén. Marinens och flygvapnets materielförvaltning leds av marin- resp. flygförvaltningen. Försvarets intendenturverk har ansvaret för intendenturförvaltningen inom krigsmakten.

Direkt under arméförvaltningen lyder arméns centralförråd av tygmateriel och ammunition, tygstationer med ingående tygverkstäder samt, i fråga om verkstadsdrift, övriga tygverkstäder. Under intendenturverket lyder centrala intendenturmateriel-, drivmedels- och bränsleförråd samt livsmedelsmagasin.

Arméförvaltningen svarar för organisation och krigsplanläggning av tygmaterieltjänsten för arméns förband, huvuddelen av ammunitionsförrådstjänsten för samtliga försvarsgrenar, tygreparationstjänsten för arméns materiel och för viss materiel tillhörande marinen och flygvapnet samt motorreparationstjänsten för totalförsvaret. På intendenturverket ankommer att svara för krigsmaktens försörjning med intendentur- och veterinärmateriel, livsmedel, drivmedel samt hästar och hundar m. m. Militärbefälhavaren utövar i fred uppsikten över förvaltningstjänsten vid arméns förband m. m.

Marinens och flygvapnets förvaltningsmyndigheter lyder direkt under vederbörande ämbetsverk.

I krig ingår de centrala förvaltningsmyndigheterna i högkvarteret och leder därvid direkt verksamheten vid vissa centrala anstalter t. ex. tygmateriel- och ammunitionsförråd. Andra centrala anstalter underställs militärbefälhavarna. Om sambandet med högkvarteret bryts, tar militärbefälhavaren över ledningen av samtliga inom militärområdet belägna centrala anstalter.

Försök med regional ledning

Jag har redan erinrat om att Kungl. Maj:t genom särskilda beslut har bemyndigat arméförvaltningen och intendenturverket att inom nuvarande

I. militärområdet bedriva försök avseende den regionala ledningen av tyg- och intendenturtjänsten. Försöken pågår intill den 1 oktober 1966, då den nya regionala ledningsorganisationen träder i kraft.

Som tidigare anförts anslöt jag mig vid anmälan av prop. 1964: 109 (s. 140) till försvarsledningsutredningens uttalande att militärbefälhavarens ledning av förvaltningen borde begränsas till att — inom ramen för centralt utfärdade föreskrifter — planlägga, reglera och kontrollera samt utfärda order, direktiv och anvisningar för den verkställande och utövande förvaltningsverksamheten. Denna senare verksamhet borde fullgöras vid särskilda från militärområdesstaben fristående förvaltningsorgan.

Målet för försöken har varit att åstadkomma en enhetlig och effektiv regional förvaltningsorganisation samt att skapa klara och enhetliga ansvars- och lydnadsförhållanden i krig och fred, grundade på förutsättningen att militärbefälhavaren skall kunna samordna utnyttjandet av alla resurser inom militärområdet. Försöken har vidare syftat till att skapa förutsättningar för snabb omställning till krigsorganisation.

Försöken har på tygsidan berört arméns förband och på intendentursidan förband tillhörande samtliga försvarsgrenar. De har letts av militärbefälhavaren. Arméförvaltningen och intendenturverket har utfärdat erforderliga föreskrifter m. m. för försöksverksamheten samt ställt resurser till militärbefälhavarens förfogande. Ämbetsverken har därjämte följt försöken på fältet.

Militärbefälhavarens ledningsorgan — tyg- och intendenturavdelningarna i militärbefälsstaben — har förstärkts. För ledning av verkställighetsuppgifterna har skapats en tygförråds-, en tygverkstads- och en intendenturförrådsorganisation.

Tygförrådsorganisationen har bildats genom sammanslagning av centralförråden av tygmateriel och ammunition samt genom överföring av inköps- och förrådsbokföringsfunktionerna från tygverkstäderna. Tygförrådsorganisationen har under en tygmästare bestått av dels en tygförrådsledning — centraldetalj med expedition, inköps- och förrådsbokföringsdetalj, förråds- och transportdetalj — dels tygmateriel- och ammunitionsförråd. Tygmästaren, som varit underställd militärbefälhavaren, har varit lokal förvaltningsmyndighet.

Tygverkstadsorganisationen har bildats genom sammanslagning av militärområdets tygverkstäder och serviceverkstäder. Tygverkstadsorganisationen har under en verkstadsdirektör bestått dels av verkstadskontor dels av militärområdets tygverkstäder av 1. klass. Tygverkstäder av 2. klass och serviceverkstäder, som normalt lyder under förbandschef, har varit underställda verkstadschefen vid närmast belägna tygverkstad av 1. klass såsom särskilda verkstadsavdelningar. Samtliga verkstadskontor har med undantag för funktionen för avlöningsberäkning centraliserats till ett militärområdesverkstadskontor, direkt underställt verkstadsdirektören. I samband därmed har som nyss sagts inköps- och

förrädsbokföringsfunktionerna förts över till tygförrädsledningen. Verkstadsdirektören, som varit underställd militärbefälhavaren, har varit lokal förvaltningsmyndighet.

Intendenturförrädsorganisationen har bildats genom sammanslagning av centrala intendenturmateriel- och drivmedelsförräds samt livsmedelsmagasin. Intendenturförrädsorganisationen har under en intendenturofficer bestått dels av en förrädsledning, uppdelad på central- och förrädsavdelningar, dels av förräds och magasin. Chefen, som varit underställd militärbefälhavaren, har varit lokal förvaltningsmyndighet.

Militärbefälhavaren har i rapporter till arméförvaltningen och intendenturverket anfört, att försöksverksamheten i allt väsentligt kunnat genomföras planenligt. Försöksverksamheten har enligt militärbefälhavaren inneburit enklare ansvars- och lydnadsförhållanden. Den har också medfört större effektivitet och högre mobiliserings- och krigsberedskap. Förutsättningarna för samordning såväl inom krigsmakten som mellan denna och den civila delen av totalförsvaret har klart förbättrats.

Arméförvaltningen och intendenturverket har anslutit sig till militärbefälhavarens uppfattning och anser att försöksresultaten i princip är tillämpliga också på övriga militärområden.

Arméförvaltningens och intendenturverkets förslag

Arméförvaltningen och intendenturverket föreslår, att ledningen av tyg- och intendenturtjänsten fr.o.m. den 1 oktober 1966 organiseras enligt de grunder som har gällt för försöksverksamheten. Förslagen innebär bl. a. att den verkställande ledningen förläggs till militärområdestygförräds, militärområdestygverkstäder och militärområdesintendenturförräds, som organiseras inom samtliga militärområden.

Motsvarande organisation bör enligt ämbetsverkens mening införas också vid Gotlands militärkommando.

Genomförandet av den nya organisationen kommer enligt ämbetsverken att medföra ökat ansvar och ställa krav på vidgade befogenheter för militärbefälhavarna i förhållande till de uppgifter som ankommer på militärbefälhavarna i den hittills gällande organisationen. Ansvar och befogenheter decentraliseras från ämbetsverken, medan nuvarande lokala förvaltningsmyndigheter — förbandschefer, försvarsområdesbefälhavare m. fl. — behåller sina uppgifter i huvudsak oförändrade.

Detaljerade förvaltningsföreskrifter m. m. avses skola utarbetas av arméförvaltningen och intendenturverket under årets lopp. Målet för detta arbete bör enligt intendenturverket vara, att beslut inte skall fattas högre upp i organisationen än som motiveras av ekonomiska och andra skäl. En rationell avvägning av ansvar och befogenheter mellan olika nivåer sägs emellertid kunna bli beroende av utformningen av de ADB-system, som f. n. är under utveckling.

I fråga om personalorganisationen föreslås för militärområdes-tygförråden (inkl. tygförråd på Gotland) sammanlagt 204 befattningshavare. I nämnda siffra ingår dels viss personal som f.n. tjänstgör i militärbefälsstaberna, dels viss civil personal vid tygverkstäderna. Dessa personalgrupper förs över till tygförrådsorganisationen. I jämförelse med motsvarande enheter i nuvarande organisation innebär förslaget ökning med två officerare och 32 civila tjänstemän samt minskning med åtta underofficerare. Inköps- och bokföringsfunktionerna för tygtjänsten centraliseras militärområdesvis, vilket medför personalbesparingar. Centraliseringen kommer enligt arméförvaltningen också att medföra, att en stor del av personalen måste placeras om.

Personaluppsättningen vid militärområdestygverkstäderna (inkl. tygverkstad på Gotland) bör enligt arméförvaltningen omfatta sammanlagt 103 befattningshavare, vilket jämfört med nuvarande organisation innebär en minskning med 35. Inom ramen för denna personaluppsättning föreslås ökning med tio militära och civilmilitära tjänster samt — genom överföring av personal till tygförrådsorganisationen — minskning med 45 civila tjänster.

För militärområdesintendenturförråden (inkl. intendenturförråd på Gotland) fordras enligt intendenturverket sammanlagt 61 befattningshavare. I jämförelse med motsvarande enheter i nuvarande organisation innebär detta ökning med sex officerare och nio underofficerare samt minskning med två civila tjänster. Därutöver anmäls behov av sammanlagt sex kaptenstjänster, vilkas inrättande emellertid anses kunna anstå t. v.

Arméförvaltningens och intendenturverkets förslag rörande lokalisering av de nya ledningsorganen framgår av följande sammanställning.

Militärområde m. m.	Ledningsorgan	Ort
Södra	Tygmästare	Kristianstad
	Verkstadsdirektör	,
	Intendenturförrådschef	,
Västra	Tygmästare	Karlsborg
	Verkstadsdirektör	,
	Intendenturförrådschef	,
Östra	Tygmästare	Enköping
	Verkstadsdirektör	,
	Intendenturförrådschef	Arboga
Bergslagens	Tygmästare	Kristinehamn
	Verkstadsdirektör	,
	Intendenturförrådschef	Filipstad
Nedre Norrlands	Tygmästare	Östersund
	Verkstadsdirektör	,
	Intendenturförrådschef	,
Övre Norrlands	Tygmästare	Boden
	Verkstadsdirektör	,
	Intendenturförrådschef	,
Gotlands militärkommando	Tygmästare	Visby
	Verkstadsdirektör	,
	Intendenturförrådschef	,

Förslaget medför i några fall behov av ombyggnad av befintliga lokaler och förhyrning av kompletterande lokaler. Således erfordras för verkstadskontoren i Karlsborg och Östersund ombyggnader till en kostnad av 50 000 resp. 15 000 kr. Kostnaderna för erforderliga förhyrningar för tygförrådsledningarna i Enköping och Kristinehamn samt verkstadskontoret i Enköping beräknas till 24 000, 10 000 resp. 11 000 kr. för år.

Omorganisationen får återverkningar också i central instans. Arméförvaltningen anför sålunda, att omorganisationen bedöms göra det möjligt att efter en försökstid av ca två år slutligt slå samman ämbetsverkets tyg- och ammunitionsförrådsbyråer. Sammanslagningen beräknas medföra, att fyra tjänster för aktiva officerare och sju tjänster för förvaltare kan föras över till de nya ledningsorganen. Antalet civila tjänstemän väntas också minska. Någon precisering i detta hänseende kan emellertid inte lämnas förrän tidigast kring årsskiftet 1967—1968, eftersom personalbehovet blir beroende av de ADB-system som f. n. utvecklas.

Arméförvaltningens verkstadsavdelning berörs också av omorganisationen. Här om anförs i huvudsak följande.

Verkstadsavdelningens organisation har inte blivit översedd sedan år 1954 och svarar i många avseenden inte mot nuvarande och kommande uppgifter. En översyn av organisationen är därför starkt påkallad.

Inom vissa verksamhetsområden har personalen varit klart otillräcklig för att leda och samordna verksamheten vid underlydande verkstadsenheter. Den föreslagna förstärkningen av den regionala ledningen innebär därför, att uppgifter som tidigare helt eller delvis inte kunnat lösas centralt kan lösas i regional instans. För att arméförvaltningen i fortsättningen skall få tillfredsställande möjligheter att utföra kvarstående arbetsuppgifter är det inte möjligt att minska antalet tjänster i direkt proportion till de arbetsuppgifter som tillförts den regionala instansen. Förvaltningen bedömer emellertid, att decentraliseringen av arbetsuppgifter till regional instans i ett slutläge kan medföra en personalbesparing med sex tjänster.

Någon personalminskning inom intendenturverket anses däremot inte möjlig. Ämbetsverket framhåller tvärtom, att den centrala organisationen behöver förstärkas på grund av den kontinuerligt ökande arbetsbelastningen.

Överbefälhavarens yttrande

Överbefälhavaren tillstyrker ämbetsverkens förslag i stort. Förslagen anses ge möjlighet till en enhetlig regional ledning med klara ansvars- och lydnadsförhållanden, effektivare planläggning samt snabbare och säkrare omställning till krigsorganisation. Erfarenheterna från försöksverksamheten har enligt överbefälhavaren visat, att förslagen i allt väsentligt är lämpligt utformade. Överbefälhavaren anser att en förvaltartjänst vid vart och ett av intendenturförråden i Södra och Östra militärområdena samt Övre Norrlands militärområde t. v. bör vakantsättas.

Vad gäller återverkningarna i central instans finner överbefälhavaren det angeläget att den avsedda sammanslagningen av arméförvaltningens tyg- och ammunitionsförrådsbyråer snarast kommer till stånd. Detsamma gäller översynen av ämbetsverkets verkstadsavdelning. Beträffande intendenturverket erinrar överbefälhavaren om att vid anmälan av prop. 1962: 168 (s. 70) angående organisation av försvarets centrala intendenturförvaltning anfördes, att antalet befattningshavare vid vissa nya enheter hade beräknats relativt snävt i avvaktan på ytterligare erfarenheter av verksamheten. Överbefälhavaren framhåller slutligen vikten av att utvecklingen av ADB-systemen inom tyg- och intendenturområdena påskyndas för att ge möjlighet till ytterligare rationaliseringar.

Beträffande förslagens genomförande framhåller överbefälhavaren, att förråds- och verkstadsorganisationerna bör träda i verksamhet samtidigt med den nya stabsorganisationen, dvs. den 1 oktober 1966. Avgångarna vid de personalkårer, som berörs av omorganisationen, har enligt överbefälhavaren under senare tid varit stora. Detta uppges kunna göra det nödvändigt att vakantsätta ytterligare ett antal tjänster för militär personal. För att den nya organisationen skall kunna träda i kraft utan övergångssvårigheter anses det angeläget att i ökad utsträckning utnyttja civil personal i olika befattningar inom förvaltningstjänsten. Förutsättningarna härför bör utredas under den fortsatta försöksverksamheten.

Överbefälhavaren anmäler slutligen, att försvarsgrenscheferna har beretts tillfälle att ta del av hans yttrande. Chefen för marinen har därvid företrätt den uppfattningen att cheferna för militärområdenas tygförråd, tygverkstäder och intendenturförråd inte själva bör vara förvaltningsmyndigheter.

VIII. 1964 års fortifikationsutrednings förslag rörande fortifikations- och byggnadsförvaltningen i regional och lokal instans

Nuvarande organisation m. m.

Den regionala och lokala fortifikations- och byggnadsförvaltningens organisation m. m. fastställdes genom beslut av 1954 och 1956 års riksdagar (prop. 1954: 110, SU 134, rskr 320 och 1956: 110, SU 121, rskr 279).

Enligt de i prop. 1956: 110 angivna riktlinjerna ankommer det i huvudsak på den centrala myndigheten — fortifikationsförvaltningen — att fastställa kostnadsramar och riktlinjer för samt utöva tillsyn och kontroll av underhållsverksamheten, att planlägga och kostnadsberäkna alla mera komplicerade arbeten, att företa behovsprövningar och angelägenhetsgraderingar, att arbeta ut planer för den fortifikatoriska rustningsplanläggningen samt att hålla samman domän- och markärenden.

På regionala myndigheter — militärbefälhavare, marinkommandochef, kustartilleriförsvarschef och eskaderchef — vilka lyder direkt under forti-

fikationsförvaltningen, ankommer i huvudsak att inom bestämda kostnadsramar fastställa stater för den löpande underhållsverksamheten, att för mera omfattande underhållsåtgärder bedriva utredning så långt, att underlag erhålls för bedömning av byggnadsbehovet, samt att efter uppdrag av fortifikationsförvaltningen själva svara för mindre omfattande arbeten. Det samma gäller i stort också för investeringsarbeten. Vidare ankommer på regional myndighet att hålla samman och utföra fortifikatorisk krigsplanläggning m. m. inom vederbörligt ansvarsområde.

Inom militärbefälsstaberna handhas fortifikations- och byggnadsförvaltningen av sektion VIII, som leds av en fortifikationsofficer. I VI. militärområdet finns i Boden en särskild fortifikationsbefälhavare med stab. Sektionen är i regel indelad i befästnings- och byggnadsavdelning samt expedition och kameraldetalj (vid VII. militärbefälsstaben befästnings- och kaserndetalj samt byggnadsdetalj). Härtill kommer en domänavdelning vid IV. och VI. militärbefälsstaberna samt en förrådsavdelning vid sistnämnda stab. Som chef för byggnadsavdelningen tjänstgör en byggnadsdirektör. Fördelningen av arbetsuppgifter mellan befästningsavdelningen och byggnadsavdelningen samt byggnadsdirektörens ställning i förhållande till sektionchefen är i korthet följande. Planläggning för investeringar och underhåll för objekt som hör till befästningars delfond utförs inom befästningsavdelningen, medan planläggning för objekt som hör till kaserndetalsbyggnaders delfond utförs inom byggnadsavdelningen. Byggnadsverksamheten ankommer oavsett fondtillhörighet på byggnadsavdelningen. Befästningsavdelningen fungerar närmast som ett beställande organ gentemot byggnadsavdelningen i fråga om nybyggnad och underhåll av objekt som hänför sig till befästningars delfond. Fortifikatorisk rustningsplanläggning utförs vid befästningsavdelningen. Där handläggs även domänfrågor och ärenden rörande säkerhetstjänst m. m.

Inom eskaderstaberna handläggs fortifikations- och byggnadsförvaltningen vid sektion 2.

Inom marinen finns byggnadsförvaltningar vid marinkommando Syd och Ost samt vid Göteborgs örlogsvärv en byggnadsavdelning, samtliga under ledning av civila byggnadstekniker. Huvuddelen av fortifikations- och byggnadsverksamheten vid marinen är förlagd till kustartilleriförsvarens fortifikations- och byggnadsförvaltningar. Verksamheten leds av fortifikationsofficerare och fördelas i huvudsak på befästningsdetalj, kaserndetalj och byggnadsorgan. Härtill kommer expedition och fortifikationsförråd. Som chef för byggnadsavdelningen tjänstgör en driftingenjör. Vid Gotlands kustartilleriförsvär finns ingen driftingenjör. Chefen för Gotlands kustartilleriförsvär är för projektering och utförande av större byggnadsobjekt hänvisad till sektion VIII vid VII. militärbefälsstaben. Kustartilleriförsvarschef är regional förvaltningsmyndighet under fortifikationsförvaltningen, dock är Gotlands kustartilleriförsvär av nyss angivna skäl lokal förvaltning un-

der militärbefälhavaren. Omfattningen av fortifikationsförvaltningarna vid kustartilleriförsvaren har direkt sammanhang med de vapenkonstruktioner som utgör huvuddelen av kustartilleriets försvarssystem. De marina organisationerna har sålunda uppgifter som vid armén och flygvapnet delats på regionala och lokala myndigheter. Inom fortifikations- och byggnadsförvaltningarna vid kustartilleriförsvaren handläggs sålunda förvaltningen av kustartilleriets anläggningar inom såväl befästningars som kasernbyggnaders delfond samt domänärenden. Förutom åtgärder för krigsplanläggning och ordinarie underhåll innefattar verksamheten planläggning för och genomförande av nybyggnads-, moderniserings- och istandsättningsarbeten inom båda delfonderna.

På försvarsområdesbefälhavare och förbandschefer m. fl. ankommer i huvudsak att upprätta förslag till underhållsplaner och ombesörja underhåll, att anmäla behov av nybyggnads- och istandsättningsarbeten samt av förvärv av ägande- och nyttjanderätt till markområden och byggnader. Vid försvarsområdesstab utförs vidare enligt militärbefälhavares bestämmande fortifikatorisk krigsplanläggning för enheter som i krig skall lyda under försvarsområdesbefälhavaren.

Vid arméns och flygvapnets lokala fastighetsförvaltande myndigheter handläggs byggnadsärenden under förbandschefen av intendenten. Under denne tjänstgör vid försvarsområdesstaber och arméns förband en underofficer ur fortifikationskåren. Vid förband med mera omfattande byggnads-, mark- och anläggningsbestånd handläggs byggnadsärenden m. m. under förbandschefen av en arvodesanställd kasernofficer. Vid flygförband biträds intendenten närmast av en civil kasernföreståndare.

I den regionala ledningsorganisation som genomförs fr. o. m. den 1 oktober 1966 fördelas eskaderchefernas uppgifter rörande fastighetsförvaltningen m. m. mellan militärbefälhavarna och flottiljerna. Cheferna för örlogsbaserna övertar vissa av marinkommandochefernas förvaltningsuppgifter.

1964 års fortifikationsutrednings förslag

Principiella överväganden

Utredningen konstaterar att den år 1956 beslutade decentraliseringen av arbetsuppgifter från fortifikationsförvaltningen till de regionala myndigheterna inte genomförts på det sätt eller i den omfattning som avsetts. Investeringsanslagens rambundenhet har enligt utredningen understrukt behovet av central planering och prioritering, likaså införandet av det s. k. tvåstegsförfarandet, som används vid större investeringar och istandsättningsarbeten. Härtill kommer att kompliciteten på framför allt befästnings- sidan ökat med hänsyn till bl. a. behovet av rimligt skydd mot kärnladd-

ningar. Behovet av central samordning mellan olika myndigheter vid såväl projektering som utförande av större anläggningar har därför ökat.

Även om utvecklingen i riktning mot centralisering har medfört vissa fördelar talar enligt utredningen övervägande skäl för en successiv decentralisering av arbetsuppgifterna i fråga om projektering och verkställighet. Såväl byggnadstekniska skäl som angelägenheten av att den på regional nivå verksamma militära och civila personalen utnyttjas effektivt talar här för. Förutsättningarna för decentralisering har enligt utredningen förbättrats. Principbeslutet angående krigsmaktens regionala ledning har skapat underlag för samordning av den regionala ledningen av fortifikations- och byggnadsförvaltningen. Utredningen påpekar att inom fortifikationsförvaltningen successivt utarbetas typritningar och normer för skilda militära byggnadsobjekt. Detta är ägnat att underlätta decentralisering även av förhållandevis betydande arbetsobjekt.

Det är enligt utredningen en brist att fasta grunder för uppdelning av fortifikationsförvaltningens och de regionala myndigheternas projekteringsinsatser saknas. Visserligen låter det sig knappast göra att åstadkomma en klar och entydig gränsdragning men klarare kompetensregler bör eftersträvas. Inom fortifikationsförvaltningen har i rationaliseringssyfte påbörjats en analys av projekterings- och byggnadsprocessen. Ämbetsverket anser sig först sedan analysen slutförts med någon säkerhet kunna bedöma, hur uppgiftsfördelningen bör ske mera i detalj. Utredningen föreslår därför att det uppdras åt ämbetsverket att lägga fram förslag i ämnet, när analysarbetet avslutats. Utredningen för likväl fram följande allmänna synpunkter på arbetsfördelningen. Den myndighet som har projekterat ett objekt bör utföra byggnadsarbetet. Det anses därvid inte lämpligt att låta på förhand fastlåsta kostnadsramar vara avgörande för vilken myndighet som skall utföra projekteringen. Även då det gäller förhållandevis stora objekt bör projektering och entreprenering ske regionalt under följande förutsättningar, nämligen om byggnadskonstruktionen är enkel, om normer för utförande av anläggningen finns samt om typritningar är utarbetade eller om objektet är ett i en serie anläggningar som skall utföras. Å andra sidan kan även mindre objekt vara så tekniskt komplicerade att central projektering kan komma i fråga. Beträffande andra arbetsuppgifter än projektering och administration av entreprenader finner utredningen gällande uppdelning mellan central och regional nivå naturlig och lämplig. En förstärkning av de personella resurserna i regional instans synes ändå vara nödvändig bl. a. med hänsyn till under senare år tillkomna nya arbetsuppgifter rörande främst flygfältsarbeten och utarbetande av instruktioner för skötsel och drift av berganläggningar och andra befästningar.

Utredningen finner det otillfredsställande att de marina förvaltningsmyndigheterna i fred ligger utanför den i övrigt enhetliga ledningen av fortifikations- och byggnadsförvaltningen, varigenom överensstämmelse inte före-

ligger mellan freds- och krigsorganisationen. De marina förvaltningsmyndigheterna — chefer för örlogsbaser och kustartilleriförsvaret — bör inordnas under den högre regionala ledningen. Tillgängliga personalresurser kan därigenom utnyttjas bättre.

Försvarsledningsutredningens mening att regional chef inte borde betungas med ansvar för förvaltningsverksamhet av verkställighetsnatur och att kompetensfördelningen mellan fortifikationsofficeren och byggnadsdirektören i militärbefälsstaberna inte var tillräckligt klar och entydig utan lämnade visst utrymme för dubbelarbete delas i allt väsentligt av fortifikationsutredningen. Nuvarande organisation har dock visat sig ha vissa fördelar som bör tas till vara, när riktlinjer dras upp för en ny organisation. Vidare kan inom sektion VIII chef och byggnadsdirektör ersätta varandra och efter överenskommelse föra över personal mellan sektionens underavdelningar.

Militärbefälhavaren står f. n. formellt som byggherre även beträffande av fortifikationsförvaltningen projekterade och entreprenerade byggnadsarbeten. Detta ansvar anses medföra en belastning. Många anläggningar är dessutom så dyrbara och tekniskt komplicerade att fortifikationsförvaltningen måste följa byggnadsarbetet, ofta i detalj, och lämna direktiv och anvisningar till militärbefälsstabens byggnadsavdelning. Utredningen anser det därför vara angeläget att i fråga om större nybyggnads- och istandsättningsarbeten en direkt lydnadslinje i tekniskt-ekonomiskt avseende går från fortifikationsförvaltningen till det verkställande byggnadsorgan som har ansvar för objektens utförande. Däremot bör militärbefälhavaren ha ansvar för övriga byggnadsobjekt som projekterats regionalt.

I fråga om kompetensfördelningen mellan fortifikationsofficer och byggnadsdirektör finner utredningen skäl föreligga för viss kritik. Orsaker till förekommande kompetenskonflikter bör röjas undan. Den personellt sett stora byggnadsavdelningen anses medföra en snedbelastning av staben.

Utredningen har slutligen konstaterat att modern teknisk kontorsutrustning inte utnyttjas för den kamerala tjänsten vid militärbefälsstabernas sektion VIII. En snabb och tillförlitlig överblick av medelsförbrukning och anslagsställning försvåras härigenom.

Med utgångspunkt i det anförda har utredningen uppställt följande allmänna krav på en rationell utformning av en regional fortifikations- och byggnadsorganisation.

Organisationen bör vara så uppbyggd att övergång från fred till krig kan ske smidigt och utan tidsutdräkt. Arbetsenheter i fredsorganisationen skall i största möjliga utsträckning sammanhållna ingå i krigsorganisationen.

I fred bör militärbefälhavaren utöva sådant inflytande på fortifikations- och byggnadsverksamheten, att den kan anpassas till det operativa krigsförberedelsearbetet och den förbandsproducerande verksamhet, främst mobiliseringsförberedelser och utbildningsverksamhet, som militärbefälhavaren ansvarar för.

Militärbefälhavare bör för krigsplacering disponera inom militärområdet för fortifikations- och byggnadsuppgifter fast anställd personal och bör i fred ha möjligheter att utbilda personalen för dess krigsuppgifter.

Med de allmänna uppgifter som ålagts fortifikationsförvaltningen bör den ges möjligheter till erforderligt inflytande på, insyn i och kontroll av byggnadsverksamheten i fred inom militärområdena.

Befäls-, ansvars- och förvaltningsområden bör vara tydligt avgränsade samt tjänstevägar enkla och klart fixerade, så att en riktig och snabb handläggning av ärenden underlättas och förutsättningar skapas för att myndigheter och enskilda befattningshavare stimuleras till klok hushållning med tilldelade resurser.

Militärbefälhavarna bör befrias från tekniskt-ekonomiskt ansvar för förvaltning av verkställighetsnatur. Den regionale chefens ledning av förvaltningen inom fortifikations- och byggnadsområdet bör i likhet med vad honom åligger i fråga om annan förvaltning begränsas till planläggning, utgivande av direktiv och anvisningar samt kontroll. Verkställighetsåtgärder bör vidtas genom försorg av underställda myndigheter.

Organisationen bör utformas så att både militära och civila teknikers kunskaper och erfarenheter kan utnyttjas och optimal effekt ernås med minsta möjliga personalåtgång.

Utredningens förslag rörande fortifikations- och byggnadsförvaltningen vid militärområdena och Gotlands militärkommando

Utredningen har framlagt följande alternativ.

1. Regionala byggnadsorgan underställda fortifikationsförvaltningen. Enligt fortifikationsutredningens direktiv skulle en lämplig lösning av organisationen på regional nivå kunna vara att tekniskt och ekonomiskt ansvar för utförande av nybyggnader m. m. ålades särskilda, direkt under fortifikationsförvaltningen lydande, regionala byggnadsorgan. Härvid förutsattes en nära samverkan mellan dessa organ och militärbefälhavarna.

Fördelarna med en sålunda utformad organisation är enligt utredningen i huvudsak att fortifikationsförvaltningen kan leda och kontrollera större arbeten, att militärbefälhavaren befrias från ansvar för sådana byggnadsarbeten samt att de regionala byggnadsorganen inte blir bundna att leda arbeten enbart inom ett militärområde. En väsentlig nackdel är dock att organisationen blir mer personalkrävande än den nuvarande, eftersom ett stort antal civila befattningshavare anses behöva ingå i militärområdesstaben för de omfattande uppgifter som alltjämt skulle komma att åvila militärbefälhavaren. Det torde heller inte vara möjligt att i en sådan organisation ålägga chef för regionalt byggnadsorgan ansvar för beståndet av kaserubyggnader m. m. inom militärområdet. Denna uppgift torde i stället komma att kräva tillgång till civila byggnadstekniker i staben. Dubblering av vissa befattningshavare torde därför inte kunna undvikas. En annan nackdel är enligt utredningen att övergången från freds- till krigsorgani-

sation försvåras, eftersom byggnadsorganet i fred inte är underställt militärbefälhavaren.

Vissa av angivna nackdelar kan minskas eller elimineras om chefen för det fristående regionala byggnadsorganet ges ansvar för ledning och administration av all verkställande byggnadsverksamhet i regional instans, men det skulle avsevärt minska det inflytande på och ansvar för byggnadsverksamheten som militärbefälhavaren med hänsyn till sina operativa och förbandsproducerande uppgifter måste ha och skapa oklara ansvars- och lyd-nadsförhållanden på alla ledningsnivåer bl. a. i fråga om medelsförvaltning. Utredningen har därför inte ansett sig behöva undersöka detta alternativ närmare.

2. Regionalt byggnadsorgan ingående i militärområdesstaben. Utredningen har undersökt förutsättningarna för att infoga de personella resurserna för byggnadsverksamheten i militärområdesstaben. En sådan organisation fyller emellertid i väsentliga delar inte de krav utredningen ställt upp. Den skulle komma att belasta militärbefälhavaren och militärområdesstaben med omfattande förvaltningsuppgifter av verkställande art. Utredningen har därför förkastat detta alternativ.

3. Regionalt byggnadsorgan utbrutet ur militärområdesstaben men underställt militärbefälhavaren. Detta alternativ innebär att verkställande och kontrollerande byggnadsfunktioner hänförs till en under militärbefälhavaren lydande nyorganiserad ledningsmyndighet, militärområdets byggnadskontor, vilket dock har att direkt under fortifikationsförvaltningen leda och administrera större nybyggnads- och istandsättningsarbeten. Byggnadskontoret blir ett verkställande och kontrollerande organ med skyldighet att vid behov biträda såväl militärbefälhavare som denne underställda myndigheter i tekniskt-ekonomiska byggnadsfrågor. Militärbefälhavaren blir ensam regional förvaltningsmyndighet. Till dennes förfogande står en förvaltningsgrenschef som jämte underställd personal fogas in i militärområdesstaben som en särskild sektion — sektion 8. Chefen för byggnadskontoret blir lokal förvaltningsmyndighet. Detta alternativ ger enligt utredningen fortifikationsförvaltningen möjligheter till ledning och kontroll och tillförsäkrar militärbefälhavaren inflytande på byggnadsverksamheten samtidigt som han befrias från förvaltningsansvar av verkställighetsnatur. En snabb omställning till krigsorganisation görs möjlig. Klara ansvarsområden erhålls. Utredningen har därför förordat detta alternativ.

Beträffande Gotlands militärkommando finner utredningen skäl tala för att militärkommandochefen blir lokalförvaltande myndighet för alla byggnader och anläggningar på Gotland. En sådan lösning skulle få betydande återverkningar på andra förvaltningsområden och på den militära organisationen på Gotland. Utredningen har därför f.n. inte ansett sig kunna lämna förslag som går utöver beslutad principorganisation för Gotlands

militärkommando. Fortifikations- och byggnadsorganisationen kan dock behöva tas upp till förnyad prövning. Utredningen föreslår att inom militärkommandot skapas ett särskilt, ehuru mindre byggnadskontor. Militärkommandochefen förutsätts bli regional förvaltningsmyndighet direkt under fortifikationsförvaltningen. De i det föregående föreslagna principerna för uppgiftsfördelning m. m. mellan militärbefälhavare och byggnadskontor bör i stort äga motsvarande tillämpning på Gotland. Således blir chefen för byggnadskontoret på Gotland lokal förvaltningsmyndighet, medan i militärkommandostaben ingår en förvaltningsgrenschef med underställd personal som en särskild sektion — sektion 8.

Beträffande det av utredningen förordade alternativ 3 framlägger utredningen följande organisationsförslag.

Den i militärområdesstaberna och militärkommandostaben infogade sektionen — sektion 8 — får följande arbetsuppgifter, nämligen militär behovsprövning och planering, bl. a. upprättande av generalplaner, planläggning och projektering av befästningsarbeten, utförande av vissa befästningsarbeten, fortifikatorisk utbildningsverksamhet, fortifikatorisk krigsplanläggning samt anskaffning av förråd för krigsmateriel ävensom handläggning av domänfrågor.

På byggnadskontoren ankommer i stort sett planläggning och projektering av arbeten rörande kasernbyggnaders delfond, biträde med projektering för befästningar, administration, upphandling, utförande av byggnadsåtgärder, utarbetande av driftinstruktioner för fasta maskinanläggningar m. m. samt byggnadsteknisk och ekonomisk prövning av byggnadsfrågor. Det förutsätts att fortifikationsförvaltningen lägger ut uppdrag på byggnadskontor först efter militärbefälhavarens hörande. Detta bör ske i ett tidigt skede av planeringen. Chefen för byggnadskontoret förutsätts hålla militärbefälhavaren kontinuerligt informerad.

Ansvar för byggnadsbeståndet inom militärområdet bör i första hand åligga lokalförvaltande myndighet. Militärbefälhavaren kan och bör instruktionsvägen uppdra åt chefen för byggnadskontoret att utöva kontroll av förvaltningen av kaserner m. m. och flygfält.

Utredningen anför att om inom militärområdesstab inrättas ett redovisningskontor, så bör detta kontor också betjäna byggnadskontoret i kassa-, bokförings- och tjänstetillsättningsfrågor. Utredningen har vid beräkning av personalbehovet vid sektion 8 och de regionala byggnadskontoren gått ut härifrån. Utredningen har vidare gått ut från att byggnadskontoret ges arbetslokaler i anslutning till militärområdesstaben (militärkommandostaben) så att de i staben ingående serviceorganen kan utnyttjas även av byggnadskontoret.

Sektion 8 omfattar enligt förslaget — förutom expedition — tre enheter,

nämligen en för planerings- och befästningsuppgifter, en för mobiliserings- och krigsplanläggning samt en för domän- och materielärenden. — Byggnadskontoren består under ledning av en byggnadsdirektör av en expedition samt på fastlandet sex enheter, nämligen en för planeringsuppgifter jämte ritkontor, en för väg- och vattenbyggnadsuppgifter, en för underhållsverksamhet, en för VVS-arbeten, en för elektroarbeten samt en för nybyggnads- och kontrolluppgifter. Ritkontoret bör vara gemensamt för stab och byggnadskontor. Till ritkontoret bör även höra ritningsarkiv samt för stab och byggnadskontor gemensamt tekniskt referensbibliotek. Mera kvalificerade eller omfattande ritningsarbeten utförs dock av personal vid fackdetalj inom stab och byggnadskontor. Antalet befattningshavare i olika militärområden varierar efter arbetsomfånget. På Gotland får sektion 8 och byggnadskontoret en reducerad organisation.

I fråga om den fasta personalorganisationen föreslår utredningen att i staber och byggnadskontor tas upp personal främst för planläggning, vård och underhållsuppgifter. För nybyggnadsobjekt och större istandsättningsarbeten skall vid behov, med utnyttjande av byggnadsanslag, anställas särskilda befattningshavare. I utredningens förslag har tagits upp personal endast för de förstnämnda uppgifterna samt enstaka ingenjörer på nybyggnadsdetaljer för biträde med mera långsiktig planering samt kontroll m. m. För större objekt kan konsult- eller byggnadsföretag komma att utnyttjas för såväl projektering som utförande.

Utredningen anser att den civila byggnadstekniska expertisen skall tillhöra och redovisas vid byggnadskontoret. I de fall arbetsuppgifterna inom staben permanent kräver heltidstjänstgörande civila ingenjörer bör personal vid byggnadskontoret placeras för tjänstgöring vid staben. I fråga om andra arbetsuppgifter inom staben, för vilka krävs kvalifikationer som byggnadskontorets personal uppfyller, bör staben beställa tjänster (arbeten) från byggnadskontoret. Befintliga tjänster för driftingenjörer och fältmästare vid eskaderstaberna bör föras över till byggnadskontoren.

Utredningen anser sig ha varit restriktiv vid bedömningen av behovet av antalet befattningar i föreslagen organisation. Den betydligt ökade omfattningen av byggnadsverksamheten, nytillkommande uppgifter i fråga om förvaltning av flygfält, ökat behov av arbetsinsatser för anskaffning av förråd för krigsmaterielens förvaring samt utarbetande av befästningsinstruktioner m. m. har grundat behov av såväl kvalitativ som kvantitativ personalförstärkning.

Det antal tjänster — bortsett från kontorsbiträdestjänster — som utredningen beräknar för den nya organisationen vid sektion 8 och byggnadskontoren framgår av sammanställningen på s. 38.

	Militärområde m. m.							
	Södra	Östra	Övre Norr- lands	Västra	Nedre Norr- lands	Bergs- lagens	Got- lands mil.- kom.	Sum- ma
Sektion 8								
A. Militär personal								
Aktiva officerare (fort.kåren) .	3	3	4	2	2	2	2	18
Arvodesanst. officerare.....	2	2	2	1	1	1	—	9
Aktiva underofficerare..... (fort.kåren)	3	3	5	3	3	2	3	22
Arvodesanst. underofficerare..	1	1	1	1	1	1	1	7
B. Civil personal.....	2	2	4	2	2	2	2	16
Summa	11	11	16	9	9	8	8	72
Byggnadskontor								
A. Civil teknisk personal.....	45	48	50	22	23	19	17	224
B. Civil administrativ personal...	5	5	4	3	3	3	3	26
C. Arvodesanst. underofficerare ...	1	1	1	—	—	—	—	3
Summa	51	54	55	25	26	22	20	253

Utredningen har inte närmare utrett behovet av kontorsbiträden för den nya organisationen utan gått ut från att behovet av dessa tillgodoses efter i vanlig ordning gjorda framställningar från myndigheterna. Den 1 oktober 1965 var vid militärbefälsstabernas sektion 8 sammanlagt 32 kontorsbiträden anställda, av vilka åtta avlönades från byggnadsanslag.

Förslaget innebär i fråga om militär personal i förhållande till nuvarande organisation vid militärbefälsstaberna ökning med 15 aktiva underofficerare vid fortifikationskåren och fyra arvodesanställda underofficerare samt minskning med elva arvodesanställda officerare.

Utredningen har inte ansett sig kunna exakt ange vad förslaget om att inrätta byggnadskontor innebär i fråga om förändringar av antalet tjänster för civil personal. Anledningen härtill är att ett stort antal av de civila befattningshavarna inom den nuvarande organisationen, som omfattar omkring 330 tjänster, är avsedda för nybyggnadsuppgifter och anställda som extra tjänstemän för längre eller kortare tid med avlöning från byggnadsanslag. Sammanlagt ca 120 civila befattningshavare var den 1 juli 1965 avlönade från byggnadsanslag. Utredningen har bedömt att ca 30 % av den från byggnadsanslag avlönade personalen mera kontinuerligt tas i anspråk för uppgifter avseende fortlöpande planering, underhåll och drift, dvs. sådan verksamhet för vilken byggnadskontoren avses. För dessa uppgifter beräknas således dels (330 — 120) 210 befattningshavare, dels 30 %, ca 36 stycken, av de på nybyggnadsanslag anställda, dvs. sammanlagt (210 + 36) 246. Härtill kommer fyra driftingenjörer och sju fältmästare som flyttas över från eskaderstaberna samt 13 ingenjörer, som f. n. är anställda för väg- och vattenbyggnadsuppgifter vid fortifikationsförvaltningen men vilkas

arbetsuppgifter decentraliseras. För årligt underhållsarbete m.m. avses således f. n. $(246 + 4 + 7 + 13)$ 270 befattningshavare. Utredningens förslag omfattar 250 civila tjänster för byggnadskontoren och 16 civila tjänster vid sektion 8 eller sammanlagt 266 civila tjänster. Härtill beräknas komma 17 tjänster för kontorsbiträden. Utredningens förslag innebär således en ökning med $(266 + 17 - 270)$ 13 civila tjänster. Byggnadskontoren avses emellertid ta över vissa uppgifter från marinkommandostaber och kustartilleriförsvar, vilket som i det följande skall visas medför en minskning på denna nivå med ca 33 tjänster.

Av den i sammanställningen upptagna aktiva militära personalen ur fortifikationskåren avses regementsofficerare som sektionschefer och som chefer för planerings- och befästningsavdelningarna vid Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab. Förvaltarna avses placeras dels som chefer för domän- och materielavdelningar, dels vid planerings- och befästningsavdelningar vid samtliga militärområdesstaber utom Bergslagens samt vid befästningsdetaljen på Gotland.

Vad byggnadskontoren beträffar framhålls särskilt att erfarenheterna från nuvarande organisation har visat behovet av en särskild tjänst avsedd för chef för planeringsenhet. Denne bör vid behov kunna tjänstgöra som ställföreträdare för chefen för byggnadskontoret. Vid de tre viktigaste militärområdena bör vederbörande ha civilingenjörskompetens.

Utredningens förslag rörande fortifikations- och byggnadsverksamheten vid örlogsbaser samt vissa kustartilleriförsvar m. m.

1964 års beslut om den regionala ledningen omfattade i fråga om den lägre regionala instansen — förutom Gotlands militärkommando — endast örlogsbaserna. Gotlands militärkommando har behandlats i föregående avsnitt. Utredningen har begränsat sitt arbete på denna nivå till de lokala förvaltningsorgan som direkt påverkas av 1964 års beslut eller av de förslag utredningen lagt fram i det föregående. Den har även på denna nivå strävat efter överenskommelse mellan freds- och krigsorganisation och effektivt utnyttjande av arbetskraften. Utredningen har följt principen att myndighet som svarar för i byggnadsanläggning installerad eller förvarad materiel och som mobiliserar förband, vilka i krig skall utnyttja anläggningen, även skall förvalta den i fred. Militärbefälhavare och chefer för regionala byggnadskontor bör i princip inte vara lokalförvaltande myndigheter. Inom Övre Norrlands militärområde bör därför försvarsområdesbefälhavarna successivt ta över förvaltningen av ett antal anläggningar. Personalbehovet härför har inte bedömts av utredningen. Det anses böra utredas i samband med översynen av de lägre regionala ledningsorganen.

Utredningen anför vidare, att det är naturligt att sådan försvarsområdesbefälhavare, som tillika är kustartilleriförvarschef, får samma ställning gentemot militärbefälhavaren som annan försvarsområdesbefälhavare. För-

svarsområdesbefälhavare har ansvar för arméns befästningar inom försvarsområdet. Dessutom kan han i egenskap av kustartilleriförsvarschef vara förvaltningsmyndighet för kustartilleriets anläggningar. Den dubbla ställningen som försvarsområdesbefälhavare och kustartilleriförsvarschef har enligt utredningen medfört åtskilliga problem. Ett stort antal ärenden går f. n. via militärbefälhavaren till fortifikationsförvaltningen, under det att de flesta, med förbigående av militärbefälhavaren, går via chefen för marinen till fortifikationsförvaltningen. Olägenheterna härmed elimineras om som tidigare sagts kustartilleriförsvarschef, i likhet med chef för örlogsbas, inordnas som lokal förvaltningsmyndighet under militärbefälhavaren.

Utredningen framhåller att benämningarna på fortifikations- och byggnadsorganen vid de lokala myndigheterna inte är entydiga och föreslår att nya benämningar införs, nämligen byggnadsavdelning vid arméns förband, örlogsbaser och flygflottiljer samt fortifikationsavdelning vid försvarsområden och kustartilleriförsvar, där verksamheten klart domineras av befästningsfrågor. Cheferna för dessa avdelningar bör vara förvaltningsgrenschef.

Utredningen föreslår i princip inte några ändringar i nuvarande organisation av fortifikations- och byggnadsorganen vid försvarsområdesstaber och arméns förband.

Enligt fastställd organisation för marinkommando Syd — fr. o. m. den 1 oktober 1966 Sydkustens örlogsbas — är marinkommandochefen ensam förvaltningsmyndighet. Till dennes förfogande står ett byggnadsorgan. En liknande ansvarsfördelning föreslås av statskontoret för Ostkustens och Västkustens örlogsbaser. Utredningen tillstyrker vad statskontoret föreslagit beträffande Ostkustens örlogsbas.

Fortifikations- och byggnadsorganisationerna vid Norrlands kustartilleriförsvar och Vaxholms försvarsområde med Stockholms kustartilleriförsvar har inte undersökts av utredningen. En minskning av nuvarande organisation vid Stockholms kustartilleriförsvar synes möjlig, eftersom nybyggnadsuppgifter och andra större byggnadsarbeten kommer att föras över till militärområdets byggnadskontor.

Enligt utredningsdirektiven skulle uppmärksamhet ägnas åt frågan om att föra samman kustartilleriets och flottans fastighetsorgan i Karlskrona och Göteborg. Frågan om sammanslagningen i Karlskrona har tidigare dryftats, bl. a. i prop. 1960:184 angående omorganisation av örlogsvarven. I propositionen anfördes att byggnadsförvaltningen vid marinkommando Syd möjligen kunde utgå och inordnas i motsvarande förvaltning vid Blekinge kustartilleriförsvar. I sitt förslag till organisation av förvaltningarna vid marinkommando Syd framhöll statskontoret att fortifikations- och byggnadsförvaltningen vid Blekinge kustartilleriförsvar har större omslutning än vid marinkommando Syd och att det inte var rationellt med två

byggnadsorgan i Karlskrona. Utredningen har övervägt möjligheterna till en fullständig sammanslagning av de båda fortifikations- och byggnadsorganen i Karlskrona men funnit att en sådan åtgärd inte är lämplig. De fortifikatoriska och byggnadstekniska resurserna bör emellertid koncentreras till kustartilleriförsvaret. Örlogsbasen föreslås erhålla resurser endast för förvaltning av anläggningar och medel, krigsplanläggning, planering samt drift av fasta maskinanläggningar. I övrigt bör örlogsbasen betjänas av kustartilleriförsvarets fortifikationsavdelning från vilken erforderligt antal arbetsledare och arbetare tilldelas örlogsbasen för löpande arbeten. Härigenom kan den samlade arbetsstyrkan utnyttjas effektivare och växlingar i arbetsbelastningen lättare bemästras.

För byggnadsorganisationen i Göteborg har utredningen i sitt förslag tillämpat samma principer som vid organisationen i Karlskrona. Utredningen har undersökt möjligheterna att samordna förvaltningsverksamheten för samtliga förband i Göteborg och därvid funnit att byggnadsfrågorna vid Lv 6 väl kan samordnas med de marina förbandens. Däremot vinnas inga väsentliga fördelar genom att inlemma F 9 i organisationen, eftersom detta förband har en betydande förvaltning av flygfält m. m., som delvis är lokaliserade utanför göteborgsområdet.

Förvaltningen av vissa flygfält och andra anläggningar som nu förvaltas av eskaderchef kommer enligt utredningens förslag att åläggas chef för flygflottilj. Utredningen konstaterar att befintliga resurser vid flygflottiljerna inte svarar mot ens nuvarande behov. De senaste årens utbyggnad av krigsflygfält och stridsledningsanläggningar har medfört allt större krav på byggnadsunderhållet vid flygflottiljerna. Utredningen anser att en förstärkning med i vart fall en fortifikationsunderofficer eller byggnadsingenjör är ofrånkomlig men lägger inte fram förslag i ämnet. En särskild översyn av flygflottiljernas förvaltningsorganisation bör komma till stånd.

Som tidigare redovisats finns förslag om att organisera särskilda direkt under militärbefälhavaren stående förråds- och verkstadsenheter, som blir lokala förvaltningsmyndigheter inom tyg- och intendenturtjänstens områden. Det är enligt utredningens uppfattning lämpligt att cheferna för dessa organ också blir lokala förvaltningsmyndigheter för berörda byggnader och anläggningar (ammunitionsförråd, drivmedelsanläggningar, verkstäder m. m.).

Utredningen anser, att fortifikationsmaterielens omfattning inte fordrar en särskild förrådsorganisation. Materielen bör i princip inlemmas i intendenturförråden vid arméns och flygvapnets förband och i tygförråden vid kustartilleriförsvaren. Vid örlogsbaserna bör materielen förvaltas av de funktionella förrådsenheterna. De fortifikationsförråd, som nu redovisas vid VI. militärbefälsstaben, bör avvecklas när förvaltningen av vissa anläggningar förs över från militärbefälhavarens till försvarsområdesbefälhavarnas förvaltning. Vid VII. militärbefälsstaben bör förrådet t. v. behållas.

Utredningen har funnit, att byggnadsverksamheten i egen regi främst vid vissa marina förband är av betydande omfattning och att förhållandevis stora arbetsstyrkor är anställda härför. En begränsning synes önskvärd. Normalt bör arbeten utföras i egen regi bara när entreprenering medför påtagliga nackdelar.

Beträffande driften av fasta maskinanläggningar erinrar utredningen om att Kungl. Maj:t har uppdragit åt fortifikationsförvaltningen att se över organisationen av försvarets fasta maskintjänst. Med hänsyn härtill har utredningen inte avgett förslag i ämnet.

Det antal tjänster — bortsett från kontorsbiträdestjänster — som utredningen beräknar för den nya organisationen vid örlogsbaser och vissa kustartilleriförsvar m. m. framgår av följande sammanställning.

Förslaget innebär i fråga om militär personal i förhållande till nuvarande organisation ökning med två aktiva underofficerare vid fortifikationskåren samt minskning med tre underofficerare vid kustartilleriet och två arvodesanställda officerare och underofficerare.

Sammanlagda antalet civila befattningshavare den 1 oktober 1965 vid förenämnda örlogsbaser och kustartilleriförsvar var 99. Härtill kom 14 befattningshavare, som avlönas från byggnadsanslag, av vilka fyra har bedömts mera kontinuerligt tas i anspråk för underhållsarbete m. m. För sådana uppgifter avses således (99 + 4) 103 befattningshavare. Utredningens för-

Personal	Ost- kustens örlogs- bas ¹	Syd- kustens örlogs- bas	Väst- kustens örlogs- bas ¹	Blekinge kustart. försvar	Göte- borgs kustart. försvar	Got- lands kustart. försvar	Summa
<i>A. Militär personal</i>							
Aktiva officerare (fort.kåren)	—	—	—	2	2	1	5
Aktiva underofficerare (fort.kåren)	1	1	1	3	3	2	11
Aktiva underofficerare (kustartilleriet)	—	—	—	1	1	1	3
Arvodesanst. under- officerare	—	1	1	1	1	—	4
Summa	1	2	2	7	7	4	23
<i>B. Civil teknisk personal</i>	13	4	3	19	11	2	52
<i>C. Civil administrativ per- sonal</i>	7	1	1	2	2	1	14

¹ Enligt statskontorets förslag.

slag omfattar 66 tjänster för motsvarande uppgifter. Härtill kommer fyra tjänster för kontorsbiträden. Förslaget innebär därför en minskning med (103 — 70) 33 tjänster.

Utredningen framhåller slutligen att nuvarande system för bestridande

av avlöningskostnader för den civila personalen skapar svårigheter, eftersom kostnaderna bestrids från såväl flera avlöningsanslag som byggnadsanslag och förskottsstat. Ett flertal tjänster är upptagna på fortifikationsförvaltningens personalförteckning och andra på militärbefälsstabernas. Ett stort antal befattningshavare är tillfälligt anställda för begränsad tid.

Utredningen finner — liksom tidigare 1956 års försvarsförvaltningssakkunniga (prop. 1964:107) — att det är angeläget att samma principer tillämpas för bestridande av avlöningskostnaderna på central, regional och lokal nivå. Därför föreslås att tjänstemän, som i regional och lokal instans avses för planläggning, drift och underhåll av byggnader och anläggningar, avlönas från avlöningsanslag och att personalen vid byggnadskontorens nybyggnadsdetaljer avlönas från byggnadsanslag.

Yttrandena

Remissinstanserna har i stort sett ställt sig positiva till fortifikationsutredningens förslag. Erinringar och avvikande förslag har dock framförts på vissa punkter.

Förslaget rörande val av huvudalternativ för fortifikations- och byggnadsförvaltningen tillstyrks av *överbefälhavaren* och *statskontoret*. Även *fortifikationsförvaltningen* biträder förslaget i dess huvudlinjer. Ämbetsverkets direkta ledning av byggnadskontorens verksamhet hör dock inte nödvändigtvis avse endast större arbeten utan, oberoende av storleken, tillämpas i de fall verket finner ett sådant förfaringssätt ändamålsenligt, såvitt fråga är om själva utförandet av nybyggnads- eller istandsättningsarbeten. Alltför hårt bundna rutiner anses kunna motverka en nödvändig anpassning till utvecklingen. *Byggnadsstyrelsen* anser att alternativet med fristående, direkt under fortifikationsförvaltningen lydande byggnadskontor bör prövas ytterligare. Argumenten mot detta alternativ bör därvid underkastas en förnyad granskning, varvid byggnadstekniska och byggnadsekonomiska synpunkter bör sättas i förgrunden. Då emellertid den föreslagna organisationen anses vara en klar förbättring i förhållande till den nuvarande, bör den kunna genomföras som en etapp mot en slutlig, mera rationell lösning.

Beträffande arbets- och kompetensfördelning mellan myndigheter m.m. har *överbefälhavaren* i stort sett ingenting att erinra. Han förutsätter dock att den stabsmässiga planeringen av byggnadsärendena på längre eller kortare sikt inom kasernbyggnaders och befästningars delfonder skall ankomma på militärområdesstaben. Byggnadskontorets planläggning av arbeten inom kasernbyggnaders delfond hör därför bara bli av teknisk-ekonomisk art. *Fortifikationsförvaltningen* framhåller att utredningen inte helt har klarlagt hur fördelningen av de ärenden, som inte handläggs under ämbetsverkets direkta ledning, bör göras mellan chefen för sektion 8 och chefen för byggnadskontoret. Ämbetsverket anser

det vara värdefullt att byggnadskontoren förutsätts kunna utföra arbeten även inom angränsande militärområden. 1964 års försvarskostnadsutredning finner att föreslagen kompetensfördelning och organisation i princip är lämplig för utbyggnad av ett system för rationell ekonomisk planering och kontroll.

I frågan om organisation på lägre regional nivå framhåller *överbefälhavaren* att organisationen av fortifikations- och byggnadsförvaltningen vid försvarsområdesstaberna kommer att ses över i samband med en av honom planerad översyn av den lägre regionala ledningsorganisationen. Såsom utredningen föreslagit bör militärbefälhavare inte vara lokalförvaltande myndighet. Vissa av militärbefälhavarna förvaltede anläggningar och fortifikationsförråd bör därför tas över av försvarsområdesbefälhavarna. I avvaktan bl. a. på nämnda översyn bör viss personal redovisas vid militärområdesstaben. *Fortifikationsförvaltningen* finner en översyn av fortifikations- och byggnadsförvaltningen i lägre regional instans av behovet påkallad. Ämbetsverket tillstyrker att ett byggnadskontor inrättas på Gotland. Resultatet av pågående undersökning på Gotland bör dock avvaktas, innan slutlig ställning tas till behovet av personal för fortifikations- och byggnadsverksamhet på Gotland m. fl. frågor. *Överbefälhavaren* och *statskontoret* har anslutit sig till denna mening. *Överbefälhavaren* tillstyrker att chefer för örlogsbaser och kustartilleriförsvar skall lyda under militärbefälhavare även i fråga om fortifikations- och byggnadsförvaltningen samt att marinens byggnadsorgan i Karlskrona och i Göteborg förs samman, varvid dock arbetsledare och arbetare bör tillhöra vederbörlig byggnadsavdelning. *Statskontoret* anser att expeditionstjänsten vid Västkustens örlogsbas bör koncentreras till en gemensam expedition. Även F 9 bör utnyttja kustartilleriförsvarets fortifikationsavdelning. *TCO-S* finner skäl tala för att den civila tekniska personal, som tjänstgör vid marina förband inom Västra militärområdet, inryms i det regionala byggnadskontoret. I likhet med vad som föreslås för sektion 8 vid militärområdesstab bör endast den personal, som med säkerhet bedöms bli fullt sysselsatt med planeringsuppgifter, permanent placeras vid marina förband.

Överbefälhavaren och *fortifikationsförvaltningen* har i stort sett ingenting att erinra mot den föreslagna personalorganisationen vid militärområdesstab och byggnadskontor, vilken som helhet betraktad får anses rätt dimensionerad för permanenta uppgifter. Det bör liksom f.n. få ankomma på fortifikationsförvaltningen att efter behovsprövning komplettera personalorganisationen med extra tjänstemän för nybyggnadsuppgifter, alltefter verksamhetens växlande omfattning. Förslaget att all civil teknisk personal skall höra till byggnadskontoret men att viss del av densamma skall vara placerad till tjänstgöring vid sektion 8 tillstyrks. Militärbefälhavare förutsätts få befogenhet att i mån av behov ändra fördelningen. I sådana fall vill fortifikationsförvaltningen vara tillförsäkrad visst

medinflytande. Tillgången på aktiva underofficerare anses enligt *överbefälhavaren* inte medge att samtliga föreslagna tjänster besätts redan den 1 oktober 1966. Överbefälhavaren bedömer att framdeles en aktiv fortifikationsofficer bör tillkomma som chef för mobiliserings- och krigsplanlägningsavdelningen inom Västra militärområdet samt Bergslagens och Nedre Norrlands militärområden. Nyttillkommande tjänster för underofficerare ur fortifikationskåren bör tillsättas först efterhand som utbildad personal blir tillgänglig. *Fortifikationsförvaltningen* föreslår att ytterligare en tjänst för pensionerad officer och en för pensionerad underofficer inrättas vid varje militärområdesstab. Dessa avses för krigsförberedelsearbete avseende byggnads- och reparationsberedskapen (BRB). *Överbefälhavaren* tillstyrker att två av officerstjänsterna nu inrättas. Båda myndigheterna finner tilldelningen av civil teknisk personal vara något knapp och föreslår att vid envar av de tre mindre militärområdesstaberna tillkommer ytterligare en tjänst för förste driftingenjör och vid Övre Norrlands militärområdesstab en tjänst för fältmästare. Härutöver föreslår fortifikationsförvaltningen dels att — inom ramen för av utredningen föreslagna tjänster — fyra tjänster för förste driftingenjör fördelas om mellan militärområdena, dels att alternativa tjänster inrättas för pensionerad underofficer/assistent i expeditionstjänst och för förvaltare/driftassistent för domänärenden, dels att fyra tjänster för förste verkmästare tillkommer vid byggnadskontoret i Övre Norrlands militärområde. *SR* framhåller att arbetets omfattning vid sektion 8 är starkt beroende av de lägre regionala stabernas tillgång till fortifikatoriskt utbildad personal. Aktiv officer ur fortifikationskåren föreslås tillkomma i utbyte mot pensionerad officer vid de tre mindre militärområdesstaberna. Härutöver föreslås att viss teknisk personal tillkommer vid VVS- och eldetaljer. *TCO-S* förutsätter att sedvanliga övergångsbestämmelser kommer att meddelas för personal, som måste byta stationeringsort till följd av verksamhetens omlokalisering.

Beträffande avlöningskostnadernas bestridande föreslår *fortifikationsförvaltningen* att den civila personalen vid byggnadskontoren avlönas från ett särskilt riksstatsanslag, benämnt Försvarets regionala byggnadskontor: Avlöningar. Om ett särskilt riksstatsanslag f.n. inte anses böra inrättas för ändamålet bör avlöningskostnaderna bestridas från fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag. I båda fallen förutsätts att anslagen administreras av förvaltningen. Även *försvarets civilförvaltning* och *statskontoret* förordar att ett särskilt riksstatsanslag tillskapas för berörda ändamål. *1964 års försvarskostnadsutredning* anser att avlöning över saksanslag i princip är ekonomiskt riktigare men tillstyrker att fortifikationsutredningens förslag genomförs. Utredningen avser dock att i annat sammanhang återkomma till spörsmålet.

IX. Förslag till organisation m.m. av förvaltningsverksamheten vid örlogsbaserna

Riksdagen beslöt år 1960 (prop. 184, SU 206, rskr 402) bl. a. att marinverkstäderna i Karlskrona skulle organiseras som ett statligt aktiebolag. Enligt riksdagens beslut skulle arbetsuppgifterna för Stockholms och Göteborgs örlogsvarv anpassas efter de riktlinjer som angetts av 1953 års örlogsvarvsutredning (SOU 1957: 9). Beträffande Stockholms örlogsvarv har en dylik inriktning förutsatts redan i samband med beslutet om varvets flyttning till Muskö (prop. 1953: 200, SU 168, rskr 402). Det har vidare förutsatts att uppgifterna för det till Muskö utflyttade varvet, som byggs främst som krigsreparationsbas, i fred skall begränsas till rutinmässig skötsel och normalt årsunderhåll av flottans i området baserade fartyg. Verksamheten vid varvet skall redan före flyttningen i görligaste mån inriktas med tanke på förhållandena efter flyttningen till Muskö. I prop. 1960: 184 framhölls att verksamheten vid Göteborgs örlogsvarv är av begränsad omfattning och i inte ringa utsträckning bygger på samarbete med civila varv. I varvet ingående verkstäder kan varken i fråga om storlek eller uppgifter jämföras med verkstäderna i Stockholm. Organisationen är i stort sett anpassad till principerna i örlogsvarvsutredningens förslag. Det framhölls vidare att den organisationsform, som beslutats för varvsorganisationen vid marinkommando Syd, kunde visa sig vara ändamålsenlig också vid marinkommando Ost och Väst.

Sedan chefen för marinen ingett förslag i ämnet meddelade Kungl. Maj:t i juni 1961 och i juni 1962 provisoriska bestämmelser angående organisation av förvaltningarna vid marinkommando Syd resp. Stockholms örlogsvarv. Därvid uppdrogs åt statskontoret att verkställa organisationsundersökningar som grundval för förslag till slutlig organisation av förvaltningsverksamheten vid marinkommando Syd och Stockholms örlogsvarv efter flyttningen till Muskö. Med anledning av försvarsledningsutredningens pågående arbete föreskrev Kungl. Maj:t i februari 1963 att uppdraget rörande Stockholms örlogsvarv skulle avse också organisationen av den verksamhet som f. n. bedrivs av förvaltningsorganen vid marinkommando Ost.

Sedan statskontoret slutfört sina organisationsundersökningar vid marinkommando Syd förelades riksdagen förslag till organisation av förvaltningarna vid marinkommandot (prop. 1964: 111). Förslaget, som anpassats till de av riksdagen godkända riktlinjerna för den regionala ledningsorganisationen, var utformat med tanke på att en örlogsbas, Sydkustens örlogsbas, skulle vara organiserad i Karlskrona den 1 oktober 1966. Riksdagen beslöt i enlighet med förslaget (SU 122, rskr 262). Förvaltningsenheterna vid marinkommandot består sedan den 1 juli 1964 av en teknisk förvaltning, en intendentur-, en sjukvårds- och en byggnadsförvaltning samt ekonomikontor, ekipagesektion, kassa och — övergångsvis — två förrådssektioner. Förvaltningsenheterna lyder direkt under marinkommandochefen som ensam är förvaltningsmyndighet.

Efter organisationsundersökningar vid marinkommando Ost och Stockholms örlogsvarv samt vid marinkommando Väst och Göteborgs örlogsvarv har statskontoret, som tidigare sagts, avgett rapporter i juni resp. november 1965. Chefen för marinen har med anledning härav inkommit med förslag till Kungl. Maj:t angående förvaltningsorganisationen vid Ostkustens och Västkustens örlogsbaser. Över dessa förslag har överbefälhavaren avgett yttranden.

Nuvarande organisation av förvaltningarna vid marinkommando Ost och Stockholms örlogsvarv samt vid marinkommando Väst och Göteborgs örlogsvarv

Marinkommandocheferna är regionala förvaltningsmyndigheter under vederbörande centrala förvaltningsmyndigheter och utövar ledningen av och uppsikten över underställda förvaltningsorgan. Hit hör inte örlogsvarven. Cheferna för förvaltningarna är såväl förvaltningsmyndigheter som förvaltningsgrenschefer. De lyder i vissa fall direkt under central förvaltningsmyndighet.

Vid *marinkommando Ost* består underställda förvaltningsorgan av intendenturförvaltning, sjukvårdsförvaltning, byggnadsförvaltning och kameralkontor. Kameralkontoret betjänar i kassahänseende — förutom marinkommandochefen underställda förvaltningar — även sjökrigsskolan, centrala värnpliktsbyrån, sjövärnsskåren och första helikopterdivisionen. *Stockholms örlogsvarv* ingår i marinkommandoorganisationen men chefen lyder i egenskap av regional förvaltningsmyndighet direkt under de centrala förvaltningsmyndigheterna. Örlogsvarvschefen skall i frågor sammanhängande med operativt krigsförberedelsearbete och mobiliseringsplanläggning ställa sig till efterrättelse de föreskrifter m. m. som meddelas av marinkommandochefen. I örlogsvarvet ingår följande förvaltningsorgan, nämligen centralplanering, vapenavdelning, skeppsteknisk avdelning, verkstadsavdelning, ekipagesektion och ekonomisektion. Vissa förråd m. m. vid Hårsfjärdens örlogsdepå är underställda örlogsvarvschefen.

Vissa förband är i fredstid underställda marinkommandochefen, nämligen Berga örlogsskolor, första helikopterdivisionen (Berga) samt — i huvudsak — även Hårsfjärdens örlogsdepå med Gålö motortorpedbåtslag. Cheferna för dessa förband är lokala förvaltningsmyndigheter.

I Stockholm belägna förvaltningsorgan har sina expeditionslokaler koncentrerade till Galärvarvet och Skeppsholmen, dit även marinkommandostaben är förlagd.

Vid *marinkommando Väst* består underställda förvaltningsorgan av intendenturförvaltning, sjukvårdsförvaltning och marinens kassa i Göteborg, som lokalt är ansluten till Göteborgs kustartilleriförsvär. *Örlogsvarvet* ingår i marinkommandoorganisationen men varvschefen lyder — liksom varvschefen i Stockholm — i egenskap av regional förvaltningsmyndighet

direkt under de centrala förvaltningsmyndigheterna. Han skall i frågor som sammanhänger med operativt krigsförberedelsearbete och mobiliseringsplanläggning ställa sig till efterrättelse de föreskrifter m. m. som meddelas av marinkommandochefen. I örlogsvarvet ingår följande förvaltningsorgan, nämligen vapenavdelning, fartygsavdelning, intendenturavdelning, verkstadsavdelning samt byggnadsavdelning. Cheferna för dessa avdelningar är också förvaltningsmyndigheter.

Vissa förband är i fredstid underställda marinkommandochefen, nämligen andra helikopterdivisionen (Torslanda) och Gullmarns örlogsdepå. Marinens kassa i Göteborg betjänar — förutom stab och förvaltningar vid marinkommandot — även andra helikopterdivisionen. Vidare finns en kassa vid örlogsvarvets intendenturavdelning och en kassa vid Gullmarns örlogsdepå. Sjätte minröjningsavdelningen, som är underställd chefen för kustflottan, har egen kassa för de i avdelningen ingående fartygen.

Förvaltningsorganen har sina expeditiionslokaler koncentrerade till Nya varvet i Göteborg, dit även marinkommandostaben är förlagd.

Statskontorets förslag rörande Ostkustens örlogsbas

Vid utformandet av förslaget i fråga om Ostkustens örlogsbas, vilket föreslås träda i full tillämpning tidigast den 1 juli 1968, har statskontoret utgått från den nyligen fastställda organisationen av förvaltningarna vid marinkommando Syd. Statskontorets arbete hade där karaktär av grundundersökning. Organisationen vid marinkommando Syd utformades så att den i väsentlig utsträckning skulle kunna tillämpas också inom marinkommando Ost och Väst. Hänsyn har tagits till avsedd krigsorganisation. Liksom vid marinkommando Syd har huvudvikten lagts vid organisationen i stort. Organisationens enheternas verksamhet har renodlats och vissa fristående funktionella organ föreslås inrättas. Uppmärksamhet har riktats på planerings- och samordningsfrågor. Vapen- och skeppstekniska avdelningarna slås samman till en teknisk förvaltning. Kontroll- och tillsynsverksamhet har särskilt uppmärksamats. De verkstadsbetonade arbetsuppgifterna och förrådsverksamheten inordnas var för sig under enhetlig ledning.

Statskontoret framhåller att flyttningen till Muskö kommer att medföra förändringar av underhållsverksamhet vid de till örlogsbasen förlagda förbanden, framför allt vid Hårsfjärdens örlogsdepå. Undersökningarna har därför omfattat också depån. Behovet av denna bortfaller. Dess uppgifter förs över till andra enheter, vilket för med sig vissa smärre organisatoriska och personella förändringar främst vid Berga örlogsskolor. Även första helikopterdivisionen påverkas, huvudsakligen i fråga om förrådsdriften. Den i örlogsdepån ingående Gålöbasen har inte undersökts av statskontoret.

Statskontoret föreslår att Ostkustens örlogsbas under örlogsbaschefen, som är lokal förvaltningsmyndighet, skall bestå av örlogsbasstab, teknisk

förvaltning, intendenturförvaltning, sjukvårdsförvaltning, byggnadsavdelning, verkstadsavdelning, kassa- och personalavdelning, ekipageavdelning och förrådsavdelning. Cheferna för den tekniska förvaltningen, intendenturförvaltningen, sjukvårdsförvaltningen samt byggnads-, verkstads- samt kassa- och personalavdelningarna är förvaltningsgrenschefer. I örlogsbasstabens underhållssektion, som bör ledas av stabschefen, bör cheferna för örlogsbasens förvaltningar, verkstadsavdelning och förrådsavdelning ingå. Behovet av samordning av stabens och förvaltningsorganens verksamhet gör sig främst gällande i fråga om mobiliserings- och krigsförberedelsearbete, bevaknings- och säkerhetstjänst, budgetarbete, utbildning samt expeditiöns-tjänst m. m.

Liksom vid marinkommando Syd slås som nyss sagts vapen- och skeppstekniska avdelningarna samman till en *teknisk förvaltning*. Denna indelas i sektioner. I förvaltningen, som är en enhet för samordnande av verksamhetsgrenar med starkt inbördes beroende avseende fartygsmateriel och annan teknisk materiel, bör ingå en planeringssektion med uppgift att sammanhålla och styra verksamheten. Denna sektion behöver dock inte göras så omfattande som dess motsvarighet i Karlskrona, där behovet av planering och kontroll av verksamheten vid Karlskronavarvet AB är betydande. Efter som vid Ostkustens örlogsbas verkstadsavdelningen inlemmas i basorganisationen kan i vart fall kontrollverksamheten väsentligt begränsas. Å andra sidan ankommer på planeringssektionen ett kvantitativt sett omfattande mobiliserings- och krigsförberedelsearbete. Övriga skiljaktigheter i förhållande till karlskronaorganisationen beror bl. a. på serviceverkstädernas inordnande i organisationen och den större omfattning, i vilken rustade fartyg baseras på ostkusten. Sektionerna, förutom planeringssektionen, bör vara en artilleri- och robotsektion, en torpedsektion, en minsektion, en telesektion, en maskin- och elsektion samt en skrovsektion. Statskontorets förslag innebär vidare en väsentlig minskning av antalet detaljer inom sektionerna. Befintliga s. k. serviceverkstäder förs med undantag för vissa servicegrupper över till verkstadsavdelningen. Förrådsdriften avseende robot-, torped- och minammunition föreslås med hänsyn till sin komplicitet allttjämt ankomma på vederbörande saksektion. I fråga om övriga ammunitionsförråd bör driften föras över till förrådsavdelningen. För befattningen som chef för den tekniska förvaltningen föreslås en tjänst för alternativt militär eller civilmilitär befattningshavare.

Statskontoret har utformat sitt förslag till ledning av verkstadsdriften mot bakgrund av att denna skall utgöra kärnan i det i krig organiserade underhållsförband, som har sin verksamhet förlagd till Muskö. En smidig övergång från freds- till krigsorganisation bör säkerställas. Därför föreslås att de producerande enheterna, dvs. verkstäderna, ställs direkt under chefen för *verkstadsavdelningen*, som är civil eller civilmilitär verkstadsdirektör. För utövande av ledande och samordnande funktioner bör ett driftledningsorgan — en driftteknisk sektion — tillskapas genom sammanslagning av

vissa befintliga enheter inom avdelningen. Vidare bör till sektionen från den nuvarande, direkt under varvchefen lydande ekonomisektionen föras över organ för verkstadsbokföring och personaladministration. Sektionen skall dessutom i samverkan med den tekniska förvaltningen sammanhålla den på verkstadsavdelningen ankommande kontrollverksamheten. För sektionschefsbeftattningen bör alternativt avses civil eller civilmilitär beftattningshavare.

Intendenturförvaltningens storlek föreslås skola minskas väsentligt, främst med anledning av att förrådshållningsuppgifter och betydande delar av inköpsverksamheten förs över till förrådsavdelningen. Föreslagen anslutning till örlogsbasstabens expedition och förläggning av vissa personalärenden till kassa- och personalavdelningen medför ytterligare begränsningar av personalorganisation. Å andra sidan tillförs förvaltningen vissa uppgifter i fråga om drivmedelsförsörjningen, varjämte driften på Muskö anses bli mer omfattande än på Skeppsholmen. Chef för intendenturavdelningen bör vara intendenturofficer. En planerings- och mobiliseringsdetalj, en materiel- och drivmedelsdetalj samt en förplägnadsdetalj föreslås ingå i förvaltningen.

Även *sjukvårdsförvaltningens* uppgifter blir i den nya organisationen i hög grad begränsade. Sjukvårdsförrådet förs över till förrådsavdelningen. Den på Skeppsholmen bedrivna slutna sjukvården liksom tandpolikliniken förutsätts skola förläggas till Berga örlogsskolor. Expeditionstjänsten ansluts till örlogsbasstabens expedition. Som chef räknar statskontoret med en marinläkare. I förvaltningen bör ingå en materieldetalj och en sjukvårdsdetalj.

Beträffande *byggnadsavdelningen* har statskontoret framlagt endast preliminärt förslag. Statskontoret räknar bl. a. med en koncentration av expeditionstjänsten samt inköps- och förrådsverksamheten till andra i organisationen ingående organ samt med en minskning av byggnadsunderhåll i egen regi. Den fasta maskintjänsten föreslås i sin helhet ankomma på byggnadsavdelningen. Avdelningen indelas i en planeringssektion, en domändetalj, fem arbetsgrupper, en för Muskö, en för Berga och en för marinens elverk inom Musköbasen samt två för fasta maskinanläggningar, en för Muskö och en för Berga. — 1964 års fortifikationsutredning har tillstyrkt förslaget.

Nuvarande *kassor* vid kameralkontoret, örlogsvarvet och Berga örlogsskolor bör slås samman till ett för örlogsbasen gemensamt kassaorgan. Ansvaret för kassatjänsten vid sjökrigsskolan, centrala värnpliktsbyrån och sjövärnsskåren m. fl. organisationsenheter i stockholmsområdet bör ankomma på en nyorganiserad kassa vid marinstaben. Som chef för avdelningen föreslås en kamrer. I utarbetandet av detta förslag har försvarets civilförvaltning deltagit.

I örlogsbasen bör ingå två funktionella organ, nämligen en ekipageavdelning och en förrådsavdelning. *Ekipageavdelningen*, avsedd huvudsakligen för transporter samt bevaknings- och säkerhetstjänst, får väsentligt

ökade arbetsuppgifter när den vid utflyttningen till Muskö tar över huvud- delen av de serviceuppgifter gentemot kustflottans fartyg, som nu ankom- mer på Hårsfjärdens örlogsdepå. Avdelningen föreslås indelas i kasern- sektion, ekipagesektion samt bevaknings- och säkerhetssektion. Chefen, som är officer, ingår i örlogsbasstaben. — *Förrådsavdelningen* avses för förråds- driften och materielredovisningen vid örlogsbasen med undantag t. v. för robot-, torped- och minammunition. Förrådshållningen samordnas härige- nom över förvaltningsgränserna. Till avdelningen centraliseras även inköps- verksamheten vid örlogsbasen. Avdelningen föreslås under chefen — som är officer — indelas i driftsektion och två förrådsgrupper, en på Muskö och en på Berga. Den i varvsorganisationen ingående ekonomisektionen avvecklas.

I följande sammanställning redovisas personaluppsättningen vid förvalt- ningarna vid marinkommando Ost och Stockholms örlogsvarv samt perso- nalbehovet enligt den av statskontoret föreslagna organisationen vid Ost- kustens örlogsbas. I sammanställningen upptas särskilt personal som före- slås föras över till andra organisationsenheter. Personal för annan bygg- nadsförvaltning än skötsel av fasta maskinanläggningar m. m. har inte tagits med.

Personalkategori	Enligt gällande organisation 1.10.65	Avgår (personal som förs över till andra org.- enheter)	Kvarstår	Statskontorets förslag	Ökning eller minskning
<i>Aktiv militär personal</i>					
Officerare	30	2	28	19	— 9
Underofficerare	113	3	110	88	— 22
Underbefäl	77	3	74	52	— 22
<i>Pensionerad personal i arvodes- tjänster</i>					
Officerare	2		2		— 2
Underofficerare	4		4	3	— 1
<i>Civilmilitär personal</i>					
Mariningenjörer	13		13	17	+ 4
Marinläkare	6		6	2	— 4
Varvspoliser	19		19	19	
Summa militär och civil- militär personal	264	8	256	200	— 56
<i>Alternativa tjänster för militär, ci- vilmilitär eller civil personal..</i>	1		1	5	+ 4
<i>Civil personal</i>					
lönegrad A 21 och högre	49		49	39	— 10
lönegrad A 20 och lägre	417	8	409	265	— 144
andra än tjänstemän	722		722	525	— 197
Summa civil personal	1 188	8	1 180	829	— 351
<i>Värnpliktiga</i>	273	20	253	112	— 141
Summa totalt	1 726	36	1 690	1 146	— 544

Statskontorets förslag rörande Västkustens örlogsbas

Statskontorets förslag i fråga om Västkustens örlogsbas har utformats under förutsättning att örlogsbasen t. v. ligger kvar i Göteborg. Efter kontakt med *Göteborgs örlogsvarvsutredning* har statskontoret funnit att dess förslag i princip är tillämpligt också efter en eventuell flyttning av örlogsbasen till Gullmarn.

Även för Västkustens örlogsbas har organisationen vid marinkommando Syd varit normgivande. Den väsentliga skillnaden är att i Göteborg — liksom på Muskö — en verkstadsavdelning ingår i basorganisationen.

Statskontoret föreslår att Västkustens örlogsbas under örlogsbaschefen som lokal förvaltningsmyndighet skall bestå av örlogsbasstab, teknisk förvaltning, intendenturförvaltning, sjukvårdsförvaltning, byggnadsavdelning, kassa- och personalavdelning, verkstadsavdelning, ekipageavdelning och förrådsavdelning. Cheferna för den tekniska förvaltningen, intendenturförvaltningen och sjukvårdsförvaltningen samt för byggnads- ävensom för kassa- och personalavdelningarna är förvaltningsgrenschefer och ingår tillsammans med cheferna för verkstads- och förrådsavdelningarna i örlogsstabens underhållssektion. Även chefen för ekipageavdelningen ingår i staben.

Den *tekniska förvaltningen* inrättas genom sammanslagning av örlogsvarvets vapenavdelning och fartygsavdelning m. m. Den i vapenavdelningen ingående ekipage- och kasernsektionen har dock brutits ut. Förvaltningssektioner utgörs av planeringssektion, artilleri- och robotsektion, torped- och minsektion, telesektion, maskin- och elsektion samt skrovsektion. Artilleriverkstaden som avses för reparation, underhåll och översyn — huvudsakligen av pjäsmateriel — förs över till verkstadsavdelningen. Reparationer av handvapen föreslås skola utföras vid Göteborgs kustartilleriförsvår. För befattningarna som chef för tekniska förvaltningen och planeringssektionen föreslås tjänster för alternativt militära eller civilmilitära befattningshavare.

I fråga om *verkstadsavdelningen* har statskontoret utgått från att avdelningen — som blir betydligt mindre än verkstadsavdelningen vid Ostkustens örlogsbas — i stort sett får samma uppgifter som motsvarande enheter i nuvarande organisation. Försvarets televerkstad i Göteborg bör alltså betjänas av verkstadsavdelningen i såväl kameralt som produktivt avseende. Verkstadsavdelningen föreslås indelas — förutom i en driftteknisk sektion — i varvsverkstäder samt pjäs- och eldledningsverkstad. Chefen bör vara civil eller civilmilitär.

Intendenturförvaltningens och sjukvårdsförvaltningens uppgifter föreslås skola minskas väsentligt. Organisationen blir i princip densamma som vid Ostkustens örlogsbas (jfr redogörelse för Ostkustens örlogsbas).

I fråga om *byggnadsavdelningen* anknyter statskontoret i sitt förslag till 1964 års fortifikationsutrednings förslag, enligt vilket örlogsbaschefen skall

vara lokal förvaltningsmyndighet under militärbefälhavaren för Västra militärområdet. Örlogsbasen bör få resurser huvudsakligen endast för förvaltning av anläggningar och medel, krigsplanläggning, planering samt drift av fasta maskinanläggningar och hänvisas i övrigt till fortifikationsavdelningen vid Göteborgs kustartilleriförsvär.

Nuvarande kassor vid örlogsvarvet, Gullmarns örlogsdepå och sjätte minröjningsavdelningen m. m. förs samman till *kassa- och personalavdelningen*. I utarbetandet av detta förslag har försvarets civilförvaltning deltagit.

Ekipageavdelningen bildas genom att ekipage- och kasernsektionen bryts ut ur vapenavdelningen med i stort sett oförändrade uppgifter. Avdelningen föreslås under chefen, som är officer, bestå av kasernsektion, ekipagesektion samt bevaknings- och säkerhetssektion.

Förrådsavdelningen svarar för förrådsdriften och materielredovisningen på samma sätt som vid Ostkustens örlogsbas. Avdelningen indelas under chefen, som är officer, i planeringsdetalj, redovisningsdetalj, inköpsdetalj och förrådsgrupp.

I följande sammanställning redovisas personaluppsättningen i nuvarande organisation vid förvaltningarna vid marinkommando Väst och Göteborgs örlogsvarv samt personalbehovet enligt den av statskontoret föreslagna organisationen vid Västkustens örlogsbas. Personal för annan byggnadsförvaltning än drift av fasta maskinanläggningar m. m. har inte tagits med.

Personalkategori	Enligt gällande organisation 1.7.65	Statskontorets förslag	Ökning eller minskning
<i>Aktiv militär personal</i>			
Officerare	13	10	— 3
Underofficerare	55	48	— 7
Underbefäl	29	30	+ 1
<i>Pensionerad personal i arvodestjänster</i>			
Officerare	1		— 1
Underofficerare	4	1	— 3
<i>Civilmilitär personal</i>			
Mariningenjörer	7	6	— 1
Marinläkare	1	1	
Varvspoliser	13	13	
Summa militär och civilmilitär personal	123	109	— 14
<i>Alternativa tjänster för militär, civilmilitär eller civil personal</i>		7	+ 7
<i>Civil personal</i>			
lönegrad A 21 och högre ..	6	8	+ 2
lönegrad A 20 och lägre ..	114	108	— 6
andra än tjänstemän	173	138	— 35
Summa civil personal ..	293	254	— 39
Värnpliktiga	100	65	— 35
Summa totalt	516	435	— 81

Chefens för marinen förslag

Chefen för marinen ansluter sig i allt väsentligt till statskontorets förslag men gör vissa erinringar och anför härvid i huvudsak följande.

Beträffande *organisationen* i stort finner han, i likhet med statskontoret, att väsentliga fördelar är förknippade med en så långt möjligt likartad fredsorganisation för de blivande örlogsbaserna. Strävan bör därför vara att integrera verkstadsavdelningarna i basorganisationerna på sådant sätt att de fastställda organisationsprinciperna för marinkommando Syd kan tillämpas på övriga baser med så små rubbningar som möjligt. Verkstadsavdelningen bör därför vara fristående i förhållande till den tekniska förvaltningen. Båda enheterna bör såsom statskontoret föreslagit lyda direkt under örlogsbaschefen. Chefen för verkstadsavdelningen bör inte ingå i örlogsbasstabens underhållssektion. Han bör nämligen uteslutande inrikta sin verksamhet på driften vid Muskövarvet med tillhörande anläggningar. Marinchefen föreslår vidare att verkstadsavdelningarnas möjligheter till produktionskontroll ökas genom viss utbyggnad av de drifttekniska sektionerna.

Marinchefen biträder i väsentliga delar statskontorets förslag att föra över funktioner från befintliga ekonomiorgan till andra organ men anser att ekonomisektionen vid Stockholms örlogsvärv inte helt kan utgå ur organisationen. Statskontoret har utgått från att marinförvaltningen inrättar en datacentral för förrådsredovisning och ekonomiska rutiner m. m. och att anknytningen av denna ADB-verksamhet till örlogsbasen skall medföra sådana rationaliseringsvinster, att ett särskilt ekonomiorgan inte längre erfordras. Efter att ha hört marinförvaltningen finner marinchefen det ovisst när marinförvaltningens datacentral kan medföra den åsyftade effekten. Sådana uppgifter som medels- och dispositionsbokföring och viss personaladministration m. m. bör t. v. handläggas centralt vid örlogsbasens kassa- och personalavdelning. Viss personalförstärkning för dessa uppgifter är enligt chefen för marinen nödvändig. Vidare bör viss ADB-expertis tillföras örlogsbasstabens. Statskontoret vitsordar att det övergångsvis behövs viss personal för manuell medels- och dispositionsbokföring samt förrådsredovisning m. m. Denna personal bör enligt statskontoret fördelas på fyra tjänster till kassa- och personalavdelningen, en tjänst till verkstadsavdelningens verkstadskontor samt fyra tjänster till förrådsavdelningens redovisningsdetalj. Vidare bör för mera kvalificerade uppgifter som systemutveckling m. m. enligt statskontorets mening ADB-expertis ställas till baschefens förfogande från marinförvaltningens systemkontor. Den förvaltare som f. n. leder förrådsverksamheten vid första helikopterdivisionen bör enligt chefen för marinen framdeles ingå i tekniska förvaltningen. Marinchefen framhåller slutligen att en översyn av verksamhetsgrenen bör komma till stånd, när erfarenheter har vunnits av de skilda system, som kommer att tillämpas vid de tre örlogsbaserna. Statskontoret har anslutit sig till denna mening. Marinchefen ansluter sig till statskontorets förslag rörande kassaverksam-

heten. För Västkustens örlogsbas och Göteborgs kustartilleriförsvär bör inrättas särskilda kassor.

I det följande redovisas marinchefens förslag endast i de delar förslagen innebär av statskontoret tillstyrkta avvikelser från dess ursprungliga förslag.

Beträffande *Ostkustens örlogsbas* förutsätter marinchefen att intendenturförvaltningens förplägnadsdetalj skall — förutom för driften av matinrättning m. m. på Muskö — svara även för vissa andra matinrättningar. I intendenturförvaltningens planerings- och mobiliseringsdetalj bör för städledare inrättas en civil tjänst i stället för underbefälstjänst.

Vid sjukvårdsförvaltningen bör tillkomma en tjänst för aktiv underofficer. Statskontoret ifrågasätter om inte en kontorist är lämpligare för ändamålet.

Marinchefen har som nyss sagts föreslagit att verkstadsavdelningens kontrollmöjligheter ökas. Statskontoret, som har omprövat sitt tidigare ställningstagande, tillstyrker att en tjänst för driftingenjör tillkommer vid drifttekniska sektionen.

Statskontoret har föreslagit att dagbefälstjänsten skall bedrivas turvis genom kommendering. Marinchefen anser, att ett sådant system inte bör realiseras med hänsyn till basens omfattning m. m. I stället bör tjänster för dagbefäl inrättas vid ekipageavdelningen. Tre tjänster för aktiva underofficerare bör tillkomma för ändamålet. Statskontoret vill inte motsätta sig förslaget men ifrågasätter om inte militära tjänstgöringsåldersutredningens arbete bör avvaktas.

Statskontoret har funnit att örlogsvärkets bogserbåtar utnyttjas i förhållandevis ringa utsträckning och att bogserbåtar förhyrs i jämförelsevis stor omfattning. Ämbetsverket har därför föreslagit att chefen för marinen undersöker möjligheten av att efter flyttningen till Muskö föra över samtliga i kustflottan ingående bogserbåtar till basorganisationen. Marinchefen anser inte att utbildningsverksamheten inom kustflottan gör detta möjligt. Av samma skäl bör inte heller ett torpedbärningsfartyg föras över till basorganisationen. I övrigt biträder marinchefen vad statskontoret föreslagit i fråga om trängfartygen. Basens behov av motorfordon finner marinchefen vara för snävt beräknat. Viss utökning av fordonsparken bör göras bl. a. av beredskapsskäl. En civilanställd och en värnpliktig bilförare bör därför tillkomma. Statskontoret biträder detta förslag.

Marinchefens förslag innefattar till den del de tillstyrkts av statskontoret en ökning med fyra befattningshavare, vartill kommer nio som bör disponeras övergångsvis intill dess ADB-systemet genomförts.

Marinchefen tar vidare upp vissa frågor angående personalens kårtilhörighet. Han anser att chefen för den tekniska förvaltningen vid Ostkustens örlogsbas med hänsyn till sin krigsplacering skall vara officer samt att chefen för planeringssektionen i förvaltningen skall vara mariningenjör. Statskon-

toret tillstyrker förslagen såvitt avser chefen för tekniska förvaltningen. Med hänsyn till pågående undersökning om möjligheterna att ersätta varvspolisen med i första hand underbefäl med viss specialutbildning anser sig marinchefen f. n. inte kunna lägga fram förslag om ändring av bevakningspersonalens ställning.

I fråga om *Västkustens örlogsbas* utgår marinchefen från att chefen för sjukvårdsförvaltningen förenar denna tjänst med motsvarande befattning vid Göteborgs kustartilleriförsvär. Läkare som erfordras för bestridande av sjukvård vid örlogsbasen bör anställas enligt de principer, som har kommit till uttryck i prop. 1965: 176.

Marinchefens förslag till personalorganisation vid örlogsbasens förvaltningar omfattar 15 personer mer än statskontoret ursprungligen föreslagit. Härvid har medräknats en arbetsledare och åtta arbetare för löpande underhåll vid örlogsbasen. I fråga om kårtillhörighet för chefen för den tekniska förvaltningen och chefen för samma avdelnings planeringssektion framförs samma synpunkter som i fråga om motsvarande personal vid Ostkustens örlogsbas.

Marinchefen föreslår att övergång till de nya organisationerna påbörjas den 1 oktober 1966 och att övertalig personal m. fl. skall bilda avvecklingsorganisationer som behålls under budgetåret 1966/67. Marinchefen anser slutligen att genomförandet av dels den nya organisationen, dels utflyttningen till Musköområdet innebär så många svårbemästrade problem att en samordningschef tillfälligt bör tillsättas. Dennes uppgift bör vara att under chefen för marinen och i intim samverkan med berörda centrala, regionala och lokala myndigheter förbereda och genomföra den nya organisationen. Till samordningschefen bör knytas en mindre samordningsgrupp.

Y t t r a n d e

Överbefälhavaren biträder chefens för marinen förslag i allt väsentligt men ansluter sig till statskontorets bedömning av behovet av personal utöver statskontorets ursprungliga förslag. Han anser dock att dagbefälstjänsten, med hänsyn till de krav som från både beredskaps- och inretjänstsynpunkter måste ställas, bör organiseras som chefen för marinen föreslagit. I likhet med chefen för marinen finner han att cheferna för de tekniska förvaltningarna bör vara officerare. Överbefälhavaren understryker slutligen vikten av att en samordningsofficer tillsätts för att genomföra omorganisationen i Stockholm och att samordningsgruppen organiseras så snart som möjligt.

Departementschefen

Vid 1964 års höstriksdag fattades beslut om en reform av totalförsvarets regionala ledning m. m. (prop. 1964: 109, SU 189, rskr 362) i huvudsaklig överensstämmelse med 1960 års försvarsledningsutrednings förslag (SOU 1963: 65). Beslutet avsåg — förutom ställningstaganden i fråga om rikets

regionala indelning, fördelning av ansvar och befogenheter mellan berörda militära ledningsorgan och förläggningsorter för dessa — även ett godkännande av riktlinjerna för organisationen i fred av militärområdesstaber, örlogsbasstaber m. m. och militärkommandostaben på Gotland. Övergången till den nya organisationen avses ske den 1 oktober 1966, men det har förutsatts att organisationen under en övergångstid skall vara provisorisk och att definitiva beslut i organisationsfrågan inte skall fattas förrän tillräckliga erfarenheter av de nya verksamhetsformerna har vunnits.

Jag har vid anmälan av 1966 års statsverksproposition (bil. 6, s. 152) föreslagit att i riksstaten för budgetåret 1966/67 medel för avlöningar och omkostnader för de nya militärområdesstaberna skall anvisas under särskilda anslag, Militärområdesstaber: Avlöningar och Militärområdesstaber: Omkostnader, vilka anslag i avbidan på särskild proposition i ämnet har tagits upp med beräknade belopp, 20 milj. kr. och 7,4 milj. kr.

Förslag om inrättande av tjänster för personal inom den nya stabsorganisationen har — med undantag av tjänsterna för vissa chefsbefattningar (jfr prop. 1965: 155, SU 182, rskr 432) — i avvaktan på vissa kompletterande utredningar inte underställts riksdagen.

De kompletterande utredningarna har nu slutförts. Överbefälhavaren har sålunda i samråd med statskontoret utarbetat förslag rörande personalorganisationen m. m. vid nyssnämnda staber. Arméförvaltningen, försvarets intendenturverk och försvarets civilförvaltning har lagt fram förslag rörande tyg-, intendentur- och kassatjänstens regionala ledning. Vidare har 1964 års fortifikationsutredning redovisat sina förslag rörande fortifikations- och byggnadsförvaltningens ledning och organisation i regional instans m. m. Slutligen har statskontoret och chefen för marinen på grundval av organisationsundersökningar vid marinkommando Ost och Väst samt Stockholms och Göteborgs örlogsvarv avgett förslag rörande förvaltningstjänsten vid Ostkustens och Västkustens örlogsbaser. Förvaltningstjänsten vid marinkommando Syd har genom beslut vid 1964 års riksdag (prop. 1964: 111, SU 122, rskr 262) anpassats efter riktlinjerna för den nya regionala ledningsorganisationen. Förvaltningstjänsten vid Sydkustens örlogsbas har därför inte nu behövt undersökas.

Totalt ökar antalet tjänster vid berörda organisationsenheter enligt myndigheternas förslag med närmare hundratalet. Från minskningen av antalet arbetare och värnpliktiga vid förvaltningarna vid Ostkustens och Västkustens örlogsbaser, 232 resp. 177, bortses i detta sammanhang.

Militärområdesstaber

Organisation m. m.

Enligt föreliggande riksdagsbeslut skall inom vart och ett av de sex militärområdena krigsmaktens verksamhet ledas av *en* militär chef — militärbefälhavaren. Denne biträds av en allsidigt sammansatt militärområdesstab,

som ersätter nuvarande militärbefäls- och flygeskaderstaber samt delvis även marinkommandostaber. I militärområdesstaberna avses de ledande befattningarna tillsättas oberoende av försvarsgrenstillhörighet. Staberna skall vara förlagda i Kristianstad (Södra militärområdet), Strängnäs (Östra militärområdet), Skövde¹ (Västra militärområdet), Karlstad (Bergslagens militärområde), Östersund (Nedre Norrlands militärområde) och Boden (Övre Norrlands militärområde). Jag har i prop. 1964:109 förordat att staberna under en provotid i allt väsentligt organiseras på sätt som framgår av bilagorna 9—14. I detta sammanhang framhöll jag att organisationen i huvudsak måste byggas upp inom ramen för de personalstyrkor som f. n. är avsedda för tjänstgöring i regionala staber och att den lämpligaste lösningen av personalfrågan torde vara att genomföra en begränsad ökning av antalet tjänster för pensionerade officerare. Jag förutsatte slutligen att behovet av biträdespersonal — i vidsträckt mening — skulle komma att visa sig mindre än den sammanlagda uppsättningen av sådan personal i nuvarande högre regionala staber.

Överbefälhavarens förslag rörande militärområdesstaberna grundas i allt väsentligt på 1964 års riksdagsbeslut. Den viktigaste avvikelserna berör ansvarsfördelningen i luftoperativt hänseende mellan befälhavarna för Nedre Norrlands och Övre Norrlands militärområden. Befälhavaren för Övre Norrlands militärområde får sålunda ansvar inte blott, som riksdagsbeslutet förutsatte, för förbandsproduktionen vid F 4 (Östersund) utan övergångsvis även för jaktförsvar samt stridslednings- och bastjänst inom Nedre Norrlands militärområde. Militärbefälhavarens för Nedre Norrlands militärområde ansvar för ledning av luftoperativ verksamhet och luftoperativt krigsförberedelsearbete begränsas i motsvarande mån. Enligt överbefälhavarens förslag skall därför F 4 t. v. vara underställd befälhavaren för Övre Norrlands militärområde i stället för befälhavaren för Nedre Norrlands militärområde.

Överbefälhavaren uppger att bristen på flygofficerare inte medger att F 4 nu underställs befälhavaren för Nedre Norrlands militärområde. Överbefälhavaren avser att anmäla när personaltillgången medger att F 4 underställs befälhavaren för Nedre Norrlands militärområde. För egen del anser jag inte att skäl föreligger att gå ifrån den av riksdagen beslutade ansvarsfördelningen. F 4 bör alltså redan fr. o. m. den 1 oktober 1966 underställas befälhavaren för Nedre Norrlands militärområde men i fråga om utbildning och övningar samt därmed sammanhängande personaltjänst lyda under befälhavaren för Övre Norrlands militärområde. Befälhavaren för Nedre Norrlands militärområde bör dock ges ansvar för genomförande av större luftoperativa övningar inom militärområdet. Härvid bör han vid behov kunna få biträde av befälhavaren för Övre Norrlands militärområde. På detta sätt

¹ T. v.

bedömer jag det bli möjligt att begränsa behovet av flygofficerare vid Nedre Norrlands militärområdesstab.

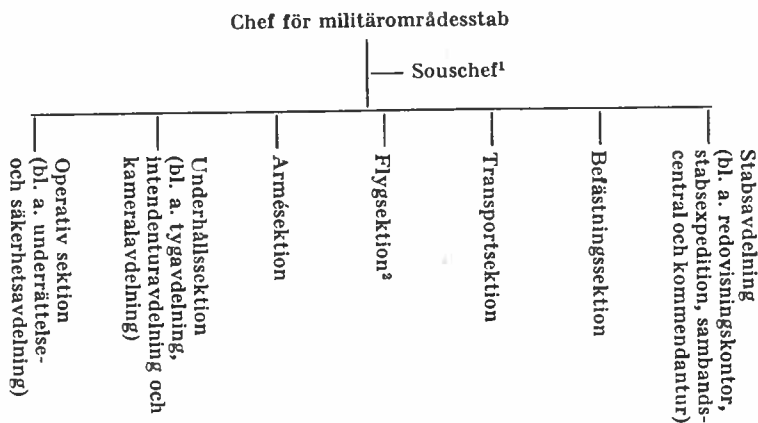
Jag ansluter mig i princip till överbefälhavarens förslag till lydnadslinjer i fråga om intendenturförvaltningen för vissa flygflottiljer och till fortifikationsförvaltningsutredningens förslag rörande lydnadslinjer i fråga om fortifikations- och byggnadsförvaltningen för vissa jaktflottiljer (F 3 och F 9) och Norrlands kustartilleriförsvaret. Flygflottilj, som är lokaliserad utanför gränsen till militärområde, vars chef flottiljen är underställd, eller som är underställd attackeskaderchefen, skall alltså med avseende på intendenturförvaltningen lyda under den militärbefälhavare inom vars område flottiljen är belägen. I fråga om fortifikationsförvaltningen bör gälla att den militärbefälhavare som har det luftoperativa ansvaret skall vara regional förvaltningsmyndighet för av flottilj förvaltningsanläggning vare sig denna är belägen inom eller utom eget militärområde, om anläggningen i krig underställs honom. Chefen för Norrlands kustartilleriförsvaret bör i fråga om sådana anläggningar som är belägna inom Övre Norrlands militärområde och Östra militärområdet lyda under befälhavarna för dessa militärområden. På intendenturförvaltningens område synes nämligen enligt min mening de operativa kraven på förvaltningsverksamheten inte vara så uttalade, medan kraven på samordning av krigsförberedelsearbetet m. m. inom ett visst geografiskt område väger förhållandevis tungt. Med hänsyn härtill och av praktiska skäl är det på detta område — liksom även i fråga om viss byggnadsverksamhet — befogat att låta lydnadslinjerna följa den territoriella linjen. Därigenom kommer i regel den expertis att utnyttjas som finns vid närmaste militärområdesstab. Vad slutligen beträffar sjukvårdsförvaltningen bör 1962 års försvarssjukvårdsutrednings förslag i ämnet avvaktas innan ställning tas till lydnadsförhållandena.

Överbefälhavaren synes ha förutsatt att på de förvaltningsområden, där den territoriella lydnadslinjen följs, militärbefälhavare med operativt ansvar skall ha anvisningsrätt gentemot militärbefälhavare med territoriellt ansvar. Jag bedömer att den operativa chefens inflytande kan säkerställas utan anvisningsrätt på grundval av sedvanligt samarbete och överbefälhavarens operativa order. Central förvaltningsmyndighet bör emellertid kunna ålägga militärbefälhavare att biträda annan militärbefälhavare med krigsförberedelsearbete m. m. inom förvaltningssektorn.

Överbefälhavaren har föreslagit att militärområdesstaberna i Södra och Östra militärområdena samt Övre Norrlands militärområde skall bestå av sex sektioner samt en stabsavdelning. I det följande benämner jag sektionerna operativ sektion, underhållssektion, armésektion, flygsektion, transportsektion och befästningssektion. I Västra militärområdet samt i Nedre Norrlands och Bergslagens militärområden föreslås ingå fem sektioner — flyg-

sektionen utgår — och en stabsavdelning. Jag har inte någon erinran mot dessa förslag. Den av försvarsledningsutredningen föreslagna sektionen för säkerhetsärenden bör alltså ordnas in i den operativa sektionen och chefs-expeditionen ersättas av en stabsavdelning som — förutom för personaladministrativa ärenden — sörjer för funktioner av servicekaraktär.

Mitt förslag till organisation av militärområdesstaberna framgår av följande tablå.

¹ I Södra och Östra militärområdesstaberna samt Nedre Norrlands militärområdesstab.

² I Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab.

Den operativa sektionen föreslås av överbefälhavaren indelas i sju avdelningar. Eftersom avdelningsindelningen bör göras till föremål för försök anser jag mig inte nu böra ta ställning till detta förslag. Försöken bör bl. a. ge klarhet huruvida och i vad mån de operativa ärendena bör handläggas inom en arbetsenhet eller av arbetsenheter som indelas efter funktionella grunder eller försvarsgrensvis.

Jag anser inte den av överbefälhavaren föreslagna förstärkningen med aktiva marinofficerare vid de sjöoperativa avdelningarna i Södra och Östra militärområdesstaberna samt Nedre Norrlands militärområdesstab nödvändig. Vid Södra militärområdesstaben och Nedre Norrlands militärområdesstab räknar jag i stället med en pensionerad officer. Vid Västra militärområdesstaben bör en tjänst för kapten avsedd för markoperativa avdelningen bytas ut mot tjänst för arvodesanställd officer. I Nedre Norrlands militärområdesstab bör med anledning av att F 4 underställs militärbefälhavaren två tjänster för kapten komma till i luftoperativa avdelningen. Jag räknar vidare endast med en tjänst för kapten i underrättelse- och säkerhetsavdelningen vid Södra och Östra militärområdesstaberna. I sambandsavdelningarna vid Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab bör en tjänst för kapten utgå. Vidare räknar

jag med att tjänsten för kapten i fältarbetsavdelningen vid Bergslagens militärområdesstab byts ut mot tjänst för arvodesanställd officer.

Såvitt gäller pensionerade officerare har jag i förhållande till överbefälhavarens förslag räknat med — förutom att enligt det föregående vissa tjänster för aktiva officerare byts ut mot tjänster för pensionerade officerare — att en tjänst i underrättelse- och säkerhetsavdelningen vid Västra militärområdesstaben samt Övre och Nedre Norrlands militärområdesstaberna inte behöver inrättas. Vidare räknar jag med att i Södra och Östra militärområdesstaberna en tjänst för pensionerad officer i fältarbetsavdelningen byts ut mot tjänst för pensionerad underofficer.

Vid Nedre Norrlands militärområdesstab bör med anledning av att F 4 underställts militärbefälhavaren en tjänst för aktiv underofficer tillkomma i den operativa sektionen. Jag räknar vidare inte med att pensionerade underofficerare skall ingå i fältarbetsavdelningarna vid Västra militärområdesstaben samt Nedre Norrlands och Bergslagens militärområdesstaberna.

För underbefäl räknar jag inte med några tjänster i operativa sektionen.

Vad beträffar den civilmilitära personalen räknar jag inte med att tjänster för stabsmeteorolog inrättas. Jag räknar däremot med en tjänst för förste tygverkmästare i varje militärområdesstab, avsedd för föreståndaren för stabens fasta teleanläggningar.

I fråga om civil personal är jag inte beredd att nu föreslå att tjänster för driftingenjör inrättas vid fältarbetsavdelningarna i vissa av staberna.

Underhållssektionens sammansättning påverkas av hur förvaltningstjänsten organiseras på regional och lokal nivå. Till grund för arméförvaltningens, försvarets intendenturverks och försvarets civilförvaltnings förslag rörande förvaltningstjänstens regionala ledning ligger, förutom 1964 års riksdagsbeslut, försök som utförts inom I. militärområdet. Ämbetsverkens förslag, som tillstyrkts av överbefälhavaren, förutsätter bl. a. att vissa arbetsuppgifter decentraliseras från de centrala förvaltningsmyndigheterna, att vissa funktioner som f. n. utförs vid ett stort antal lokala myndigheter förs samman till särskilda lokala förvaltningsmyndigheter och att militärbefälhavarna får något ökade ledningsresurser. Ledningen av och uppsikten över tyg-, intendentur- och kassaförvaltningen anses böra utövas av militärbefälhavaren som regional förvaltningsmyndighet med biträde av förvaltningsgrenschefer, vilka jämte erforderlig förvaltningspersonal inordnas i militärområdesstaberna. För s. k. verkställighetsuppgifter bör enligt förslagen organiseras fristående lokala förvaltningsmyndigheter — tygförråd, tygverkstäder och intendenturförråd — vilka lyder under militärbefälhavaren.

I prop. 1964: 109 anslöt jag mig till principen att militärbefälhavaren borde utöva ledningen av och uppsikten över förvaltningen inom regionen. Jag framhöll dock samtidigt att militärbefälhavarens ledning borde begränsas

till att — inom ramen för centralt utfärdade föreskrifter — planlägga, reglera och kontrollera samt utfärda order, direktiv och anvisningar för den verkställande och utövande förvaltningsverksamheten inom militärområdet. Den senare verksamheten borde fullgöras vid särskilda från staben fristående förvaltningsorgan och av chefer för förband som är underställda militärbefälhavaren. Jag vill ånyo understryka vad jag då anförde. Förvaltningsmyndigheternas förslag ansluter sig till den angivna principen och ger därför ingen anledning till erinran i stort. Till organisationen m. m. av de lokala förvaltningsmyndigheterna återkommer jag i det följande.

Beträffande sjukvårdsförvaltningen innebär överbefälhavarens förslag att militärbefälhavarens ansvar i avvaktan på resultatet av 1962 års försvarssjukvårdsutrednings arbete t. v. begränsas. Lokala förvaltningsmyndigheter kommer alltså i enlighet med rådande praxis att lyda direkt under försvarets sjukvårdsstyrelse. Överbefälhavaren lämnar delvis utan avseende en framställning från försvarssjukvårdsutredningen om en provisorisk förstärkning av militärområdesstaberna, som skulle göra det möjligt att redan från början ge militärbefälhavaren ansvar för förvaltningen av sjukvårdsmateriel. Frågan om militärbefälhavarens ansvar och befogenheter på ifrågavarande område torde komma att prövas när försvarssjukvårdsutredningen har slutfört sitt uppdrag. Enligt vad jag inhämtat från utredningen avser den att föreslå att militärbefälhavaren får ett enhetligt ansvar för sjukvårdsförvaltningen inom militärområdet enligt samma grunder som avses gälla för intendenturförvaltningen.

Underhållssektionen indelas enligt överbefälhavarens förslag i — förutom en centralavdelning — en tygavdelning, en intendenturavdelning, en kameralavdelning och en hälso- och sjukvårdsavdelning. Jag ansluter mig till detta förslag. Dock bör hälso- och sjukvårdsavdelningens inordnande i staben slutligt fastställas först sedan ställning tagits till 1962 års försvarssjukvårdsutrednings förslag i ämnet.

Med anledning av att F 4 underställs befälhavaren för Nedre Norrlands militärområde bör vid militärområdesstaben en tjänst för pensionerad officer tillkomma i underhållssektionen.

I olikhet med överbefälhavaren anser jag att som förberedelse för en kommande reform avseende sjukvårdsförvaltningen en tjänst för förvaltare bör tillföras staberna i Södra och Östra militärområdena samt Övre Norrlands militärområde.

Nya tjänster för fältläkare, förste försvarstandläkare och fältveterinärer bör inte inrättas i avvaktan på 1962 års försvarssjukvårdsutrednings förslag i ämnet. Personalbehovet bör tillgodoses genom att den personal som nu tjänstgör vid de sex militärbefälsstaberna på fastlandet flyttas över till resp. militärområdesstaber. För armédirektör räknar jag med tre tjänster i varje stab.

Tjänster för drivmedelsingenjör bör f. n. inrättas endast i Södra och Östra

militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab. För ammunitionssingenjör räknar jag med sammanlagt fem tjänster — sådan tjänst inrättas inte vid Västra militärområdesstaben. I olikhet med överbefälhavaren räknar jag t. v. endast med en tjänst för förste hälsovårdsassistent i varje stab utom vid Östra militärområdesstaben, där två tjänster bör inrättas. Arvoden bör t. v. beräknas även för veterinär vid Östra och Västra militärområdesstaberna men t. v. inte för apotekare.

Till den föreslagna indelningen av armésektionen tar jag inte nu ställning. Erfarenheter under provotiden får avgöra om och i vad mån sektionen behöver delas in i avdelningar. Jag har inte något att erinra mot att i enlighet med överbefälhavarens förslag cheferna för armésektionerna benämns arméinspektörer även i Nedre Norrlands militärområdesstab och i Västra militärområdesstaben. Såsom arméinspektörer bör i enlighet med statsutskottets uppfattning placeras officerare med erfarenhet som förbandschefer (jfr SU 1964: 189, s. 25). Jag delar inte överbefälhavarens uppfattning att tjänst för ställföreträdande arméinspektör bör inrättas i fyra av militärområdesstaberna. Ansvar för utbildning m. m. av grundläggande art bör i enlighet med mitt uttalande i prop. 1964: 109 så långt möjligt decentraliseras till underställda förbandschefer. Jag tar i detta sammanhang inte ställning till överbefälhavarens förslag att arméinspektörerna vid Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab skall ges generalmajors tjänstegrad. Kungl. Maj:t äger besluta i frågan.

Jag räknar inte med tjänster för pensionerad officer i utbildningsavdelningen i Nedre Norrlands och Bergslagens militärområdesstaber. Jag räknar inte heller med att tjänst för aktiv underofficer (personalregistrator) inrättas vid armésektionen i fyra av militärområdesstaberna. Dessa staber bör i stället tillföras var sin tjänst för pensionerad underofficer.

Till flygsektionens indelning i avdelningar tar jag inte nu ställning. I befattningen som flyginspektör bör placeras officer med erfarenhet som förbandschef. En tjänst för flygdirektör bör inrättas i varje flygsektion.

Jag räknar f. n. endast med en tjänst för pensionerad officer i varje transportsektion.

Av betydelse för befästningssektionens sammansättning är fortifikationsutredningens förslag rörande fortifikations- och byggnadsförvaltningens ledning m. m. Förslaget innebär främst att de byggnadsavdelningar, som f. n. finns i militärbefälsstaberna, bryts ut ur stabsorganisationen och ombildas till fristående byggnadskon-

tor, som underställs militärbefälhavarna men i visst hänseende lyder direkt under fortifikationsförvaltningen. Till frågan om byggnadskontorets uppgifter och organisation återkommer jag i det följande. Militärbefälhavaren skall enligt fortifikationsutredningens förslag såsom regional förvaltningsmyndighet leda förvaltningen vid underställda förband, försvarsområden, kustartilleriförsvar och örlogsbaser. Militärbefälhavarens eget ledningsorgan inordnas som en särskild sektion i militärområdesstaben. Vid sektionen handläggs främst ärenden rörande fortifikatorisk planläggning, militär behovsprövning, planläggning och projektering av befästningar, förrådsanskaffning samt domän- och generalplanefrågor m. m. Förvaltningen av byggnader och anläggningar utövas i princip av under militärbefälhavare lydande förvaltningsmyndigheter. Utredningens förslag är i fråga om fördelningen av ansvar och befogenheter väl anpassat till de huvudlinjer efter vilka den regionala ledningen av förvaltningsverksamheten bör ordnas. Jag ansluter mig därför i princip till fortifikationsutredningens förslag i ämnet.

Till den föreslagna indelningen av befästningssektionen i underavdelningar tar jag inte nu ställning.

Jag räknar inte med att en föreslagen tjänst för pensionerad officer behöver inrättas vid Bergslagens militärområdesstab. Med anledning av fortifikationsförvaltningens framställning om inrättande av arvodestjänster för officerare och underofficerare med uppgift att handha krigsförberedelsearbete för byggnads- och reparationsberedskapen bör i enlighet med överbefälhavarens tillstyrkan en tjänst för pensionerad officer inrättas vid vardera Södra och Östra militärområdesstaben. Slutligen bör i varje befästningssektion en tjänst för underofficer på aktiv stat bytas ut mot tjänst för pensionerad underofficer och en tjänst för underofficer på aktiv stat vid Västra militärområdesstaben och Nedre Norrlands militärområdesstab t.v. inte inrättas.

I överbefälhavarens uppgift har ingått att utreda frågan om militärbefälhavarens uppgifter på personalområdet. Som resultat av denna utredning föreslår överbefälhavaren att en särskild organisationsenhet för handläggning av bl. a. personaladministrativa ärenden — *s t a b s a v d e l n i n g e n* — skall finnas i militärområdesstaberna. Militärbefälhavaren måste enligt överbefälhavaren få större ansvar för underställd personal än som åvilar de nuvarande regionala cheferna. Han bör sålunda bl.a. åläggas att svara för samordning av rekryteringsverksamheten, att tillsätta vissa tjänster, att leda och samordna personalvård samt att medverka i personalplanering och han bör slutligen få inflytande på placering och kommandering av militär och civilmilitär personal m. m. Vissa av ärendena rörande personaltjänsten bör enligt överbefälhavaren handläggas försvarsgrensvis, dvs. hänföras till endera armésektionen, sjöoperativa avdelningen eller flygsektionen. Andra ärenden är av gemensam karaktär eller

rör stabens egen personal och bör handläggas vid stabsavdelningen, som även bör sörja för vissa servicefunktioner.

Civilförvaltningen föreslår att i stabsavdelningen skall ingå ett redovisningskontor, vilket — förutom att tillgodose stabens eget behov av bokförings- och kassaarbete — skall betjäna vissa militärbefälhavaren underlydande lokala förvaltningsmyndigheter. Tillkomsten av redovisningskontoren beräknas medföra personalbesparingar vid dels de truppförbands kassaavdelningar som f. n. betjänar tyg- och intendenturanstalter m. m., dels nyssnämnda lokala förvaltningsmyndigheter, dels civilförvaltningen.

I stabsavdelningen föreslås ingå — förutom redovisningskontoret — en personaldetalj och en tjänstedetalj jämte kommandantur m. m. Överbefälhavarens förslag innebär att den av försvarsledningsutredningen föreslagna chefsexpeditionen ersätts av stabsavdelningen som får större uppgifter än utredningen tänkt sig för expeditionen. Tjänstedetaljen förutsätts liksom redovisningskontoret även skola betjäna vissa lokala förvaltningsorgan såsom byggnadskontor och de av de nyorganiserade lokala tyg- och intendenturförvaltningsmyndigheterna, som lokaliseras i stabens närhet.

Jag har inte funnit anledning till erinran mot de förslag rörande uppgifter för militärbefälhavaren på personalområdet som har lagts fram av överbefälhavaren. Att ett redovisningskontor ingår i stabsavdelningen finner jag ändamålsenligt. Uppgifterna för redovisningskontoret torde till viss del bli beroende av resultat av 1964 års försvarskostnadsutrednings arbete. Redovisningskontorets organisation förutsätts därför komma att prövas ytterligare. Det synes också vara av betydelse att under försöksperioden få klarlagt i vad mån handläggningen inom staben av personalärenden kan koncentreras till stabsavdelningen. Inom stabsavdelningen bör handläggningen av personalärendena föras samman till en arbetsenhet. Till avdelningens indelning i arbetsenheter tar jag i övrigt inte ställning.

Som chef för stabsavdelning räknar jag med aktiv regementsofficer endast i Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab. I Västra militärområdesstab och Nedre Norrlands militärområdesstab bör för befattningen avses pensionerad officer. Beträffande Bergslagens militärområdesstab bör den i personaldetaljen redovisade pensionerade officeren t. v. tillika vara avdelningschef.

I befattningen som chef för stabsexpeditionen räknar jag vidare med att pensionerad underofficer placeras i stället för förvaltare vid samtliga militärområdesstaber. Vidare kan jag inte nu biträda förslaget att förvaltare skall vara chef för redovisningskontoret vid Södra, Östra och Västra militärområdesstaberna. Chefskapet bör liksom vid övriga militärområdesstaber utövas av chefen för kameralavdelningen. För underbefäl räknar jag med sammanlagt 22 tjänster. Fem av underbefälstjänsterna motsvaras i överbefälhavarens förslag av lika många tjänster för vaktmästare och två av tjänsterna av tjänster för bilförare.

Behovet av tjänster för stabskonsulenter bör t. v. tillgodoses inom ramen för tillgängliga tjänster inom försvarets personalvård.

Jag finner det inte erforderligt att vid Södra och Östra militärområdesstaberna inrättas tjänst för förste expeditionsvakt och vid Bergslagens militärområdesstab tjänst för vaktmästare. Vid övriga staber har jag som förut sagts räknat med att tjänsterna för vaktmästare byts ut mot tjänster för underbefäl. För bilförare räknar jag endast med en tjänst i varje stab. Slutligen räknar jag inte med tjänst för tryckeriförman vid Övre Norrlands militärområdesstab.

Jag biträder överbefälhavarens förslag att expeditionstjänsten i princip skall bedrivas sektionsvis och att därutöver en för staben gemensam expedition skall finnas vid stabsavdelningen. Jag räknar emellertid med dels att armé- och flygsektionerna i förekommande fall kan ha gemensam expedition, dels att armésektionen vid staben i Bergslagens militärområde kan anslutas till sektionsexpeditionen vid den operativa sektionen. Genom den av mig förordade sammanslagningen av vissa sektionsexpeditioner kan en pensionerad underofficer utgå i Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands och Bergslagens militärområdesstab.

Eftersom erfarenhet saknas av behovet av kontorspersonal finner jag att antalet tjänster för sådan personal t. v. bör beräknas med återhållsamhet. Med hänsyn härtill och till de personalbesparingar som i övrigt föreslagits bör antalet tjänster för kontorspersonal i förhållande till överbefälhavarens förslag minskas med åtta tjänster vid vardera Södra, Östra och Västra militärområdesstaberna samt Bergslagens militärområdesstab, tio tjänster i Övre Norrlands militärområdesstab samt sju tjänster i Nedre Norrlands militärområdesstab. I befästningssektionen bedömer jag att två tjänster för kontorspersonal erfordras i Södra och Östra militärområdesstaberna samt Övre Norrlands militärområdesstab och en i de tre övriga, vilket stämmer överens med överbefälhavarens beräkningar.

Personaluppsättning

Jag övergår så till att redovisa personaluppsättningen vid militärområdesstaberna. I överbefälhavarens uppdrag ingick att undersöka förutsättningarna för att tillämpa grundsatsen om obundenhet till försvarsgren på ett antal befattningar utöver dem för militärbefälhavare, stabschef, souschef samt chefer för operativ sektion och underhållssektion. Överbefälhavarens undersökningar har gett till resultat att ett inte obetydligt antal befattningar ansetts kunna vara obundna till försvarsgren. Överbefälhavaren räknar i sitt förslag till personalorganisation för militärområdesstaberna med sammanlagt 719 tjänster, varav 205 för officerare på aktiv stat och 73 för pensionerade officerare. Försvarsledningsutredningen räknade med 168 officerare på aktiv stat och 49 officerare i arvdestjänst. I utredningens siffror ingick inte behovet av officerare vid befästningssektionerna, som enligt överbefäl-

havaren uppgår till 16 officerare på aktiv stat och 11 arvodesanställda officerare, av vilka två för byggnads- och reparationsberedskapen.

För egen del anser jag såsom framgått av min tidigare redogörelse att personalen vid militärområdesstaberna t. v. bör begränsas i förhållande till överbefälhavarens förslag. Jag föreslår, att antalet befattningshavare — inklusive befästningssektionerna — blir sammanlagt 608. Inom denna ram räknar jag med 190 tjänster för officer på aktiv stat, 66 tjänster för pensionerad officer, 40 tjänster för underofficer på aktiv stat, 53 tjänster för pensionerad underofficer, 22 tjänster för underbefäl, 43 tjänster för civilmilitär personal och 194 tjänster för civil personal. Prövningen av behovet av vissa av de av överbefälhavaren i övrigt föreslagna tjänsterna bör anstå till dess försöksperioden avslutas. Den beräknade fördelningen på olika organisationsenheter av de av mig förordade ordinarie tjänsterna och extra ordinarie tjänsterna i A 23 och högre lönegrader framgår av en sammanställning, som torde få fogas till protokollet som *bilaga 1*. Sammanställningen tar även upp övriga tjänster som legat till grund för mina anslagsberäkningar.

I fråga om tjänsterna för *officerare på aktiv stat* vill jag anföra följande. Beslut om att tjänsterna för militärbefälhavare, stabschefer, souschefer samt för cheferna för fem av armésektionerna och de tre flygsektionerna skall ingå i organisationen har såsom nämnts fattats i annat sammanhang (prop. 1965: 155). I fråga om antalet officerare på aktiv stat för militärområdesstaberna föreslår jag som tidigare sagts 190 tjänster, varav 18 för intendenturofficerare. Dessa tjänster bör redovisas på personalförteckning för militärområdesstaberna enligt följande fördelning

- 6 militärbefälhavare
- 6 stabschefer
- 3 souschefer
- 5 arméinspektörer
- 3 flyginspektörer
- 18 sektionschefer (varav 6 fortifikationsofficerare)
- 12 regementsofficerare (förvaltningsgrenschefer)
- 137 regementsofficerare och kaptener

De i det föregående angivna tjänsterna för sektionschefer, regementsofficerare och kaptener bör ges lönegradsbeteckning Br eller Ar med undantag för tre tjänster för fortifikationsofficerare som bör ha lönegradsbeteckning Bo.

Vid bifall till mina förslag rörande tjänsterna för aktiva officerare vid militärområdesstaberna bör följande ändringar ske i förhållande till gällande personalstater. Inom armén dras vid generalitetet in de sex tjänsterna för militärbefälhavare i Bo 6. Vidare dras vid generalstabskåren in 17 tjänster, nämligen för en överste i Bo 1, tre överstelöjtnanter i Ao 27, en överstelöjtnant eller major i Ao 27/25, två majorer i Ao 25 och tio kaptener i Ao 23. På

militärområdenas m. m. personalförteckning dras in 30 tjänster, nämligen sex för ställföreträdande militärbefälhavare i Bo 4, sex för överstelöjtnant eller major i Ao 27/25, sex för kapten i Ar 23 samt tolv för kapten eller löjtnant i Ar 23 eller Ar 17/15. Vid armén dras in ytterligare 60 tjänster, nämligen för två kaptener i Ao 23 vid pansartrupperna, en major i Ao 25 vid A 8, sju löjtnanter i Ao 19/17 vid artilleriförbanden, sex kaptener i Ao 23 vid luftvärnet, sex kaptener i Ao 23 vid ingenjörtrupperna, två majorer i Ao 25 och sju kaptener i Ao 23 vid signaltrupperna, tre kaptener i Ao 23 vid trängtrupperna, två överstelöjtnanter i Ao 27, fyra majorer i Ao 25 och fyra kaptener i Ao 23 vid fälttygkåren samt en överste i Bo 3, två överstar i Bo 1, tre överstelöjtnanter i Ao 27, tre majorer i Ao 25 och sju kaptener i Ao 23 vid fortifikationskåren. Inalles föreslås 113 tjänster dras in inom armén. Inom marinen dras in 21 tjänster, nämligen för två marinkommandochefer i Bo 6, en kommandörkapten i Ao 27, tre kommandörkaptener i Ao 25, 3 kaptener i Ao 23 och sex löjtnanter i Ao 17/15 vid flottan samt tre kaptener i Ao 23 och tre löjtnanter i Ao 17/15 vid kustartilleriet. Inom flygvapnet dras in 32 tjänster, nämligen för tre eskaderchefer i Bo 4, sex överstelöjtnanter eller majorer i Ao 27/25, tre majorer i Ao 25, tre majorer eller kaptener i Ao 25/23, 15 kaptener i Ao 23 och två löjtnanter i Ao 17/15. I enlighet med förslag i prop. 1966:1 (bil. 6 s. 148) bör två tjänster för kapten i Ar 23 dras in vid försvarsstaben. Sammanlagt dras in 168 tjänster för officerare inom krigsmakten med anledning av organisationen av militärområdesstaberna, tjänsterna för intendenturofficerare inte inberäknade. För dessa officerare behöver inte några nya tjänster inrättas (jfr prop. 1966: 109). Ökningen av antalet tjänster för aktiva officerare begränsas härigenom till fyra.

Såvitt gäller *pensionerade officerare* inrättas som tidigare sagts 66 tjänster vid militärområdesstaberna. Vid bifall till mina förslag rörande pensionerade officerare kan tre tjänster för ställföreträdande eskaderchef i B: 3, en tjänst för officer i A: 30 och 31 tjänster för officer i A: 26 utgå ur personalförteckningarna för militärbefälsstaber och eskaderstaber. Härjämte kan en tjänst i A: 26 vid marinkommando Väst samt tre tjänster i A: 26 vid försvarsstaben och nio arvdestjänster för officerare inrättade av fortifikationsförvaltningen för fortifikatorisk krigsplanläggning utgå. Totalt kan sålunda 48 tjänster för pensionerad officer dras in i samband med militärområdesstabernas organisation. Sammanlagt 18 tjänster för pensionerad officer tillkommer alltså i organisationen.

Vid bifall till mina förslag rörande *underofficerare* på aktiv stat bör följande ändringar göras i förhållande till gällande personalstater. Inom armén dras vid fälttygkåren in sex tjänster för fanjunkare i Ao 15 och vid fortifikationskåren två tjänster för förvaltare, en i Ao 19 och en i Ao 17, och fyra tjänster för fanjunkare i Ao 15. Vid flottan dras in åtta tjänster för flaggunderofficer i Ao 15 och lika många tjänster för underofficer av 2. graden i Ao 13 (i annan tjänst än teknisk) och vid flygvapnet fyra tjänster för fan-

junkare i Ao 15. Inalles dras 32 tjänster för aktiva underofficerare in. Antalet nyinrättade tjänster för aktiva underofficerare uppgår således till åtta. Följande tjänster för pensionerad underofficer kan dras in, nämligen 29 arvodestjänster för expeditiionsunderofficer och sex för signalunderofficer i A: 18 vid militärbefälsstaberna och fortifikationsbefälhavarstaben i Boden samt tre för expeditiionsunderofficer i A: 18 vid eskaderstaberna. Totalt kan således 38 arvodestjänster dras in. Ökningen av antalet tjänster för pensionerade underofficerare begränsas alltså till 15.

För *underbefäl* bör som nyss sagts vid militärområdesstaberna finnas sammanlagt 22 tjänster. Nio tjänster för rustmästare i Ao 13 kan utgå vid militärbefälsstaberna och åtta tjänster för förste högbåtsman (i annan tjänst än teknisk) vid flottan. Ökningen av antalet underbefälstjänster uppgår alltså till fem.

Vid bifall till mina förslag rörande den *civilmilitära personalen* erfordras inte någon annan ändring av antalet tjänster inom berörda personalkårer vid armén än att 17 tjänster för förste tygverkmästare och förste tyghantverkare dras in. Inom flygvapnet bör tjänster för tre flygdirektörer av 2. graden tillkomma. Antalet tjänster för civilmilitär personal minskar alltså med 14. Tjänsterna för civilmilitär personal bör i vart fall t. v. redovisas i personalförteckningen för vederbörande personalkår.

Enligt mina förslag kommer militärområdesstaberna att tillföras 194 *civila tjänster* — tjänsterna för stabskonsulenter inte inberäknade — en minskning med 76 tjänster i förhållande till överbefälhavarens förslag. Vid bifall till mina förslag rörande den civila personalen kan följande tjänster dras in vid militärbefälsstaber m. m. och eskaderstaberna. Vid militärbefälsstaberna och fortifikationsbefälhavarstaben i Boden dras in ordinarie tjänster för en förste skogvaktare i Ao 17 och en skogvaktare i Ao 15, sju kontorister i Ao 9 och åtta kanslibiträden i Ao 7. Arméns allmänna avlöningsanslag kan vidare minskas med lönerna åt följande extra ordinarie personal, nämligen sex hälsovårdsassistenter, sex bokhållare, en förste radioassistent, en assistent, en tryckeriförman, åtta radioassistenter, en garageförman, fem bilförare, två vaktmän, fyra vaktmästare, fem kontorister, 19 kanslibiträden och 56 kontorsbiträden. Flygvapnets allmänna avlöningsanslag kan minskas med lönerna åt följande extra ordinarie personal, nämligen en assistent i Ae 15, tre kanslibiträden och sex kontorsbiträden. Arméförvaltningens personalorganisation kan vidare minska med fem tjänster för ingenjör i Ae 19. Kungl. Maj:t äger besluta att dessa tjänster inte får utnyttjas fr. o. m. den 1 oktober 1966. Härtill kan 20 tjänster vid civilförvaltningen och förbanden utgå med anledning av överflyttningen av redovisnings- och kassaärenden till militärområdesstaberna. Civilförvaltningens personalorganisation kan sålunda minska med en byråsekreterare i högst Ae 23, ett kanslibiträde och åtta kontorsbiträden. Vid förband minskar avlöningskostnaderna med lönerna till en kontorist, två kanslibiträden och

sju kontorsbiträden. Civilförvaltningen bör dock övergångsvis få möjlighet att anställa viss extra personal. Sammanlagt kan antalet ordinarie och extra ordinarie tjänster minska med 167. Ökningen av antalet tjänster för civil personal uppgår således till 27.

Anledning torde inte föreligga att i övrigt närmare redogöra för mina beräkningar av militärområdesstabernas personalbehov. Befintliga tjänster för maskinpersonal m. fl., som nu finns upptagna på personalförteckningarna för militärområdena m. m., bör föras över till militärområdenas nya avlösningsanslag men redovisas för sig tillsammans med personalen för byggnadskontoren. Tjänsterna för viss förrådspersonal bör föras över till militärområdesstaberna. Dessa tjänster har inte räknats med vare sig i överbefälhavarens eller mina personalförslag.

Den föreslagna organisationen är såsom tidigare framhållits provisorisk och bör prövas under en övergångsperiod.

F. n. tjänstgör årligen ett 25-tal reservofficerare m. fl. och civila befattningshavare vid militärbefälsstaberna m. m. med ianspråktagande av s. k. tjänstgöringsmånader resp. skrivmånader enligt härför gällande föreskrifter. Eftersom det arbetskraftsbehov som härigenom tillgodoses till väsentlig del täcks genom den av mig föreslagna personalorganisationen, förutsätts att sådan personal framdeles i minskad utsträckning skall behöva anlitas vid militärområdesstaberna.

Attackeskaderstaben

Försvarsledningsutredningen föreslog att attackförbanden alltjämt skall hållas samman i ett högre förband — attackeskadern — vars chef under överbefälhavaren har ansvar för att attackförbanden hålls insatsberedda. I prop. 1964: 109 togs inte ställning till vare sig eskaderchefens uppgifter eller eskaderstabens organisation. Det förutsattes dock att särskilda befälsförhållanden skulle gälla. Attackflottiljerna togs undan från militärbefälhavarnas befälsområde och dessa får inte något ansvar för utbildningen m. m. vid attackflottiljerna.

Överbefälhavaren har ansett att frågan om eskaderchefens uppgifter m. m. och eskaderstabens organisation bör prövas samtidigt med den regionala ledningsorganisationen och har med anledning härav lagt fram förslag i ämnet. I samband härmed har han föreslagit att chefen för F 11 (Nyköping) underställs eskaderchefen. Eskadern blir härigenom i fred en kombinerad attack- och spaningseskader, som föreslås benämnas första flygeskadern. Av förslaget framgår att eskaderchefen får uppgifter i fråga om såväl operativt krigsförberedelsearbete som förbandsproduktion och att han med anledning härav — i vad gäller vissa förband med attackbetjäningsuppgift — ansetts behöva utrustas med anvisningsrätt gentemot militärbefälhavare på båda dessa områden liksom i fråga om viss förvaltningsverksamhet. Eskaderchefen skall vidare vara målsman för flygspaningstjänsten och därigenom

ha vissa befogenheter även gentemot chefen för F 21 (Kallax), som är underställd befälhavaren för Övre Norrlands militärområde.

Huvudansvaret för det operativa krigsförberedelsearbetet avseende attack- och spaningsförbanden bör falla på militärbefälhavarna. Eskaderchefen skall utföra sitt operativa krigsförberedelsearbete inom ramen för överbefälhavarens och militärbefälhavarnas operativa beslut. Eskaderchefens uppgift bör också vara att sörja för attackförbandens utbildning, taktik och insatsberedskap samt därmed sammanhängande personaltjänst. Den expertis som finns vid eskaderstaben bör dessutom enligt överbefälhavarens bestämmande utnyttjas för att biträda militärbefälhavarna med operativt krigsförberedelsearbete och vissa mobiliseringsförberedelser. Större operativa övningar med deltagande av attackförband bör enligt överbefälhavarens bestämmande ledas av militärbefälhavare med biträde av eskaderchefen.

Frågan om attackflottiljernas lydnadsställning i förvaltningshänseende har jag behandlat i det föregående. Mitt ställningstagande begränsar eskaderchefens uppgift till förvaltning av övningsanslag. Honom underställda flottiljer lyder i övrigt under militärbefälhavare eller central förvaltningsmyndighet.

Eftersom eskaderchefens uppgifter och ställning främst i förhållande till militärbefälhavarna ännu inte kan anses slutgiltigt klarlagda, finner jag att erfarenheter av den nya regionala ledningsorganisationen bör avvaktas, innan slutlig ställning tas till eskaderchefens ansvar och befogenheter och eskaderstabens organisation. Den föreslagna omorganisationen av eskaderstaben bör därför inte nu komma till stånd. Av detta följer att slutlig ställning till lydnadsförhållandena för F 11 inte nu bör tas. Jag har emellertid inte något att erinra mot att flottiljen försöksvis underställs eskaderchefen. Jag vill i sammanhanget erinra om att flottiljstaben har förstärkts med två tjänster för aktiva flygofficerare genom beslut vid 1963 års riksdag (prop. 110, SU 114, rskr 266). Den av mig föreslagna anordningen torde därför kunna genomföras utan annan personalförstärkning än att personal vid flottiljstaben vid behov kommenderas att tjänstgöra vid eskaderstaben.

I enlighet med vad jag nu anför har jag inte ställning till eskaderstabens inre organisation eller de föreslagna personalförstärkningarna. En ny tjänst för aktiv regementsofficer i Br 1 (stabschef) bör dock inrättas i utbyte mot arvodestjänsten i B: 3 för ställföreträdande eskaderchef. Behovet av flygdirektör förutsätts t. v. få tillgodoses genom kommendering. Befintliga tjänster för driftingenjör och fältmästare bör dras in.

Örlogsbasstaberna m. m.

Den beslutade regionala ledningsreformen innebär bl. a. att för vissa av de uppgifter, som nu åvilar marinkommandochef, inrättas s. k. örlogsbaser med stabsorgan. Hit hänförs främst bas- och underhållstjänst för sjöstridskrafter samt mobiliseringsförberedelser och frivilligutbildning. Örlogsbaser

skall i fred finnas i Södra, Östra och Västra militärområdena och benämnas Sydkustens, Ostkustens och Västkustens örlogsbas. På örlogsbaschef ankommande uppgifter i Nedre Norrlands militärområde skall fullgöras av chefen för Norrlands kustartilleriförsvaret med biträde av ett mindre antal sjöofficerare. De båda förstnämnda örlogsbasstaberna skall vara lokaliserade till Karlskrona och Muskö. Den slutliga förläggningen av Västkustens örlogsbasstab är beroende av den framtida dispositionen av de marina anläggningarna vid Nya varvet i Göteborg. Utredning rörande förutsättningar för en utflyttning pågår. En mindre del av örlogsbasstaben vid Ostkustens örlogsbasstab har förutsatts skola förläggas till annan ort. Ställning till stabernas m. m. detaljorganisation har inte tagits. Jag har emellertid i prop. 1964: 109 förordat att principorganisationen i fred utformas enligt bilagorna 15—17.

Överbefälhavarens personalförslag rörande örlogsbaserna grundas på den beslutade uppgiftsfördelningen mellan militärbefälhavare och örlogsbaschef och stämmer i allt väsentligt överens med försvarsledningsutredningens principförslag, vilket innebär att staberna föreslås bestå av en sektion för operativa ärenden, en sektion för underhålls- och mobiliseringsärenden m. m., en sektion för personalärenden och frivilligutbildning m. m., en sektion för bevaknings- och säkerhetstjänst samt en expedition. Till Ostkustens örlogsbas anknyts en örlogsbasavdelning, som lokaliseras i Uppsala och ställs direkt under örlogsbaschefens befäl. Vid Norrlands kustartilleriförsvaret organiseras en örlogsbasavdelning som lyder direkt under chefen för kustartilleriförsvaret. Jag har i huvudsak inte något att erinra mot dessa förslag. Eftersom örlogsbasavdelningen i Uppsala utgör en del av Ostkustens örlogsbasstab anser jag emellertid att basavdelningen i fred bör lyda under stabschefen. Jag ifrågasätter vidare om inte i analogi med förslaget rörande militärområdesstaberna sektionen för bevaknings- och säkerhetstjänst kan gå upp i den operativa sektionen. Eftersom en sådan anordning torde sakna betydelse i personalorganisatoriskt hänseende har jag dock inte anledning att nu ta ställning till denna fråga. I avvaktan på resultatet av förestående försök tar jag heller inte ställning till sektionernas indelning i avdelningar. Enligt mitt förslag kommer örlogsbasstaberna under stabschefen att bestå av en operativ sektion, en underhållssektion, en personal- och utbildningssektion samt en expedition.

Antalet officerare i den av överbefälhavaren föreslagna organisationen håller sig inom den ram som föreslagits av försvarsledningsutredningen. Överbefälhavaren räknar med sammanlagt 30 tjänster för officerare på aktiv stat och fem tjänster för pensionerade officerare. Sammanlagt föreslås 175 tjänster ingå i organisationen. För egen del anser jag att personalen vid örlogsbasstaberna kan begränsas så, att antalet tjänster blir sammanlagt 157. Inom denna ram räknar jag med 28 tjänster för officer på aktiv stat och fem tjänster för pensionerad officer. Den beräknade fördelningen på olika organisationsenheter av de av mig förordade ordinarie tjänsterna och

extra ordinarie tjänsterna i A 23 och högre lönegrader framgår av en sammanställning, som torde få fogas till protokollet som *bilaga 2*. Sammanställningen tar även upp övriga tjänster som legat till grund för mina anslagsberäkningar.

Vid beräkningen av antalet tjänster för *officerare på aktiv stat* har jag i förhållande till överbefälhavarens förslag räknat med en minskning med en tjänst vid vardera Västkustens örlogsbas och örlogsbasavdelningen vid Norrlands kustartilleriförsvär. Jag anser att placeringen av intendent vid sektionen för underhållsärenden m. m. bör komma i fråga endast som en övergångsåtgärd i avvaktan på att underhållsutbildade sjöofficerare kan placeras i befattningen.

Tjänsterna för aktiv officer m. m. bör fördelas enligt följande.

3 örlogsbaschefer

3 stabschefer

22 regementsofficerare och kapten

Jag räknar med att samtliga förenämnda tjänster redovisas i personalförteckningen för flottan. Vid bifall till mina förslag rörande tjänster för aktiva officerare med placering vid örlogsbasstaberna m. m. bör följande ändringar ske i förhållande till gällande personalstater. Vid marinkommandona dras tjänsten i Bo 4 för chefen för marinkommando Väst in. I utbyte häremot inrättas en tjänst i Bo 3 för chef för Västkustens örlogsbas. Att tjänsterna för cheferna för marinkommando Ost och Syd dras in har redovisats i det föregående. Beslut om inrättande av tjänster för cheferna för Ostkustens och Sydkustens örlogsbaser har såsom tidigare nämnts fattats i annat sammanhang (prop. 1965: 155). Med anledning härav skall tjänsten i Bo 4 för chefen för Karlskrona örlogsvarv dras in (jfr prop. 1964: 111, s. 15). I utbyte mot tjänsten för chefen för Ostkustens örlogsbas dras en tjänst för kommandörkapten i Ao 27 in. I utbyte mot tjänsterna för stabschefer — en i Br 1 och två i Ar 27 — dras två tjänster för kommandörkapten i Ao 27 och en tjänst för kapten i Ao 23 in. En tjänst för kommandörkapten i Ao 27 och en i Ao 25 byts ut mot tjänster för kommandörkapten i Ao 27/25. Slutligen bör två kaptenstjänster bytas ut mot tjänster för kommandörkapten eller kapten.

Beträffande *pensionerade officerare* räknar jag f. n. inte med någon ändring i förhållande till överbefälhavarens förslag såvitt gäller antalet tjänster, dvs. fem. Vid bifall till mitt förslag kan en arvodestjänst för expeditionsofficer vid marinkommando Ost och fyra arvodestjänster för officer placerade en vid vardera marinkommando Syd, Ost, Väst och Nord utgå ur marinens personalförteckningar. Inga nya tjänster för pensionerad officer behöver således inrättas.

I jämförelse med överbefälhavarens förslag föreslår jag att antalet tjänster för aktiv *underofficer* minskas med sammanlagt 16. Jag räknar med att nio

3* — Bihang till riksdagens protokoll 1966. 1 saml. Nr 110

tjänster för flaggunderofficer, varav fyra för expeditionsunderofficer inte erfordras. Vidare räknar jag med att två tjänster för flaggunderofficer i varje stab och en tjänst för flaggunderofficer vid örlogsbasavdelningen vid Norrlands kustartilleriförsvär kan ersättas med tjänster för pensionerad underofficer. Antalet tjänster för aktiv underofficer begränsas härigenom till 18. Härtill kommer 13 tjänster för pensionerad underofficer, en ökning med sex i förhållande till överbefälhavarens förslag. I motsats till överbefälhavaren räknar jag med att örlogsbasavdelningen vid Norrlands kustartilleriförsvär expeditionellt anknyts till kustartilleriförsvärsstabens stabsexpedition. Härigenom behöver en tjänst för pensionerad underofficer inte komma till. Behovet av tjänster för aktiv underofficer bör i sin helhet tillgodoses inom ramen för tillgängliga tjänster för underofficer vid flottan. Vad beträffar de pensionerade underofficerarna kan med anledning av mina förslag två tjänster dras in vid marinkommando Ost, tre vid marinkommando Väst samt en vid marinkommando Nord, dvs. inalles sex tjänster. Sammanlagt behöver alltså sju nya tjänster inrättas.

För *underbefäl* räknar jag med sammanlagt 19 tjänster, en minskning med tre i förhållande till överbefälhavarens förslag. Samtliga underbefälsbefattningar bör bestridas inom ramen för befintliga underbefälstjänster vid flottan.

För den *civila personalen* räknar jag inte med några andra förändringar i förhållande till överbefälhavarens förslag än att jag räknar med en tjänst mindre för kontorspersonal vid varje stab. Örlogsbasstaberna m. m. kommer därför att tillföras 74 tjänster för civil kontorspersonal m. fl. Vid bifall till mina förslag rörande den civila personalen kan marinens allmänna avlöningsanslag minskas med lönen till ett antal kontorister, kanslibiträden och kontorsbiträden m. fl., som finns uppförda på personalförteckningen för marinkommandona. Till denna fråga återkommer jag i det följande.

Anledning torde inte föreligga att i övrigt närmare redogöra för mina beräkningar av örlogsbasstabernas personalbehov. Tjänsterna för aktiva militära befattningshavare bör, som framgått av det föregående, t. v. redovisas på personalförteckningen för flottan. Den föreslagna organisationen är provisorisk och bör prövas under en övergångsperiod.

Gotlands militärkommando

Enligt 1964 års riksdagsbeslut skall den militära ledningsorganisationen på Gotland hänföras till den lägre regionala nivån och Gotland ordnas in i Östra militärområdet som ett särskilt militärkommando, vars chef skall benämnas chefen för Gotlands militärkommando. Till dennes förfogande skall stå en militärkommandostab. Militärkommandot kommer inte att vara helt jämförbart med försvarsområde. Det har sålunda förutsatts att militärkommandochefen i vissa hänseenden skall lyda direkt under centrala myndig-

heter och att arméförbanden på Gotland skall vara underställda honom.

Överbefälhavaren har anmält att han börjat en undersökning av möjligheterna att genomföra en mer vittsyftande ledningsreform på Gotland än som förutsattes vid 1964 års principbeslut. En sådan rationalisering kräver emellertid ytterligare undersökningar. Överbefälhavaren föreslår därför att militärkommandochefens ansvar och befogenheter provisoriskt fastställs i huvudsak enligt de riktlinjer som föreslogs av försvarsledningsutredningen.

I likhet med överbefälhavaren anser jag det angeläget att undersöka möjligheterna till en mera vittsyftande rationalisering av ledningsorganisationen på Gotland. Resultatet av dessa undersökningar kan emellertid inte föreligga i sådan tid att de kan beaktas vid genomförandet av 1964 års riksdagsbeslut. Jag räknar därför inte med att en reform i den riktning överbefälhavaren har antytt kan genomföras under de närmaste åren. Jag anser mig därför kunna godta den lösning som föreslagits av överbefälhavaren. Vid bifall till mitt förslag kommer militärkommandochefen i vad avser icke operativ utbildning och därmed sammanhängande personaltjänst m. m. att lyda direkt under försvarsgrenschef samt arméförbanden på Gotland och chefen för Gotlands kustartilleriförsvaret att vara underställda militärkommandochefen, dock att chefen för Gotlands kustartilleriförsvaret i fråga om icke operativ utbildning och därmed sammanhängande personaltjänst m. m. på samma sätt som övriga kustartilleriförsvarschefer skall lyda direkt under chefen för marinen. Militärkommandochefen bör i vart fall t. v. vara regional förvaltningsmyndighet och i denna egenskap lyda direkt under vederbörande centrala förvaltningsmyndighet. Chefen för Gotlands kustartilleriförsvaret lyder dock inom marinförvaltningens ämbetsområde direkt under ämbetsverket.

I avvaktan på resultatet av pågående undersökningar bör enligt överbefälhavaren personaluppsättningen vid militärkommandostaben hållas inom den ram, som f. n. finns tillgänglig vid VII. militärbefälsstaben. Jag ansluter mig till denna mening. Tygförråds-, tygverkstads- och intendenturförrådsorganen bör organiseras på liknande sätt som på fastlandet. I likhet med överbefälhavaren anser inte heller jag hinder föreligga att nu realisera fortifikationsutredningens förslag att ett byggnadskontor skall organiseras på Gotland. Mina ställningstaganden rörande personalorganisationen vid militärkommandostabens förvaltningsavdelningar bygger på här nämnd ansvarsfördelning. Antalet tjänster vid militärkommandostaben bör t. v. i princip vara detsamma som vid VII. militärbefälsstaben och behovet av personalförstärkning tillgodoses genom kommendering av viss militär personal enligt de riktlinjer som f. n. gäller för förstärkning av VII. militärbefälsstaben.

I fråga om organisationen av militärkommandostaben har jag i stort inte någon erinran mot överbefälhavarens förslag. Sta-

ben bör alltså under stabschefen bestå av en operativ sektion, en underhållssektion, en utbildnings- och personalsektion, en befästningssektion och en stabsavdelning. Till den av överbefälhavaren föreslagna indelningen av sektionerna i avdelningar tar jag inte nu ställning i annan mån än att jag förutsätter att i underhållssektionen skall ingå en tyg- och en intendenturavdelning. Ställning till hälso- och sjukvårdsavdelningens slutliga inordnande bör tas först sedan försvarssjukvårdsutredningen redovisat sitt uppdrag.

Jag övergår så till att behandla frågan om *personaluppsättningen* vid militärkommandostaben. Försvarsledningsutredningen räknade med att militärkommandostaben skulle bestå av nuvarande VII. militärbefälsstaben förstärkt med en regementsofficer ur armén och två kaptenen ur marinen. I samband därmed borde en tjänst för officer ur flottan som är placerad vid kustartilleriförsvarsstaben dras in. Kungl. Maj:t har genom beslut i februari och i juni 1965 medgett att en regementsofficer och två kaptenen må kommenderas till tjänstgöring vid VII. militärbefälsstaben. Vidare har medgetts att fyra tjänster för kontorspersonal får finnas inrättade t. v. vid VII. militärbefälsstaben. Slutligen har en regementsofficer vid trängtrupperna kommenderats till staben. Överbefälhavaren räknar i sitt personalförslag med sammanlagt 55 tjänster, varav tio för officer på aktiv stat och fem för pensionerad officer. Härjämte föreslås att en regementsofficer och tre kaptenen skall kommenderas till tjänstgöring vid staben och att viss militär personal tillhörande förbanden på Gotland skall tjänstgöra vid staben på deltid.

För egen del anser jag att antalet tjänster för *aktiv officer* bör begränsas till tio, varav en för intendenturofficer. Detta motsvarar det antal som var i tjänst vid VII. militärbefälsstaben innan de i det föregående redovisade personalförstärkningarna genomfördes. Jag anser nämligen såsom nyss sagts att behovet av ytterligare officerare t. v. bör tillgodoses genom kommendering. Jag räknar därför med att en regementsofficer ur armén, en kapten vid flottan och en kapten ur armén eller kustartilleriet t. v. kommenderas till staben. Behovet av personal för frivillig befälsutbildning m. m. förutsätts liksom hittills få tillgodoses genom kommendering av personal tjänstgörande vid truppförbanden på Gotland.

I utbyte mot de nio tjänsterna för andra aktiva officerare än intendenturofficeren bör följande tjänster i nuvarande organisation dras in, nämligen en tjänst för militärbefälhavare i Bo 6, två tjänster vid generalstabskåren, en i Ao 27/25 och en i Ao 23, en tjänst för kapten i Ar 23 vid VII. militärbefälsstaben, en tjänst för kapten i Ao 23 vid signaltrupperna, en tjänst för regementsofficer i Ao 27/25 vid fälttygkåren, två tjänster vid fortifikationskåren, en i Ao 25 och en i Ao 23, samt slutligen en tjänst för kapten i Ao 23 vid kustartilleriet. Antalet tjänster för officerare ändras inte.

Antalet *pensionerade officerare* bör i enlighet med överbefälhavarens förslag beräknas till fem — en ökning med en. En av fortifikationsförvalt-

ningen för fortifikatorisk krigsplanläggning inrättad arvodestjänst för officer kan emellertid dras in.

I fråga om *underofficerarna* räknar jag med att en underofficer vid fälttygkåren placeras till tjänstgöring vid militärkommandostaben. Ny tjänst inrättas inte för ändamålet. Däremot bör en tjänst för fortifikationsunderofficer inrättas vid militärkommandostaben. Antalet tjänster för pensionerad underofficer bör beräknas till sju. Jag räknar inte med arvodesanställd underofficer i den operativa sektionen. Tjänst för sjukvårdsunderofficer bör i avvaktan på försvarssjukvårdsutredningens förslag inte inrättas. I utbyte mot dessa sju tjänster kan sex tjänster för pensionerad underofficer dras in vid nuvarande VII. militärbefälsstaben.

En tjänst för *underbefäl* bör inrättas vid militärkommandostaben.

I enlighet med överbefälhavarens förslag rörande den *civilmilitära* personalen bör två armédirektörer och en förste tygverkmästare vid tygtekniska kåren placeras till tjänstgöring vid staben. Den fältläkare och den förste försvarstandläkare, vilka f. n. är placerade vid VII. militärbefälsstaben, bör föras över till militärkommandostaben men tjänsterna bör oförändrat redovisas vid fältläkarkåren resp. försvarets tandvårdspersonal. Några ändringar erfordras inte med anledning av dessa förslag i berörda personalförteckningar.

För den *civila personalen* räknar jag med att de tjänster som f. n. redovisas i personalförteckningen för VII. militärbefälsstaben — med undantag för viss personal, som förs över till byggnadskontoret och en tjänst för garageförman, som ombildas till tjänst för underbefäl — förs över till militärkommandostaben. Vidare förs till militärkommandostaben över tjänster för en ingenjör och två förrådsförmän som inrättats av fortifikationsförvaltningen. Ny tjänst inrättas inte nu för förste hälsovårdsassistent. En av de tjänster för stabskonsulent som redovisas i personalförteckningen för försvarets personalvård bör bl. a. avses för militärkommandostaben. Av de fyra tjänster för kontorspersonal som t. v. har ställts till förfogande för VII. militärbefälsstaben tas två upp i personalförteckningen för militärkommandostaben. Vidare bör en tjänst för kansliskrivare föras över från arméförvaltningens anstalter till militärkommandostaben.

Jag beräknar det totala behovet av tjänster vid militärkommandostaben till 50. Den beräknade fördelningen av tjänsterna på olika organisationsenheter framgår av bilagan 1 till protokollet.

Den föreslagna organisationen är såsom tidigare framhållits provisorisk och bör prövas under en övergångstid.

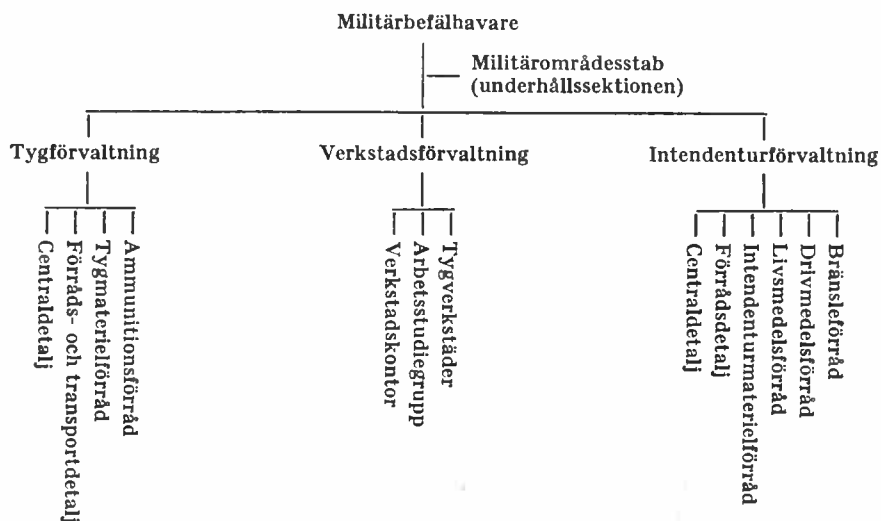
Avlöningarna åt personalen vid militärkommandostaben och stabens omkostnader bör t. v. bestridas från samma anslag som militärområdesstabernas avlöningar och omkostnader.

Tyg- och intendenturtjänsten

I det föregående har jag uttalat min principiella anslutning till arméförvaltningens och intendenturverkets förslag rörande tyg- och intendentur-

tjänstens regionala ledning samt redovisat mina ställningstaganden i de delar förslagen berör militärområdesstaberna. Jag behandlar i detta avsnitt ämbetsverkens övriga förslag avseende dessa förvaltningsgrenar.

I fråga om organisationen tillstyrker jag — i enlighet med vad jag tidigare anfört — att de förråd, tygverkstäder och andra anläggningar, som f. n. lyder direkt under arméförvaltningen och intendenturverket, inom varje militärområde förs samman under militärbefälhavaren till en organisatorisk enhet för resp. tygförråd, tygverkstäder och intendenturförråd. Dessa enheter bör benämnas militärområdets tygförvaltning, militärområdets tygverkstadsförvaltning och militärområdets intendenturförvaltning. Vid varje sådan enhet bör finnas en förråds- resp. verkstadsledning, vars chef skall vara lokal förvaltningsmyndighet. Till behovet av en kasernavdelning inom intendenturförrådsledningen tar jag inte nu ställning. Det torde få prövas efter ytterligare försök. Jag tillstyrker också att tyg- och intendenturtjänsten inom Gotlands militärkommando organiseras efter nyssnämnda riktlinjer. Mitt förslag till organisation av tyg- och intendenturtjänstens regionala ledning framgår av följande tablå.

Vad gäller lydnadsförhållandena i förvaltningshänseende för vissa flygflottiljer och chefen för Gotlands militärkommando torde jag få hänvisa till vad jag anfört i det föregående.

Jag går härfter över till frågan om personaluppsättningen vid förråds- och verkstadsförvaltningarna i militärområdena och Gotlands militärkommando. Arméförvaltningen räknar i sitt förslag med sammanlagt 307 tjänster, varav 204 för tygförrådsorganisationen och 103 för tygverkstadsorganisationen. För intendenturförrådsorganisationen beräknar intendenturverket 61 tjänster. Enligt förslagen erfordras således totalt 368 tjänster.

För egen del anser jag att personalorganisationen vid förråds- och verkstadsförvaltningarna bör begränsas till 364 tjänster, varav 202 för tygförrådsorganisationen, 104 för tygverkstadsorganisationen och 58 för intendenturförrådsorganisationen. Inom denna ram räknar jag med 24 tjänster för officerare på aktiv stat, 28 tjänster för civilmilitär personal med officers tjänsteklass och tre tjänster för arvodesanställda officerare. Den beräknade fördelningen på olika organisationsenheter av de av mig förordade ordinarie tjänsterna och extra ordinarie tjänsterna i A 23 och högre lönegrader framgår av en sammanställning, som torde få fogas till protokollet som *bilaga 3*. Sammanställningen tar även upp övriga tjänster som legat till grund för mina anslagsberäkningar.

Vad gäller antalet *officerare på aktiv stat* vill jag erinra om att intendenturverket — utöver tidigare nämnda 61 tjänster — har anmält behov av ytterligare tre kaptenstjänster. Jag tar inte nu ställning till detta förslag som bör prövas i annat sammanhang. Jag är inte heller beredd att tillstyrka förslaget om att inrätta en särskild tjänst för chef för tygförvaltningen vid Gotlands militärkommando. Denna befattning bör i vart fall t. v. förenas med befattningen som tygofficer vid militärkommandostaben. Med beaktande av vad jag här anfört, föreslår jag att 24 tjänster för regements-officerare och kaptener — tolv vid fälttygkåren och tolv vid intendenturkåren — avses för tyg- och intendenturförrådsförvaltningarna.

Vid bifall till mina förslag rörande officerstjänsterna bör på fälttygkårens stat dels tillkomma fyra regementsofficerare i Bo 1, två regementsofficerare i Bo 1/Ao 27 och fem kaptener i Ao 23, dels utgå tre överstelöjtnanter i Ao 27 och sju majorer i Ao 25. Därjämte bör vid fullt genomförd omorganisation fyra officerstjänster vid fälttygkåren som f. n. är avsedda för arméförvaltningen kunna dras in. Erforderliga statförändringar beträffande intendentur-officerare har jag beaktat i det förslag till en för krigsmakten gemensam intendenturkår som jag har anmält i prop. 1966: 109. Beträffande den regionala intendenturtjänsten innebär detta förslag ökning med sex regements-officerare — tre i Bo 1 och tre i Bo 1/Ao 27 — och tre regementsofficerare eller kaptener i Ao 25/23 samt minskning med en övergångsvis kvarstående kommandörkapten av 2. graden i Ao 25 och åtta kaptener i Ao 23, av vilka fem övergångsvis utnyttjas vid försvarets intendenturverk och marinkommando Syd.

I fråga om *underofficerare på aktiv stat* har jag i förhållande till intendenturverkets förslag räknat med att tre tjänster — en vid intendenturförvaltningen i vardera Södra och Östra militärområdena samt Övre Norrlands militärområde — t. v. inte behöver inrättas. Jag föreslår att 50 tjänster för underofficer vid fälttygkåren och 21 tjänster för underofficer vid intendenturkåren avses för tyg- och intendenturförrådsförvaltningarna.

Vid bifall härtil bör vid fälttygkåren inrättas nio förvallartjänster i Ao 19 samt utgå tjänster för fyra förvaltare i Ao 17 och fem fanjunkare i Ao 15.

Jag räknar vidare med att sju förvaltartjänster som f. n. avses för arméförvaltningen skall kunna dras in vid fullt genomförd omorganisation. Sex tjänster för intendenturförvaltare i Ao 19 bör vidare inrättas.

I fråga om *arvodesanställd personal* räknar jag med tre nya tjänster i A: 28 för pensionerad officer, avsedda för assistent till verkstadsdirektören i Södra och Östra militärområdena samt Övre Norrlands militärområde. Vidare bör för tygförrådsförvaltningarna oförändrat avses sju tjänster i A: 18 för expeditionsunderofficer. Här ifrågavarande tjänster bör t. v. redovisas under avlöningsanslaget för arméförvaltningens anstalter.

I fråga om behovet av *civilmilitär personal* har jag inte något att erinra mot arméförvaltningens beräkningar. Jag föreslår således att sammanlagt 53 tjänster vid tygtekniska kåren avses för tygförråds- och tygverkstadsförvaltningarna, nämligen 28 armédirektörer och arméingenjörer samt 25 förste tygverkmästare och förste tyghantverkare.

Vid bifall till mitt förslag rörande den civilmilitära personalen erfordras — inklusive förändringarna vid militärområdesstaberna — följande ändringar i tygtekniska kårens personalförteckning, nämligen ökning med tjänster för 13 armédirektörer av 1. graden — tre i Bo 1 och tio i Ao 27 — tre armédirektörer av 2. graden i Ao 25, tre arméingenjörer i Ao 21 och 15 förste tygverkmästare i Ao 19 samt minskning med tjänster för tio arméingenjörer av 1. graden i Ao 23, två arméingenjörer i Ao 19, 13 förste tygverkmästare i Ao 17 och 19 förste tyghantverkare i Ao 15.

tyg- och 25 för intendenturförvaltningarna samt 60 för tygverkstadsförvaltningarna beräknar jag till 206 befattningshavare, vilket i förhållande till ämbetsverkens förslag innebär minskning med ett biträde vid tygförvaltningen i Gotlands militärkommando. Tjänsterna — av vilka 121 avses för tyg- och 25 för intendenturförvaltningarna samt 60 för tygverkstadsförvaltningarna — bör t. v. avlönas från avlöningsanslagen för arméförvaltningens och intendenturverkets anstalter resp. från underhållsanslag. Jag har i princip inte något att erinra mot att vissa tjänster, som nu avlönas från underhållsanslag, förs över till arméförvaltningens anstalter. Av budgettekniska skäl bör emellertid denna åtgärd anstå t. v. Jag räknar dock med att följande av de tjänster som f. n. avlönas från underhållsanslag skall utnyttjas för tygförrådsförvaltningarna, nämligen sex för assistent, fem för kansli-biträde och 13 för kontorsbiträde.

Mina förslag rörande den civila personalen föranleder följande förändringar. Vid arméförvaltningens anstalter tillkommer tjänster för tre förste byråintendenter i Ae 23. Medel bör vidare beräknas för fyra byråintendenter i Ae 21, tre byråassistenter i Ae 19, en assistent i Ae 17 och sju kansliskrivare i Ae 11. Samtidigt kan arméförvaltningens anstalters avlöningsanslag minska med lönen till två kontorsskrivare i Ae 13 och tre kontorister i Ae 9 samt — som jag anfört i det föregående — fem driftingenjörer i Ae 19. Under intendenturverkets anstalters avlöningsanslag bör vidare medel beräknas för tre

kansliskrivare i Ae 11 och tre kontorister i Ae 9. Anslaget kan samtidigt minskas med lönen för sex kanslibiträden i Ae 7 och två kontorsbiträden i högst Ae 5. Under arméns underhållsanslag ökar avlöningskostnaderna å ena sidan med lönen för två kansliskrivare i Ae 11 men minskar å andra sidan med lönen för fem assistenter i Ae 15, nio kontorsskrivare i Ae 13, två kontorister i Ae 9, sju kanslibiträden i Ae 7 och ett kontorsbiträde i högst Ae 5. Nettoförändringen i fråga om den civila personalen blir sålunda en minskning med 16 tjänster. Jag räknar härutöver med att ett antal tjänster vid arméförvaltningen skall kunna dras in vid fullt genomförd omorganisation.

I likhet med vad jag tidigare anfört beträffande militärområdesstaberna bör organisationen för tyg- och intendenturtjänstens ledning vara provisorisk och prövas under en övergångstid.

Jag återkommer i det följande till anslagsberäkningar m. m. rörande avlöningsanslagen för arméförvaltningens och intendenturverkets anstalter.

Byggnadskontoren m. m.

Gällande uppgiftsfördelning mellan myndigheterna i fråga om fortifikations- och byggnadsförvaltningen fastställdes vid 1956 års riksdag (prop. 110, SU 121, rskr 279). Beslutet innebar en betydande decentralisering av arbetsuppgifter från fortifikationsförvaltningen till lägre nivåer. Decentraliseringen har av olika skäl inte kunnat genomföras i avsedd omfattning. Det var bl. a. mot denna bakgrund som jag fann att en särskild utredning borde göras om fortifikations- och byggnadsförvaltningens ledning under central instans. 1964 års fortifikationsutredning, som med anledning härav kom till stånd, har vitsordat att även om centraliseringen medför vissa fördelar övervägande skäl talar för en successivt vidgad decentralisering främst av den projekterande och verkställande verksamheten. Statsmakternas beslut angående krigsmaktens regionala ledning har enligt utredningen skapat förutsättningar härför. Jag ansluter mig till denna uppfattning. Klara riktlinjer för kompetensfördelningen mellan fortifikationsförvaltningen och de regionala myndigheterna bör härvid eftersträvas. De normer utredningen har angett härför finner jag i stort sett lämpliga. Jag finner det också angeläget att pågående standardiseringsarbete m. m. intensifieras. I fråga om nybyggnadsverksamheten har krav ställts på en hårdare central styrning och samordning av verksamheten vid såväl projektering som utförande av större anläggningar. F. n. står militärbefälhavaren som byggherre även för sådana arbeten. Det är en uppgift som han enligt utredningens mening bör befrias ifrån. Jag ansluter mig även till denna uppfattning.

Utredningen har sökt finna en organisationsform, som på en gång ger det centrala organet erforderligt inflytande och möjlighet till kontroll av byggnadsverksamheten och militärbefälhavare möjlighet att — utan att betungas med tekniskt-ekonomiskt ansvar för verkställande förvaltningsuppgifter — planlägga, leda och kontrollera förvaltningsverksamheten. Efter att ha prö-

vat olika alternativ har utredningen, såsom i det föregående antytts, föreslagit att de verkställande och kontrollerande byggnadsfunktionerna inte skall ankomma på militärbefälhavaren utan hänföras till ett byggnadskontor. Detta skall visserligen vara underställt militärbefälhavaren men skall ha att direkt under fortifikationsförvaltningen leda och administrera större nybyggnads- och istandsättningsarbeten. Militärbefälhavaren blir ensam regional förvaltningsmyndighet medan chefen för byggnadskontoret blir lokal förvaltningsmyndighet. Byggnadskontoret skall biträda militärbefälhavaren och honom underställda myndigheter i byggnadsfrågor. Förslaget ger enligt utredningens mening fortifikationsförvaltningen förbättrade möjligheter till ledning och kontroll av nybyggnadsverksamheten men ger samtidigt militärbefälhavaren de befogenheter, som erfordras med hänsyn till hans ansvar för den operativa och förbandsproducerande verksamheten. Jag har inte något att erinra mot en sådan ordning och förordar således att byggnadskontor i enlighet med utredningens förslag organiseras dels inom ettvarv av de sex militärområdena, dels på Gotland. Byggnadskontoren blir tekniskt-ekonomiskt inriktade organisationsenheter med en fast personalkader för främst planering, drift och underhåll m. m. medan kontorets för nybyggnadsuppgifter avsedda personal växlar i antal alltefter byggnadsvolymens förändringar.

Till byggnadskontorens inre organisation tar jag inte här ställning. Organisationen bör kunna ändras alltefter föreliggande behov. Jag har inte något att erinra mot att ett mindre antal byggnadstekniker vid behov skall kunna placeras till tjänstgöring vid militärområdesstabs befästningssektion. Vad utredningen i övrigt anført i fråga om fördelning av ansvar och arbetsuppgifter mellan staben och byggnadskontoret anser jag mig i allt väsentligt kunna tillstyrka. Klara gränser bör dras upp mellan cheferna för militärområdesstab, militärkommandostab och byggnadskontor genom arbetsordning e. d. Organisationen av byggnadskontoret på Gotland bör t. v. vara provisorisk.

Den föreslagna personaluppsättningen för byggnadskontoren — som inte omfattar personal för skötsel av fasta maskinanläggningar, förrädspersonal, kontorsbiträden och arbetare — bedömer jag kunna minskas med sammanlagt 30 personer. Följande tjänster för teknisk personal anser jag nämligen f. n. inte erforderliga, nämligen för nybyggnads- och kontrolluppgifter tre förste driftingenjörer, fyra driftingenjörer och tre ingenjörer, för väg- och vattenbyggnadsuppgifter tre förste driftingenjörer, för VVS- och elektroarbeten sex förste driftingenjörer, för planeringsarbete vid befästningssektion tre förste driftingenjörer, för annan planering tre tekniker och slutligen för byggnadsunderhåll sju ingenjörer. Å andra sidan bör tillkomma tjänster för en driftingenjör och ett tekniskt biträde. Antalet tjänster för kontorsbiträden beräknar jag t. v. till 17. I sina yttranden över utredningens förslag har överbefälhavaren och fortifikationsförvaltningen föreslagit viss omför-

delning av tjänster för förste driftingenjör och driftingenjör. Häremot har jag inte något att erinra. Vad de båda myndigheterna har anfört i fråga om förstärkning av den föreslagna personalen kan jag däremot inte tillstyrka.

Organisationen för byggnadskontoren omfattar enligt mitt förslag sammanlagt 237 tjänster för civil personal, varav sju byggnadsdirektörer och 73 förste driftingenjörer, samt tre tjänster för pensionerad underofficer. Den beräknade fördelningen på de olika byggnadskontoren av de av mig förordade ordinarie tjänsterna och extra ordinarie tjänsterna i A 23 och högre lönegrader framgår av en sammanställning, som torde få fogas till protokollet som *bilaga 4*. Sammanställningen upptar även övriga tjänster som legat till grund för mina anslagsberäkningar. I utbyte mot dessa tjänster kan i enlighet med vad som föreslagits i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 162) 22 tjänster dras in vid fortifikationsförvaltningen, nämligen tjänster för sex byggnadsdirektörer i Be 2, en arbetschef i Ae 27, 13 förste driftingenjörer i Ae 25 och två förste driftingenjörer i Ae 23. Fortifikationsförvaltningens personalorganisation kan vidare minska med 13 flygfältskontrollanter i Ae 21, 19 och 17, som är avlönade från sakanslag. Vidare kan vid militärbefälsstaberna dras in tjänster för elva förste driftingenjörer i Ae 23. Arméns allmänna avlöningsanslag kan vidare minska med lönen till 27 driftingenjörer i Ae 21, två driftingenjörer i Ae 19, en assistent i Ae 17, nio ingenjörer i Ae 17, åtta förste verkmästare i Ae 17, nio ingenjörer i högst Ae 15, sju verkmästare i Ae 15, två tekniker i Ae 9 och två tekniska biträden i högst Ae 5. Flygvapnets allmänna avlöningsanslag kan minska med löner till följande personal vid eskaderstaberna som dras in, nämligen fyra driftingenjörer i Ae 21 och sju fältmästare i Ae 17. Sammanlagt dras 124 tjänster in, som avlönas från avlöningsanslag. Vidare förs 36 tjänster över från byggnadsanslag till avlöningsanslag. Slutligen förs till militärområdenas avlöningsanslag över tjänster för omkring 65 extra tjänstemän som f. n. avlönas från anslaget Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

Beträffande försvarsområdesstaberna förutsätter utredningen f. n. inte någon ändring av organisationen men föreslår att vissa försvarsområdesbefälhavare successivt tar över lokalförvaltande uppgifter från militärbefälhavaren i Övre Norrlands militärområde. Denna fråga bör beaktas vid översyn av den lägre regionala ledningsorganisationen. I samband härmed bör även vissa frågor rörande förvaltningen m. m. av Bodens fästning tas upp till prövning. Utredningen har vidare föreslagit att chefer för kustartilleriförsvar och örlogsbaser även i fråga om fortifikations- och byggnadsförvaltningen skall underställas militärbefälhavarna. Utredningen föreslår däremot inte någon ändring av kompetensfördelningen mellan militärbefälhavaren och de lokala myndigheterna. Jag tillstyrker dessa förslag, som är ägnade att ge militärbefälhavaren erforderlig överblick över samtliga försvarsdispositioner inom militärområdet.

Utredningen har undersökt möjligheterna att föra samman flottans och kustartilleriets fastighetsorgan i Karlskrona och Göteborg. Utredningen har utformat sina förslag på ett för båda orterna likartat sätt. De byggnadstekniska resurserna koncentreras till kustartilleriförsvaren medan mindre organ vid örlogsbaserna avses huvudsakligen för krigsplanläggning samt för förvaltning av basernas egna anläggningar m. m. Arbetsledare och arbetare för löpande underhållsarbeten redovisas vid kustartilleriförsvaren, som vid behov ställer arbetsstyrka till örlogsbasernas förfogande. I Göteborg inlemmas även Lv 6 (men inte F 9) i organisationen. Den samlade arbetsstyrkan anses härigenom kunna utnyttjas effektivt. Jag tillstyrker vad utredningen har föreslagit härutinnan. På längre sikt synes en ytterligare koncentration av verksamheten till kustartilleriförsvaren böra eftersträvas.

Mot utredningens förslag till personaluppsättning vid örlogsbaserna och kustartilleriförsvaren har jag i stort sett inte något att erinra. En minskning av personalen i förhållande till utredningens förslag finner jag likväl vara möjlig, och jag föreslår att personalen vid Blekinge och Göteborgs kustartilleriförsvär minskas med två resp. en driftingenjör. Vidare anser jag att någon tjänst för pensionerad underofficer inte erfordras vid byggnadsavdelningen vid Väst kustens örlogsbas.

I fråga om fortifikations- och byggnadsavdelningarna vid kustartilleriförsvaren resp. örlogsbaserna innebär mitt förslag följande. För militär personal inrättas en tjänst för underofficer vid fortifikationskåren samt dras in tre tjänster för flaggunderofficer i Ao 15 vid kustartilleriet. — För civil personal inrättas 67 tjänster, däribland nio för förste driftingenjör. I den nuvarande organisationen ingår 103 tjänster för stadigvarande arbetsuppgifter, bland dem en arbetschef i Ae 25 och fem förste driftingenjörer, tre i Ae 23 och två i Ag 23, vilka dras in. Vidare kan marinens allmänna avlöningsanslag minskas med löner till 97 tjänstemän i lägre lönegrader än A 23, varav 13 extra tjänstemän för byggnadsunderhållsuppgifter. Organisationen minskar med 35 tjänster. Att en tjänst för arbetschef i Ae 27 kan dras in har redovisats i det föregående. Härjämte kan två arvodestjänster för pensionerad officer dras in. Samtliga tjänster för civil personal i den nya organisationen föreslås bli extra ordinarie. Den beräknade fördelningen på olika organisationsenheter av de av mig förordade ordinarie tjänsterna och extra ordinarie tjänsterna i A 23 och högre lönegrader framgår av sammanställningar, som torde få fogas till protokollet som *bilaga 5* och *6*. Sammanställningarna tar även upp övriga tjänster som legat till grund för mina anslagsberäkningar.

I likhet med utredningen finner jag att en översyn av organisationen vid flygflottiljernas byggnadsavdelningar bör komma till stånd. I samband härmed bör möjligheterna att inordna F 9 i byggnadsorganisationen för Göteborgs kustartilleriförsvär ytterligare prövas.

I likhet med utredningen finner jag att cheferna för militärområdenas

tyg-, verkstads- och intendenturförvaltningar i regel bör förvalta de byggnader som disponeras för förråds- och verkstadsdriften. Vad utredningen föreslagit i fråga om förrådsorganisationen för fortifikationsmaterielen föranleder inte någon erinran.

Beträffande sättet för avlöningskostnadernas bestridande föreslår utredningen att tjänstemän, som i regional och lokal instans avses för planläggning, drift och underhåll av byggnader och anläggningar, avlönas från avlöningsanslag men att personalen vid nybyggnadsdetaljerna avlönas från byggnadsanslag. Jag har inte något att erinra häremot. Fortifikationsförvaltningen föreslår i sitt yttrande att ett särskilt riksstatsanslag, avsett för byggnadskontoren, inrättas eller att i annat fall kontorens personal avlönas från fortifikationsförvaltningens avlöningsanslag. Jag finner det lämpligt att den myndighet på vilken ansvaret för byggnadsverksamheten främst kommer att vila, dvs. fortifikationsförvaltningen, förvaltar de medel som erfordras för att avlöna tjänstemännen vid byggnadskontoren. För budgetåret 1966/67 bör avlöningskostnaderna emellertid av praktiska skäl bestridas från samma anslag som militärområdenas avlöningar. För det därpå följande budgetåret bör det övervägas om inte ett särskilt anslag bör tas upp för ändamålet.

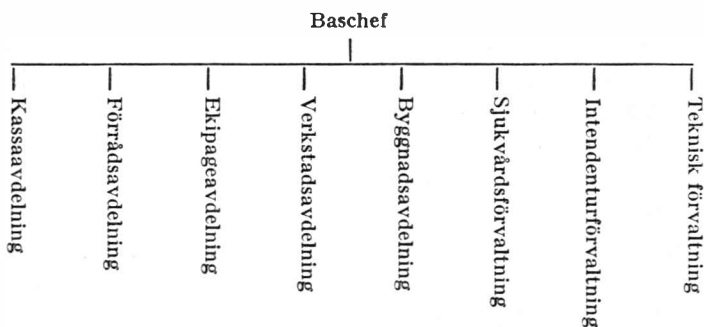
Örlogsbasernas förvaltningar

Såsom framgår av det föregående har frågan om organisationen av örlogsvarven i Karlskrona, Stockholm och Göteborg under en följd av år varit föremål för ingående undersökningar. Genom beslut av riksdagen år 1960 drogs vissa riktlinjer upp, efter vilka organisationen av varven borde utformas (prop. 184, SU 206, rskr 402). Med stöd av riksdagsbeslutet meddelade Kungl. Maj:t provisoriska bestämmelser angående organisation av förvaltningen vid marinkommando Syd och av Stockholms örlogsvarv. År 1964 lade Kungl. Maj:t fram förslag angående organisationen av förvaltningarna vid marinkommando Syd (prop. 111). Förslaget var utformat med tanke på att en örlogsbas — Sydkustens örlogsbas — skulle vara organiserad i Karlskrona omkring den 1 oktober 1966. Riksdagen (SU 122, rskr 262) biföll förslaget och organisationen fastställdes av Kungl. Maj:t i juni 1964.

De förslag till organisation av förvaltningarna vid Ostkustens och Västkustens örlogsbaser som nu lagts fram av statskontoret och chefen för marinen bygger på riksdagsbeslutet angående krigsmaktens regionala ledning. Statskontoret har vid sina organisationsundersökningar av förvaltningsverksamheten vid marinkommando Ost och Väst utgått från den fastställda förvaltningsorganisationen vid marinkommando Syd, som — bortsett från byggnadsförvaltningen — i oförändrat skick kan föras över till Sydkustens örlogsbas. Statskontorets arbete inom marinkommando Syd, som haft karaktären av grundundersökning, har således varit normgivande för motsvarande arbete inom marinkommando Ost och Väst, dock med den väsentliga

olikheten att berörda örlogsvarv ingår som en verkstadsenhet i basorganisationen. Vapen- och skeppstekniska avdelningarna slås samman till en teknisk förvaltning. De verkstadsbetonade arbetsuppgifterna och förrådsverksamheten förs samman under enhetliga ledningar. Förvaltningsenheterna lyder direkt under örlogsbaschefen som är lokal förvaltningsmyndighet. Cheferna för förvaltningarna är förvaltningsgrenschefer och ingår som stabsmedlemmar i örlogsbasstabens underhållssektion. Förvaltningsorganen föreslås utformas på i stort sett likartat sätt. Göteborgsorganisationens mindre kapacitet kommer till synes främst genom den begränsade personaluppsättningen. Förslaget beträffande Ostkustens örlogsbas avser organisationen efter basens flyttning till Muskö. Ämbetsverket förutsätter emellertid att organisationen under tiden fram till flyttningen så långt lokala m. fl. förhållanden medger skall anpassas till den föreslagna organisationen. I fråga om Västkustens örlogsbas bör den nya organisationen i allt väsentligt kunna tillämpas redan fr. o. m. den 1 oktober 1966.

Jag finner de av statskontoret framlagda förslagen i huvudsak väl ägnade att tjäna som underlag för en rationellt bedriven verksamhet. Vissa smärre ändringar bör göras men de är inte av beskaffenheten att behöva tas upp i detta sammanhang. Jag föreslår därför att statskontorets förslag läggs till grund för beslut om organisation av förvaltningsorganen m. m. vid Ostkustens och Västkustens örlogsbaser. Organisationen framgår av följande tablå.

I likhet med statskontoret anser jag att cheferna för verkstads- och förrådsavdelningarna representerar för basorganisationen så väsentliga funktioner att de bör ingå i örlogsbasstabens underhållssektion. Organisationen och personaluppsättningen vid sjukvårdsförvaltningarna bör slutligt prövas först då 1962 års försvarssjukvårdsutredning framlagt sina förslag i ämnet. Jag räknar emellertid med endast en marinläkare vid Ostkustens örlogsbas (jfr prop. 1965: 176). Mot den av statskontoret föreslagna, av 1964 års fortifikationsutredning tillstyrkta organisationen av byggnadsavdelningarna har jag som tidigare sagts i stort sett inte något att erinra.

Jag tillstyrker att kassatjänsten organiseras på det sätt som föreslagits av chefen för marinen och försvarets civilförvaltning. Särskilda kassor för ma-

rinstanten och Göteborgs kustartilleriförsvar bör alltså organiseras. Övergångsvis bör vid Ostkustens örlogsbas få disponeras personal för manuell medels- och dispositionsbokföring samt förrädsredovisning m. m. till det antal och med den fördelning, som statskontoret föreslagit i sitt yttrande över chefens för marinen förslag. Jag finner emellertid att en översyn av ifrågasvarande verksamhet bör göras vid samtliga örlogsbaser, när tillräckliga erfarenheter vunnits av de skilda system, som avses tillämpas vid de olika örlogsbaserna.

Statskontoret har i sitt förslag räknat med att marinpoliserna allttjämt till oförändrat antal avses för bevakningsuppgifter vid örlogsbaserna. I avvaktan på resultatet av militära tjänstgöringsåldersutredningens arbete har jag inte något att erinra häremot och inte heller mot vad ämbetsverket i övrigt anfört om bevakningstjänstens ordnande. Dagbefälstjänsten bör allttjämt bedrivas turvis av kommenderat befäl, som fullgör denna verksamhet vid sidan av sitt ordinarie arbete.

Statskontoret har tillstyrkt vissa av chefen för marinen föreslagna smärre ändringar av ämbetsverkets ursprungliga förslag avseende personalförstärkning i ett fåtal fall och tjänsteutbyten m. m. Jag har inte något att erinra häremot och hänvisar till vad som i det föregående anförts härom. Tjänsterna för cheferna för de tekniska förvaltningarna och de i dessa förvaltningar ingående planeringssektionerna bör avses för alternativt militär eller civilmilitär personal. Vidare anser jag att tjänsterna för cheferna för verkstadsavdelningarna och de i dessa avdelningar ingående drifttekniska sektionerna samt för telesektionerna t. v. bör avses för civil personal.

I fråga om *aktiva officerare* innebär mitt förslag att följande tjänster inrättas vid flottan, nämligen tre för regementsofficer och två för kapten. Samtidigt dras vid flottan tjänster för en kommandör i Bo 1, en kommandörkapten av 1. graden i Ao 27, en kommandörkapten av 2. graden i Ao 25, sex kapten i Ao 23 och tre löjtnanter i Ao 17/15 in. Antalet officerstjänster vid flottan minskas alltså med sju. I fråga om förändringarna beträffande intendenturofficerare torde få hänvisas till vad jag anfört i prop. 1966: 109 angående organisation av en för krigsmakten gemensam intendenturkår m. m. Sammanlagt minskas antalet tjänster för intendenturofficerare med fem.

För *aktiva underofficerare* inrättas vid flottan nio tjänster (varav fyra i teknisk tjänst) och vid kustartilleriet två tjänster i annan än teknisk tjänst. Samtidigt dras tjänster för 23 flaggunderofficerare i Ao 15 och tolv underofficerare av 2. graden i Ao 13 (varav en i teknisk tjänst) in. Totalt minskas antalet tjänster för aktiva underofficerare med 24.

Beträffande *underbefäl* dras 23 tjänster för högbåtsman i Ao 11, av vilka två i teknisk tjänst, in.

För *pensionerad personal* inrättas fyra tjänster för underofficer. Samtidigt dras tre tjänster för officer och nio tjänster för underofficer in. Totalt minskas antalet tjänster för pensionerad personal med åtta.

Vid mariningenjörskåren inrättas fem tjänster och dras två tjänster för ma-

rindirektör av 1. graden i Ao 27 in. Antalet tjänster för marinläkare minskar med en i Ao 21 (jfr prop. 1965:176). Totalt ökar antalet tjänster för *civilmilitär personal* med två.

Alternativa tjänster inrättas för fem *militära eller civilmilitära* befattningshavare ur flottan eller mariningenjörkåren. I anslutning härtill dras tjänsten för chef för Stockholms örlogsvarv i Bo 4 in. Fyra tjänster tillkommer alltså i organisationen.

För *civil personal* inrättas vid Ostkustens örlogsbas 327 extra ordinarie tjänster, däribland tjänster för en verkstadsdirektör, 28 förste driftingenjörer, en kamrerare och t. v. åtta växeltelefonister, och vid Västkustens örlogsbas 118 tjänster, varav fem för förste driftingenjör. Vidare inrättas 13 tjänster för marinstabens kassa och åtta för kassan vid Göteborgs kustartilleriförsvar. Tjänster som avses för annan byggnadsförvaltning än skötsel av fasta maskinanläggningar och elverk har inte medräknats. Totalt inrättas 466 tjänster för civil extra ordinarie personal. Den beräknade fördelningen på olika organisationsenheter av de av mig förordade ordinarie tjänsterna och extra ordinarie tjänsterna i A 23 och högre lönegrader framgår av en sammanställning, som torde få fogas till protokollet som *bilaga 6*. Sammanställningen upptar även övriga tjänster som legat till grund för mina anslagsberäkningar. Personalen vid verkstadsavdelningarna bör liksom f. n. är fallet avlönas från sakanslag. De för den nya organisationen avsedda tjänsterna bör få tillsättas först efter hand som organisationen genomförs.

Beträffande den civila ordinarie personalen räknar jag med att tjänster tillkommer vid Ostkustens örlogsbas för en köksföreståndare i Ao 16 och en biträdande köksföreståndare i Ao 12 samt vid Västkustens örlogsbas för en köksföreståndare i Ao 14 och en biträdande köksföreståndare i Ao 12. Å andra sidan kan följande tjänster dras in, nämligen vad marinkommando Ost tjänster för en köksföreståndare i Ao 16, en biträdande köksföreståndare i Ao 12, en förrädsman i Ao 9, en förste expeditionsvakt i Ao 9 och ett kanslibitråde i Ao 7 samt vid marinkommando Väst tjänster för en köksföreståndare i Ao 14, en kontorsskrivare i Ao 13, en biträdande köksföreståndare i Ao 12 och två kanslibiträden i Ao 7. Vid Stockholms örlogsvarv dras en tjänst för förste expeditionsvakt i Ao 9 in. Vid Göteborgs kustartilleriförsvar dras tjänster in för en kontorsskrivare i Ao 13 och en kontorist i Ao 9. Vidare dras vid Berga örlogsskolor en tjänst för kontorsskrivare i Ao 13 in i utbyte mot en extra ordinarie tjänst i samma lönegrad.

I fråga om den civila icke-ordinarie personalen räknar jag med att vid Stockholms örlogsvarv tjänster för en förste driftingenjör i Ae 27, en förste driftingenjör i Ae 25, sju förste driftingenjörer i Ae 23 och en kamrerare i Ae 23 dras in. Vidare kan marinens allmänna avlöningsanslag minskas med löner för 424 extra tjänstemän och extra ordinarie tjänstemän i lägre lönegrad än Ae 23, varav f. n. 20 är placerade vid marinkommandostaben i Karlskrona och en vid marinkommandostaben i Härnösand. För verkstads-

personal, avlönad från sakanslag, dras tjänster in för en verkstadsdirektör i Bp 3, en verkstadsöveringenjör i ABp 27, en verkstadschef i Ae 25, en arbetschef i Ae 25 samt sex förste driftingenjörer i Ae 23. I övrigt kan vederbörliga sakanslag minskas med löner för 156 extra tjänstemän och extra ordinarie tjänstemän i Ae 21 och lägre lönegrader.

Sammanlagt dras 625 tjänster för ordinarie och icke ordinarie civil personal in. Dessa tjänster är f. n. redovisade under marinens allmänna avlöningsanslag och sakanslag. Av de 625 tjänsterna är 54 placerade vid marinkommandostaberna. Nettoändringen i fråga om antalet tjänster för civil personal är en minskning med 155.

Tidpunkten för utflyttningen till Muskö kan f. n. inte exakt anges. Enligt gjorda beräkningar avses flyttningen ske under budgetåret 1968/69. I organisatoriskt och personellt hänseende skall emellertid den nya organisationen tillämpas redan fr. o. m. den 1 oktober 1966 i den omfattning så är möjligt med hänsyn till bl. a. nuvarande lokaliteter m. m. Jag avser att föreslå åtgärder för att omställningen av verksamheten enligt nyss angivna riktlinjer skall kunna ske så snart som möjligt.

Frågan om den framtida dispositionen av Stockholms örlogsvarvs nuvarande anläggningar utreds f. n. av Skeppsholmsutredningen. Jag är därför inte beredd att nu uttala mig härom. Från utredningen har emellertid inhämtats att den avser att framlägga förslag i ämnet under våren 1966.

Beträffande marinkommando Syd/Sydkustens örlogsbas föreslår jag med anledning av i ämnet gjorda framställningar från marinchefen att fyra tjänster för underbefäl i Ao 13/11 tillkommer fr. o. m. den 1 juli 1966 i utbyte mot fem civila tjänster för båtmaskinist i Ae 11, som f. n. ingår i ekipsesektionen. De nya tjänsterna bör dock inte få tillsättas förrän vid uppkommande ledighet på de nuvarande civila tjänsterna. — Däremot anser jag mig, i avvidan på resultatet av militära tjänstgöringsåldersutredningens arbete, inte kunna tillstyrka utbyte av fyra tjänster för civilt brandbefäl mot samma antal tjänster för aktiva underofficerare. Jag räknar inte heller med utbyte av värnpliktiga bilförare mot civila bilförare.

Sammanfattning och hemställan

Mina förslag rörande organisationen av militärområdesstaberna, Gotlands militärkommandostab och örlogsbasstaberna grundas på de riktlinjer för omorganisation av krigsmaktens regionala ledning, som godkänts av riksdagen (prop. 1964: 109). Förslagen rörande militärområdenas och militärkommandots tyg-, verkstads- och intendenturförvaltningar samt byggnadskontor bygger i huvudsak på den ansvarsfördelning mellan regionala och lokala förvaltningsmyndigheter, som godkänts genom samma beslut och har i vad gäller tyg- och intendenturförvaltningarna prövats genom försöksverksamhet inom ett militärområde. Förslagen rörande örlogsbasernas förvalt-

ningar grundas på organisationsundersökningar som utförts av statskontoret.

I personellt hänseende innebär mina förslag att antalet tjänster ändras på sätt som framgår av följande tablå.

Organisationsenheter	Myndig- heternas förslag	Dep.ch.	Tjänster som dras in (dispo- neras i nuv. org.)	Förändringar av antalet tjänster
Militärområdesstaber.....	719	608	542	+ 66
Gotlands militärkommandostab ..	55	50	50	0
Flygeskaderstaben.....	26	18	(18)	0
Militärområdenas förvaltningar...	370	363	364	— 1
Byggnadskontor.....	270	240	224	+ 16
Örlogsstaber.....	175	157	(134)	+ 23
Örlogsbasförvaltningar.....	1 497	1 468	1 900	—432
Vissa lokala byggnadsorgan (MKS, BK, GbK o. GK)	66	63	79	— 16

Av tablå framgår att personaluppsättningen på militärområdesnivå ökar med omkring 80 tjänster, medan den på örlogsbasnivå minskar med drygt 400 tjänster, varav 232 arbetare. Ökningen på den första nivån faller främst på militärområdesstaberna, medan militärområdenas förvaltningsorgan hålls inom ungefär nuvarande personalram. Antalet tjänster vid militärområdes- och örlogsbasstaberna ökar med sammanlagt omkring 90. Denna ökning måste ses mot bakgrund av följande faktorer.

Ett tjugotal tjänster flyttas på örlogsbasnivå från förvaltningarna till staberna. Centraliseringen av expeditionstjänsten är den väsentliga anledningen här till. Uppdelningen av de sjöoperativa uppgifternas handläggning på två nivåer leder totalt till vissa statökningar. Återstoden av ökningen förklaras till väsentlig del av att redovisningskontor inordnas i militärområdesstaberna. Redovisningskontoren betjänar även militärområdenas förvaltningar och byggnadskontor, vilket medför att dessa kunnat göras mindre än som eljest skulle vara fallet. Slutligen tjänstgör f. n. vid militärbefälsstaberna på fastlandet, marinkommandostaberna och eskaderstaberna ett 30-tal personer, som inte innehar tjänst utan avlönas med ianspråktagande av s. k. skrivmånader eller tjänstgöringsmånader för frivilligt tjänstgörande personal. Omfattningen av denna tjänstgöring bör framdeles som följd av mina förslag bli begränsad. Ökningen av antalet tjänster vid byggnadskontoren motsvaras, såsom framgår av tablå, av en lika stor minskning av antalet tjänster vid lokala byggnadsorgan. De rationaliseringsvinster som görs på byggnadssidan vid örlogsbasernas förvaltningar m. m. förutsätter vidare att byggnadskontoren förstärks. Ett 20-tal av de tjänster, som rationaliseras bort vid örlogsbasernas förvaltningar, bör därför räknas byggnadskontoren tillgodo. Den vinst som kan redovisas vid örlogsbasernas förvaltningar är sålunda till viss del — ett 40-tal tjänster — formell och motsvaras av lika

många tjänster vid örlogsbasstaber och byggnadskontor. Tas hänsyn till nyssnämnda faktorer reduceras i realiteten personalökningen vid staber och byggnadskontor väsentligt.

Totalt minskar antalet tjänster med 112. Härtill kommer en minskning med 232 arbetare och 177 värnpliktiga inom örlogsbasorganisationen. Antalet värnpliktiga, som årligen fullgör grundutbildning vid flottan — f. n. 3 430 (prop. 1966: 1 bil. 6 s. 7) — beräknas med anledning härav kunna minskas.

Som jag tidigare framhållit är organisationen såvitt avser staberna och de till militärområdena m. m. knutna förvaltningarna provisorisk och skall prövas under en försöksperiod. Personalorganisationen har med hänsyn härtill beräknats snävt. Detta gäller framförallt i fråga om biträdespersonalen.

Genomförandet av omorganisationen ställer krav på vissa övergångsåtgärder. Ordinarie personal kan i vissa fall komma att behöva föras på övergångsstat. Frågor kan vidare komma upp om att viss extra ordinarie personal övergångsvis kan behöva behållas i organisationen. Omställningen av verksamheten vid Ostkustens och Västkustens örlogsbaser fordrar som tidigare sagts att särskilda avvecklingsorganisationer bildas.

Avtal angående lönegradsplacering m. m. för tjänster vid regionala militära staber m. m. har, under förbehåll av Kungl. Maj:ts godkännande, den 9 mars 1966 träffats mellan statens avtalsverk och berörda huvudorganisationer. Riksdagens löne delegation har den 11 mars 1966 på riksdagens vägnar godkänt innehållet i avtalet. Godkännandet har lämnats under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningar som ligger till grund för avtalet.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer jag i det föregående angett för organisation m. m. av

- a) militärområdesstaber och vissa andra regionala staber,
- b) tyg- och intendenturförvaltningens regionala ledning,
- c) fortifikations- och byggnadsförvaltningens regionala ledning m. m.,

d) förvaltningsverksamheten vid Ostkustens och Västkustens örlogsbaser,

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidta de övergångsåtgärder som betingas av omorganisationen av berörda staber och förvaltningar m. m.

Anslagsfrågor m. m.

I prop. 1966: 1 (bil. 6) har vissa anslag inom försvarsdepartementets verksamhetsområde tagits upp med endast beräknade belopp. I vissa anslagsfrågor har förslag tidigare lagts fram i särskilda propositioner. I det följande anmäls återstående anslag som i prop. 1966: 1 (bil. 6) tagits upp med beräknade belopp. Av följande sammanställning framgår storleken av preliminärt beräknade anslag och slutligt begärda anslag samt — i de fall slutligt förslag inte läggs fram i det följande — i vilken proposition sådant förslag lagts fram.

Anslag	Belopp		Förslag framlagt i prop.
	Prel. beräknat kr.	Slutligt beräknat kr.	
<i>Driftbudgeten</i>			
Rationaliseringsförsök.....	2 000 000	2 000 000	—
Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	334 000 000	333 000 000	—
Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. . . .	131 500 000	132 500 000	—
Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	165 500 000	165 500 000	—
Militärområdesstaber:			
Avlöningar.....	20 000 000	19 000 000	—
Omkostnader.....	7 400 000	7 100 000	—
Försvarets intendenturverks anstalter: Avlöningar.....	5 360 000	4 850 000	—
Arméförvaltningens anstalter: Avlöningar.....	10 960 000	11 125 000	—
Försvarets förvaltningsdirektion:			
Avlöningar.....	450 000	800 000	—
Omkostnader.....	20 000	40 000	—
Ersättning till försvarets fastighetsfond:			
Kasernbyggnaders delfond.	165 108 000	165 108 000	32
Befästningars delfond.	78 621 000	78 621 000	32
Försvarets forskningsanstalts delfond.....	3 863 000	3 863 000	32
Vissa signalförbindelser m. m.	29 692 000	30 967 000	—
<i>Kapitalbudgeten</i>			
Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål.....	24 900 000	24 900 000	108
Markförvärv för övningsfält m. m.	13 700 000	13 700 000	26
Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet). . . .	44 000 000	44 000 000	108
<i>Summa driftbudget och kapitalbudget.....</i>	1 037 074 000	1 037 074 000	

Tidigare förslag och i det följande framlagda förslag har anpassats med hänsyn till den utgiftsram som angetts i prop. 1966: 1 (bil. 6), 4 814 908 000 kr.

Rationaliseringsförsök

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	600 000	174 227	627 744
1965/66	1 000 000		
1966/67 (förslag)	2 000 000		

Militära rationaliseringsutredningen har den 21 december 1965 avlämnat betänkandet Rationaliseringsverksamheten i det militära försvaret (Stencil Fö 1965: 7). Utredningen har föreslagit, att en särskild myndighet, försvarets rationaliseringsnämnd, skall organiseras fr. o. m. den 1 juli 1966. Rationaliseringsnämnden, vars verksamhetsområde skulle omfatta det militära försvaret, skulle förutom rationaliseringsverksamhet ha att ombesörja viss utbildning och statistik samt ekonomiska utredningar och analyser av delvis sakrevisionell karaktär. Antalet vid nämnden anställda befattningshavare skulle vara 77 och kostnaderna för budgetåret 1966/67 beräknades till 4,7 milj. kr.

Över militära rationaliseringsutredningens betänkande har yttranden avgetts av överbefälhavaren, chefen för armén, chefen för marinen, chefen för flygvapnet, försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsstyrelse, fortifikationsförvaltningen, försvarets intendenturverk, arméförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, försvarets förvaltningsdirektion, försvarets forskningsanstalt, försvarets radioanstalt, försvarets fabriksstyrelse, civilförsvarsstyrelsen, överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap, statskontoret, riksrevisionsverket, statistiska centralbyrån, 1964 års försvarskostnadsutredning och 1964 års tygförvaltningsutredning samt Statstjänstemännens Riksförbund, Sveriges Akademikers Centralorganisation och Tjänstemännens Centralorganisations statstjänstemannasektion.

Remissinstanserna har i allmänhet anslutit sig till utredningens uppfattning att det behövs centralt sammanhållna resurser för rationaliseringsverksamhet i det militära försvaret. Det övervägande antalet remissinstanser anser emellertid att dessa centrala resurser bör ingå i statskontoret liksom de centrala resurserna för rationaliseringsverksamheten inom den civila statsförvaltningen. Flertalet remissinstanser har därför avstyrkt utredningens förslag att inrätta en särskild rationaliseringsnämnd för försvaret. Åtskilliga remissinstanser har också gjort invändningar mot det sätt på vilket rationaliseringsorganets arbetsuppgifter angetts och de befogenheter som tillagts organet. Statskontoret anser att utredningens förslag inte i sitt nuvarande skick kan läggas till grund för beslut att inrätta den föreslagna rationaliseringsnämnden. Ämbetsverket hävdar att ett beslut måste föregås av överväganden som innefattar konsekvenserna i kompetens-, resurs- m. fl. avseenden både för statskontoret, det ifrågasatta militära rationaliseringsorganet och de enskilda militära myndigheterna.

Jag anser det klarlagt att det behövs särskilda centralt sammanhållna resurser för rationaliseringsverksamhet inom det militära försvaret. Inriktning och prioritering av mer betydelsefulla insatser på rationaliseringsområdet måste vara en uppgift för de politiskt ansvariga instanserna. Resurserna för rationaliseringsverksamhet inom det militära försvaret bör hållas åtskilda från resurser som disponeras för rationaliseringsverksamhet inom statsförvaltningen i övrigt. Jag kan emellertid ansluta mig till remissinstansernas uppfattning att de centrala rationaliseringsresursernas organisatoriska ställning i förhållande till statskontoret och till militära myndigheter behöver undersökas ytterligare. Likaså är det nödvändigt att ytterligare överväga det totala resursbehovet för den militära rationaliseringsverksamheten och hur resurserna bör fördelas mellan ett centralt organ och de enskilda militära myndigheterna. Slutligen förtjänar det att ytterligare prövas om inte det militära rationaliseringsorganet kan anslutas till befintlig myndighet inom försvarsdepartementets verksamhetsområde.

Av angivna skäl är jag inte nu beredd föreslå att försvarets rationaliseringsnämnd organiseras i enlighet med utredningens förslag. Jag avser att låta göra vissa kompletterande utredningar med sikte på att förslag rörande erforderliga organisatoriska förändringar skall kunna föreläggas 1967 års riksdag.

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 29) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Rationaliseringsförsök för budgetåret 1966/67 beräkna ett reservationsanslag av 2 milj. kr.

Remissinstanserna har i sina yttranden över militära rationaliseringsutredningens nyssnämnda betänkande framhållit att resurserna för rationaliseringsverksamhet inom försvaret behöver öka. För att skapa bättre resurser föreslår jag att anslaget Rationaliseringsförsök för nästa budgetår tas upp med (1 000 000 + 1 000 000) 2 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Rationaliseringsförsök* för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	328 000 000	350 228 913
1965/66	368 000 000	
1966/67 (förslag)	333 000 000	

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 36) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 334 milj. kr.

Chefens för armén anslagsframställning

Chefen för armén (skr. 27/8, 4/10 och 30/11 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 358 953 000 (—9 047 000) kr.

	Ökning eller minskning	Summa
<i>I. Förändringar på grund av särskilda omorganisationer m. m.</i>		
a) Överföring av avlöningar till personal vid arméstaben till särskilt anslag.....	— 9 629 507	
b) Överföring av avlöningar till personal vid regionala staber m. m. till särskilt anslag.....	— 12 200 000	
c) Omorganisation av Gotlands militärkommandostab.....	+ 500 000	
d) Regional tygledning.....	+ 100 000	
e) Regional intendenturledning.....	+ 600 000	
f) Överföring av avlöningar till tekniska stabsofficerare vid arméförvaltningen.....	— 1 400 000	
g) Omorganisation av arméns helikopterskola.....	+ 300 000	— 22 929 507

II. Personalförändringar

A. Försvarsområdesstaber

1. 1 underofficer A: 18 (tygunderofficer) vid fo 11.....	+	8 478	
2. 1 underofficer A: 18 (tygunderofficer) vid fo 14.....	+	8 478	
3. 1 kanslibiträde Ae 7 vid fo 21 (fortifikationsavdelning).....	+	14 652	
4. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 vid fo 23 (stabsavdelning).....	+	14 148	
5. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 vid fo 41 (förvaltningsexpedition).....	+	12 588	
6. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 vid fo 44 (utbildningsavdelning).....	+	14 148	
7. 1 officer A: 26 vid fo 46 (infanteriavdelning).....	+	13 604	
8. 2 förrådsmän högst Ae 9 vid fo 47/48 (tygavdelning och intendenturavdelning).....	+	32 856	
9. 1 vaktman högst Ae 9 vid fo 51.....	+	15 360	
10. 1 förrådsförmän Ae 10 vid fo 63/65 (intendenturavdelning).....	+	19 272	
11. 1 rustmästare eller överfurir Ao 13/11 (radiotelegrafist) och 1 kanslibiträde Ae 7 (stabsavdelning) vid fo 66.....	+	37 872	
12. 1 officer A: 26 (signalofficer) och 1 köksföreståndare Ae 16 vid fo 67.....	+	40 146	
13. 6 officerare A: 28 vid fo 52, 53, 61/62, 63/65, 66 och 67 (säkerhetstjänstdetalj).....	+	90 432	
14. 4 underofficerare A: 20 vid fo 61/62, 63/65, 66 och 67 (säkerhetstjänstdetalj).....	+	40 756	
15. 3 underofficerare A: 18 vid fo 51, 52 och 53 (säkerhetstjänstdetalj).....	+	25 434	+ 388 224

B. Utbildningsanstalter

Artilleri- och ingenjörofficersskolan

1. 1 rustmästare eller överfurir Ao 13/11 (expeditionsunderbefäl).....	+	21 384
--	---	--------

Infanteriets stridsskola

2. 1 kapten Ar 23 (lärare).....	+	35 952
---------------------------------	---	--------

Artilleriskjutskolan

3. 1 fanjunkare Ao 15 (försöksunderofficer).....	+	22 860
4. 1 rustmästare eller överfurir Ao 13/11 (kasern- och skjutfältförvaltning).....	+	19 332
5. 1 kansliskrivare Ae 11 (skjutfältsexpedition).....	+	18 252
6. 1 maskinchef Ae 16, 1 maskinförmän Ae 13 och 2 värmesköttare högst Ae 9 (vid maskinanläggning).....	+	75 348

		Ökning eller minskning	Summa
Krigsskolan			
7. 1 rustmästare Ao 13 (chef för handräckningspluton).....	+	22 488	
8. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (skrivbiträde).....	+	14 148	
9. 2 kaptener eller löjtnanter Ar 23/17/15 (lärare och avdelningschefer).....	+	63 972	
Arméns gymnastik- och idrottsskola			
10. 1 kapten eller löjtnant Ar 23/17/15 (lärare).....	+	31 986	
Arméns underofficersskola			
11. 1 lärare i gymnastik Ae 18.....	+	28 104	
Arméns fältarbetsskola			
12. 1 förvaltare (i trupptjänst) Ao 17 (biträdande lärare).....	+	27 648	
Arméns stabs- och sambandsskola			
13. 1 major eller kapten Ar 25/23 (chef för stabstjänst- och taktikavdelning).....	+	38 916	
14. 1 kapten Ar 23 (lärare).....	+	36 804	
15. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (stabsavdelning).....	+	13 344	
Tygförvaltningsskolan			
16. 1 major eller kapten Ar 25/23 (chef för arméingenjörkadettsskolan).....	+	39 726	
17. 1 förvaltare Ao 17 (lärare m. m.).....	+	27 648	
Luftvärnsskjutskolan			
18. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (skolexpedition).....	+	12 588	+
			550 500
C. Vissa personalstater			
1. 6 officerare A: 26 (biträdande mobiliseringsofficer) vid P 2, A 1, A 4, A 6, Lv 3 och Ing 2.....	+	81 036	
2. 1 officer A: 26 (biträdande mobiliseringsofficer) vid P 18....	+	13 310	
3. 14 underofficerare A: 18 (expeditionsunderofficer vid kassaavdelning) vid I 1, I 4, I 5, I 19, I 20, P 4, P 6, P 10, A 7, A 9, Lv 6, Ing 1, S 1 och S 2.....	+	122 038	
4. 1 underofficer A: 18 (skjutfältssunderofficer vid Villingsbergs skjutfält) vid I 3.....	+	8 478	
5. 1 officer A: 26 (kasernofficer) vid I 14.....	+	13 310	
6. 1 officer A: 26 (biträdande kasernofficer) vid P 7.....	+	13 310	
7. 1 officer A: 26 (chef för kasernbatteri) vid A 7.....	+	13 310	
8. 1 officer A: 26 (chef för kasernkompani) vid Ing 2.....	+	13 310	
9. 3 förvaltare (i trupptjänst) Ao 17 vid pansartrupperna.....	+	78 876	
10. 1 kapten Ao 23 (centrala värnpliktsbyrån) vid generalstabskåren utgår.....	—	37 680	
11. 1 underofficer A: 18 (verkstadsunderofficer) vid I 4 utgår...	—	8 478	+
			310 820
D. Fälttygkåren			
1. 1 förvaltare Ao 17 (tygmaterielförvaltare) vid K 1.....	+	27 648	
2. 1 förvaltare Ao 17 (biträdande tygförrådsförvaltare) vid Lv 3.....	+	25 620	+
			53 268
E. Tygtekniska kåren			
1. 6 arméingenjörer Ae 17 (biträdande lärare m. m.).....	+	157 752	
2. 1 armédirektör av 2. graden Ao 25 vid centrala flygverkstaden i Arboga.....	+	40 272	
3. 1 arméingenjör av 1. graden Ao 23 (vapeningenjör) och 1 arméingenjör av 1. graden Ao 23 (motoringenjör) vid arméförvaltningens verkstadsavdelning.....	+	75 360	
4. 1 förste tygverkmästare Ao 19 (vid detalj för radioanläggningar) vid arméförvaltningens elektroavdelning.....	+	30 648	
5. 4 förste tygverkmästare Ao 19 vid arméförvaltningens vapenavdelning.....	+	122 592	+
			426 624
F. Fältläkarkåren			
1 bataljonsläkare Ao 21 vid P 2.....	+	32 148	+
			32 148

	Ökning eller minskning	Summa
G. Civila tjänster vid förband		
1. 4 kanslibiträden Ae 7 tillkommer; 4 kanslibiträden Ae 7 (halvtid) utgår vid I 13, I 15, Lv 7 och T 4 (kassaavdelning)	+	30 520
2. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 tillkommer; 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (halvtid) utgår vid Ing 3 (kassaavdelning).....	+	7 074
3. 2 kontorsbiträden högst Ae 5, halvtid (kassaavdelning) vid I 11 och A 4.....	+	13 368
4. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (kassaavdelning) vid I 13.....	+	12 588
5. 1 kanslibiträde Ae 7, halvtid (kassaavdelning) vid I 20.....	+	8 244
6. 17 kontorsbiträden högst Ae 5, halvtid (sjukvårdsavdelning) vid I 1, I 2, I 4, I 11, I 13, I 17, I 19, I 21, K 1, P 7, P 18, A 1, A 3, Lv 3, Ing 1, T 1 och T 3.....	+	111 282
7. 8 förrådsmän högst Ae 9 (sjukvårdsmaterielförråd) vid I 1, I 4, I 12, I 17, I 19, I 20, P 10 och P 18.....	+	128 576
8. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (mobiliseringsavdelning) vid I 2	+	12 588
9. 1 förrådsförmän Ae 10, 2 kokerskor Ae 8, 6 ekonomibiträden högst Ae 5 (för artilleriskjutskolan), 1 kontorsbiträde högst Ae 5, halvtid (kasernvårdsavdelning) vid I 13.....	+	129 750
10. 1 förrådsman högst Ae 9 (kasernvårdsavdelning) vid I 14 ...	+	15 360
11. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (stabsavdelning) och 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (intendenturavdelning) vid I 16.....	+	25 176
12. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (mobiliseringsavdelning) vid I 17.....	+	12 588
13. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (mobiliseringsavdelning), 1 kontorsbiträde högst Ae 5, halvtid (intendenturavdelning), 1 förrådsförmän Ae 10 (tygavdelning), 1 förrådsman högst Ae 9 (tygavdelning) vid I 21.....	+	54 708
14. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (stabsavdelning vid K 1)	+	14 148
15. 1 kokerska Ae 9 tillkommer, 1 ekonomibiträde högst Ae 5 utgår (intendenturavdelning) vid K 1.....	+	4 164
16. 1 kontorsbiträde högst Ae 5, halvtid (kasernvårdsavdelning), 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (mobiliseringsavdelning) vid P 2.....	+	18 882
17. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (pansartrupperkolan) vid P 4....	+	12 588
18. 1 vägmästare Ae 15 (kasernvårdsavdelning) vid P 6.....	+	22 860
19. 1 kontorsbiträde högst Ae 5, halvtid (kasernvårdsavdelning) vid P 7.....	+	6 294
20. 1 förrådsman högst Ae 9 (tygavdelning), 1 förste förrådsförmän Ae 11 (arméns motorskola) och 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (stabsavdelning) vid P 10	+	46 200
21. 1 kanslibiträde Ae 7 (mobiliseringsavdelning) vid A 1.....	+	14 652
22. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (mobiliseringsavdelning) vid Lv 4.....	+	12 588
23. 2 kontorsbiträden högst Ae 5 (mobiliseringsavdelning) vid vid Lv 5.....	+	26 688
24. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (stabsavdelning) vid Ing 2.....	+	12 588
25. 1 förste radioassistent Ae 15 (instruktör) vid S 1.....	+	23 892
26. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (mobiliseringsavdelning) och 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (arméns underhållsskola) vid T 2	+	25 176
27. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (mobiliseringsavdelning) vid T 4	+	12 588
28. 1 tvättföreståndare Ae 11 vid I 4 utgår.....	—	18 252
29. 1 verkstadsförmän Ae 13 vid P 6 utgår	—	20 412
	+	776 466

H. Sjukvårdsväsendet

1. 1 översköterska Ae 14 och 1 sjukvårdsbiträde högst Ae 5 (artilleriskjutskolan) vid I 13.....	+	34 212	+	34 212
			+	2 572 262

III. Tjänsteförändringar..... + 421 092

4 — Bihang till riksdagen protokoll 1966. 1 saml. Nr 110

	Ökning eller minskning	Summa
<i>IV. Förändringar i övrigt</i>		
a) Representationsbidrag	+ 115 000	
b) Arvoden till tillsynsmän för byggnader, övningsfält och förråd m. m.	+ 222 300	
c) Arvode för läkarvården vid arméns rid- och körskola	+ 2 700	
d) Arvode till stabsveterinären vid III. militärbefälsstaben	+ 2 000	
e) Veterinärväsendet	— 800	
f) Arvode till adjutant vid ingenjörtrupperna vid chefens för väg- och vattenbyggnadskåren expedition	+ 330	
g) Utbildningsarvoden för heltidstjänstgörande lärare vid arméns utbildningsanstalter	+ 28 560	
h) Arvoden till brandcheferna i Bodens fästning och i Karlsborg	+ 480	
i) Arvoden till bataljonsläkare vid fältläkarkåren och fältläkarsti- pendiater	+ 34 000	
j) Arvode till bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren	+ 456	
k) Avlöningsförmåner till reservsjuksköterskor	+ 22 240	
l) Rekryteringsstipendier i Boden	+ 15 000	
m) Lån till personal vid tygtekniska kåren	+ 14 000	
n) Personal för vissa byggnadsunderhållsuppgifter	+ 50 000	
o) Till frivillig tjänstgöring inkallad personal (höjda reservbefäls- traktamenten)	+ 1 000 000	
p) Assistenten för frivilligfrågor	+ 31 042	+ 1 537 308
<i>V. Löneomräkning</i>		+ 9 606 827
<i>VI. Särskilda uppbördsmedel</i>		— 255 000
<i>VII. Avrundning</i>		+ 18
		— 9 047 000

Motiv

Av de av chefen för armén anförda motiven må följande återges.

I. g) Statskontoret har sett över stabs- och förvaltningstjänsten m. m. i fred vid arméns helikopterskola. De förslag till personalförändringar m. m. som chefen för armén i anslutning härtill lagt fram i skrivelse den 4 oktober 1965 motiveras på följande sätt.

Intill 1971/72 kommer flygkompaniet vid helikopterskolan enligt chefen för armén att bestå av en flygskola, en flygplanpluton, en lätt och en medeltung helikopterpluton samt en arméflygpluton. Den senare plutonen avses t. v. för att i södra Sverige svara för artilleriflygutbildning, flyguppdrag, samövningar och allmän flygträning för arméflygförare, som inte tjänstgör vid helikopterskolan. Chefen för flygkompaniet är tillika flygchef vid helikopterskolan. Utbildningsverksamheten vid flygkompaniet är av stor omfattning. Antalet fälttjänst-, fält- och samövningar med deltagande av del av flygkompaniet är stort. Därför detacheras del av kompaniet ofta under kortare tid för dylika övningar. Med anledning härav föreslås att en tjänst för kapten eller löjtnant inrättas, avsedd för befattning som ställföreträdande kompanichef vid flygkompaniet.

Baskompaniexpeditionen, som även betjänar flygkompaniet, bör anses

jämförbar med motsvarande expeditioner vid flygflottilj. Dessa består bl. a. av en underofficer och ett underbefäl. Vid kompaniexpeditionen finns i nuläget ett underbefäl. Expeditionen föreslås bli förstärkt med en tjänst för fanjunkare i Ar 15 avsedd för kompanikvartermästare.

Vid helikopterskolan finns f. n. fem tjänster för flyglärare, varav tre för fanjunkare eller sergeant i Ao 15/13 och två för civila flyglärare i Ag 13. För att under längre tid kunna behålla personalen i tjänst vid skolan och öppna en möjlighet till befordran där utan transport till annat förband föreslås att två tjänster för fanjunkare eller sergeant i Ao 15/13 ändras till tjänster i Ar 15/13, avsedda för plutonchefs ställföreträdare, att en tjänst för fanjunkare eller sergeant i Ao 15/13 omvandlas till tjänst för förvaltare eller fanjunkare i Ar 17/15, plutonchefs ställföreträdare, samt att en civil tjänst för flyglärare i Ag 13 ersätts med tjänst för fanjunkare eller sergeant i Ar 15/13, plutonchefs ställföreträdare.

En tjänst för förste armétekniker eller armétekniker i Ao 13/11 bör enligt chefen för armén avses för baskompaniets materieltropp.

Räddnings- och flygfältstroppen bör tillföras ytterligare två tjänster för rustmästare eller överfurir.

Vidare föreslås vissa utökningar av förråds- och kontorspersonalen.

Sammanfattningsvis innebär arméchefens förslag angående helikopterskolan att följande tjänster tillkommer, nämligen tjänster för en kapten eller löjtnant, en förvaltare eller fanjunkare i Ar 17/15, fyra fanjunkare eller sergeant i Ar 15/13, en fanjunkare i Ar 15, tre rustmästare eller överfurirer, en kontorist, två förrådsmän och två kontorsbiträden, varav ett halvtidsanställt. Härvid kan tjänster för tre fanjunkare eller sergeant i Ao 15/13, en pensionerad underofficer i A: 18, en civil flyglärare i Ag 13 samt ett kanslibiträde dras in.

Förslaget innebär slutligen att på flygvapnets stat tillkommer tjänster för en trafikledare i reglerad befordringsgång och två förste meteorologassistenten, varav en i Ae 13 och en i Ag 13.

II. A. 1. Statskontoret har vid begränsad organisationsundersökning i januari 1965 vid tygavdelningen vid fo 11 konstaterat att arbetsuppgifterna är så omfattande att de inte kan lösas med till förfogande stående personal. Chefen för armén föreslår med anledning härav att en arvodesbefattning för underofficer i A: 18 tillkommer och avses för tygunderofficer vid fo 11.

B. 4—6. Chefen för armén föreslog i skrivelse den 21 september 1961 med anledning av artilleriskjutskolans förflyttning till Älvdalen vissa ändringar i stabs- och förvaltningsorganisationen vid I 13 och A 9 med artilleriskjutskolan. I enlighet med dessa förslag föreslås att en tjänst för rustmästare eller överfurir i Ao 13/11 och en tjänst för kansliskrivare i Ae 11 tillkommer och avses för artilleriskjutskolan.

Genom beslut den 9 september 1965 klassificerade Kungl. Maj:t den fasta maskinanläggningen vid artilleriskjutskolan samt inrättade vissa extra tjäns-

ter för maskinpersonal. Chefen för armén hemställer att ifrågavarande tjänster inrättas såsom extra ordinarie fr. o. m. budgetåret 1966/67.

C. 5. Förvaltningsuppgifterna vid kasernvårdsavdelningen vid I 14 är särskilt omfattande. Enligt Kungl. Maj:ts beslut finns en arvodestjänst för kasernofficer inrättad intill den 1 juli 1966. Förslag om utvidgning av Marma skjutfält avses inges under år 1965. En utvidgning kommer att medföra ytterligare arbetsuppgifter för kasernofficern, varför en arvodestjänst för officer i A: 26 föreslås tillkomma för kasernofficer vid I 14.

9. Efter förslag i prop. 1964: 110 (SU 97, rskr 217) tillkom fyra tjänster för förvaltare i trupptjänst vid pansartrupperna. Härigenom erhöll pansarregementena utom P 6, P 7 och P 18 fem förvaltare i trupptjänst. Med hänsyn till att utbildningsarbetet vid P 6, P 7 och P 18 i stort är av samma omfattning som vid övriga pansarregementen föreslås ytterligare tre tjänster för förvaltare i trupptjänst tillkomma och avses för dessa regementen.

10. Vid centrala värnpliktsbyrån tjänstgör en kapten ur generalstabskåren som detaljchef. Tjänsten anses böra redovisas vid centrala värnpliktsbyrån. En tjänst för kapten i Ao 23 vid generalstabskåren föreslås därför dras in.

11. Tvätteriet och textilreparationsverkstaden vid I 4 kommer att läggas ned under budgetåret 1965/66. I samband härmed kan en arvodestjänst för underofficer i A: 18 avsedd för verkstadsunderofficer vid I 4 dras in.

G. 9. Chefen för armén föreslog i september 1961 med anledning av artilleriskjutskolans flyttning till Älvdalen vissa ändringar i stabs- och förvaltningsorganisationen vid I 13. I enlighet med detta förslag föreslår chefen för armén att en tjänst för förrådsförman i Ae 10, två tjänster för kokerska i Ae 8 och sex tjänster för ekonomibiträde i högst Ae 5 tillkommer vid I 13 och avses för artilleriskjutskolan.

15. För effektiv arbetsledning erfordras en kokerska i varje arbetsskift vid K 1:s köksinrättning. Med hänsyn härtill föreslås att en tjänst för kokerska i Ae 9 tillkommer vid K 1. Härvid kan en tjänst för ekonomibiträde i högst Ae 5 utgå.

25. Vid S 1 föreligger behov av fyra instruktörer i telegrafi. För närvarande disponeras endast tre. Befälsläget medger inte att militär personal utnyttjas. Sedan hösten 1964 och intill den 1 juli 1966 finns inrättad en extra tjänst för radioassistent vid S 1. Härvid skall en överfurirstjänst hållas vakant. Då behovet av instruktör är bestående föreslås att en tjänst för förste radioassistent i Ae 15 tillkommer och avses för instruktör i telegrafi vid S 1.

28—29. Då tvätteriet och textilreparationsverkstaden vid I 4 och skomakeriverkstaden vid P 6 kommer att läggas ned under budgetåret 1965/66, kan en tjänst för tvättföreståndare i Ae 11 vid I 4 och en tjänst för verkstadsförman i Ae 13 vid P 6 utgå.

H. 1. Med anledning av artilleriskjutskolans flyttning till Älvdalen föreslår chefen för armén att en tjänst för översköterska i Ae 14 och en tjänst

för sjukvårdsbiträde i högst Ae 5 tillkommer vid I 13 och avses för artilleriskjutskolan.

III. I det följande berörs närmare endast sådana av arméchefen framförda förslag till tjänsteförändringar som är motiverade av organisatoriska skäl eller eljest är av särskilt intresse.

De senaste åren har vid truppslag efter förslag av chefen för armén och delförslag av 1960 års befälsstatsdelegation tillkommit bl. a. tjänster för förvaltare i trupptjänst och fanjunkare i utbyte mot tjänster för sergeant. Jämförelse mellan befordringsmöjligheterna vid olika truppslag visar att dessa är något olika. Befordringsmöjligheterna anses därför böra förbättras vid vissa truppslag, bl. a. trängtrupperna. Därför föreslås att två tjänster för förvaltare i trupptjänst i Ao 17 tillkommer vid trängtrupperna i utbyte mot två tjänster för sergeant i Ao 13 samt att åtta tjänster för fanjunkare i Ao 15 tillkommer vid trängtrupperna i utbyte mot lika många tjänster för sergeant i Ao 13.

Enligt f. n. tillämpad praxis för befordringar bör rustmästartjänst erhållas efter minst 16 års tjänst som furir och överfurir. Under budgetåret 1966/67 beräknas behovet av nya tjänster för rustmästare till 58. Dessa anses böra tillkomma i utbyte mot samma antal tjänster för furir.

I övrigt föreslår chefen för armén att sex beställningar för försvarsområdesbefälhavare i Bo 3 skall tillkomma i utbyte mot sex tjänster för försvarsområdesbefälhavare i B: 3, att vid luftvärnet skall tillkomma sammanlagt 17 högre tjänster i utbyte mot samma antal lägre tjänster i syfte att förbättra befordringsmöjligheterna vid nämnda truppslag samt att en fanjunkare eller sergeant vid signaltrupperna och en civil tjänst vid Ing 1 skall flyttas upp i lönegrad.

IV. a) Representationsbidrag för år räknat utgår f. n. till chefen för armén med högst 4 000 kr., till envar av militärbefälhavarna för I.—VII. militärområdena med högst 2 000 kr. samt till vardera av cheferna för infanteriets stridsskola och luftvärnsskjutskolan med högst 1 200 kr. Arméchefen föreslår att ytterligare 5 000 kr. tilldelas honom för representation, att rikshemvärnschefen ges årligt representationsbidrag om 2 000 kr. samt att försvarsområdesbefälhavare och förbandschefer tilldelas sådana med 1 500 kr. resp. 1 000 kr. För skolchefers representation föreslås 10 500 kr. och för jubileer m. m. anses 20 000 kr. böra stå till chefens för armén förfogande att fördelas enligt dennes bestämmande. Kostnaderna för föreslagna ytterligare representationsmedel beräknas till 115 000 kr.

b) Medelsbehovet för arvoden till tillsynsmän för byggnader, övningsfält, förråd m. m. inom militärområden beräknas preliminärt till 1 156 700 kr. Detta innebär en ökning i förhållande till budgetåret 1965/66 med 114 200 kr. Chefen för armén föreslår, att semesterlön skall beräknas på nyssnämnda belopp. Merkostnaderna för semesterlön hänförs till lönehöjning. Totalt erfordras alltså för arvoden till tillsynsmän med semesterlön inräknad

1 260 800 kr. Ökningen i förhållande till budgetåret 1965/66 är 218 300 kr.

För att tillgodose oundgängliga behov av tillsyn och bevakning av byggnader m. m. föreslår chefen för armén en ökning med 4 000 kr., varav 2 000 kr. är uppräknings på grund av belastningen samt 2 000 kr. semesterlön.

c) Chefen för armén föreslår att arvodet för läkarvården vid arméns rid- och körskola förs upp med 4 800 kr. Ökningen — 2 700 kr. — i förhållande till budgetåret 1965/66 beror på att veckomottagningen har ökat till två timmar. Fr. o. m. den 1 juli 1965 skall enligt arméchefen timarvode utgå med 2 400 kr.

d) Arvodet till stabsveterinären vid III. militärbefälsstaben föreslås höjas med 2 000 kr. till 14 000 kr. dvs. samma arvode som utgår till stabsveterinären vid IV. militärbefälsstaben. Arbetsuppgifterna är helt likartade för de bägge stabsveterinärerna.

f) Chefen för armén föreslår att arvodet till adjutanten ur ingenjörstrupperna vid chefens för väg- och vattenbyggnadskåren expedition höjs till 900 kr.

g) Medlen för utbildningsarvoden för heltidstjänstgörande lärare vid arméns utbildningsanstalter föreslås ökas med 28 500 kr. till följd av höjda arvoden fr. o. m. den 1 juli 1965.

h) Arvodena till brandcheferna i Bodens fästning och i Karlsborg har höjts till 1 380 kr. vardera fr. o. m. den 1 juli 1965. Ökningen är 480 kr.

i) De fr. o. m. den 1 januari 1965 höjda arvoden till bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt till fältläkarstipendiater beräknas medföra en merkostnad av 34 000 kr.

j) Höjt arvode till en bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren medför en kostnadsökning på 456 kr.

k) De efter förslag i prop. 1964: 187 (SU 197, rskr 382) höjda avlöningsförmånerna för reservsjuksköterskor medför en merkostnad av 22 240 kr.

l) Antalet rekryteringsstipendier i Boden beräknas till nio. Det innebär en ökning med fem i förhållande till budgetåret 1965/66. Kostnadsökningen blir 15 000 kr.

m) Lån till personal vid tygtekniska kåren beräknas för budgetåret 1966/67 till 20 000 kr., vilket innebär en ökning med 14 000 kr.

n) Kostnaderna för personal för vissa byggnadsunderhållsuppgifter beräknas öka med 50 000 kr. till 950 000 kr. på grund av ökad verksamhet.

o) Behovet av tjänstgöringsmånader för till frivillig tjänstgöring inkallad personal förutsätts bli oförändrat. Delposten föreslås emellertid räknas upp med 1 milj. kr. till följd av att reservbefälstraktamentena höjts fr. o. m. den 1 juli 1965.

p) Arbetsomfånget har ökat för den personal som handlägger frivilligfrågor vid försvarsområdesstaberna. Orsaken härtill är dels intensifierad rekryterings- och utbildningsverksamhet, dels att assistenterna orsakas mer arbete i samband med repetitionsövningar, då frivilligpersonal medverkar

vid dessa i ökad omfattning. Med anledning härav föreslås att antalet tjänstgöringsmånader för assistenter för frivilligfrågor ökas med 22 till 278. Merkostnaderna beräknas till 31 042 kr.

VI. Uppbördsposten Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift bör enligt arméförvaltningen ökas med 275 000 kr. till 3 675 000 kr. Uppbördsposten Bidrag till täckande av vissa kostnader för arméns rid- och körskola bör enligt försvarets civilförvaltning minskas med 20 000 kr. till 100 000 kr.

Utbildning i allmänna läroämnena för krigsmaktens underbefäl

Försvarets skolnämnds utredning

Försvarets skolnämnd har den 28 april 1965 överlämnat betänkandet Utbildning i allmänna läroämnena för krigsmaktens underbefäl (Stencil Fö 1965:3). De förslag som därvid lämnas avser allt aktivt underbefäl utom fältflygare. Utbildningen av arméns och flygvapnets civilmilitära tekniker behandlas inte i betänkandet.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av överbefälhavaren, chefen för armén, chefen för marinen, chefen för flygvapnet, statskontoret, skolöverstyrelsen och Tjänstemännens Centralorganisations statstjänstemannasektion (TCO-S).

Av skolnämndens överväganden framgår att nämnden anser att utbildning i allmänna läroämnena erfordras som ett led i utbildningen för att underbefälet skall kunna utöva befäl och tjänstgöra som utbildare. I detta hänseende bör i princip samma krav kunna ställas på allt underbefäl. Utbildningen i allmänna läroämnena bör därför enligt nämndens uppfattning i huvudsak ha samma innehåll och vara anordnad efter samma grunder inom hela krigsmakten.

Skolnämnden räknar med att fullgjord skolplikt även i fortsättningen skall gälla som krav vid rekrytering till underbefälsyrket. Den vid krigsmakten anordnade utbildningen i allmänna läroämnena skall enligt skolnämnden syfta till en allmän höjning av kunskapsnivån utöver den som de enskilda eleverna som regel besitter vid rekryteringen till yrket. Grundläggande kunskaper i ifrågavarande ämnen har eleverna inhämtat inom det allmänna skolväsendet. Hittills har denna grund utgjorts av obligatorisk folkskola varifrån flertalet av det blivande underbefälet rekryterats. Rekrytering har även förekommit av ungdomar med högre skolutbildning t. ex. fortsättningsskola, vissa klasser i realskola eller realexamen. Skolnämnden konstaterar att den nya grundskolan enligt föreliggande planer genomförs under en övergångsperiod som från läsåret 1962/63 sträcker sig fram t. o. m. läsåret 1968/69. Helt genomförd i hela landet beräknas grundskolan vara läsåret 1972/73. Under en övergångstid kommer således rekrytering alltså att ske från äldre skolformer. Redan om ett par år kommer emellertid genomgången grundskola att vara den dominerande skolkompetensen bland de

sökande. Skolnämnden har därför funnit det riktigt att anknyta den utbildning som skall bedrivas inom krigsmakten till grundskolan. De av skolnämnden föreslagna läroplanerna har således uppgjorts med utgångspunkt i de förutsättningar som skapats genom grundskolans införande. Förslaget kan emellertid enligt nämndens uppfattning efter viss anpassning tillämpas även för elever med annan skolunderbyggnad än grundskolan.

Av nämndens överväganden framgår att elever från grundskolan med hänsyn till sina teoretiska kunskaper kan delas in i två grupper, nämligen de som genomgått någon av de s. k. engelskspråkliga linjerna (9 g, h, t, m, s) och de som genomgått mer praktiskt inriktade linjer (9 pr, tp, ha, ht). Mellan dessa grupper föreligger relativt stora skillnader i fråga om den teoretiska utbildning eleverna fått. Samtliga elever skall enligt skolnämndens förslag under utbildningen till underbefäl bibringas sådana kunskaper i allmänna läroämnen att de förs upp till en för allt underbefäl gemensam miniminivå. De förslag till tim- och läroplaner som nämnden för fram är ett uttryck för nämndens uppfattning om var denna miniminivå bör ligga.

För att elever som rekryteras från grundskolans praktiskt inriktade linjer skall nå det uppställda gemensamma utbildningsmålet i allmänna läroämnen, bör de enligt nämndens förslag först komplettera sina teoretiska grundskolekunskaper. Denna del av den föreslagna utbildningen, kompletteringsdelen, är således avsedd endast för elever som inom det allmänna skolväsendet inte inhämtat kunskaper motsvarande dem som inhämtas vid grundskolans engelskspråkliga linjer. För alla underbefälselever tillkommer därutöver den utbildning som skall leda till den gemensamma kunskapsnivån, den s. k. påbyggnadsdelen. Den av skolnämnden föreslagna kompletteringsdelen omfattar 480 timmar. Den föreslagna påbyggnadsdelen omfattar 420 timmar.

Kompletteringsdelen skall enligt nämndens förslag innehålla ämnena svenska, engelska, matematik, historia och fysik. Påbyggnadsdelen innehåller ämnena svenska, engelska, matematik, samhällskunskap, fysik, ergonomi och etik.

Skolnämndens förslag till timplan framgår av följande tabell.

Med hänsyn till att erfarenheter ännu inte vunnits av de resultat som upp-

Ämne	Kompl. utbildning	Påbyggnad	Summa	
			9 pr, tp, ha, ht	9 g, h, t, m, s
Svenska	80	80	160	80
Engelska	110	50	160	50
Matematik	140	80	220	80
Samhällskunskap	—	80	80	80
Historia	70	—	70	—
Fysik	80	60	140	60
Ergonomi	—	50	50	50
Etik	—	20	20	20
Summa	480	420	900	420

nås inom grundskolan bedömer skolnämnden att de av nämnden föreslagna kursplanerna successivt kan få ändras. Ändringar kan även föranledas av de fortlöpande förändringar av kursinnehållen i grundskolans läroplaner som förutsagts bl. a. av 1957 års skolberedning.

Enligt skolnämndens uppfattning tillgodoses kraven på kunskaper i allmänna läroämnena för yrkesutbildningen endast delvis av den gemensamma utbildning allt blivande underbefäl skall genomgå. Ifrågavarande utbildning måste därför i olika omfattning påbyggas med en efter yrkeskraven anpassad målinriktad utbildning. Omfattningen av och innehållet i den målinriktade utbildningen bör enligt skolnämndens uppfattning bestämmas av försvarsgrenscheferna.

Den målinriktade utbildningen kan avse olika slag av ämnen. För allt befäl krävs en omfattande påbyggnad av ämnet ergonomi främst som en miljö- och yrkesanknuten utbildning, i psykologi och pedagogik i anslutning till sådana yrkesämnena som truppföring, trupputbildning och befälsutbildning samt i anslutning till den instruktörsutbildning som sker inom olika yrkesfack. Exempel på andra ämnen där en påbyggnad är nödvändig är svenska för blivande underbefäl med truppleddande uppgifter samt matematik och fysik för blivande underbefäl med tekniska yrkesuppgifter. I speciella fall kan även utökade språkkunskaper vara ett yrkeskrav t. ex. för viss signalpersonal.

Från försvarsgrenshåll har till nämnden framförts, att omfattningen av den målinriktade utbildningen i allmänna läroämnena inte bör vara så snävt tilltagen, att den inte medger att det färdigutbildade underbefälet utan kompletteringar kan omskolas för nya uppgifter eller för att ta hand om nytillkommen materiel. Skolnämnden delar denna uppfattning och anser att rimliga marginaler härför bör kunna inrymmas i den yrkesinriktade utbildningen.

I betänkandet berörs även frågan om utbildning i allmänna läroämnena av äldre underbefäl t. ex. i form av kurser vid folkhögskola. Vidare konstateras att ett genomförande av nämndens förslag rörande underbefälets utbildning aktualiserar frågan om den framtida underofficersutbildningen.

Till skolnämndens betänkande är fogat ett särskilt yttrande av studierektorn vid flygstaben. Yttrandet utmynnar i ett förslag att en särskild utredning tillsätts med uppgift att undersöka hela behovet av utbildning i allmänna läroämnena inom krigsmakten med hänsyn tagen till det reformerade skolväsendet och olika personalkategoriernas uppgifter.

Y t t r a n d e n a

Remissinstanserna uttalar sig genomgående positivt om huvuddragen i skolnämndens förslag. I fråga om rekryteringen till underbefälsyrket påpekas vikten av att denna kan ske från alla linjer i grundskolan. Man anser det vidare lämpligt att utbildningen anordnas som en kompletteringsdel och

4* — Bihang till riksdagens protokoll 1966. 1 saml. Nr 110

en påbyggnadsdel. Överbefälhavaren och försvarsgrenscheferna understryker att urvalet vid rekrytering såsom nu är fallet bör ske genom testning och efter bedömning av resultat från tidigare militär utbildning. Lämpligheten för yrket bör enligt samma uppfattning väga tyngre än betyg från tidigare skolgång. Man önskar vidare möjlighet att, om så visar sig lämpligare, placera även elever från grundskolans engelskspråkliga linjer i kompletteringskurs.

Urvalet av ämnen och avvägningen av timantal anses i allmänhet riktigt med hänsyn till vad man f. n. vet om grundskolan. Flertalet remissinstanser bedömer den kunskapsnivå till vilken den gemensamma utbildningen avses leda vara lämplig. *Chefen för flygvapnet* ifrågasätter emellertid om timantalet är tillräckligt och föreslår att de timantal som skolnämnden föreslagit endast skall utgöra riktvärden. I vad avser urvalet av ämnen anser chefen för flygvapnet att ämnet psykologi som nu ingår som en del i ämnet ergonomi bör brytas ut som ett särskilt ämne och ges större utrymme i timplanen. Ämnet historia anser chefen för flygvapnet inte nödvändigt och vill att den tid som därigenom friställs skall stå öppen för ökad utbildning i ämnen enligt försvarsgrenschefens val, t. ex. för matematik eller fysik.

I fråga om kursplanerna är remissinstanserna ense om att planerna successivt kommer att få revideras sedan erfarenheter vunnits både från grundskolan och från underbefälsutbildningen. Redan nu bör emellertid vissa justeringar och överarbetningar göras.

Chefen för armén anmäler i sitt yttrande att den föreslagna utbildningen i sin helhet kan vara genomförd inom armén till år 1970. Redan dessförinnan kan förslaget stegvis börja tillämpas. Inom marinen kan enligt *chefen för marinen* utbildningen i sin helhet vara genomförd fr. o. m. läsåret 1966/67.

Kritiska synpunkter riktas mot att inte några överväganden eller förslag rörande utbildningens organisation redovisas i skolnämndens förslag. Erinringarna kommer i första hand från remissinstanser utanför krigsmakten. De organisatoriska frågor som därvid berörs avser dels utbildningens lokalisering, dels den utformning utbildningen fått i de presentationer av utbildningens framtida planering som gjorts av försvarsgrenarna.

I fråga om lokalisering pekar *statskontoret* och *skolöverstyrelsen* på de möjligheter som en gemensam utbildning skapar att lokalt sammanföra utbildningen i allmänna läroämnen för underbefäl varigenom både ekonomiska besparingar kan göras och utbildningens effektivitet kan höjas.

TCO-S befarar, att det sätt på vilket försvarsgrenarna kommer att lösa utbildningens organisation, kommer att medföra att man visserligen når den avsedda miniminivån i fråga om kunskaper, men att därutöver kommer att förekomma utbildning som ger olika slutresultat. Den eftersträlvade inbördes likheten mellan försvarsgrenarna kommer därigenom inte att uppnås.

Remissinstanserna anser slutligen att en samordning av utbildningen i

allmänna läroämnena för allt underbefäl skapar nya och gynnsamma förutsättningar för en på gemensam grund byggd underofficersutbildning och att det är angeläget att frågan om underofficerarnas utbildning behandlas på motsvarande sätt som nu skett med underbefälet.

Departementschefen

Jag behandlar i det följande yrkandena i *a r m é c h e f e n s a n s l a g s f r a m s t ä l l n i n g* punktvis i den ordning de förut omnämnts. De förslag till personal- och tjänsteförändringar m. m. som jag inte särskilt nämner har jag ansett mig inte böra tillstyrka.

I. Avlöningskostnaderna och samtliga tjänster för arméstaben skall enligt förslag i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 33) föras över från arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. till anslaget Arméstaben: Avlöningar. Detta innebär en minskad belastning under förevarande anslag med ca 10 milj. kr.

De i det föregående framlagda förslagen rörande de regionala stabernas organisation m. m. innebär såsom jag tidigare framhållit överföring av kostnader från försvarsgrenarnas avlöningsanslag till särskilt anslag för militär-områdesstabernas avlöningar. Arméns avlöningsanslag kan härvid minskas med ca 9,7 milj. kr. Förslagen i det föregående innebär vissa förändringar i arméns personalförteckningar.

Av arméchefens förslag beträffande arméns helikopterskolas personalorganisation tillstyrker jag följande förändringar. Såsom chef för basplutonen, tillika chef för utbildningstroppen, bör kommenderas en sergeant. Denne bör härvid få vikariatslön i lönegrad A 15. Fyra tjänster för fanjunkare eller sergeant i Ar 15/13 bör tillkomma och avses för flyglärare. Härvid kan tre tjänster för fanjunkare eller sergeant i Ao 15/13 utgå. Anslaget kan vidare minskas med lönen till en civil flyglärare i Ag 13. Två tjänster för överfurir i Ao 11 bör tillkomma, varav en för räddnings- och flygfältstropp och en för transport- och fordonsgrupp. Slutligen beräknar jag medel för nya tjänster för en förrådsman och ett kontorsbiträde med halvtidstjänstgöring. Vid skolan bör även tillkomma en tjänst för trafikledare i reglerad befordringsgång. Jag återkommer beträffande denna tjänst vid anmälan av flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl.

II. A. Jag tillstyrker att anslaget ökas med medel för en arvodestjänst för underofficer i A: 18, tygunderofficer, vid fo 11.

B. Vid artilleriskjutskolan bör tillkomma en tjänst för överfurir i Ao 11. Vidare bör medel beräknas för en kansliskrivare i Ae 11 vid samma skola. Härvid kan anslaget minskas med lönen för ett kanslibiträde i Ae 7 vid A 9.

C. Jag tillstyrker att en arvodestjänst för kasernofficer i A: 26 tillkommer vid I 14. Jag biträder även — efter hörande av 1960 års befälsstatsdelegation — arméchefens förslag att tre tjänster för förvaltare i trupptjänst i Ao 17 tillkommer vid pansartrupperna. En tjänst för kapten i Ao 23 vid

generalstabskåren bör dras in i samband med att en officerstjänst inrättas vid centrala värnpliktsbyrån (jfr prop. 1966: 1 bil. 6 s. 206). Anslaget bör vidare i enlighet med arméchefens förslag minskas med medel för en arvodestjänst för verkstadsunderofficer i A: 18 vid I 4. Härutöver föreslår jag, under hänvisning till vad jag föreslagit vid anmälan av försvarets sjukvårdsstyrelses avlöningsanslag i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 157) att en tjänst för överstelöjtnant eller major vid generalstabskåren dras in.

G. Av arméchefens förslag till civila tjänster vid förband tillstyrker jag att medel beräknas för två kokerskor i Ae 9 och fyra ekonomibiträden i högst Ae 5 vid artilleriskjutskolan, för en kokerska i Ae 9 vid K 1:s intendenturavdelning samt för en förste radioassistent i Ae 15 vid S 1. Härvid kan anslaget minskas med lönen för ett ekonomibiträde i högst Ae 5 vid K 1. Vidare kan en tjänst för överfurir i Ao 11 vid S 1 dras in. I enlighet med arméchefens förslag kan anslaget slutligen minskas med lönen för en tvättföreståndare i Ae 11 vid I 4 och en verkstadsförförman i Ae 13 vid P 6.

H. Jag biträder arméchefens förslag att medel beräknas för en översköterska i Ae 14 och ett sjukvårdsbiträde i högst Ae 5 vid I 13 för artilleriskjutskolan.

III. Jag anser mig böra tillstyrka vissa personalförstärkningar vid trängtrupperna. Jag föreslår alltså att tio tjänster för sergeant i Ao 13 byts ut mot två tjänster för förvaltare i trupptjänst i Ao 17 och åtta tjänster för fanjunkare i Ao 15.

Jag föreslår beträffande arméns underbefälsorganisation att 58 tjänster för rustmästare i Ao 13 tillkommer i utbyte mot samma antal tjänster för extra ordinarie furir. I samband med förslaget angående de nya militärområdesstabernas organisation har jag föreslagit att tjänster för nio rustmästare skall utgå ur personalförteckningarna för armén. Jag har vidare föreslagit att sammanlagt tre tjänster för överfurir tillkommer vid artilleriskjutskolan och helikopterskolan samt att en överfurirstjänst dras in vid S 1.

Utgående från vad jag sålunda anfört beräknar jag kadern av underbefäl, instruktörsaspiranter och teknikeraspiranter som avlönas från förevarande anslag för nästa budgetår på sätt framgår av följande sammanställning.

	Budgetår	
	1965/66	1966/67
Rustmästare.....	1 223	1 272
Överfurirer.....	2 043	2 045
Furirer.....	1 243	1 185
Instruktörsaspiranter och teknikeraspiranter.....	640	640

IV. Jag godtar arméchefens beräkning av medelsbehovet för arvoden till tillsynsmän för byggnader, övningsfält, förråd m. m. Jag biträder även armé-

chefens förslag beträffande ökning av medelsbehovet avseende arvodet för läkarvården vid arméns rid- och körskola, utbildningsarvoden för heltids-tjänstgörande lärare vid arméns utbildningsanstalter, arvoden till brandcheferna i Bodens fästning och i Karlsborg samt arvodet till en bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren. Jag kan även förorda en höjning av arvodet till stabsveterinären vid III. militärbefälsstabben. Medel för att bestrida arvoden till veterinärer vid militärområdesstaberna bör beräknas under militärområdesstabernas avlöningsanslag. De höjda avlöningsförmånerna till reservsjuksköterskor torde medföra en merkostnad i enlighet med arméchefens beräkning. Höjningen av reservbefälstraktamentena torde likaså medföra den av arméchefen beräknade ökningen av medelsbehovet för till frivillig tjänstgöring inkallad personal. Jag har inte något att erinra mot arméchefens förslag att antalet rekryteringsstipendier i Boden och antalet lån till tygtekniska personalen ökar.

I anslutning till riksdagens beslut angående organisationen av förbandssjukvården (prop. 1965: 176, SU 189, rskr 438) föreslår jag att det arvode som f. n. utgår till ögonläkare vid den militära ögonpolikliniken vid karo-linska sjukhuset dras in fr. o. m. nästa budgetår.

Vid anmälan av arméns övningsanslag för budgetåret 1966/67 (prop. 1966: 1 bil. 6 s. 50) har jag föreslagit att kostnaderna för övertidsersättningar och förbandsövningstillägg fr. o. m. nästa budgetår skall bestri-das från övningsanslaget. Förevarande anslag kan därvid minskas med 10 225 000 kr.

VI. Jag har inte något att erinra mot chefens för armén beräkning av uppbördsposternas storlek.

Genom beslut den 17 december 1965 har Kungl. Maj:t meddelat bestä-melser angående den fasta maskinanläggningen vid P 10. Med anledning av beslutet föreslår jag att en tjänst för maskinchef i Ao 20 inrättas vid P 10 i utbyte mot en maskinchefstjänst i Ao 18 vid samma regemente.

Jag föreslår vidare med anledning av förslag av försvarets civilförvaltning att medel beräknas under anslaget för en tjänst för förste reparatör i Ae 12 vid vardera I 5 och P 2. Härvid bör en tjänst för förste reparatör i Ao 12 vid vardera regementet föras på övergångsstat.

Förevarande anslag bör räknas ned med 1,9 milj. kr. till följd av riksdagens nyssnämnda beslut angående omorganisation av förbandssjukvården fr. o. m. den 1 juli 1966.

Förslagen i prop. 1966: 109 angående organisation av en gemensam inten-denturkår m. m. medför vissa förändringar i arméns personalförteckningar.

Jag övergår till att behandla försvarets skolnämnds förslag angående utbildningen i allmänna läroämnena för krigsmak-tens underbefäl.

Vid anmälan av prop. 1960: 109 angående befälsordningen vid armén m. m. underströk jag vikten av en tillräcklig allmänbildningsbredd hos utbildningsbefälet och påpekade att behovet därav blir alltmer framträdande med hänsyn till den fortgående höjningen av allmänbildningsnivån hos de värnpliktiga. Likaså bedömde jag att förbättringen av personalens rent militära, taktiska och tekniska skolning krävde en motsvarande höjning av de civila kunskaperna. Jag framhöll vidare som riktigt och väsentligt att den praktiska utformningen av utbildningen av det aktiva befälet efter hand anpassades till den fortskridande skolreformen. Särskilt gällde detta i fråga om underbefälskategorien. Befälsutredningens förslag att bibehålla den dåvarande tidsmässiga omfattningen av utbildning i allmänna läroämnen vid armén, ca 700 timmar, ansåg jag mig kunna biträda. Vidare förutsatte jag att berörda myndigheter, allteftersom resultaten av skolväsendets omdaning lät sig överblickas, effektivt skulle inrikta och utforma ifrågavarande undervisning i syfte att utveckla och vidmakthålla en kvalitativt god underbefälskår. Det på 1954 års befälsutredning grundade förslaget antogs av 1960 års riksdag (SU 113, rskr 290).

I prop. 1964: 31 (SU 37, rskr 116) angående försvarsgrensstabernas organisation framhöll jag det angelägna i att utbildningen i allmänna läroämnen inom försvaret samordnas och anpassas till förändringarna med avseende på personalens uppgifter samt till pågående reformer inom det allmänna skolväsendet. Ifrågavarande samordning skulle ankomma på försvarets skolnämnd.

Försvarets skolnämnds förslag har utarbetats efter de riktlinjer som angetts i 1960 års beslut rörande befälsordningen vid armén. Förslaget ansluter dessutom till beslutade reformer inom det allmänna skolväsendet, främst grundskolereformen. Jag anser dessa utgångspunkter riktiga och föreslår att utbildningen i allmänna läroämnen för krigsmaktens underbefäl utformas i huvudsaklig överensstämmelse med skolnämndens förslag, dock med beaktande av vad jag i det följande anför.

I fråga om den gemensamma nivå, till vilken utbildningen i allmänna läroämnen skall leda, anser jag det väsentligt att allt underbefäl har ett såvitt möjligt likartat utgångsläge såväl för sin yrkesutbildning och yrkesutövning som för eventuell övergång till annan befälskarriär och att skillnader i detta hänseende, som inte är motiverade av speciella yrkeskrav, inte bör förekomma. Den gemensamma nivå till vilken utbildningen skall leda är självfallet svår att exakt bestämma. Utgångsläget bör vara det behov av kunskaper i allmänna läroämnen som är gemensamt för alla yrkeskategorier bland underbefälet. Även om vissa andra utgångspunkter legat till grund för skolnämndens förslag, har jag inte något att erinra i fråga om den gemensamma nivå nämnden föreslagit. Jag anser det vidare riktigt att underbefälsutbildningen redan nu ansluts till grundskolan, även om det — som påpekats både av nämnden och remissmyndigheterna — medför att ändringar successivt får göras i utbildningsplanerna.

I och för sig vore det lämpligast om den kompletterande utbildningen kunde genomföras med utnyttjande av det allmänna skolväsendets resurser. Jag vill emellertid erinra om att rekryteringen av blivande underbefäl i huvudsak sker bland de värnpliktiga och att underbefälsutbildningen bedrivs i direkt anslutning till värnpliktsutbildningen. Av detta skäl anser jag det f. n. mest ändamålsenligt med en kompletteringsutbildning anordnad vid krigsmakten.

Skolnämndens förslag innebär för arméns del en höjning av den nuvarande utbildningsnivån. För övriga försvarsgrenar blir nivån i huvudsak oförändrad. Jag bedömer att skolnämndens förslag, med hänsyn till ungdomens linjeval inom grundskolan, på sikt kan medföra en minskning av det totala timantal som erfordras för utbildning i allmänna läroämnen vid krigsmakten.

I fråga om utbildningens lokalisering har för arméns del redovisats vissa planer att genomföra en omfattande centralisering. För egen del anser jag att stora fördelar inte minst från utbildningssynpunkt är att vinna därmed. Inom marinen och flygvapnet är underbefälsutbildningen samlad till centrala underbefälsskolor. Jag räknar t. v. inte med någon förändring därvidlag.

Den totala kostnadsökningen för en centraliserad utbildning vid armén kan beräknas till omkring 275 000 kr. Utvecklingen i fråga om elevernas linjeval i grundskolan pekar enligt min uppfattning mot att sedan grundskolan genomförts flertalet elever vid försvarsgrenarna behöver genomgå endast utbildningens påbyggnadsdel. Vissa kostnadsminskningar bör därför kunna förutses vid alla försvarsgrenar. På sikt bör därför ett genomförande av skolnämndens förslag totalt sett inte bli mer kostnadskrävande än nuvarande ordning.

Innan grundskolan helt genomförs räknar skolnämnden med en övergångstid under vilken rekrytering till underbefälsyrket sker även med elever från s. k. vikande skolformer. Även för sistnämnda elever anser jag i likhet med skolnämnden att de av nämnden föreslagna utbildningsplanerna med lämplig anpassning bör kunna följas. Helt genomförd bedömer jag att den föreslagna utbildningen kan vara under läsåret 1970/71.

Mina förslag i det föregående rörande underbefälsutbildningen aktualiserar frågan om den framtida underofficersutbildningen. Denna fråga är f. n. under utredning av försvarets skolnämnd.

Det ankommer på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga föreskrifter rörande utbildningens omfattning och organisation m. m.

Med hänsyn till vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personal-, tjänste- och andra förändringar inom armén samt med beaktande av kostnaderna för erforderlig löneomräkning och anslagsbelastningen bör anslaget för nästa budgetår föras upp med (368 000 000 – 35 000 000) 333 000 000 kr.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningarna för armén enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för arméns anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	200 300 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodestjänst, <i>förslagsvis</i>	12 900 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	1 800 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	121 775 000
Summa kr.	336 775 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	3 675 000
2. Bidrag till täckande av vissa kostnader för arméns rid- och körskola	100 000

Nettoutgift kr. 333 000 000

c) till *Armén*: *Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 333 000 000 kr.

Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	128 000 000	138 021 840
1965/66	144 700 000	
1966/67 (förslag)	132 500 000	

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 85) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 131,5 milj. kr.

Chefen för marinen (skr 30/8 1965) föreslår att anslaget förs upp med 141 080 000 (— 3 620 000) kr.

	Ökning eller minskning	Summa
I. Förändringar på grund av särskilda omorganisationer m. m.		
a) Överföring av avlöningar till personal vid marinstaben till särskilt anslag.....	— 5 132 000	
b) Överföring av avlöningar till personal vid regionala staber m. m. till särskilt anslag.....	— 3 300 000	— 8 432 000
II. Personalförändringar		
A. Flottan		
1. 2 kaptener Ao 23, 1 kapten/löjtnant Ao 23/17/15, 1 förvaltare Ao 17 samt 2 flaggunderofficerare Ao 15 (1. helikopterdivisionen).....	+ 176 502	
2. 1 kapten Ao 23 (lärare i sambandslära vid sjökrigsskolan).....	+ 36 804	
3. 1 flaggunderofficer Ao 15 (sjökrigsskolans chefsexpedition).....	+ 23 892	
4. 5 underofficerare Ao 15/13 (övertaliga) utgår.....	— 119 460	+ 117 738
B. Kustartilleriet		
1. 1 kapten Ao 23 (1. helikopterdivisionen).....	+ 36 463	
2. 1 kapten Ao 23 (lärare i sambandslära vid sjökrigsskolan).....	+ 36 463	
3. 1 kapten Ao 23 (marinförvaltningens minsektion).....	+ 36 463	
4. 1 förvaltare Ao 19 (marinförvaltningens minbyrå).....	+ 29 287	
5. 1 flaggunderofficer Ao 15 (marinstaben, sektion IV).....	+ 23 479	
6. 2 flaggunderofficerare Ao 15 och 2 underofficerare av 2. graden Ao 13 (i teknisk tjänst).....	+ 89 034	
7. 5 överfurirer Ao 11 (i teknisk tjänst).....	+ 84 325	+ 335 514
C. Marinläkarkåren		
1. 1 förste marinläkare B 1 jämte arvode tillkommer; 1 kontraktsanställd marinläkare utgår (medicinska undersökningscentralen i Karlskrona).....	+ 2 928	
2. 1 förste marinläkare Ao 27 jämte arvode (marinens sjukvårdsskola).....	+ 45 684	+ 48 612
D. Övrig personal		
1. 1 adjunkt Ae 23/21 vid fo 32/31 med GbK (KA 4, instruktörs-skolan).....	+ 34 936	
2. 1 expeditiionsunderofficer A: 18 vid fo 15 med BK (kassaavdelningen).....	+ 8 694	
3. 1 verkstadsförmän Ae 13 vid fo 32/31 med GbK.....	— 21 456	
4. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (medicinska undersökningscentralen i Karlskrona).....	+ 14 076	+ 36 250
		+ 538 114
III. Tjänsteförändringar		+ 404 197
IV. Förändringar i övrigt		
a) Arvode till arkivföreståndare vid marinkommando Syd.....	+ 200	
b) Två utbildningsarvoden vid sjökrigsskolan.....	+ 4 560	
c) Tillsynsmän vid befästningar.....	+ 51 100	
d) Tillsynsmän vid marinens kustbevakning.....	+ 5 000	
e) Representationsbidrag.....	+ 17 000	
f) Lärare och föreläsare.....	+ 180 000	
g) Assistenten för frivilligfrågor.....	+ 2 710	
h) Till frivillig tjänstgöring inkallad personal.....	— 33 972	+ 226 598
V. Löneomräkning		+ 3 791 396
VI. Särskilda uppbördsmedel		— 145 000
VII. Avrundning		— 3 305
		— 3 620 000

M o t i v

Av de av marinchefen anförda motiven må följande återges.

II. A. 1. Statskontoret har undersökt stabs- och förvaltningstjänstens organisation vid första helikopterdivisionen. Chefen för marinen har i anslutning här till föreslagit att följande tjänster skall tillkomma för första helikopterdivisionen, nämligen vid flottan två kaptener i Ao 23 (chef för flygkompaniet och vapenofficer), en kapten eller löjtnant i Ao 23/Ao 17/15 (adjutant), en förvaltare (i annan tjänst än teknisk) i Ao 17 (chef för stationspluton) samt två flaggunderofficerare (i annan tjänst än teknisk) i Ao 15 (chefer för divisionsstabens expedition och basplutonen) och vid kustartilleriet en kapten i Ao 23 (chef för baskompaniet). Vidare har statskontoret funnit att värnpliktiga expeditjonsbiträden bör ersättas med civil kontorspersonal och därför föreslagit att tjänster för en kontorist, ett kansli biträde och två kontorsbiträden tillkommer vid helikopterdivisionen.

4. Chefen för marinen räknar med ett behov av 127 tjänster för övertaliga underofficerare på särskild stat vid flottan, vilket innebär en minskning med 5 i förhållande till de 132 som finns upptagna i personalförteckning för budgetåret 1965/66.

III. Med hänsyn till tjänsteåldern för nuvarande högbåtsmän vid flottan och överfurirer vid kustartilleriet föreslår chefen för marinen, att 32 tjänster för förste högbåtsman i Ao 13, varav 19 i teknisk tjänst, och 11 tjänster för flaggfurir i Ao 13, varav fyra i teknisk tjänst, tillkommer i utbyte mot motsvarande antal tjänster för högbåtsman i Ao 11 och överfurir i Ao 11.

Med hänsyn till den minskade befordringstiden för överfurirer hemställer chefen för marinen att tio tjänster för överfurir i Ao 11 i annan än teknisk tjänst tillkommer i utbyte mot samma antal extra ordinarie furirstjänster.

Marinchefen föreslår i övrigt uppflyttning av eller vikariatslöneförordnande i högre lönegrad m. m. för sammanlagt 36 tjänster. Av dessa avses två för chefer för första ubåtsflottiljen och första helikopterdivisionen, 15 för elever vid militärhögskolan samt en för mariningenjörkåren. Vidare innefattar förslaget uppflyttning av 18 tjänster för underofficer, varav sex vid flottan och 12 vid kustartilleriet.

IV. a) Arvodet till arkivföreståndaren för marinkommando Syds arkiv föreslås bli höjt med 200 kr. till 600 kr. för år. Arvodet till arkivföreståndaren vid marinkommando Ost har tidigare höjts till 700 kr. för år, varför rättviseskäl anses motivera nu föreslagen höjning.

c) Beloppet för tillsynsmän vid befästningar föreslås bli uppräknat med 51 100 kr. Höjningen beror främst på en nödvändig höjning av sedan länge oförändrade arvoden samt tillkomsten av vissa nya anläggningar.

d) För tillsynsmän vid marinens kustbevakning avsedda medel föreslås räknas upp med 5 000 kr. huvudsakligen till följd av nytillkomna tillsynsobjekt ävensom nödvändigheten av en mindre justering uppåt av en del arvoden.

e) Representationsbidrag utgår f. n. endast till chefen för marinen och marinkommandocheferna. Chefen för marinen föreslår dels att marinchefens representationsbidrag höjs från 4 000 kr. till 6 000 kr. för år, dels att representationsbidrag tilldelas ett antal skol- och förbandschefer m. fl. Den ökade kostnaden härför beräknas till 17 000 kr.

f) Delposten till lärare och föreläsare beräknas till avrundat 1 415 000 kr., innebärande en ökning med 180 000 kr. Ökningen är huvudsakligen motiverad av tillkomsten av nya kurser och militära ämnen vid vissa skolor, viss förstärkning i allmänna läroämnena samt viss differentiering inom läsavdelningarna.

g) Chefen för marinen föreslår att antalet tjänstgöringsmånader för anställande av assistenter för frivilligfrågor i Ag 9 höjs från 53 till 55 månader. Kostnaden härför beräknas till 2 710 kr. Ökningen av antalet tjänstgöringsmånader avses tilldelas chefen för Gotlands kustartilleriförsvar, som f. n. endast har två månader, för att ge denne möjlighet att mer aktivt kunna ta del i och stödja frivilligverksamheten på Gotland.

h) Delposten Till frivillig tjänstgöring inkallad personal bör vid bifall till förslag från chefen för marinen om inrättande av en arvodesbefattning för officer i A: 26 vid marinstabens sektion I, underrättelseavdelningen, minskas med 33 972 kr.

VI. Uppbördsposten Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift föreslås uppräknad med 50 000 kr. med hänsyn till belastningen. Uppbördsposten Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg bör enligt chefen för marinen räknas upp med 95 000 kr. till följd av höjda isbrytar-tillägg.

Departementschefen

Jag behandlar chefens för marinen yrkanden punktvis i den ordning de förut omnämnts. De förslag till personal- och tjänsteförändringar jag inte särskilt nämner har jag inte ansett mig böra tillstyrka.

I. Avlöningskostnaderna och samtliga tjänster för marinstaben skall enligt förslag i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 83) föras över från marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. till anslaget Marinstaben: Avlöningar. Detta innebär en minskad belastning under förevarande anslag med ca 8,2 milj. kr.

De i det föregående framlagda förslagen rörande de regionala stabernas organisation m. m. innebär såsom jag tidigare framhållit överföring av kostnader från försvarsgrenarnas avlöningsanslag till särskilt anslag för militärområdesstabernas avlöningar. Marinens avlöningsanslag kan härvid minskas med ca 2 milj. kr. Förslagen i det föregående innebär vissa förändringar i marinens personalförteckningar.

II. Behovet av militär personal för stabs- och förvaltningstjänsten vid första helikopterdivisionen bör tillgodoses inom ramen för tillgängliga tjäns-

ter. Medel bör beräknas för nya civila tjänster vid divisionen för en kontorist i Ag 9 och ett kanslibitråde i Ag 7. Härvid kan anslaget minskas med lönen till en på vakant underbefälstjänst anställd kontorist i Ag 9.

I enlighet med förslag av marinchefen bör fem övertaliga tjänster för underofficerare i Ao 15/13 vid flottan utgå.

Vidare bör anslaget minskas med lönen till en verkstadsförmän i Ae 13 vid fo 32/31 med Göteborgs kustartilleriförsvär.

I anslutning till förslag om inrättande av viss tjänst under det under elfte huvudtiteln upptagna anslaget Viss sambandsverksamhet som redovisats i särskild ordning (jfr prop. 1966: 1 bil. 13) föreslår jag vidare att en tjänst för furir (i annan tjänst än teknisk) vid flottan dras in.

III. Vid flottan bör tillkomma 32 tjänster för förste högbåtsman i Ao 13, av vilka 19 avses för teknisk personal, i utbyte mot samma antal högbåtsmän i Ao 11 samt vid kustartilleriet elva tjänster för flaggfurir i Ao 13, varav fyra i teknisk tjänst, i utbyte mot samma antal överfurirstjänster i Ao 11. Vidare bör tio tjänster för överfurir i Ao 11 (i annan tjänst än teknisk) tillkomma i utbyte mot motsvarande antal furirstjänster.

IV. Beträffande förändringar i övrigt godtar jag chefens för marinen förslag om höjning av arvudet till arkivvårdaren vid marinkommando Syd liksom av arvoden till tillsynsmän vid befästningar. Jag biträder även förslaget om beräkning av medelsbehovet för tillsynsmän vid marinens kustbevakning och för lärare och föreläsare samt beräkningen av medelsbehovet för till frivillig tjänstgöring inkallad personal.

I anslutning till riksdagens beslut angående organisationen av förbandssjukvården (prop. 1965: 176, SU 189, rskr 438) föreslår jag att det arvode som f. n. utgår till ögonläkare vid marinkommando Ost dras in fr. o. m. nästa budgetår.

Vid anmälan av marinens övningsanslag för budgetåret 1966/67 (prop. 1966: 1 bil. 6 s. 50) har jag föreslagit att kostnaderna för övertidsersättningar och förbandsövningstillägg fr. o. m. nästa budgetår skall bestridas från övningsanslaget. Förevarande anslag kan därvid minskas med 2 950 000 kr.

VI. I enlighet med chefens för marinen förslag bör uppbördsposten Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift räknas upp med 50 000 kr. med hänsyn till belastningen och uppbördsposten Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg räknas upp med 95 000 kr. till följd av höjda isbrytartilägg.

Förevarande anslag bör räknas ned med 200 000 kr. till följd av riksdagens nyssnämnda beslut angående omorganisation av förbandssjukvården fr. o. m. den 1 juli 1966.

Förslagen i prop. 1966: 109 angående organisation av en gemensam intendenturkår m. m. medför vissa förändringar i marinens personalförteckningar.

Med hänsyn till vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personal-, tjänste- och andra förändringar m. m. vid marinen samt med beaktande av kostnaderna för erforderlig löneomräkning och anslagsbelastningen bör anslaget för nästa budgetår föras upp med (144 700 000 – 12 200 000) 132 500 000 kr.

Aberopande det anförda hemställer jag — under erinran om vad jag vid anmälan i det föregående av arméns allmänna avlöningsanslag anfört angående vissa utbildningsfrågor inom krigsmakten — att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningarna för marinen enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för marinens anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	76 000 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodestjänst, <i>förslagsvis</i>	1 900 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	800 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	55 945 000
Summa kr.	134 645 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	500 000
2. Ersättning för avlöningskostnader på statens isbrytarfartyg	1 645 000
Nettoutgift kr.	132 500 000

c) till *Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.* för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 132 500 000 kr.

Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	164 000 000	174 189 541
1965/66	183 000 000	
1966/67 (förslag)	165 500 000	

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 117) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 165,5 milj. kr.

Chefen för flygvapnet (skr 20/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 177 354 000 (— 5 646 000) kr.

	Ökning eller minskning	Summa
<i>I. Förändringar på grund av omorganisationer m. m.</i>		
a) Överföring av avlöningar till personal vid flygstaben till särskilt anslag.....	— 11 488 909	
b) Kostnader för regionala staber.....	— 1 526 889	
c) Första flygeskadern.....	+ 320 291	— 12 695 507
<i>II. Personalförändringar</i>		
<i>A. Flygförvaltningen</i>		
1. 1 överstelöjtnant eller major Ao 27/25 och 1 major Ao 25 (försökscentralen).....	+ 82 884	
2. 1 kapten Ao 23 (elektroavdelningens radarbyrå).....	+ 37 680	
3. 1 kapten Ao 23 (flygplanavdelningens flygplanbyrå).....	+ 37 680	
4. 1 flygdirektör av 1. graden Ao 27 (flygförvaltningens tele-skola).....	+ 45 048	+ 203 292
<i>B. Stridslednings- och luftbevakningsorganisationen</i>		
1. 4 majorer Ao 25 (strilbataljonschefer).....	+ 162 296	
2. 1 kapten Ao 23 (robotledare).....	+ 36 293	
3. 1 kapten Ao 23 (stridsledningsofficer).....	+ 36 293	
4. 2 förvaltare Ao 17 (chefradarjaktledare).....	+ 52 046	
5. 2 överfurirer Ao 11 (expeditionsunderbefäl).....	+ 37 320	
6. 1 officer A: 26 (kompanichef).....	+ 13 401	
7. 9 driftingenjörer Ae 21, 1 driftingenjör Ae 19 samt 11 ingenjörer överförs till flygförvaltningen (sakanslag).....	— 609 563	— 271 914
<i>C. Luftvärnsrobotorganisationen</i>		
1. 1 kapten Ao 23 (divisionschef).....	+ 35 952	
2. 1 kapten Ao 23 (gruppchef).....	+ 35 952	
3. 3 fanjunkare Ao 15 (robotstridsledare).....	+ 68 580	
4. 1 överfurir Ao 11 (expeditionsföreståndare).....	+ 18 252	
5. 1 överfurir Ao 11 (chef för vakt- och transporttropp).....	+ 18 252	
6. 2 förste verkmästare Ao 19 (stationsavdelningschefer).....	+ 57 408	
7. 2 förste verkmästare Ao 17 (chefer för elektrotropp).....	+ 51 240	
8. 2 förste mästare Ao 15 och 1 mästare Ao 13 (chefer för robot-tropp).....	+ 66 132	
9. 1 förste mästare Ao 15 (chef för elektrotropp).....	+ 22 860	
10. 2 flygtekniker Ao 11.....	+ 36 504	
11. 23 flygtekniker Ao 11 utgår.....	— 419 796	— 8 664
<i>D. Utbildningsanstalter</i>		
1. Omorganisation vid F 2.....	+ 70 000	
2. 1 överstelöjtnant Ao 27 (F 14).....	+ 45 048	
3. 1 major Ao 25 och 1 kapten Ao 23 (F 20).....	+ 76 224	
4. 1 kapten Ao 23 och 1 fanjunkare Ao 15 (F 14 flygvapnets markstridsskola).....	+ 58 812	
5. 1 förste mästare Ao 15 och 1 flygtekniker Ao 11 (F 14 flyg-vapnets tekniska skola).....	+ 41 112	
6. 2 förste ritare Ae 11 (F 14 och F 20).....	+ 36 504	
7. 1 kontorist Ae 9 (flygvapnets bomb- och skjutskola).....	+ 18 312	
8. 1 sjukvårdsbiträde högst Ae 5, halvtid (F 14).....	+ 6 624	+ 352 636

	Ökning eller minskning	Summa
E. Övrig militär personal		
1. 7 förvaltare Ao 17 (flygförare)	+ 182 161	
2. 1 fanjunkare Ao 15 (F 8)	+ 21 936	
3. 2 fanjunkare Ao 15 (instruktörer för simulatorer)	+ 45 720	
4. 1 fanjunkare Ao 15 (kassatjänst)	+ 22 860	
5. 1 officer A: 26 (frivillig verksamhet)	+ 13 691	
		+ 289 368
F. Personal för den militära vädertjänsten		
1. 1 meteorolog Ao 21, 1 förste meteorologassistent Ae 13 och 1 tekniskt biträde Ae 7 (stridsledningsorganisationen)	+ 67 212	
2. 1 meteorolog Ao 23, 1 meteorolog Ao 21, 1 tekniker Ae 9, 1 tekniskt biträde Ae 7 och 1 förste meteorologassistent Ae 13 (F 21)	+ 128 940	
3. 1 förste meteorologassistent Ae 15 tillkommer, 1 förste meteorologassistent Ae 13 utgår (väderradar)	+ 2 448	
		+ 198 600
G. Trafikledarpersonal		
1. 1 förste trafikledare Ao 23, 1 förste trafikledare Ao 21 och 2 trafikledare i reglerad befordringsgång (regional radarövervakning)	+ 115 357	
2. 4 förste trafikledare Ao 21 och 2 trafikledare i reglerad befordringsgång (lokal radarövervakning)	+ 174 312	
3. 1 förste trafikledare Ao 21 (lärare vid trafikledarskolan)	+ 33 972	
4. 1 förste trafikledare Ao 21 och 2 trafikledare i reglerad befordringsgång (tornkontroll)	+ 78 694	
5. 1 förste trafikledare Ao 21 (landningsradar)	+ 32 148	
		+ 434 483
H. Övrig civilmilitär personal		
1. 6 flygtekniker Ao 11 (bastroppar)	+ 111 960	
2. 6 flygtekniker Ao 11 (flottiljernas mobiliseringsavdelningar)	+ 111 960	
3. 2 flygtekniker Ao 11 (rekryteringsfrågor)	+ 37 320	
		+ 261 240
I. Övrig personal		
1. 3 driftingenjörer Ae 21 (luftvärnsrobotorganisationen)	+ 101 916	
2. 2 förmän Ae 11 (F 1 och F 10)	+ 36 504	
3. 20 vaktmän högst Ag 9 (stridslednings- och luftbevakningsorganisationen)	+ 293 040	
4. 4 tekniska biträden Ae 7, 2 kanslibiträden Ae 7, 2 kanslibiträden Ae 7 och 2 kontorsbiträden högst Ae 5 (stridslednings- och luftbevakningsorganisationen)	+ 147 334	
5. 3 kanslibiträden Ae 7 (F 8, F 12 och F 13, kassaavdelning) ..	+ 45 051	
6. 2 kanslibiträden Ae 7, halvtid, utgår (F 12 och F 13, kassaavdelning)	— 14 632	
7. 1 kontorsbiträde högst Ae 5 (F 4, kassaavdelning)	+ 14 880	
8. 5 kontorsbiträden högst Ae 5, halvtid, (F 7, F 12, F 13, F 17 och F 21 kassaavdelning)	+ 33 995	
9. 3 förrådsmän högst Ae 9 (F 16, F 21 och F 10)	+ 45 792	
10. 1 kokerska Ae 9 och 1 ekonomibiträde högst Ae 5 (F 10)	+ 29 508	
11. 1 ekonomibiträde högst Ae 5 (F 4)	+ 14 880	
12. 1 kontorist Ae 9 och 1 kanslibiträde Ae 7 (F 10)	+ 30 912	
13. 1 reparatör Ag 10 (F 21)	+ 19 272	
14. 1 ingenjör högst Ae 15 och 1 förste förrådsförman Ae 11 (F 21, drivmedelstjänst)	+ 45 216	
		+ 843 668
		+ 2 302 709
III. Tjänsteförändringar		+ 223 558
IV. Förändringar i övrigt		
a) Arvoden till lärare och föreläsare	+ 213 000	
b) Arvoden till observationspersonal i vädertjänst	+ 56 000	
c) Arvoden till tillsynsman vid krigsflygfält och övningsflygplatser m. m.	+ 12 250	

	Ökning eller minskning	Summa
d) Tillfällig personal.....	+ 70 000	
e) Övertidsersättningar och förbandsövningstillägg.....	— 600 000	
f) Representationsbidrag.....	+ 20 000	
g) Arvoden och särskilda ersättningar.....	— 1 000 000	— 1 228 750
V. Löneomräkning.....		+ 5 981 150
VI. Särskilda uppbördsmedel.....		— 228 000
VII. Avrundning.....		— 1 160
		— 5 646 000

Motiv

Av de av flygvapenchefen anförda motiven må följande återges.

II. B. För den fortsatta utbyggnaden av de olika delfunktionerna inom stril 60-systemet erfordras enligt chefen för flygvapnet fr. o. m. budgetåret 1966/67 fyra tjänster för major avsedda för strilbataljonchefer, en tjänst för kapten avsedd för robotledare, två tjänster för förvaltare avsedda för chefradarjaktledare, två tjänster för överfurir avsedda för expeditionsunderbefäl samt en arvodestjänst för pensionerad officer i A: 26 avsedd för stabskompanichef. För närmare upplysningar rörande innebörden av förslagen under denna punkt torde få hänvisas till de handlingar som kommer att överlämnas till riksdagens vederbörande utskott.

C. 2. De kvalificerade arbetsuppgifter i fred och krig som åvilar robotgruppchefen anser chefen för flygvapnet kräva att befattningen besätts av officer. Med hänsyn till de krav som i fred och krig ställs på robotgruppcheferna bör enligt flygvapenchefen den ene av de två gruppcheferna vid varje division vara kapten. En tjänst för kapten i Ao 23 avsedd för robotgruppchef vid robotdivision föreslås därför tillkomma.

3. För att leda robotgruppens insats mot flygande mål erfordras robotstridsledare. Denne är operativt ansvarig för robotgruppens strid. Chefen för flygvapnet föreslår att tre tjänster för fanjunkare i Ao 15 avsedda för robotstridsledare tillkommer.

5. För bevakning och transport av robotdivisionens robotmateriel erfordras en vakt- och transporttropp. I denna tropp ingår ett 20-tal värnpliktiga. Som chef för troppen erfordras ett underbefäl med uppgift att leda bevaknings- och transporttjänsten samt markstridsutbildningen av robotdivisionens värnpliktiga.

6. Som chef för stationsavdelningen inom varje robotgrupp erfordras en stationsavdelningschef. Denne skall bl. a. leda och fördela arbetet inom sin avdelning så att personal och materiel utnyttjas på mest rationella sätt såväl i fred som krig. Med hänsyn till det stora ansvar som är förenat med denna befattning bör enligt flygvapenchefen tjänst för förste verkmästare i Ao 19 avses för innehavaren.

7 och 9. Vid stationsavdelningens elektrotropp utförs service av de mest komplicerade delarna av robotgruppens materiel. Chefen för elektrotroppen måste i detalj känna materielens konstruktion, funktion, handhavande och service. För att säkerställa tillgång på personal med lång erfarenhet och stor ansvarskänsla är enligt flygvapenchefen tjänster för både förste verkmästare och mästare erforderliga för denna befattning.

8. Inom varje robotgrupp erfordras för skötsel av gruppens robotar, lavetter, kablar och elkraftaggregat m. m. en robottropp. Som chef för robottroppen med uppgift att vårda och handha robotgruppens materiel, bl. a. explosivämnen, erfordras en mästare. Två tjänster för förste mästare i Ao 15 och en tjänst för mästare i Ao 13 föreslås tillkomma.

10. De två simulatorer som tillhör första robotdivisionen vid F 8 kräver noggrann vård och tillsyn för att erforderlig träningstid skall kunna beredas robotstridsledarna. För denna vård och tillsyn av de komplicerade och dyrbara utrustningarna erfordras två flygtekniker. Därför föreslås att två vakantsatta tjänster för flygtekniker i Ao 11 utnyttjas för detta ändamål.

11. För att täcka kostnaderna för tillkomsten av föreslagna tjänster inom luftvärnsrobotorganisationen föreslår flygvapenchefen att 23 vakantsatta tjänster för flygtekniker i Ao 11 utgår.

D. 1. Chefen för flygvapnet har i skrivelse den 25 september 1965 framlagt förslag till omorganisation av F 2 innebärande vissa strukturrationaliseringar samt därav föranledda avsevärda personalförändringar.

Chefen för flygvapnet har i sammanhanget lagt fram förslag om att en arvodestjänst för underofficer i A: 18 skall inrättas vid trafikledarskolan. Denne avses ha ansvar för skolans expeditionstjänst, budtjänst och personalredovisning samt tjänstgöra som materielredogörare.

E. 3. I syfte att minska utbildningstiden i luften och antalet haverier har ett antal simulatorer anskaffats. För ett effektivt utnyttjande av dessa simulatorer erfordras en simulatorinstruktör vid varje anläggning med uppgift att organisera och leda den dagliga rutintjänsten vid simulatorn samt utbilda nya biträdande simulatorinstruktörer. För dessa uppgifter erfordras därför tillkomst av två tjänster för fanjunkare i Ao 15 avsedda för simulatorinstruktörer.

F. 2. Kungl. Maj:t har genom beslut den 14 maj 1965 föreskrivit att flygvapnet fr. o. m. den 1 juli 1965 på militär flygplats skall tillhandahålla för den civila luftfartens behov erforderlig personal. Med hänsyn till arten och omfattningen av denna verksamhet vid F 21 erfordras två tjänster för meteorolog, en tjänst för meteorologassistent och två tjänster för kartbiträden.

G. 1. Tillkomsten av en övre luftled inom Göteborgs flyginformationsområde kommer att för flygvapnets del medföra restriktioner som begränsar möjligheterna att bedriva flygövningar i Göteborgsområdet. Det är därför angeläget att radar väst kan träda i funktion i och med tillkomsten av en

övre luftled. För radar väst förutses ett sammanlagt behov av åtta trafikledare, varav en erfordras budgetåret 1966/67.

Radar ost, radar syd och radar väst i Stockholms, Malmö resp. Göteborgs flyginformationsområde är delvis redan i funktion. I takt med den ökande verksamheten vid de tre radarövervakningsorganen erfordras fr. o. m. budgetåret 1966/67 sammanlagt tillkomst av två förste trafikledare och två trafikledare.

Flygvapenchefen föreslår tillkomst av en tjänst för förste trafikledare i Ao 23 avsedd för radar syd, en tjänst för förste trafikledare i Ao 21 avsedd för radar väst samt två tjänster för trafikledare i reglerad befordringsgång avsedda för radar syd och radar ost.

2. Radarorganisationen vid F 3 och F 5 leder, kontrollerar och samordnar flygtrafiken till och från flera flygplatser inom ett gemensamt terminalområde. Radarorganisationen vid F 3 och F 5 är av större omfattning än vid övriga flottiljers trafikledningsavdelningar. Med hänsyn härtill erfordras ytterligare en resp. två förste trafikledare för områdeskontrolltjänst vid dessa flottiljer. För att övervaka och leda flygtrafiken inom F 1, F 4 och F 21 terminalområden erfordras tre befattningar för trafikledare.

Chefen för flygvapnet föreslår att tre tjänster för förste trafikledare i Ao 21 vid F 3 och F 5 samt en tjänst för förste trafikledare i Ao 21 och två tjänster för trafikledare i reglerad befordringsgång vid F 1, F 4 och F 21, avsedda för lokal radarövervakning, tillkommer.

3. För att utbildningsverksamheten vid trafikledarskolan skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt erfordras att kvalificerad lärarpersonal avses särskilt för detta ändamål. Som lärare, fast knutna till skolan, erfordras fyra trafikledare varav en som skolchef. Då skolan redan disponerar tjänster för skolchef och två lärare erfordras ytterligare en tjänst för lärare, förste trafikledare i Ao 21.

4. I takt med att ny vapenmateriel tillförts och tillförs förbanden har flygverksamheten vid flygförvaltningens försöksplats i Norrland fått en allt större omfattning. Den nuvarande trafikledarpersonalen anses otillräcklig för att flygplatskontrolltjänsten under dessa delvis nya förhållanden skall kunna bestridas under erforderlig övningstid. Tillkomst av ytterligare en förste trafikledare i Ao 21 vid försöksplatsen anses därför erforderlig.

Sedan 1949 har trafikledartjänsten vid Arboga åvilat en tjänsteman anställd som biträdande ingenjör vid den centrala flygverkstaden i Arboga. Dubbelbefattningen som trafikledare och ingenjör har tidigare kunnat godtas, då flygverksamheten varit ringa och landningshjälpmedlen ej medgett flygverksamhet under svåra väderleksförhållanden. Eftersom flygverkstaden successivt har ökat och flygplatsen med hänsyn till utrustning och användbarhet är jämställd med flottiljflygplats bör en tjänst för trafikledare i reglerad befordringsgång tillkomma.

Vid statskontorets organisationsundersökning av arméns helikopterskola

har konstaterats behov av ytterligare en trafikledare i reglerad befordringsgång för tornkontroll- och inflygningskontrolltjänst.

5. T. o. m. 1965 har 17 flygplatser utrustats med landningsradar. För betjäning av en station fordras tre trafikledare. Genom att landningsradarn placeras i anslutning till andra trafikledningsorgan har behovet dock kunnat begränsas till två trafikledare per station utom vid F 5 där den höga landningsfrekvensen kräver tre. Därför föreslås att en tjänst för förste trafikledare i Ao 21, avsedd för landningsradar vid F 5, inrättas.

Luftfartsstyrelsen har yttrat sig (1/10 1965) över föreslagna förändringar beträffande trafikledarpersonal vid flygvapnet. Styrelsen erinrar om att den i utlåtande över flygvapnets medelsäskanden för budgetåret 1965/66 framhöll som sin uppfattning, att luftlederna på sträckan Malmö—Göteborg och vidare till rikets gräns mot Norge i riktning mot Oslo samt på sträckan Hallsberg—Göteborg och vidare mot sydväst till rikets gräns måste ges en sådan utsträckning i höjdled att även den civila jettrafiken på höga höjder kan få det skydd som luftlederna erbjuder. Detta har dock hittills inte kunnat medges av chefen för flygvapnet. Luftfartsstyrelsen framhåller vidare att inom Stockholms, Göteborgs och Malmö flyginformationsregioner har, med hänsyn till den kontinuerligt ökande frekvensen av såväl civil som militär flygtrafik, kravet på radarövervakning ytterligare accentuerats. Inom det ur trafikledningssynpunkt mycket komplicerade Malmö-området anses en utbyggnad av radarorganisationen erforderlig även av det skälet att området avses bli avsevärt utökat från och med år 1966 i syfte att utrymmesmässigt sett bättre kunna leda där pågående civil och militär trafik. Inom östgötaområdet anser styrelsen likaledes en utbyggnad av radarorganisationen vara erforderlig med hänsyn till frekvensen av civil och militär trafik i området. Luftfartsstyrelsen bedömer vidare behovet av lokal radarövervakning vid F 1, F 4 och F 21 såsom angeläget med hänsyn till den inrikes linjefart som berör nämnda områden. Luftfartsstyrelsen understryker därför kraftigt angelägenheten av att flygvapnet tillförs den trafikledarpersonal, som erfordras för anordnande av förenämnda radarövervakning. Den vid den militära robotbasen i övre Norrland pågående verksamheten medför restriktioner för speciellt allmänflyget, varför styrelsen framhåller nödvändigheten av en mer kontinuerlig övervakning av detta område.

1. 4. Omfattningen av verksamheten i vissa större luftförsvarsanläggningar innebär bl. a. ökade krav på öppethållning av telefonväxel, fjärrskrift och telefax. Med hänsyn till verksamhetens art erfordras för att tillräcklig sambandssäkerhet skall uppnås ytterligare två tekniska biträden i Ae 7. För betjäning av telefonväxel erfordras två kanslibiträden. För skriv- och kontorsgöromål vid sektoravdelningens expedition och strilbataljonens stabskompani anses två kanslibiträden och två kontorsbiträden erforderliga.

10. och 11. För att ombesörja utspisning i vissa luftförsvarsanläggningar för personal i passtjänst erfordras tjänster för en kokerska och ett ekonomibiträde vid F 10 och ett ekonomibiträde vid F 4.

13. För skötsel och underhåll av maskinell utrustning vid viss anläggning i övre Norrland erfordras att en tjänst för reparatör tillkommer vid F 21.

Maskinpersonalberedningen har i yttrande (18/10 1965) över förslaget under denna punkt förklarat sig inte ha något att erinra mot att en tjänst för reparatör i Ag 10 inrättas vid F 21 för ifrågavarande anläggning.

14. För skötsel av viss drivmedelsanläggning i övre Norrland erfordras en förrådschef, ingenjör i högst Ae 15 och en förste förrådsförförman i Ae 11.

III. Chefen för flygvapnet föreslår att 28 tjänster för förste flygtekniker i Ao 13 tillkommer i utbyte mot samma antal flygteknikertjänster i Ao 11 samt att 14 tjänster för flottiljpolis i Ao 13 tillkommer i utbyte mot samma antal tjänster för flottiljpolis i Ao 11. Angivet antal nya tjänster erfordras för att samtliga av ifrågavarande kategorier som under budgetåret 1966/67 uppnår ålderskompetens för befordran skall kunna befordras.

I övrigt föreslår flygvapenchefen uppflyttning av 46 tjänster. Av dessa avses två tjänster för chef för flygvapnets bastjänstskola resp. flygvapnets bomb- och skjutskola, en för förste lärare vid flygvapnets markstridsskola, 12 för luftvärnsrobotorganisationen, fyra för utbildningsledare och sektorflottiljintendenter, 18 för utbildningsledare vid specialkompani och tre för chef för undercentral för fjärrskriftnätet, en för flygförvaltningens försökscentral samt en för meteorolog vid F 21. Slutligen innefattar förslaget uppflyttning av fyra civila tjänster.

IV. a) För arvoden till deltidstjänstgörande lärare och föreläsare vid fasta utbildningsanstalter och skolor samt lön åt lärare i reglerad befordringsgång och arvoden till studieledare beräknar chefen för flygvapnet 2 003 000 kr. vilket innebär en ökning med 213 000 kr.

b) Medelsbehovet för arvoden till observationspersonal i vädertjänst beräknas till 590 000 kr. vilket innebär en ökning med 56 000 kr. Medel beräknas härvid för en utbyggnad av observationsstationsnätet i Norrland med tre observationsstationer.

c) För arvoden till tillsynsmän vid krigsflygfält och övningsflygplatser beräknas 93 250 kr. innebärande en ökning med 12 250 kr.

d) Delposten Tillfälligt anställd personal föreslås ökas med 70 000 kr. avseende ca 30 tjänstgöringsmånader för biträdespersonal vid staber och förband.

e) Delposten till övertidsersättningar och förbandsövningstillägg föreslås minskas med 600 000 kr. med hänsyn till belastningen.

f) Representationsbidrag utgår f. n. till eskaderchefer. Även för förbandschefer eller motsvarande finns enligt flygvapenchefen ett stort behov av medel för representation utöver de medel som disponeras för representation gentemot markägare. Representationsbidrag anses böra utgå till cheferna för F 1—F 18, F 20 och F 21, varför totalt 20 000 kr. föreslås för ändamålet.

g) Posten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör med hänsyn till belastningen minskas med 1 milj. kr. Posten har underbelastats sedan traktamentsförmånerna för dagbefäl togs bort i samband

med att arbetstidsbestämmelser för militär och civilmilitär personal tillkom 1962.

VI. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift beräknas av flygförvaltningen till 1,9 milj. kr., innebärande en ökning med 100 000 kr.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 14 maj 1965 rörande upplåtelse av flygplatser m. m. skall flygvapnets personalkostnader för den civila trafiken helt ersättas av luftfartsstyrelsen. Ersättningen skall tillgodoföras anslaget Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl. som särskilda uppbördsmedel. Ersättningen skall för varje budgetår uppskattas till ett fast belopp.

Departementschefen

Jag behandlar flygvapenchefens yrkanden punktvis i den ordning de förut omnämnts. De förslag till personal- och tjänsteförändringar m. m. som jag inte särskilt nämner har jag inte ansett mig böra tillstyrka.

I. Avlöningskostnaderna och samtliga tjänster för flygstaben skall enligt förslag i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 115) föras över från flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl. till anslaget Flygstaben: Avlöningar. Detta innebär en minskad belastning under förevarande anslag med ca 11,7 milj. kr.

De i det föregående framlagda förslagen rörande de regionala stabernas organisation m. m. innebär att tjänster för flygeskaderstaberna skall utgå ur flygvapnets personalförteckningar. Flygvapnets avlöningsanslag kan härvid minskas med ca 1,5 milj. kr. Mina förslag rörande flygeskadern medför vissa i det föregående närmare angivna personal- och tjänsteförändringar.

II. B. Av de föreslagna nya tjänsterna avses fyra för major (stridsledningsbataljonschefer), en för kapten (stridsledningsofficer) och två för överfurir (expeditionsunderbefäl). Jag kan inte tillstyrka att nya tjänster tillkommer för dessa ändamål. Jag tillstyrker att tjänster tillkommer för två förvaltare i Ao 17 (chefradarjaktledare) och en officer i A: 26 (stabskompanichef).

C. Såsom jag tidigare framhållit (jfr prop. 1965: 1 bil. 6 s. 145) bör enligt min mening vid robotdivision finnas endast två officerare, nämligen såsom divisionschef en kapten samt såsom gruppchef en löjtnant. Övriga gruppchefer och robotledare bör vara fanjunkare. Jag föreslår således att en tjänst för fanjunkare i Ao 15 inrättas för gruppchef vid robotdivision. Ytterligare en fanjunkartjänst bör tillkomma för robotstridsledare. Jag biträder förslaget att för chef för vakt- och transporttropp skall tillkomma en tjänst för överfurir i Ao 11. För befattning som stationsavdelningschef vid robotdivision bör enligt min mening avses förste verkmästare i Ao 17. Jag föreslår att en tjänst för förste verkmästare i Ao 17 inrättas för stationsavdelningschef. Jag föreslår vidare att för chefer för elektrotropp inrättas två tjänster för förste verkmästare i Ao 17, för chefer för robottropp en tjänst för förste

mästare i Ao 15 och en för mästare i Ao 13 samt för chef för elektrotropp en tjänst för förste mästare i Ao 15. Jag räknar vidare med att två vakantsatta flygteknikertjänster i Ao 11 i enlighet med flygvapenchefens förslag får utnyttjas vid första robotdivisionen. Vid bifall till mina förslag i det föregående under denna punkt kan 23 tjänster för flygtekniker i Ao 11 dras in.

D. I enlighet med flygvapenchefens förslag bör en arvodestjänst för underofficer i A: 18 tillkomma vid trafikledarskolan vid F 2. Jag är i övrigt inte beredd att i detta sammanhang tillstyrka några personalförändringar vid F 2. Jag vill däremot inte motsätta mig justeringar av nuvarande organisation inom ramen för befintliga tjänster.

E. Jag tillstyrker att två tjänster för fanjunkare i Ao 15 tillkommer och avses för simulatorinstruktörer.

F. För den militära väderlektstjänsten vid F 21 bör tillkomma en tjänst för meteorolog i Ao 21 samt medel beräknas för lönen åt ett tekniskt biträde i Ae 7.

G. Jag tillstyrker med hänsyn till kraven på förbättrad trafiksäkerhet att en fortsatt förstärkning av trafikledarorganisationen kommer till stånd. Jag föreslår att tjänster tillkommer för en förste trafikledare i Ao 23 (radar syd), sex förste trafikledare i Ao 21 (radar väst, F 1, F 3, F 5, trafikledarskolan och landningsradar) samt en trafikledare i reglerad befordringsgång (tornkontroll vid arméns helikopterskola).

J. Jag beräknar under denna punkt medel för nya tjänster för två tekniska biträden i Ae 7 och två kanslibiträden i Ae 7, alla vid stridslednings- och luftbevakningsorganisationen, samt för en kokerska i Ae 9 och ett ekonomibiträde i högst Ae 5 vid F 10 och ett ekonomibiträde i högst Ae 5 vid F 4. Anslaget bör även ökas med medel för en tjänst för reparatör i Ag 10, en ingenjör i högst Ae 15 och en förste förrädsförmän i Ae 11 vid F 21.

III. Av flygvapenchefens förslag till tjänsteförändringar tillstyrker jag att 28 tjänster för förste flygtekniker i Ao 13 tillkommer i utbyte mot samma antal flygteknikertjänster i Ao 11 samt att 14 tjänster för flottiljpolis i Ao 13 tillkommer i utbyte mot samma antal flottiljpolistjänster i Ao 11.

IV. Jag kan godta flygvapenchefens beräkningar rörande medelsbehovet för arvoden åt lärare och föreläsare samt tillsynsmän vid krigsflygfält och övningsflygplatser m. m. samt medelsbehovet för arvoden och särskilda ersättningar.

Vid anmälan av flygvapnets övningsanslag för budgetåret 1966/67 (prop. 1966: 1, bil. 6, s. 129) har jag föreslagit att kostnaderna för övertidsersättningar och förbandsövningstillägg fr. o. m. nästa budgetår skall bestridas från övningsanslaget. Förevarande anslag kan härvid minskas med 3,9 milj. kr.

VI. Uppbördsposten Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift bör tas upp med 1,9 milj. kr. Vidare bör — såsom flygvapenchefen föreslagit — i avlöningsstaten tas upp en ny uppbördspost, benämnd Avlöningar till personal för civil luftfart. Posten bör tas upp med 550 000 kr.

Förevarande anslag bör räknas ned till följd av de förändringar i förbands-sjukvårdens organisation som enligt riksdagens beslut skall ske fr. o. m. den 1 juli 1966 efter förslag i prop. 1965: 176 (SU 189, rskr 438). Jag beräknar minskningen av medelsbehovet till 400 000 kr.

Förslagen i prop. 1966: 109 angående organisation av en gemensam intendenturkår medför vissa personalförändringar i flygvapnets personalförteckningar.

Med hänsyn till vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personal-, tjänste- och andra förändringar inom flygvapnet samt med beaktande av kostnaderna för erforderlig löneomräkning och anslagsbelastningen bör anslaget för nästa budgetår föras upp med (183 000 000—17 500 000) 165 500 000 kr.

Aberopande det anförda hemställer jag — under erinran om vad jag vid anmälan i det föregående av arméns allmänna avlöningsanslag anført beträffande vissa utbildningsfrågor inom krigsmakten — att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningarna för flygvapnet enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för flygvapnets anslag till avlöningar till aktiv personal m. fl., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	102 000 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodestjänst, <i>förslagsvis</i>	3 000 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	850 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	62 100 000
Summa kr.	167 950 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avlöningar till viss personal i verkstadsdrift	1 900 000
2. Avlöningar till personal för civil luftfart	550 000
Nettoutgift kr.	165 500 000

c) till *Flygvapnet*: Avlöningar till aktiv personal m. fl. för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 165 500 000 kr.

Militärområdesstaber: Avlöningar

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 152) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Militärområdesstaber: Avlöningar för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 20 milj. kr.

De förslag som jag lagt fram i det föregående innebär som tidigare sagts att kostnader förs över från försvarsgrenarnas avlöningsanslag till ett särskilt anslag för militärområdesstabernas avlöningar. Från detta anslag bör, som jag tidigare föreslagit, t. v. även kostnaderna för Gotlands militärkommandostab och för byggnadskontoren bestridas.

Med hänsyn till vad jag i det föregående föreslagit i fråga om personaluppsättningen m. m. vid militärområdesstaberna, militärkommandostaben och byggnadskontoren m. m. bör anslaget för nästa budgetår föras upp med 19 milj. kr.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för militärområdesstaber m. m. enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för militärområdesstaber m. m. att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	7 800 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodestjänst, <i>förslagsvis</i>	1 300 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal m. fl., <i>förslagsvis</i>	9 900 000
Summa kr.	19 000 000

c) till *Militärområdesstaber: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 19 000 000 kr.

Militärområdesstaber: Omkostnader

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 152) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Militärområdesstaber: Omkostnader för budgetåret 1966/67 beräkna ett förslagsanslag av 7,4 milj. kr.

Från ifrågavarande anslag bör, som jag tidigare föreslagit, bestridas omkostnaderna t. v. även för Gotlands militärkommandostab och för byggnadskontoren.

Jag föreslår att anslaget förs upp med 7,1 milj. kr. enligt följande.

1. Sjukvård	100 000
2. Reseersättningar	1 200 000
3. Expenser	5 100 000
4. Underhåll och drift av motorfordon	700 000
Summa kr.	7 100 000

Av kostnaderna för reseersättningar beräknas omkring 400 000 kr. för flyttningskostnader i samband med omstationering av militär personal. Av utgifterna för expenser utgörs omkring 3 600 000 kr. av engångskostnader för installation av telefonväxlar (1 000 000 kr.), inköp av inventarier och expeditionsmateriel m. m. (2 500 000 kr.) samt flyttning av materiel m. m. Återstoden av kostnaderna hänförs till beräknade utgifter för bränsle m. m. och renhållning (500 000 kr.), telefon m. m. (500 000 kr.), inventarier m. m. (200 000 kr.) och övriga expenser (300 000 kr.).

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Militärområdesstaber: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 7 100 000 kr.

Försvarets intendenturverks anstalter: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	4 600 000	4 829 575
1965/66	5 100 000	
1966/67 (förslag)	4 850 000	

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 169) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets intendenturverks anstalter: Avlöningar beräkna ett förslagsanslag av 5 360 000 kr.

Enligt *överbefälhavarens* direktiv för myndigheternas anslagsframställningar för budgetåret 1966/67 skall förevarande anslag utgå ur riksstaten fr. o. m. den 1 oktober 1966 i samband med att krigsmaktens nya regionala ledning träder i kraft.

Försvarets intendenturverk (skr 26/8 1965) föreslår i enlighet med *överbefälhavarens* direktiv, att anslaget för tiden den 1 juli—den 30 september 1966 förs upp med 1 340 000 kr., vilket för helt budgetår motsvarar 5 360 000 (+ 260 000) kr.

	Ökning
1. Personalförändring: 1 ingenjör högst Ae 15	+ 21 624
2. Löneomräkning	+ 238 376
	+ 260 000

Motiv

1. Tjänsten avses för den nya drivmedelsanläggningen Norra Skåne.

5 — Bihang till riksdagen protokoll 1966. 1 saml. Nr 110

Departementschefen

Som jag har anfört i det föregående bör de civila tjänster som erfordras för den regionala intendenturtjänsten t. v. redovisas under förevarande anslag. Jag är därför inte beredd att tillstyrka förslaget, att anslaget skall utgå ur riksstaten fr. o. m. den 1 oktober 1966.

Med anledning av vad jag tidigare anfört om den regionala intendenturtjänstens ledning bör anslaget ökas med lönen för tre kansliskrivare i Ae 11 och tre kontorister i Ae 9 samt minskas med lönen för sex kanslibiträden i Ae 7 och två kontorsbiträden i högst Ae 5. Jag beräknar vidare medel för en ingenjörstjänst i högst Ae 15, avsedd för drivmedelsanläggningen Norra Skåne. Tjänsten finns f. n. inrättad som extra.

Fr. o. m. den 1 oktober 1966 kan anslaget minskas med lönen för två arvodestjänster för pensionerad officer i A: 26, vilka avses omvandlas till tjänster för aktiv officer (jfr prop. 1966: 109).

I enlighet med vad jag anfört i prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 207) vid anmälan av centrala värnpliktsbyråns avlönings- och omkostnadsanslag bör anslaget minskas med lönen för en maskinist i Ae 13, en förste reparatör i Ae 12, en reparatör i Ae 10, fyra värmeskötare i högst Ae 9, sex vaktmän i högst Ae 9 och en arbetare.

Anslaget bör föras upp med (5 100 000 — 250 000) 4 850 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för försvarets intendenturverks anstalter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	15 000
2. Avlöningar till pensionerad personal i arvodestjänst, <i>förslagsvis</i>	20 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	70 000
4. Avlöningar till annan personal än tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	2 550 000
5. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 195 000
Summa kr.	4 850 000

b) till *Försvarets intendenturverks anstalter*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4 850 000 kr.

Arméförvaltningens anstalter: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	9 850 000	9 928 206
1965/66	10 700 000	
1966/67 (förslag)	11 125 000	

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 175) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Arméförvaltningens anstalter: Avlöningar beräkna ett förslagsanslag av 10 960 000 kr.

Enligt *överbefälhavarens* direktiv för myndigheternas anslagsframställningar för budgetåret 1966/67 skall förevarande anslag utgå ur riksstaten och ersättas av ett nytt anslag, benämnt Arméns tyganstalter: Avlöningar. Framställning rörande detta anslag skall enligt direktiven göras av arméchefen.

Chefen för armén (skr 27/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med 11 040 000 (+ 340 000) kr.

	Ökning
1. Tjänsteförändring	+ 2 100
2. Löneomräkning	
a) annan personal än tjänstemän	+ 150 000
b) övrigt	+ 187 900
	+ 340 000

M o t i v

1. För Bodens tygstation föreslås en tjänst för förste reparatör i Ag 12 i utbyte mot en reparatörstjänst i Ag 10.

2 a) Lönerna till annan personal än tjänstemän har enligt 1965 års avtalsöverenskommelse ökat med ca 3 %, vilket medför behov av ytterligare 150 000 kr.

Departementschefen

Jag är inte beredd att tillstyrka att benämningen på förevarande anslag ändras fr. o. m. nästa budgetår.

Som jag har anfört i det föregående bör de arvodestjänster och civila tjänster som erfordras för den regionala tygförrådstjänsten t. v. redovisas under detta anslag. Med anledning av vad jag tidigare föreslagit i detta hänseende, bör för de nya tygförrådsförvaltningarna inrättas tre tjänster för förste byråintendent i Ae 23. Anslaget bör vidare ökas med lönen för fyra byråintendenter i Ae 21, tre byråassistenter i Ae 19, en assistent i Ae 17 och sju kansliskrivare i Ae 11 samt minskas med lönen för fem driftingenjörer i Ae 19, två kontorsskrivare i Ae 13 och tre kontorister i Ae 9.

Jag beräknar vidare medel för tre arvodestjänster för pensionerad officer i A: 28, avsedda för assistent till verkstadsdirektörerna i Södra och Östra militärområdena samt Övre Norrlands militärområde.

Anslaget bör föras upp med (10 700 000 + 425 000) 11 125 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för arméförvaltningens anstalter enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för arméförvaltningens anstalter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till pensionerad personal i arvodestjänst, <i>förslagsvis</i>	225 000
2. Avlöningar till annan personal än tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 100 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 800 000

Summa kr. 11 125 000

c) till *Arméförvaltningens anstalter*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 11 125 000 kr.

Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	380 000	322 642
1965/66	400 000	
1966/67 (förslag)	800 000	

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 187) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar beräkna ett förslagsanslag av 450 000 kr.

Utredning rörande organisationen av krigsmaktens tygförvaltning i central instans

Inledning

Nuvarande centrala förvaltningsorganisation inom krigsmakten går i sina huvuddrag tillbaka på beslut vid 1943, 1954 och 1962 års riksdagar. Den kännetecknas av att envar av förvaltningsgrenarna civilförvaltning, sjukvårdsförvaltning, fortifikations- och byggnadsförvaltning samt intendenturförvaltning leds av ett ämbetsverk för samtliga försvarsgrenar medan tygförvaltningen leds av tre ämbetsverk, vart och ett i huvudsak svarande mot en av försvarsgrenarna. Principen om ledning försvarsgrensvis

modifieras dock bl. a. genom den s. k. huvudförvaltningsprincipen och genom att i ämbetsverksorganisationen ingår vissa arbetsenheter för särskilda förvaltningsuppgifter gemensamma för försvarsgrenarna. Samordningsfrågor handhas av försvarets förvaltningsdirektion.

Frågan om en ökad samordning av tygförvaltningstjänsten på central nivå har under åtskilliga år ägnats uppmärksamhet i skilda sammanhang. I prop. 1954: 109 angående organisationen av försvarets centrala tyg-, intendentur- och civilförvaltning m. m. redovisades två alternativ för tygförvaltningstjänstens organisation, av vilka det ena innebar ett för försvaret gemensamt tygförvaltningsverk och det andra en försvarsgrensvis ordnad tygförvaltningstjänst. Föredragande departementschefen förklarade sig finna att det förstnämnda alternativet inte då borde komma i fråga. Han underströk dock, att han inte var främmande för tanken att gemensamma förvaltningsorgan även på krigsmaterielförvaltningens område framdeles kunde komma att visa sig innebära den mest fördelaktiga lösningen. Förutsättningarna därför borde emellertid organiskt växa fram på grundval av åtgärder till samordning i olika hänseenden, vilka ingick som viktiga beståndsdelar i den aktuella förvaltningsformen. Med detta sistnämnda uttalande åsyftades främst inrättandet av försvarets förvaltningsdirektion och av s. k. samarbetsdelegationer.

1959 års besparingsutredning för försvaret uttalade (SOU 1960: 23) att starka förvaltningsmässiga, tekniska och ekonomiska skäl talade för en sammanslagning av tygförvaltningstjänsten. Enligt utredningen var tygförvaltningen ur en synpunkt sett att betrakta som ett affärsföretag, vilket talade för att ledningen av en gemensam tygförvaltning borde utövas av en styrelse och en förvaltningschef. I flertalet remissyttranden över betänkandet avstyrktes en övergång till gemensam tygförvaltning eller hänvisades till då pågående utredning om försvarets högsta ledning. Statens sakrevision ansåg emellertid att man principiellt så snart som möjligt borde ta ställning till frågan om en gemensam tygförvaltning. Enligt revisionens mening talade övervägande skäl för att en dylik organisation på något längre sikt komme till stånd. Efter ett principbeslut borde såsom ett första steg de nuvarande tygförvaltande verken underställas en gemensam styrelse, som i lämplig omfattning borde få beslutanderätt.

1960 års försvarsledningsutredning (SOU 1961: 7) ansåg sig inte kunna tillstyrka att något beslut om gemensam central tygförvaltning då fattades men anförde, att med nuvarande utveckling inom krigsmaterielområdet förhållandena inom ett antal år kunde ändras därhän, att ett gemensamt verk framstod som den mest rationella organisationsformen. Vid anmälan av prop. 1961: 109 angående ny organisation av krigsmaktens högsta ledning anslöt jag mig till utredningens bedömning. Jag uttalade emellertid som min bestämda mening, att organisationen bör utformas så att den främjar en utveckling i riktning mot ett för krigsmakten gemensamt tyg-

förvaltningsverk. Vidare anförde jag, att utvecklingen fram till detta mål enligt min mening måste innefatta en gradvis skeende omvandling av försvarsgrensförvaltningarna i riktning mot fackförvaltningar. Riksdagen (SU 90, rskr 258) beslöt i enlighet med propositionen. I samband därmed uttalades bl. a. att behovet av en ökad samordning av förvaltningstjänsten syntes vara särskilt påtagligt inom tygförvaltningsområdet och att det därvid syntes mest naturligt att bygga vidare på försvarets förvaltningsdirektion.

För att ge underlag för en mera definitiv bedömning av vilken organisationsform, som för framtiden är den lämpligaste på tygförvaltningsområdet, anmodade jag år 1964 direktören Hugo Larsson att utreda organisationen av krigsmaktens tygförvaltning i central instans m. m. Den 22 november 1965 har utredningsmannen lämnat ett betänkande, benämnt Tygförvaltningens centrala organisation (SOU 1966: 11), med förslag i ämnet.

Efter remiss har yttranden över betänkandet avgetts av överbefälhavaren, chefen för armén, chefen för marinen, chefen för flygvapnet, försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsstyrelse, fortifikationsförvaltningen, försvarets intendenturverk, arméförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, försvarets förvaltningsdirektion, försvarets forskningsanstalt, försvarets fabriksverk, statskontoret, riksrevisionsverket, överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap, civilförsvarsstyrelsen, styrelsen för AB Teleunderhåll, Försvarsverkens Civila Personals Förbund, Statstjänstemännens Riksförbund (SR), Statsverkens Ingenjörsförbund, Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Sveriges Industriförbund och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO).

Tygförvaltningsutredningens förslag

Utredningen har analyserat kraven på formerna för en tygförvaltningsorganisation i central instans. Mot bakgrund härav har den nuvarande organisationen granskats. Utredningen har därvid funnit att den i många avseenden fungerar bra men att en längre driven rationalisering skulle ge en vinst i form av ökad effektivitet hos vårt försvar i förhållande till kostnaderna. Utredningen anser att det erfordras starkare samordning av förvaltningsverksamheten än den som kan utövas i den nu gällande organisationen. Enligt utredningens mening har man nått gränsen för vad som i detta avseende är möjligt att uppnå i en organisation med samordningsfunktionen samlad i ett organ — försvarets förvaltningsdirektion — under Kungl. Maj:t och de organ, försvarsgrensförvaltningarna, vilkas verksamhet skall samordnas såsom självständiga organ, likaledes lydande direkt under Kungl. Maj:t. Utredningen har därför ansett att en sammanslagning av dessa organ till en enhet — försvarets materielverk — är en nödvändig förutsättning för en effektivare förvaltningsorganisation.

Materielverkets ledning bör enligt utredningen utgöras av styrelse och en

verkschef. Styrelsen föreslås bestå av försvarsgrenscheferna, chefen för försvarets forskningsanstalt, chefen för materielverket samt tre av Kungl. Maj:ts utsedda ledamöter. Kungl. Maj:t föreslås utse ordförande i styrelsen samt — efter förslag av styrelsen — verkschef. Denne bör närmast ha en ställning som motsvarar verkställande direktörens i ett aktiebolag men ges titeln generaldirektör. Härutöver föreslår utredningen ett stabsorgan med huvudsakligen horisontellt inriktade samordnande funktioner bl. a. rörande budget, inköpsverksamhet, industrins utnyttjande, underhålls- och förrådsfrågor samt organisations- och rationaliseringsarbete, standardisering etc. Beträffande det föreslagna materielverkets inre organisation har utredningen kommit till att på sikt en indelning efter produktgrupper, som i största möjliga utsträckning svarar mot industrins branscher, torde vara den mest effektiva organisationsformen. Mera omfattande utredningar måste emellertid enligt utredningens mening genomföras innan en så genomgripande omorganisation är möjlig. Vidare finner utredningen det vara synnerligen angeläget dels att förändringarna får växa fram successivt i en takt som anpassas till pågående arbete, dels att planering och genomförande sker inom förvaltningsorganisationen själv. I det nya verkets inre organisation bör därför nuvarande tre förvaltningsenheter till en början bestå. Den förskjutning mot gemensam anskaffning enligt den s. k. huvudförvaltningsprincipen, som redan har påbörjats, effektivteras genom att principen byggs in organisatoriskt. De tre enheterna binds nämligen inte längre direkt till var sin försvarsgren utan blir i stället produktinriktade efter materielslag som är karakteristiska för respektive försvarsgrenar.

Utredningen betonar att det nya materielverket i förhållande till överbefälhavaren och försvarsgrenscheferna skall ha samma ställning som de gamla försvarsgrensförvaltningarna, dvs. vara ett kompetent serviceorgan som å ena sidan är rådgivande i tekniska och ekonomiska frågor i samband med försvarsgrenarnas förbandsproduktion, å andra sidan ansvarigt för att upphandling av sådan materiel varom beslut fattats efter denna rådgivning sker på ett tekniskt-ekonomiskt väl avvägt sätt. Materielverket skall alltså vara ett mellanled mellan kunden (försvarsgrenen) och leverantören (industrin).

Utredningen anser att någon effektivisering av tygförvaltningsverksamheten inte kan åstadkommas förrän ett gemensamt tygförvaltningsverk har skapats. Utredningen föreslår därför att beslut fattas våren 1966 om att inrätta ett sådant verk, så att efter erforderliga förberedelser det nya verket kan börja fungera den 1 juli 1967. Försvarets förvaltningsdirektion skall enligt utredningens förslag upphöra den 1 juli 1966 och dess arbetsuppgifter interimistiskt tas över av det nya verkets styrelse tillsammans med cheferna för försvarets centrala förvaltningsmyndigheter enligt nuvarande ordning. Budgetåret 1966/67 — under vilket de nuvarande försvarsgrensförvaltningarnas ställning förblir oförändrad — föreslås den nya verksledningen disponera för att sätta sig in i arbetsuppgifterna och vidta nödvändiga förberedelser,

lämna förslag till organisation av bl. a. den föreslagna verksstaben, utarbeta arbetsordning etc. Efter att det nya materielverket börjat att fungera den 1 juli 1967 räknar utredningen med att de samordnande åtgärder som krävs beträffande övriga förvaltningar kan genomföras samrådsvägen.

Yttranden a

I yttrandena har genomgående framhållits att det föreligger behov av samordning av tygförvaltningen inom krigsmakten. Av remissinstanserna tillstyrker *AB Teleunderhåll*, *TCO*, *SACO* och *Statsverkens Ingenjörsförbund* i huvudsak de åtgärder utredningen föreslagit för att tillgodose detta behov. Även *två ledamöter av marinförvaltningen* och *fem av flygförvaltningen* biträder i huvudsak utredningens förslag om inrättande av ett för krigsmakten gemensamt tygförvaltningsverk.

Försvarets fabriksverk understryker att de fulla fördelarna av en vidgad samordning vinnns först om i vart fall försvarets intendenturverk och försvarets sjukvårdsstyrelse (materieldelen) inordnas under den av utredningen föreslagna verksstyrelsen. Fabriksverket anser att som ett första steg mot en sådan beslutande ledning det snarast bör skapas en topporganisation i princip enligt utredningens förslag. *Fyra ledamöter av försvarets förvaltningsdirektion* (bl. a. cheferna för arméförvaltningen, försvarets fabriksverk och försvarets forskningsanstalt), som anmält avvikande mening till direktiönens remissvar, samt chefen för direktiönens kansli och en föredragande, föreslår också de att ett beslutande organ, som är ansvarigt inför Kungl. Maj:t, skall inrättas och dess ansvarsområde så snart som möjligt utvidgas att omfatta den totala centrala förvaltningsfunktionen inom försvaret. Samma tanke framfördes av *chefen för försvarets forskningsanstalt* när överbefälhavarens yttrande anmälde i militärledningen.

I övrigt har remissinstanserna — oaktat många av dem har uttalat att det framlagda betänkandet innehåller värdefulla synpunkter och resonemang — ansett detta inte utan kompletterande utredningar kunna läggas till grund för beslut i frågan. Sammanfattningsvis kan sägas att anmärkningarna mot utredningen i huvudsak har gällt påstådda ofullständigheter beträffande analys och värderingar av olika tänkbara alternativ till tygförvaltningens samordning samt otillräckligt beaktande av tygförvaltningens förhållande till de centrala staberna och till annan förvaltningsverksamhet inom försvaret. Det har också framhållits att det framlagda förslaget inte är underbyggt med kostnads- och personalberäkningar. Med hänvisning till bristfälligheter i utredningen har flera remissinstanser därför föreslagit former för fortsatt utredning eller framlagt egna organisationsförslag.

Överbefälhavaren föreslår sålunda att den fortsatta utredning han anser nödvändig bör ta sikte på reformer på det beståendes grund. Utredningen

bör enligt hans mening anförtros åt försvarets förvaltningsdirektion. Direktionen föreslås med anledning därav förstärkas med en heltidstjänstgörande ledamot samt dess kansli med viss personal från berörda förvaltningar och staber. Utredningsarbetet bör enligt överbefälhavaren bedrivas så att principbeslut om möjligt kan fattas vid 1967 års riksdag.

Chefen för flygvapnet understryker att, emedan större förändringar inom tygförvaltningens organisation är starkt beroende av förhållandena inom krigsmakten i övrigt, det fortsatta utredningsarbetet bör bedrivas av ett från materielförvaltningarna fristående organ.

Försvarets intendenturverk understryker behovet av en gemensam ledningsorganisation med beslutsbefogenheter och ansvar i samordningsfrågor över de under Kungl. Maj:t stående centrala ämbetsverken. Ämbetsverket föreslår därför en utredning rörande form och befogenheter för en sådan ledningsorganisation.

Arméförvaltningen förordar att det inrättas ett organ med ansvar inför Kungl. Maj:t för den totala förvaltningsfunktionen inom försvaret. Det bör enligt ämbetsverkets mening uppdras åt försvarets förvaltningsdirektion att från och med den 1 juli 1966 utöver sina nuvarande uppgifter förbereda övergången till den nya organisationen. För ändamålet bör förvaltningsdirektionen tillföras en heltidstjänstgörande ledamot, avsedd att sedermera ingå i den föreslagna organisationen, ävensom erforderlig utredningsexpertis. *Generalfälttygmästaren* har uttalat samma uppfattning när överbefälhavarens yttrande anmälts i militärledningen.

Vid den fortsatta utredning, som *marinförvaltningen* finner nödvändig, föreslås möjligheten att samordna nuvarande tygförvaltande ämbetsverk genom någon form av överstyrelse skola undersökas och vägas mot andra möjliga organisationsalternativ. Marinförvaltningen anser att denna utredning bör göras av ett särskilt inrättat organ, som ersätter försvarets förvaltningsdirektion, eller av direktionen.

Flygförvaltningen föreslår att en försvarets förvaltningsledning inrättas, om möjligt redan den 1 juli 1966. Förvaltningsledningens verksamhetsområde föreslås omfatta de centrala försvarsgrensförvaltningarna såsom självständiga under Kungl. Maj:t lydande ämbetsverk. Dess främsta uppgift anser flygförvaltningen böra vara att främja och stödja de enskilda förvaltningsmyndigheterna och handlägga vissa frågor om samordning av myndigheternas verksamhet, varvid den bör utöva viss beslutanderätt. Därest förvaltningsledningen inte kommer att inrättas redan den 1 juli 1966 utan först den 1 juli 1967, bör försvarets förvaltningsdirektion enligt flygförvaltningen under tiden bibehållas och bl. a. undersöka formerna m. m. för förvaltningsledningens verksamhet.

Försvarets förvaltningsdirektion föreslår att det uppdras åt direktionen att den 1 juli 1966 påbörja nödvändigt kompletterande utredningsarbete rö-

rande samordningen av tygförvaltningen inom försvaret. Denna utredning bör enligt direktionens uppfattning bedrivas så att principbeslut om ett successivt genomförande av en enhetlig ledning fr. o. m. den 1 juli 1967 kan fattas första halvåret 1967. Vid utredningen bör olika alternativ för att åstadkomma denna ledning övervägas. Direktionen föreslås för ändamålet bli förstärkt med en heltidstjänstgörande ledamot och dess kansli tillföras erforderliga resurser för utredningsarbetet.

Departementschefen

Som jag inledningsvis erinrat om uttalade jag vid anmälan av prop. 1961: 109 angående ny organisation av krigsmaktens högsta ledning som min bestämda uppfattning, att organisationen bör utformas så att den främjar en utveckling i riktning mot ett för krigsmakten gemensamt verk även på tygförvaltningens område. I anslutning härtill vill jag framhålla att en sådan organisation motsvarar den ordning med ett verk för varje förvaltningsgren, som i övrigt präglar försvarets centrala förvaltning. Jag räknar vidare med att samordningen av tygförvaltningstjänsten bäst främjas genom ett gemensamt tygförvaltningsverk, vilket i sin tur bör innebära ökad effektivitet inom detta förvaltningsområde. Jag är emellertid inte beredd att i detta sammanhang framlägga förslag om inrättande av ett för försvaret gemensamt tygförvaltningsverk. Ytterligare utredningar om organisationen av ett sådant verk är nödvändiga såsom påpekats av tygförvaltningsutredningen och i flera av yttrandena över utredningsförslaget. Med hänsyn till tygförvaltningens betydelse för den förbandsproducerande verksamheten bör bl. a. frågan om samarbetet mellan de centrala staberna och det nya ämbetsverket därvid särskilt beaktas. I flera remissyttranden har försvarets förvaltningsdirektion framhållits som ett lämpligt organ för fortsatt utredning. Även jag finner att nödvändiga ytterligare undersökningar bör kunna utföras med biträde av försvarets förvaltningsdirektions kansli. För ledning av arbetet bör förvaltningsdirektionens ordförande även kunna heltidsanställas. Jag beräknar medel härför under detta anslag. Jag räknar vidare med medel för erforderlig utredningsexpertis, som bör knytas till direktionens kansli. Inom ramen för utredningsarbetet kan det bli nödvändigt att försöksvis företa vissa ändringar i den nuvarande centrala tygförvaltningsorganisationen. Kungl. Maj:t äger besluta om sådana organisationsändringar på försök.

Förvaltningsdirektionens avlöningsanslag bör för nästa budgetår föras upp med (400 000 + 400 000) 800 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för försvarets förvaltningsdirektion, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* 86 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av
Kungl. Maj:t, *förslagsvis* 95 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal 619 000

Summa kr. 800 000

b) till *Försvarets förvaltningsdirektion*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 800 000 kr.

Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	20 000	19 957
1965/66	20 000	
1966/67 (förslag)	40 000	

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 187) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader beräkna ett förslagsanslag av 20 000 kr.

Försvarets förvaltningsdirektion föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp, 20 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	1 000	—	+ 2 000
2. Reseersättningar	6 000	—	+ 10 000
3. Expenser	13 000	—	+ 28 000
			+ 40 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i föregående sammanställning tar jag upp anslaget till 40 000 (+ 20 000) kr. Den av mig beräknade kostnadsökningen hänför sig till de utredningsuppgifter som jag vid anmälan av anslaget Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar föreslagit skola utföras med biträde av förvaltningsdirektionens kansli. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Försvarets förvaltningsdirektion*: Omkostnader för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kr.

Vissa signalförbindelser m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1964/65	111 000 000	818 481	10 669 330
1965/66	10 050 000		
1966/67 (förslag)	30 967 000		

¹ Härutöver har förts över dels 700 000 kr. från anslaget Reglering av prisstegringar, dels 1 300 000 kr. från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m.

I prop. 1966: 1 (bil. 6 s. 250) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Vissa signalförbindelser m. m. för budgetåret 1966/67 beräkna ett reservationsanslag av 29 692 000 kr.

Från anslaget bestrids kostnader för utbyggnad av för krigsmakten gemensamma signalförbindelser.

Omfattande planering pågår f. n. för den omläggning av teleförbindelser som erfordras till följd av riksdagens beslut om ny högre regional ledningsorganisation. Planeringen syftar vidare till en nödvändig kvalitativ och kvantitativ upprustning av befintligt telekommunikationssystem.

De av riksdagen för budgetåren 1955/65 medgivna bemyndigandena uppgår till sammanlagt (85 675 000 + 13 000 000 + 1 300 000) 99 975 000 kr., häri inberäknat ett bemyndigande om 1,3 milj. kr. som förts över från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m. medan däremot medel som förts över från anslag under tolfte huvudtiteln inte är inräknade. Vidare har riksdagen för budgetåren 1952/55 medgett, att utöver anvisade anslag beställningar får läggas ut till en kostnad av sammanlagt 13 milj. kr. För att bestrida kostnaderna för ifrågavarande beställningar har t. o. m. budgetåret 1964/65 anvisats tillhoppa 94 725 000 kr., häri inberäknade de belopp om sammanlagt 3 125 000 kr. som under budgetåren 1959/65 förts över från anslaget Reglering av prisstegringar samt ett belopp om 1,3 milj. kr. som förts över från anslaget Vissa materielanskaffningar m. m. Den 30 juni 1965 var alltså beställningsbemyndiganden till ett belopp av (99 975 000 + 13 000 000 — 94 725 000) 18 250 000 kr. inte täckta av betalningsmedel.

Fr. o. m. budgetåret 1965/66 fördes den verksamhet avseende anskaffning av signalskyddsmateriel som t. o. m. budgetåret 1964/65 bedrivits under förevarande anslag över till ett särskilt anslag benämnt Signalskyddsmateriel. I samband härmed fördes motsvarande del av bemyndigandeskulden 2 435 000 kr. över till detta nya anslag. Den återstående bemyndigandeskulden under förevarande anslag den 30 juni 1965 minskade härigenom till 15 815 000 kr.

För innevarande budgetår har beställningsbemyndiganden till ett belopp av 25 845 000 kr. lämnats, medan 10 050 000 kr. anvisats i betalningsmedel. Härutöver har riksdagen för innevarande budgetår bifallit ett bemyndigande om 12 milj. kr. (prop. 155, SU 183, rskr 432). Den 30 juni 1966 kommer alltså enligt hittills meddelade beslut bemyndiganden till ett värde av (15 815 000 + 25 845 000 + 12 000 000 — 10 050 000) 43 610 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Flygförvaltningen har baserat sina beräkningar av såväl bemyndigande- som medelsbehov för nästa budgetår på ett ingående studium av det av överbefälhavaren angivna behovet av signalförbindelser. Ämbetsverket har sammanfattat beräkningarna i en långsiktsplan vilken kontinuerligt bearbetas och korrigeras med hänsyn till såväl fortifikatorisk utbyggnad som andra

faktorer av teknisk art som påverkar telekommunikationsnätets omfattning. För budgetåret 1966/67 hemställer flygförvaltningen om ett beställningsbemyndigande av 40 milj. kr. samt att medel anvisas med ett belopp av 24 milj. kr.

Överbefälhavaren har i yttrande över försvarsmyndigheternas förslag till anslagsäskanden föreslagit att anslaget räknas upp med 4,8 milj. kr. utöver det av flygförvaltningen upptagna beloppet.

Ärendet är av den natur att närmare redogörelse för detsamma inte bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas av de handlingar som kommer att tillhandahållas riksdagens vederhörande utskott.

Departementschefen

Verksamheten under förevarande anslag är av utomordentlig vikt för att avsett resultat med den nya högre regionala ledningsorganisationen skall ernås.

Utöver den ändring av förbindelseorganisationen som blir ofrånkomlig beroende på den ändrade ledningsorganisationen erfordras även vissa kvalitativa och kvantitativa förbättringar.

Anslaget bör enligt min mening för nästa budgetår föras upp med 30 967 000 kr., vilket innebär en ökning med 20 917 000 kr. Kostnadsramen för beställningsbemyndigandet bör för nästa budgetår bestämmas till 40 milj. kr.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit kommer den 30 juni 1966 beställningsbemyndiganden till ett belopp av (43 610 000 + 40 000 000 — 30 967 000) 52 643 000 kr. att sakna täckning av betalningsmedel.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medge att beställningar av vissa signalförbindelser m. m. läggs ut inom en kostnadsram av 40 000 000 kr.,

b) till *Vissa signalförbindelser m. m.* för budgetåret 1966/67 under fjärde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 30 967 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Kerstin Wedelin

Sammanställning av personalorganisationen vid militärområdesstaber och Gotlands militärkommandostab.

Tjänst m. m.	Lönegrad ¹ (löneklass)	Militärområdesstab						Militär- komman- dostab
		S	Ö	ÖN	V	NN	B	GMK
Militärbefälhavare.....	Bp 7	1	1	1	—	—	—	—
Militärbefälhavare.....	Bp 6	—	—	—	1	1	1	—
Militärkommandochef....	Bo 5	—	—	—	—	—	—	1
Stabschef.....	Bo 6	1	1	1	—	—	—	—
Stabschef.....	Bo 5	—	—	—	1	1	1	—
Stabschef.....	Br 1	—	—	—	—	—	—	1
Souschef.....	Bo 4	1	1	—	—	1	—	—
Kansliskrivare.....	Ae 11	2	2	1	1	2	1	1
<i>Operativ sektion</i>								
Sektionschef.....	Br 1	1	1	1	1	1	—	—
Sektionschef.....	Ar 27/25	—	—	—	—	—	1	1
Regementsofficer.....	Ar 27/25	5	5	4	2	4	—	—
Regementsofficer el. kap- ten.....	Ar 25/23	1	1	2	1	—	1	—
Kapten.....	Ar 23	8	8	5	7	9	2	2
Officer.....	A: 30	—	—	—	1	1	1	—
Officer.....	A: 28	2	2	1	—	—	1	—
Officer.....	A: 26	1	—	1	2	1	2	1
Underofficer.....	Ar 15	2	2	1	1	2	—	—
Underofficer.....	A: 18	3	3	2	2	2	2	1
Förste tygverkmästare..	(Ao 19)	1	1	1	1	1	1	1
Förste driftingenjör....	Ae 23	1	1	1	—	—	—	—
Förste radioassistent....	Ae 15	—	—	—	—	—	—	1
Kontorist.....	Ae 9	1	1	1	1	1	1	—
Kanslibiträde.....	Ae 7	1	1	1	1	1	1	1
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	3	3	2	1	2	1	1
<i>Underhållssektion</i>								
Sektionschef.....	Br 1	1	1	1	1	1	—	—
Sektionschef.....	Ar 27/25	—	—	—	—	—	1	—
Regementsofficer.....	Ar 27/25	1	1	1	—	—	—	—
Regementsofficer (int) ..	Br 1/Ar 27	1	1	1	—	—	—	—
Regementsofficer (int) ..	Ar 27	—	—	—	1	1	1	1
Regementsofficer (int) ..	Ar 27/25	1	1	1	—	—	—	—
Regementsofficer (int) ..	Ar 25	—	—	—	1	1	1	—
Regementsofficer (tyg) ..	Ar 27	1	1	1	—	—	—	—
Regementsofficer (tyg) ..	Ar 27/25	—	—	—	1	1	1	1
Regementsofficer (tyg) ..	Ar 25	1	1	1	—	—	—	—
Regementsofficer el. kap- ten.....	Ar 25/23	—	—	—	1	1	1	—
Regementsofficer el. kap- ten (tyg).....	Ar 25/23	—	—	—	1	1	1	—
Kapten.....	Ar 23	1	1	—	—	—	—	—
Kapten (int).....	Ar 23	2	2	2	—	—	—	—
Kapten (tyg).....	Ar 23	1	1	1	—	—	—	—

Tjänst m. m.	Lönegrad ¹ (löneklass)	Militärområdesstab						Militär- komman- dostab
		S	Ö	ÖN	V	NN	B	GMK
Officer.....	A: 28	1	1	1	—	1	—	—
Officer.....	A: 26	1	1	1	1	1	1	—
Underofficer.....	Ar 19	4	4	4	3	3	3	—
Underofficer.....	(Ao 19)	—	—	—	—	—	—	1
Underofficer.....	A: 18	1	1	1	1	1	1	2
Armédirektör av 1. gr. ..	(Ao 27)	1	1	1	1	1	1	—
Armédirektör av 2. gr. ..	(Ao 25)	2	2	2	2	2	2	2
Fältläkare.....	(Ao 27)	1	1	1	1	1	1	—
Fältläkare.....	(Ao 25)	—	—	—	—	—	—	1
Fältveterinär.....	(Ao 25)	— ³	—	1	—	1	— ³	—
Försteförsvarstandläkare	(Ae 21)	1	1	1	1	1	1	1
Driftingenjör.....	Ae 21	2	2	2	—	1	1	—
Förste hälsovårdsassi- stent.....	Ae 19	1	2	1	1	1	1	—
Kansliskrivare.....	Ae 11	—	—	—	—	—	—	1
Kontorist.....	Ae 9	1	1	1	1	1	1	1
Kanslibitråde.....	Ae 7	2	2	2	2	2	2	1
Kontorsbitråde.....	h Ae 5	3	3	3	1	1	1	—
<i>Armésektion⁸</i>								
Sektionschef.....	Bo 4	1	1	1	1	1	—	—
Sektionschef.....	Ar 27/25	—	—	—	—	—	1	—
Sektionschef.....	A: 30	—	—	—	—	—	—	1
Regementsofficer.....	Ar 27/25	1	1	1	1	1	—	—
Kapten.....	Ar 23	2	2	2	1	1	1	1
Officer.....	A: 30	1	1	1	—	—	—	—
Officer.....	A: 28	—	—	—	1	1	1	1
Officer.....	A: 26	1	1	1	1	—	—	—
Underofficer.....	A: 20	1	1	1	1	—	—	—
Underofficer.....	A: 18	1	1	1	1	1	—	2
Stabskonsulent.....	(Ae 19)	—	—	—	—	—	—	1
Kontorist.....	Ae 9	1	1	1	1	1	—	—
Kanslibitråde.....	Ae 7	1	1	1	—	—	—	1
Kontorsbitråde.....	h Ae 5	2	2	2	—	—	—	—
Assistent för frivilligfrå- gor.....	(Ag 9)	—	—	—	—	—	—	1
<i>Flygsektion</i>								
Sektionschef.....	Bo 4	1	1	1	—	—	—	—
Regementsofficer.....	Ar 27/25	2	2	2	—	—	—	—
Regementsofficer el. kap- ten.....	Ar 25/23	1	1	1	—	—	—	—
Kapten.....	Ar 23	2	2	2	—	—	—	—
Officer.....	A: 28	1	1	1	—	—	—	—
Officer.....	A: 26	1	1	1	—	—	—	—
Flygdirektör av 2. gr.	(Ao 25)	1	1	1	—	—	—	—
<i>Transportsektion</i>								
Sektionschef.....	A: 30	1	1	1	1	1	1	—
<i>Befästringssektion</i>								
Sektionschef.....	Bo 3	1	1	1	—	—	—	—
Sektionschef.....	Br 1/Ar 27	—	—	—	1	1	1	—
Sektionschef.....	Ar 27/25	—	—	—	—	—	—	1
Regementsofficer.....	Ar 27/25	1	1	1	—	—	—	—
Regementsofficer el. kap- ten.....	Ar 25/23	—	—	—	1	1	1	—

Tjänst m. m.	Lönegrad ¹ (löneklass)	Militärområdesstab						Militär- komman- dostab
		S	Ö	ÖN	V	NN	B	GMK
Kapten.....	Ar 23	1	1	2	—	—	—	1
Officer.....	A: 30	1	1	1	1	1	—	—
Officer.....	A: 21	—	—	—	—	—	—	8
Officer.....	A: 26	2	2	1	—	—	—	—
Underofficer.....	Ar 19	2	2	2	1	1	1	1
Underofficer.....	Ar 15	—	—	2	—	—	—	—
Underofficer.....	A: 18	2	2	2	2	2	2	1
Ingenjör.....	Ag 17	—	—	—	—	—	—	1
Förste skogvaktare.....	Ae 17	—	—	2	—	—	—	—
Förrådsförvaltare.....	Ag 15	—	—	—	—	—	—	1
Förste förrådsförman ...	Ag 11	—	—	—	—	—	—	2
Kontorist.....	Ae 9	1	1	1	1	1	1	1
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	2	2	2	1	1	1	2
<i>Stabsavdelning</i>								
Avdelningschef.....	Ar 27/25	1	1	1	—	—	—	—
Avdelningschef.....	A: 30	—	—	—	1	1	1	—
Avdelningschef.....	A: 26	—	—	—	—	—	—	1
Officer.....	A: 28	1	1	1	1	1	—	—
Underofficer.....	A: 20	1	1	1	1	1	1	—
Underofficer.....	A: 18	1	1	1	1	1	1	1
Underbefäl.....	Ar 13/11	6	3	2	5	5	1	1
Stabskonsulent.....	(Ae 21)	(1)	(1)	(1)	(1)	—	—	—
Stabskonsulent.....	(Ae 19)	—	—	—	—	(1)	(1)	—
Byråintendent.....	Ae 21	1	1	1	—	—	—	—
Förste bokhållare.....	Ae 17	1	1	1	1	1	1	—
Radiokontrollör.....	Ae 17	—	—	1	—	—	—	—
Förste radioassistent....	Ae 15	1	1	1	1	1	1	—
Radioassistent.....	Ae 13	—	—	2	—	—	—	—
Kontorsskrivare.....	Ae 13	1	1	1	1	1	1	—
Kansliskrivare.....	Ae 11	2	2	2	1	1	1	—
Kontorist.....	Ae 9	4	4	3	2	3	2	1
Bilförare.....	h Ae 9	1	1	1	1	1	1	—
Kanslibiträde.....	Ae 7	2	2	2	2	2	2	—
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	3	3	3	2	1	1	2
Summa	658	128	124	120	82	89	65	50
608 ⁴								

¹ Tjänst inom parentes redovisas på annan personalförteckning.² T.v. fältveterinär i Ao 24 (tjänsten skall indras vid uppkommande vakans).³ Vid Gotlands militärkommando: Utbildnings- och personalsektion.⁴ Stabskonsulenter har inte medräknats.

Sammanställning av personalorganisationen vid örlogsstaber m.m.

Bilaga 2

Tjänst m. m.	Lönegrad (löneklass)	Örlogsbasstab m. m.			
		Ost	Syd	Väst	Norrl. KA-försv.
Örlogsbaschef.....	Bo 4	1	1	—	—
Örlogsbaschef.....	Bo 3	—	—	1	—
Stabschef.....	Br 1	1	—	—	—
Stabschef.....	Ar 27	—	1	1	—
<i>Operativ sektionen</i>					
Sektionschef.....	Ao 25	1	1	1	—
Kapten.....	Ao 23	3	3	1	—
Underofficer.....	Ao 15	2	1	1	—
Underofficer.....	A: 18	1	1	1	—
Underbefäl.....	Ao 13/11	2	2	2	—
Kontorist.....	Ae 9	1	1	1	—
Kanslibiträde.....	Ae 7	5	5	5	—
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	2	3	2	—
<i>Underhållssektion</i>					
Sektionschef.....	—	— ¹	— ¹	— ¹	—
Kapten.....	Ao 23	2	1	1	—
Underofficer.....	Ao 15	1	1	1	—
<i>Personal- och utbildningssektion</i>					
Sektionschef.....	Ao 25/23	1	1	1	—
Officer.....	A: 26	1	1	1	—
Underofficer.....	Ao 19	1	1	1	—
Underofficer.....	Ao 15	2	1	—	—
Underofficer.....	A: 18	1	1	1	—
Underbefäl.....	Ao 13/11	3	3	2	—
Assistent för frivilligfrågor.....	Ag 9	1	1	1	—
<i>Slabsdel i Uppsala</i>					
Chef.....	Ao 27/25	1	—	—	—
Kapten.....	Ao 23	1	—	—	—
Officer.....	A: 26	1	—	—	—
Underofficer.....	Ao 15	1	—	—	—
Underbefäl.....	Ao 13/11	1	—	—	—
Kontorist.....	Ae 9	1	—	—	—
<i>Expedition</i>					
Underofficer.....	Ao 19	1	1	1	—
Underofficer.....	A: 18	2	2	2	—
Underbefäl.....	Ao 13/11	1	1	1	—
Kontorist.....	Ae 9	3	2	2	—
Kanslibiträde.....	Ae 7	4	4	3	—
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	9	8	8	—
<i>Örlogsbasavdelning vid Norrlands kust- artilleriförsvär</i>					
Avdelningschef.....	Ao 27/25	—	—	—	1
Kapten.....	Ao 23	—	—	—	2
Officer.....	A: 26	—	—	—	1
Underofficer.....	Ao 15	—	—	—	1
Underofficer.....	A: 18	—	—	—	1
Underbefäl.....	Ao 13/11	—	—	—	1
Kontorist.....	Ae 9	—	—	—	1
Assistent för frivilligfrågor.....	Ag 9	—	—	—	1
Summa	157	58	48	42	9

¹ Stabschefen är tillika sektionschef.

Sammanställning av personalorganisationen vid militärområdenas och Gotlands militärkommandos förvaltningar.

Tjänst m. m.	Lönegrad (löneklass)	Militärområde m. m.						
		S	Ö	ÖN	V	NN	B	GMK
Tygförvaltning								
Chef (tygofficer).....	Bo 1	1	1	1	—	—	1	—
Chef (tygofficer).....	Bo 1/Ao 27	—	—	—	1	1	—	—
Kapten.....	Ao 23	1	1	1	1	1	1	—
Underofficer.....	Ao 19	1	1	1	1	1	1	—
Underofficer.....	Ao 15	1	1	1	1	1	1	1
Underofficer.....	A: 18	1	1	1	1	1	1	1
Förste tygverkmästare....	Ao 19	2	2	2	2	2	2	—
Förste byråintendent.....	Ae 23	1	1	1	—	—	—	—
Byråintendent.....	Ae 21	—	—	—	1	1	1	1
Byråassistent.....	Ae 19	1	1	1	—	—	—	—
Assistent.....	Ae 17	1	1	1	2	2	2	—
Assistent.....	Ae 15	1	1	1	—	—	—	1
Kontorsskrivare.....	Ae 13	2	2	1	—	—	—	—
Kansliskrivare.....	Ae 11	1	1	1	1	1	2	1
Kontorist.....	Ae 9	6	5	3	5	3	5	1
Kanslibitråde.....	Ae 7	4	3	3	3	2	3	1
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	5	5	5	5	4	4	1
Förråd								
Underofficer (förrådsföreståndare).....	Ao 19	6	7	7	4	4	7	2
Förste tyghantverkare....	Ao 15	—	—	—	—	—	1	—
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	1,5	1,5	2	0,5	1	2	—
Verkstadsförvaltning								
Chef (armédirektör).....	Bo 1	1	1	—	1	—	—	—
Chef (armédirektör).....	Ao 27	—	—	1	—	1	1	—
Chef (armédirektör).....	Ao 25	—	—	—	—	—	—	1
Officer.....	A: 28	1	1	1	—	—	—	—
Driftassistent.....	Ae 19	1	1	—	1	—	—	—
Assistent.....	Ae 17	—	—	1	—	1	1	1
Kontorsskrivare.....	Ae 13	1	1	1	1	1	—	—
Kansliskrivare.....	Ae 11	1	1	—	1	—	—	—
Kontorist.....	Ae 9	1	1	1	1	1	1	1
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	2	2	1	1	1	1	1
Tygverkstäder								
Armédirektör av 1. gr.	Ao 27	1	3	—	1	—	—	—
Armédirektör av 2. gr.	Ao 25	3	1	—	—	—	—	—
Arméingenjör av 1. gr.	Ao 23	1	1	2	2	1	—	—
Arméingenjör.....	Ao 21	1	1	—	1	1	1	—
Förste tygverkmästare....	Ao 19	2	2	1	3	1	3	—
Kansliskrivare.....	Ae 11	1	3	1	1	—	1	—
Kontorist.....	Ae 9	5	2	—	2	2	—	—
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	4	5	—	2	—	—	—

Tjänst m. m.	Lönegrad (löneklass)	Militärområde m. m.						
		S	Ö	ÖN	V	NN	B	GMK
Intendenturförvaltning								
Chef (intendenturofficer) ..	Bo 1	1	1	1	—	—	—	—
Chef (intendenturofficer) ..	Bo 1/Ao 27	—	—	—	1	1	1	— ¹
Regementsofficer.....	Ao 25	1	1	1	—	—	—	—
Regementsofficer el. kapten	Ao 25/23	—	—	—	1	1	1	—
Underofficer.....	Ao 19	2	2	2	2	2	2	—
Kansliskrivare.....	Ae 11	1	1	1	—	—	1	—
Kontorist.....	Ae 9	—	—	—	1	1	—	1
Kanslibitråde.....	Ae 7	1	1	1	1	—	2	—
Kontorsbitråde.....	h Ae 5	2	2	2	2	1	3	—
Förråd²								
Underofficer (förrådsföreståndare).....	Ao 19	2	2	1	1	1	1	1
Summa	363,5	72,5	71,5	52	55,5	42	54	16

¹ Upprätthålls av befattningshavare vid militärkommandostaben.

² Civila tjänstemän inte redovisade. Personalbehovet tillgodoses genom utnyttjande av personal vid försvarets intendenturverks anstalter.

Sammanställning av personalorganisationen vid byggnadskontoren.

Tjänst m. m.	Lönegrad (löneklass)	Byggnadskontor						
		S	Ö	ÖN	V	NN	B	GMK
Byggnadsdirektör.....	Be 3	1	1	1	1	—	—	—
Byggnadsdirektör.....	Be 2	—	—	—	—	1	1	—
Byggnadsdirektör.....	Be 1	—	—	—	—	—	—	1
<i>Expedition</i>								
Förste bokhållare.....	Ae 17	1	1	1	1	1	1	1
Kontorsskrivare.....	Ae 13	1	1	1	1	1	1	1
Kontorist.....	Ae 9	1	1	1	1	1	1	1
Kanslibitråde.....	Ae 7	1	1	1	—	—	—	—
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	3	3	5	2	1	1	2
Underofficer.....	A: 18	1	1	1	—	—	—	—
<i>Planeringsenhet med ritkon- tor</i>								
Förste driftingenjör.....	Be 1	1	1	1	—	—	—	—
Förste driftingenjör.....	Ae 27	—	—	—	1	—	—	—
Förste driftingenjör.....	Ae 25	—	—	—	—	1	1	1
Driftingenjör.....	Ae 19	1	1	1	1	1	1	1
Ingenjör.....	Ae 17	1	1	1	—	—	—	1
Tekniker.....	Ae 11	3	3	3	2	2	2	—
Tekniskt biträde.....	Ae 7	1	1	1	—	—	—	1
<i>V- och V-enhet</i>								
Förste driftingenjör.....	Ae 25	1	1	1	1	—	—	—
Förste driftingenjör.....	Ae 23	1	1	1	1	1	1	—
Driftingenjör.....	Ae 19	2	2	2	1	1	—	—
<i>Underhållsenhet</i>								
Förste driftingenjör.....	Ae 27	1	1	1	—	—	—	—
Förste driftingenjör.....	Ae 25	—	—	—	1	1	1	—
Förste driftingenjör.....	Ae 23	4	5	3	2	1	2	1
Driftingenjör.....	Ae 21	3	4	4	2	2	1	—
Driftingenjör.....	Ae 19	1	3	3	2	1	1	1
Ingenjör.....	Ae 17	2	2	3	2	—	—	1
Förste verkmästare.....	Ae 17	—	—	—	—	—	—	1
Verkmästare.....	Ae 15	—	—	—	—	—	—	1
Desinfektör.....	Ae 13	1	1	—	—	—	—	—
<i>VVS-enhet</i>								
Förste driftingenjör.....	Ae 27	—	1	—	—	—	—	—
Förste driftingenjör.....	Ae 25	1	—	1	1	1	1	—
Förste driftingenjör.....	Ae 23	2	2	1	1	—	—	1
Driftingenjör.....	Ae 21	1	2	2	—	1	1	—
Driftingenjör.....	Ae 19	—	—	—	—	1	1	1
<i>El-enhet</i>								
Förste driftingenjör.....	Ae 27	—	1	—	—	—	—	—
Förste driftingenjör.....	Ae 25	1	—	1	1	1	1	—
Förste driftingenjör.....	Ae 23	2	2	1	1	—	—	1

Tjänst m. m.	Lönegrad (löneklass)	Byggnadskontor						
		S	Ö	ÖN	V	NN	B	GMK
Driftingenjör.....	Ae 21	1	1	2	—	1	1	—
Driftingenjör.....	Ae 19	—	—	—	—	1	—	2
<i>Teknisk personal placerad i milostab</i>								
Förste driftingenjör.....	Ae 23	1	1	1	1	1	1	—
Driftingenjör.....	Ae 21	1	1	1	—	—	—	1
Driftingenjör.....	Ae 19	2	2	2	—	—	—	1
Tekniker.....	Ae 11	1	1	1	1	1	1	—
Summa	240	45	50	49	28	24	22	22

Sammanställning av personalorganisationen vid fortifikationsavdelningarna vid Blekinge (BK), Göteborgs (GbK) och Gotlands (GK) kustartilleriförsvar samt byggnadsavdelningen vid Sydkustens örlogsbas.

Tjänst m. m.	Lönegrad (löneklass)	BK	GbK	GK	Sydkustens örlogsbas
Chef (fortifikationskåren).....	Ao 27/25	1	1	—	—
Kapten (fortifikationskåren).....	Ao 23	—	—	1	—
Förste driftingenjör.....	Ae 23	—	—	—	1
Kapten (fortifikationskåren).....	Ao 23	1	1	—	—
Underofficer (fortifikationskåren).....	Ao 19	1	1	—	—
Underofficer (kustartilleriet).....	Ao 19	1	1	1	—
Underofficer (fortifikationskåren).....	Ao 15	2	2	2	1
Underofficer.....	A: 18	1	1	—	1
Förste driftingenjör.....	Ae 25	1	1	—	—
Förste driftingenjör.....	Ae 23	3	—	—	—
Driftingenjör.....	Ae 21	2	4	—	1
Driftingenjör.....	Ae 19	3	—	—	—
Förste verkmästare.....	Ae 19	1	1	—	—
Förste verkmästare.....	Ae 17	2	1	1	—
Ingenjör.....	Ae 17	1	—	1	1
Verkmästare.....	Ae 15	1	1	—	—
Verkstadsförmän.....	Ae 13	1	1	—	—
Tekniker.....	Ae 11	1	1	—	—
Kontorist.....	Ae 9	1	1	—	1
Tekniker.....	Ae 9	—	—	—	1
Kanslibiträde.....	Ae 7	1	1	1	—
Tekniskt biträde.....	Ae 7	1	—	—	—
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	2	1	—	1
Summa	63	28	20	7	8

Sammanställning av personalorganisationen vid förvaltningarna vid Ostkustens och Väst kustens örlogsbaser samt kassorna vid marinstaben och Göteborgs kustartilleriförsvär.

Tjänst m. m.	Lönegrad	Ostkustens örlogsbas	Väst kustens örlogsbas
<i>Teknisk förvaltning</i>			
Chef.....	Bo 3 ¹	1	—
Chef.....	Bo 1 ¹	—	1
Chef för planeringssektionen.....	Bo 1 ¹	1	—
Chef för planeringssektionen.....	Ao 27/25 ¹	—	1
Kommendörkapten av 1. eller 2. gr.	Ao 27/25	1	—
Kommendörkapten av 2. gr.	Ao 25	2	—
Kommendörkapten av 2. gr. eller kapten ..	Ao 25/23	1	—
Kapten.....	Ao 23	4	3
Kapten eller löjtnant.....	Ao 23/17/15	1	2
Förvaltare T.....	Ao 19	15	7
Förvaltare IT.....	Ao 19	2	2
Förvaltare T.....	Ao 17	7	5
Underofficer T.....	Ao 15	23	10
Underofficer IT.....	Ao 15	4	3
Underofficer.....	A: 18	3	1
Underbefäl T.....	Ao 13/11	4	5
Underbefäl IT.....	Ao 13/11	4	1
Marindirektör av 1. gr.	Bo 1	1	—
Marindirektör av 1. gr.	Ao 27	1	1
Marindirektör av 2. gr.	Ao 25	2	1
Mariningenjör av 1. gr.	Ao 23	4	2
Mariningenjör av 1. gr. eller kapten.....	Ao 23	—	1
Mariningenjör.....	Ao 21	3	1
Förste driftingenjör.....	Be 1	1	—
Förste driftingenjör.....	Ae 27	1	—
Förste driftingenjör.....	Ae 25	6	—
Förste driftingenjör.....	Ae 23	6	2
Driftingenjör.....	Ae 21	12	5
Driftingenjör.....	Ae 19	15	6
Ingenjör.....	Ae 17	7	3
Förste verkmästare.....	Ae 17	2	—
Verkmästare.....	Ae 15	1	—
Tekniker.....	Ae 13	3	1
Tekniker.....	Ae 11	1	1
Kansliskrivare.....	Ae 11	1	—
Kontorist.....	Ae 9	7	2
Kanslibitråde.....	Ae 7	5	5
Kontorsbitråde.....	h Ae 5	9	4
Summa	237	161	76
<i>Intendenturförvaltning</i>			
Chef (intendenturofficer).....	Ao 27	1	—
Chef (intendenturofficer).....	Ao 25	—	1

¹ Tjänsten avses för militär eller civilmilitär personal ur flottan eller mariningenjörkåren.

Anm. T = i teknisk tjänst; IT = i annan än teknisk tjänst.

Tjänst m. m.	Lönegrad	Ostkustens örlogsbas	Väst kustens örlogsbas
Regementsofficer eller kapten (int)	Ao 25/23	1	1
Kapten (int)	Ao 23	2	—
Förvaltare IT	Ao 19	—	1
Förvaltare IT	Ao 17	1	1
Underofficer IT	Ao 15	1	1
Underbefäl IT	Ao 13/11	2	4
Köksföreståndare	Ao 16	1	—
Köksföreståndare	Ao 14	—	1
Biträdande köksföreståndare	Ao 12	1	1
Kokerska	Ae 9	2	2
Kontorist	Ae 9	2	—
Kanslibitråde	Ae 7	2	2
Ekonomibitråde	h Ae 5	12	6
Kontorsbiträde	h Ae 5	2	—
Summa	51	30	21
<i>Sjukvårdsförvaltning</i>			
Förste marinläkare	Ao 27	1	—
Marinläkare av 1. gr.	Ao 23	—	1
Underofficer IT	Ao 15	1	1
Underbefäl IT	Ao 13/11	1	1
Översköterska	Ae 14	1	1
Kontorist	Ae 9	1	—
Kanslibitråde	Ae 7	1	—
Kontorsbiträde	h Ae 5	1	1
Sjukvårdsbiträde	h Ae 5	1	1
Summa	14	8	6
<i>Verkstadsavdelning</i>			
Verkstadsdirektör	Be 3	1	—
Förste driftingenjör	Ae 27	—	1
Förvaltare T	Ao 19	1	1
Förvaltare T	Ao 17	1	—
Underofficer T	Ao 15	6	2
Underbefäl T	Ao 13/11	4	1
Mariningenjör av 1. gr.	Ao 23	1	—
Mariningenjör	Ao 21	5	1
Förste driftingenjör	Be 1	1	—
Förste driftingenjör	Ae 27	1	—
Förste driftingenjör	Ae 25	5	—
Förste driftingenjör	Ae 23	6	2
Driftingenjör	Ae 21	9	1
Driftintendent	Ae 21	1	—
Driftassistent	Ae 19	—	1
Driftingenjör	Ae 19	7	1
Förste verkmästare	Ae 19	5	1
Assistent	Ae 17	2	—
Förste verkmästare	Ae 17	15	5
Ingenjör	Ae 17	16	4
Ingenjör	h Ae 15	2	1
Verkmästare	Ae 15	14	4
Tekniker	Ae 13	3	—
Verkstadsförman	Ae 13	3	—
Kansliskrivare	Ae 11	3 ¹	1
Tekniker	Ae 11	5	—
Kontorist	Ae 9	7	2
Kanslibitråde	Ae 7	5	2

¹ Varav en övergångsvis

Tjänst m. m.	Lönegrad	Ostkustens örlogsbas	Väst kustens örlogsbas
Tekniskt biträde.....	Ae 7	—	1
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	1	1
Summa	163	130	33
<i>Byggnadsavdelning</i>			
Förste driftingenjör.....	Ae 27	1	—
Förste driftingenjör.....	Ae 23	—	1
Förvaltare (fortifikationskåren).....	Ao 19	1	—
Fanjunkare (fortifikationskåren).....	Ao 15	—	1
Förste driftingenjör.....	Ae 23	2	—
Driftingenjör.....	Ae 21	3	—
Maskinchef.....	Ae 20	1	—
Assistent.....	Ae 19	1	—
Driftingenjör.....	Ae 19	1	1
Förste verkmästare.....	Ae 19	1	—
Assistent.....	Ae 17	1	—
Förste skogsvaktare.....	Ae 17	1	—
Förste verkmästare.....	Ae 17	2	—
Ingenjör.....	Ae 17	2	—
Maskinchef.....	Ae 16	—	1
Förste maskinist.....	Ae 15	2	—
Ingenjör.....	h Ae 15	—	1
Verkmästare.....	Ae 15	2	—
Maskinförman.....	Ae 13	—	1
Förste reparatör.....	Ae 12	9	1
Tekniker.....	Ae 11	2	—
Reparatör.....	Ae 10	10	2
Kontorist.....	Ae 9	1	1
Värmeskötare.....	h Ae 9	14	4
Kanslibitråde.....	Ae 7	2	—
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	1	—
Summa	74	60	14
<i>Ekipageavdelning</i>			
Kommendörkapten av 1. eller 2. gr.	Ao 27/25	1	—
Kommendörkapten av 2. gr. eller kapten. ...	Ao 25/23	—	1
Kapten.....	Ao 23	3	1
Förvaltare IT.....	Ao 19	2	1
Förvaltare IT.....	Ao 17	1	1
Underofficer T.....	Ao 15	1	—
Underofficer IT.....	Ao 15	11	6
Underbefäl T.....	Ao 13/11	9	—
Underbefäl IT.....	Ao 13/11	27	17
Överkonstapel.....	Ao 17	1	1
Biträdande överkonstapel.....	Ao 15	1	—
Inspektionskonstapel.....	Ao 13	8	6
Konstapel.....	Ao 11	9	6
Förste verkmästare.....	Ae 17	1	—
Billförare.....	h Ae 9	8	4
Kanslibitråde.....	Ae 7	1	2
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	3	—
Summa	133	87	46
<i>Förrådsavdelning</i>			
Kommendörkapten av 2. gr. eller kapten ...	Ao 25/23	1	—
Kapten.....	Ao 23	—	1

Tjänst m. m.	Lönegrad	Ostkustens örlogsbas	Västkustens örlogsbas
Kapten (int)	Ao 23	1	—
Förvaltare IT.....	Ao 19	2	1
Förvaltare IT.....	Ao 17	2	1
Underofficer T.....	Ao 15	3	—
Underofficer IT.....	Ao 15	2	3
Driftassistent	Ae 19	1	1
Assistent	Ae 15	1	1
Kontorsskrivare.....	Ae 13	—	1
Förrådsmästare.....	Ae 13	2	1
Kansliskrivare.....	Ae 11	1	1
Förste förrådsförman.....	Ae 11	6	3
Förrådsförman.....	Ae 10	6	4
Kontorist	Ae 9	2	3
Kanslibitråde	Ae 7	6 ¹	4
Kontorsbitråde	h Ae 5	8 ¹	6
Summa	75	44	31
<i>Kassaavdelning</i>			
Förvaltare IT.....	Ao 19	—	1
Kamrerare.....	Ae 23	1	—
Förvaltare IT.....	Ao 19	—	1
Förvaltare IT.....	Ao 17	1	1
Driftintendent.....	Ae 21	1	—
Förste bokhållare.....	Ae 17	1 ²	—
Assistent	Ae 15	1	1
Bokhållare.....	Ae 15	1	1
Kontorsskrivare.....	Ae 13	2 ³	1
Kansliskrivare.....	Ae 11	2	1
Kontorist	Ae 9	3 ³	1
Kanslibitråde	Ae 7	5	2
Kontorsbitråde	h Ae 5	3 ³	1
Summa	32	21	11
Förvaltningarna summa.....	779	541	238
<i>Marinslabens kassa</i>			
Förvaltare IT.....	Ao 19	1	—
Förvaltare IT.....	Ao 19	1	—
Bokhållare.....	Ae 15	1	—
Kontorsskrivare.....	Ae 13	2	—
Kansliskrivare.....	Ae 11	4	—
Kontorist	Ae 9	1	—
Kanslibitråde	Ae 7	2	—
Kontorsbitråde	h Ae 5	3	—
Summa		15	—
<i>Kassaavdelning fo 32/31—GbK</i>			
Förvaltare IT.....	Ao 19	—	1
Förvaltare IT.....	Ao 19	—	1
Förvaltare IT.....	Ao 17	—	1
Assistent.....	Ae 15	—	1
Bokhållare.....	Ae 15	—	1
Kontorsskrivare.....	Ae 13	—	1

¹ Varav två övergångsvis² Övergångsvis³ Varav en övergångsvis

Tjänst m. m.	Lönegrad	Ostkustens örlogsbas	Väst kustens örlogsbas
Kansliskrivare.....	Ae 11	—	1
Kontorist.....	Ae 9	—	1
Kanslibiträde	Ae 7	—	2
Kontorsbiträde.....	h Ae 5	—	1
Summa		—	11

Innehållsförteckning

	Sid.
Krigsmaktens regionala ledning	3
I. Inledning	3
II. Innebörden av 1964 års beslut om krigsmaktens ledning i regional instans m. m.	5
III. Överbefälhavarens förslag rörande militärområdesstaberna	8
IV. Överbefälhavarens förslag rörande första flygeskadern	18
V. Överbefälhavarens förslag rörande örlogsbasstaberna m. m.	20
VI. Överbefälhavarens förslag rörande Gotlands militärkommandostab m. m.	21
VII. Tyg- och intendenturtjänstens ledning	24
VIII. 1964 års fortifikationsutrednings förslag rörande fortifikations- och byggnadsförvaltningen i regional och lokal instans	29
IX. Förslag till organisation m. m. av förvaltningsverksamheten vid örlogsbaserna	46
Departementschefen	56
 Anslagsfrågor m. m.	 92
Rationaliseringsförsök	93
Armén: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	94
Marinen: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	112
Flygvapnet: Avlöningar till aktiv personal m. fl.	117
Militärområdesstaber: Avlöningar	128
Militärområdesstaber: Omkostnader	128
Försvarets intendenturverks anstalter: Avlöningar	129
Arméförvaltningens anstalter: Avlöningar	131
Försvarets förvaltningsdirektion: Avlöningar	132
Försvarets förvaltningsdirektion: Omkostnader	139
Vissa signalförbindelser m. m.	139

Bilagor